

Saturs

1. sējums

Kartoshēmu saraksts.....	7
1. Rīgas fiziogēogrāfiskais raksturojums.....	8
1.1. Ģeogrāfiskā atrašanās vieta.....	8
1.2. Reljefa formas un ģeoloģiskā izcelsme.....	8
1.3. Sauszeme un ūdeņi.....	8
1.4. Vispārējais ģeomorfoloģiskais apskats un ģeoloģiskā uzbūve.....	10
1.4.1. Vispārējā ģeoloģiskā uzbūve.....	10
1.4.2. Hidroģeoloģiskie apstākļi.....	13
1.4.3. Ģeotehniskie apstākļi.....	15
1.5. Klimats.....	23
1.6. Meži un parki.....	24
1.7. Aizsargājamās dabas teritorijas.....	25
2. Rīgas kultūrvēsturiskais mantojums.....	27
2.1. Arhitektoniskais mantojums.....	27
2.2. Mākslas pieminekļi.....	27
2.3. Arheoloģiskie pieminekļi.....	28
2.4. Vēstures pieminekļi.....	28
2.5. Pilsētībūvniecības pieminekļi.....	29
2.6. Industriālais mantojums.....	29
3. Vides kvalitāte Rīgā.....	31
3.1. Gaisa kvalitāte un piesārņojums.....	31
3.1.1. Galvenie piesārņojuma avoti.....	32
3.1.1.1. Mobilie piesārņotāji.....	32
3.1.1.2. Stacionāri piesārņotāji.....	33
3.2. Troksnis.....	35
3.3. Ūdens kvalitāte un piesārņojums.....	36
3.3.1. Dzeramā ūdens kvalitāte un ķīmiskais sastāvs.....	37
3.3.2. Notekūdeņi.....	39
3.4. Piesārņotās gruntis.....	40
3.5. Atkritumu saimniecība.....	41
3.5.1. Sadzīves atkritumi.....	43
3.5.2. Būvniecības un lielpārvešanas atkritumi.....	44
3.5.3. “Zaļie” atkritumi.....	44
3.5.4. Bīstamo atkritumu apsaimniekošana.....	45
3.5.5. Atkritumu šķirošana.....	46
4. Iedzīvotāji.....	49
4.1. Iedzīvotāju skaita dabiskā kustība.....	49
4.2. Iedzīvotāju mehāniskā kustība.....	52
4.3. Iedzīvotāju dzimumstruktūra.....	53
4.4. Iedzīvotāju vecumstruktūra.....	54
4.5. Iedzīvotāju nacionālais sastāvs.....	54
4.6. Ģimene, tās struktūra.....	56
4.7. Jaundzimušo paredzamais mūža ilgums.....	56
4.8. Paredzamais mūža ilgums noteikta vecuma iedzīvotājiem.....	57
5. Nodarbinātība.....	58
5.1. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars pa vecuma un dzimuma grupām.....	58
5.2. Nodarbināto iedzīvotāju vecuma struktūra.....	58

5.3. Nodarbināto iedzīvotāju dzimuma struktūra.....	59
5.4. Nodarbināto iedzīvotāju gada vidējais skaits.....	59
5.5. Bezdarba līmenis.....	59
5.5.1. Bezdarbnieku dzimuma struktūra.....	60
5.5.2. Bezdarbnieku vecuma struktūra.....	60
5.5.3. Bezdarbnieku nacionālais sastāvs.....	60
5.5.4. Bezdarbnieku sadalījums pēc izglītības līmeņa.....	60
5.5.5. Bezdarbnieku sadalījums pēc specialitātes.....	62
5.6. Nodarbināto iedzīvotāju gada vidējais skaits pa darbības veidiem (pa galvenajām nozarēm).....	62
5.7. Svārstmigrācijas apjomi.....	63
5.8. Iedzīvotāju ieņēmumi.....	63
5.8.1. Iedzīvotāju naudas ieņēmumu un izdevumu struktūru.....	63
5.8.2. Strādājošo mēneša vidējā samaksa pa darbības veidiem.....	65
6. Veselības aprūpe.....	67
6.1. Primārā veselības aprūpe.....	67
6.1.1. Ambulatoro veselības iestāžu skaits.....	67
6.1.2. Ārstu skaits uz 1000 iedzīvotājiem.....	68
6.1.3. Ārstu skaits pa specialitātēm.....	69
6.1.4. Ambulatoro apmeklējumu skaits vienam pacientam.....	70
6.2. Sekundārā veselības aprūpe.....	70
6.2.1. Slimnīcu skaits.....	70
6.2.1.1. Gultu skaits slimnīcās.....	70
6.2.1.2. Apkalpoto pacientu skaits gadā.....	71
6.3. Neatliekamā medicīniskā palīdzība.....	72
6.4. Medicīniskā rehabilitācija.....	74
6.5. Ilgtermiņa aprūpe.....	74
6.6. Geriatrija.....	74
6.7. Paliatīvā aprūpe.....	74
6.8. Psihiatrija.....	75
6.9. Sociālās aprūpes un veselības aprūpes integrācija.....	75
6.10. Iedzīvotāju veselīga dzīvesveida veicināšana.....	75
7. Sociālā aprūpe un aizsardzība Rīgā.....	77
7.1. Sabiedrības sociālā integrācija.....	77
7.2. Sociālā rehabilitācija.....	77
7.2.1. Pensijas vecuma ļaužu, riska grupu un sociālā aprūpe un rehabilitācija.....	77
7.2.2. Invalīdu sociālā aprūpe un rehabilitācija.....	78
7.2.3. Riska grupu sociālā rehabilitācija.....	79
7.3. Materiālā palīdzība.....	80
7.3.1. Sociālajai palīdzībai piešķirto līdzekļu izlietojums.....	81
7.3.2. Izplatītākās cilvēku grupas, kurām no pilsētas budžeta izmaksātas sociālais pabalsts.....	82
7.4. Pensijas saņēmēju skaits un pensijas vidējais apjoms.....	82
7.5. Specializētie bērnu sociālās aprūpes centri.....	84
7.6. Aprūpe mājās.....	85
7.7. Sociālās mājās.....	85
7.8. Sociālo darbinieku skaits un sociālās palīdzības noslogotības sadalījums pa mikrorajoniem.....	87
8. Mājoklis Rīgā.....	90

8.1. Dzīvojamā fonda struktūra.....	93
8.1.1. Kopējais dzīvojamais fonds pa īpašuma veidiem.....	93
8.1.2. Dzīvokļu skaits pa īpašuma veidiem.....	94
8.1.3. Dzīvokļu sadalījums pēc istabu skaita.....	94
8.1.4. Dzīvojamo māju skaits pa īpašuma veidiem.....	95
8.2. Dzīvojamo māju būvniecība.....	96
8.2.1. Uzbūvētās individuālās ēkas.....	98
8.2.2. Uzbūvētās daudzģimeņu mājas.....	99
8.2.3. Uzbūvētās ēkas teritoriālā skatījumā.....	99
8.3. Uzbūvētie dzīvokļi.....	100
8.3.1. Dzīvojamā fonda kopējā platība.....	100
8.3.2. Platība uz vienu iedzīvotāju.....	100
8.4. Avārijas stāvoklī esošās un galēji nolietotās dzīvojamās ēkas.....	101
8.5. Dzīvokļu privatizācija.....	101
8.6. Dzīvojamā fonda sadalījums pa Rīgas rajoniem.....	102
8.6.1. Daudzdzīvokļu dzīvojamās apbūves teritorijas.....	103
8.6.2. Individuālās dzīvojamās apbūves teritorijas.....	104
8.7. Ēku nolietojums.....	104
9. Izglītība.....	107
9.1. Rīgas iedzīvotāju vispārējais izglītības līmenis.....	107
9.2. Izglītības iestādes Rīgā.....	108
9.2.1. Pirmsskolas iestādes.....	108
9.2.2. Vispārizglītojošās skolas.....	110
9.2.2.1. Skolēnu skaits vispārizglītojošās skolās.....	111
9.2.2.2. Pedagoģisko darbinieku skaits.....	115
9.2.3. Profesionālās izglītības iestādes.....	116
9.2.4. Augstskolas un koledžas.....	117
9.3. Pieaugušo iedzīvotāju apmācība (klasifikācija).....	119
9.4. Publiskās bibliotēkas.....	120
9.5. Zinātniski pētnieciskie institūti un iestādes.....	123
10. Kultūras iestādes un organizācijas.....	126
10.1. Kultūras iestādes un to apmeklējums.....	126
10.1.1. Kultūras un tautas nami.....	126
10.1.2. Muzeji.....	127
10.1.3. Teātri.....	127
10.1.4. Kino.....	128
10.1.5. Cirkus.....	128
10.2. Pašvaldības pārraudzībā esošās kultūras.....	129
10.3. Galvenie kultūras pasākumi gadā un to pieejamība iedzīvotājiem.....	130
11. Sports.....	132
11.1. Sporta loma pilsētā.....	132
11.2. Sporta organizācijas un sporta klubi.....	132
11.3. Sporta bāzu tīkls.....	135
11.3.1. Sporta bāzu objekti.....	136
11.3.2. Rīgas pašvaldības sporta bāzes.....	138
11.4. Līdzdalība starptautisko sporta pasākumu realizēšanā.....	139
11.5. Sporta aktivitāšu pieejamība iedzīvotājiem.....	139
12. Ekonomika.....	141
12.1. Rīgas saimniecības vispārējs raksturojums.....	141
12.1.1. Rīgas iekšzemes kopprodukts.....	143

12.1.2. Rīgas īpatsvars kopējā reģiona un valsts tautsaimniecībā.....	144
12.2. Rūpniecība.....	146
12.2.1. Rūpniecības nozaru struktūra.....	146
12.2.2. Rūpniecības uzņēmumu sadalījums pēc strādājošo skaita un īpašuma formām.....	149
12.3. Rīgas Domes finanšu politika.....	150
12.4. Banku sistēma un vērtspapīru tirgus.....	153
12.5. Apdrošināšanas sabiedrības.....	155
12.6. Tirdzniecība.....	156
12.7. Investīcijas.....	161
12.7.1. Ārvalstu investīcijas.....	163
12.7.2. Nefinanšu investīcijas (salīdzināmajās cenās).....	165
12.7.3. Nefinanšu investīcijas pa īpašuma formām (salīdzināmajās cenās).....	165
12.7.4. Nefinanšu investīcijas pa darbības veidiem (salīdzināmajās cenās).....	166
12.8. Būvniecība.....	167
12.8.1. Būvorganizāciju veikto būvdarbu apjoms.....	167
12.8.2. Izdotās būvatļaujas ēkām un inženierbūvēm.....	168
12.9. Nekustāmā īpašuma tirgus.....	169
12.10. Uzņēmumu datorizācija.....	172
12.10.1. Datoru lietošana uzņēmumos, prasmju līmenis.....	172
12.10.2. Interneta lietošana uzņēmumos (tehnoloģisko pieslēgumu veids).....	172
12.10.3. Uzņēmumos lietoto datoru skaits.....	173
13. Transports un sakari.....	175
13.1. Transports.....	175
13.1.1. Starptautiskās lidostas “Rīga” darbība.....	175
13.1.2. Kravu pārvadājumi ar autotransportu.....	177
13.1.3. Pasažieru apgrozījums Rīgas ostā.....	177
13.1.4. Ostu saimniecība – kravu apgrozība Rīgas ostā.....	178
13.1.5. Dzelzceļa transports – dzelzceļa kravu apgrozījumi.....	179
13.1.6. Autoostas darbība.....	181
13.2. Satiksme.....	184
13.2.1. Sabiedriskais transports.....	184
13.2.1.1. Sabiedriskā transporta izmantošana pa transporta veidiem.....	184
13.2.1.2. Ar sabiedrisko transportu pārvadāto pasažieru skaits.....	184
13.2.1.3. Rīgas pilsētas pašvaldības uzņēmumi.....	185
13.2.1.4. Privātās kompānijas.....	185
13.2.1.5. Dzelzceļa pasažieru skaits.....	186
13.2.1.6. Pārvadājumi ar vieglajiem taksometriem.....	187
13.2.2. Reģistrēto transporta līdzekļu skaits (pēc izlaiduma gada).....	187
13.2.3. Vieglo transporta līdzekļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem.....	190
13.2.4. Kravas automašīnu transports un bīstamo kravu transports....	190
13.2.5. Velotransports.....	190
13.2.6. Satiksmes organizācijas.....	192
13.2.7. Dienas vidējā intensitāte krustojumos un lielāko sastrēgumu vietas.....	192

13.2.8. Degvielas uzpildes stacijas.....	192
13.3. Tehniskā infrastruktūra.....	194
13.3.1. Ielas.....	194
12.3.2. Tilti, satiksmes pārvadi, tuneļi un krastmalas.....	195
12.3. Kabeļu infrastruktūras raksturojums.....	195
12.4. Rīgas pilsētas apgaismojums.....	195
12.5. Autostāvvietas.....	198
13.4. Pasta pakalpojumi.....	200
14. Tūrisms.....	202
14.1. Ārzemju ceļotāju sadalījums pēc valstīm.....	202
14.2. Ārvalstu ceļotāji sadalījumā pēc ceļojuma motīva.....	203
14.3. Ārvalstu ceļotāji sadalījumā pēc uzturēšanās ilguma.....	203
14.4. Viesnīcas un citas tūristu mītnes, vietu skaits.....	204
14.5. Viesnīcu sadalījums pēc piešķirtās kategorijas.....	205
15. Pilsētas inženiertehniskā infrastruktūra.....	208
15.1. Siltumapgāde.....	208
15.2. Gāzes apgādes sistēma.....	210
16. Izklaides iespējas Rīgā.....	215
Literatūras saraksts.....	217

2. sējums

Pielikumi

1. Rīgas fiziogēogrāfiskais raksturojums

1.1. Ģeogrāfiskā atrašanās vieta

Rīga ir Latvijas galvaspilsēta un Rīgas reģiona centrs (1.1. kartoshēma). Baltijas valstu reģiona ģeogrāfiskais centrs. Rīga atrodas Latvijas lielākās upes Daugavas krastos tieši pie tās ietekas Baltijas jūrā. Daugavas grīvā ir izvietotas Rīgas ostas. Visi galvenie ceļi un dzelzceļi Latvijā beidzas vai iet cauri Rīgai. Izdevīgais ģeogrāfiskais stāvoklis ir sekmējis Rīgas straujo attīstību jau kopš Hanzas savienības ziedu laikiem.

Rīgas kopējā platība – **307,2 km²**

1.2. Reljefa formas un to ģeoloģiskā izcelsme

Rīga atrodas galvenokārt Piejūras zemienes Rīgavas līdzenumā, tikai pilsētas teritorijas A un DA daļas iestiepjas Viduslatvijas dabas apvidus Ropažu līdzenumā. Reljefs pārsvarā ir plakans vai lēzeni viļņots smilšains līdzenums, kura relatīvais augstums 1–11 m virs jūras līmeņa. To saposmo līdz 28 m virs jūras līmeņa augstas kāpas (Dzegužkalns, Āgenskalns), to grēdas un nelieli masīvi. Viens no būtiskākajiem reljefa elementiem ir 30–40 m dziļā un 3–4 km platā Daugavas upes ieleja ar aluviālēm un lagūntipa deltas kompleksa nogulumiem.

1.3. Sauszeme un ūdeņi

Rīgas pilsētā sauszemes dabas teritorijas un dabiskās virszemes ūdens sistēmas aizņem 16652 ha vai 54,2%

Rīgas teritorija ir bagāta ar upēm, attekām, kanāliem, ezeriem un dīķiem. Visi hidroloģiskie objekti kopā aizņem 17,6% no pilsētas platības. Pilsētas kopējais upju garums ir 96,4 km, Daugavas garums pilsētas robežās ir ~31 km, platums pie tiltiem ~700 m, dziļums tiltu rajonā ir 6–7 m, bet lejpus tiem līdz ietekai jūrā dziļums ir 8–15 m. Krastmalas ir nostiprinātas ar granīta plāksnēm. Lielākās Daugavas pietekas ir Mīlgrāvis un Buļļupe. Daugavas ietekas posmā ir daudz salu – Zaķusala, Lucavsala, Ūķipsala, Kundziņsala u.c. No galvenās gultnes ir vairāki atzari un attekas: Mazā Daugava, Bieķengrāvis, Zunds, Hapaka grāvja lejtece, Beķera grāvis, Kojusalas grāvis, Sarkandaugava, Vecdaugava. ZA un Z pilsētu ieskauj divi lieli ezeri – Juglas ezers (5,7 km²) un Ūīšezers (17,4 km²). Pilsētas teritorijā ir daudz nelielu ezeru: Bābelītis (6,9 ha), Gaiļezers (7,6 ha), Linezers (2,3 ha), Velnezers (3,5 ha); dīķi (Māras dīķis, platība 5 ha) un ūdenstilpes. Pilsētas teritorijā ir augsts gruntsūdeņu līmenis.

1.4. Vispārējais ģeomorfoloģiskais apskats un ģeoloģiskā uzbūve

No ģeomorfoloģiskā aspekta raugoties, Rīgas pilsētas teritorija iekļaujas Baltijas ledus ezera akumulatīvās abrāzijas un Litorēnās jūras līdzenuma robežās, ko šķērso Daugavas ieleja un tās baseina hidrogrāfiskā tīkla mazāko - Buļļupes, Hapaka grāvja, Mārupītes, Lāčupītes u.c. un strautu ielejas; komplicē kāpu masīvi un purvaini apvidi.

Zemes virsmas absolūtās augstuma atzīmes Baltijas ledus ezera līdzenuma robežās 8 - 12m, ziemeļrietumu daļā pazeminās līdz 6 - 7m.

Daugavas ielejā, arī Spilves pļavās un deltā, zemes virsas atzīmes 1,5 - 2m. Apbūvētajos rajonos dabīgā zemes virsa pacelta par 4 - 6m (Vecrīga, Ganību dambja raj., Torņkalna apkārtnē u.c.).

Daugavas ielejas platums no 2 - 2,5km (Ķengarags) līdz 3- 4,5km (leļpus Ķīpsalai); dziļums 5 - 10m (Ķengaraga raj.) līdz 25 - 30m (Zaķu sala, Vējzaķu sala, Voleri).

No Ķengaraga uz leju plašs vecupju un atteku tīkls veido abos Daugavas krastos salu virknes. Daļa no tām (piem. Lucavsala, Zaķu sala, Ķīpsala, Kundziņsala, Krievu sala u.c.) vēl saglabājušās, daudzas (piem. Putnu, Grāvju, Lībiešu u.c.) izzudušas, jo daudzas vecupes un attekas aizbērtas celtniecības gaitā.

Kāpu rajonos (Vecmīlgrāvis, Bolderāja, Imanta) zemes virsas atzīmes ir līdz 15 - 20m un pat vairāk (Vecāķi).

1.4.1. Vispārējā ģeoloģiskā uzbūve

Ģeoloģisko griezumus Rīgas pilsētas teritorijā veido kvartāra un augšējā devona nogulumieži. Principiāls ģeoloģiskais profils aplūkojams 1.1. attēlā.

Kvartāra nogulumieži pārklāj visu Rīgas pilsētas teritoriju. To biezums ļoti mainīgs - no 3-10m dienvidu daļā līdz 30-50m un vairāk ziemeļdaļā.

Kvartāra griezuma augšējo daļu Daugavas ielejā veido, galvenokārt, aluviālo - jūras-limnisko nogulumu komplekss, ārpus ielejas robežām, limnoglaciālās Baltijas ledus ezera smiltis, vietām eolās (kāpu) smiltis un (biogēnie) nogulumu - kūdra.

Daugavas ieleja pildīta ar irdeniem minerāliem un mīksti - līdz tekoši plastiskiem organiski - minerāliem, no celtniecības viedokļa raugoties, stipri deformējamiem nogulumiem. Te raksturīgs dažāda rupjuma (no smalkas līdz rupjai) smilšu un organiski - minerālu dūņu kārtojums.

Dažāda biezuma (1,5-6m) smilšu slāņi mijas ar 3 - 10m bieziem organiski - minerālo dūņu slāņiem vietām līdz 10-20m dziļumam (Spilves pļavas, Vecdaugava, Krasta iela) vai līdz

20-30m no zemes virsas (Vējzaķu sala- Ganību dambis- Skanstes iela, Podrags, Voleri, Uzvaras bulvāris, Zaķu sala).

Atsevišķos Daugavas ielejas rajonos (Daugavgrīva, Bolderāja, Vecrīga) pārsvarā dažāda rupjuma smiltis ar nelielām (līdz 1-1,5m) dūņu starpkārtām, kūdras slāņiem un organikas ieslēgumiem, mazo upju ielejās smiltis ar organiku un kūdras ieslēgumiem.

Atsevišķās vietās 27-36m dziļumā (Ganību dambis - Skanstes iela) iegul granšaina smiltis.

Limnoglaciālās Baltijas ledus ezera smiltis iegul tieši no zemes virsas, vai zem eolām smiltīm vai kūdras. Smilšu biezums mainās no 0 līdz 35,5 (1963.-1964.g. kartēšanas dati).

Baltijas ezera smiltis pārsvarā smalkgraudainas (Vecmīlgrāvis, Sarkandaugava - Mežaparks, pilsētas centrālā daļa, Teika- Šmerlis, Imanta, Mārupe), pilsētas dienvidaustrumu daļā (Pļavnieki- Šķirotava) – smalkas un vidēji rupjas, bet Ilģuciema - Dzirciema ielas rajonā- putekļainas.

Eolās (kāpu) smiltis, galvenokārt, smalkgraudainas, iegul no zemes virsas daudzviet izteikti biežā slāņī (Vecmīlgrāvis,- Vecāķi, Bolderāja, vietām Imanta), bet pilsētas centrālajā daļā un Šķirotavas rajonā ir praktiski noplanētas.

Zolitūdē, Imantas - Zaslauka apkārtnē, Mārupē, Čiekurkalnā, Juglā, Purvciemā un Pļavniekos plaši izplatītas pārsvarā 1-2m biezas, vietām 3m un vairāk, kūdras iegulas. Apbūvētajos rajonos celtniecības gaitā kūdra izņemta un nomainīta ar smiltīm.

Kvartāra smilšu kompleksa apakšējā daļā iegul limnoglaciāli lokāla baseina nogulum-blīva, putekļaina smiltis, daudzviet ar lielu mālaino daļiņu saturu, vietām slāņojas ar putekļainu mālsmilti, smilšmālu, retāk mālu.

Ieguluma dziļums 3-10m no zemes virsas (Kleisti, Mārupe, Dzirciema - Kalnciema-Kandavas ielas rajons, Ziepniekkalns u.c.) vai 11-20m dziļumā (Jaunciems, Vecmīlgrāvis, Sarkandaugava, Mārupe, Jugla, Pļavnieki u.c.). Šo nogulumu biezums ir mainīgs, no 1-3m līdz 4–6m, retāk sasniedzot 10- 12m biezumu.

Mālainie morēnas (glacigēnie) veidojumi - mālsmiltis, smilšmāls retāk māls ar granti un oļiem - atsegti 10-13m dziļumā pilsētas dienvidrietumu- dienvidu rajonos (Zolitūde, Mārupe, Zaslauks, Dzirciems, Krasta ielas rajons, Pļavnieki) vai 24–33m dziļi - centrālajā daļā. Pilsētas ziemeļu daļā līdz 30m dziļumam morēna nav konstatēta.

Morēna biezums 0,5–3m, atsevišķos devona virsmas padziļinājumos un iedobēs sasniedzot 9–11m (G.Eberhards, 1972.g. publikācija).

Plašos rajonos kvartāra nogulumu pārsegti ar 1–3m, vietām 4–6m un biežāku uzbērtas (tehnogēnās) grants kārtu.

Augšējā devona ieži.

Pilsētas teritorijas vidusdaļā (Vējzaķu sala, Čiekurkalns, Teika) 25–33m dziļumā tieši zem kvartārnogulumiem iegul vāji cementēts smilšakmens, kas slāņojas ar aleirātu vai karbonātisku mālu - Amatas svītas nogulumi.

Centrālajā un dienvidu daļā (Gaisa tilts, Brīvības iela, Pļavnieki) 15–24m dziļumā atsegti karbonātiskie devona ieži - dolomīts, merģelis, māls - Pļaviņu svīta. Imantas, Torņkalna, Vecrīgas, Šķirotavas rajonā 9–15m dziļumā iegul karbonātiskie ieži - sadēdējis dolomīts ar māla slāņojumu, ģipša starpkārtām un ieslēgumiem - Salaspils svīta.

Vietām ģipša starpkārtas ir izskalotas, kas liecina par sulfātu karsta procesa izpausmēm.

Dienvidrietumu malā (Ziepniekkalna rajons) 12–14m dziļumā atsegts dolomīts ar merģeļa un māla starpkārtām - Daugavas svīta vai dolomīts ar merģeļa un kaļķakmens slāņojums - Ogres svītas ieži.

1.4.2. Hidroģeoloģiskie apstākļi

Rīgas pilsētas teritorija izdalāmi sekojoši pazemes ūdeņu veidi:

- grunts ūdens,
- starpslāņu ūdens,
- pamatiežu ūdens,

kas praktiski var ietekmēt būvdarbus (gruntsūdens ieguluma dziļums un ķīmiskais sastāvs jāņem vērā pielietojot seklos pamatus, visu veidu pazemes ūdens ķīmiskais sastāvs - pielietojos pāļus).

Gruntsūdens un starpslāņu ūdeņi saistīti hidrodinamiski, to mijiedarbība pārsvarā notiek lejupejošas ūdens kustības rezultātā (par to daudzkārt liecina dziļāk iegulošo ūdeņu piesārņojums).

Kvartāra ūdeņu (gruntsūdens un starpslāņu ūdens) mijiedarbība ar pamatiežu (devona) ūdeņiem iespējama Daugavas ielejā un pilsētas ziemeļu daļā. Pārējā teritorijā virs pamatiežiem iegul ūdeni necauraidīgi mālaini kvartāra nogulumi.

Gruntsūdens - pirmais no zemes virsas iegulošais ūdens horizonts, kas praktiski iespaido pamatu izvēli un to likšanas dziļumu, kā arī būvbedres inženiertehnisko sagatavošanas darbu nepieciešamību.

Gruntsūdens līmeņa režīmu ietekmē ģeomorfoloģiskie, ģeoloģiskie, hidroloģiskie, klimatiskie un tehnogēnie apstākļi.

Gruntsūdens hipsometrisko stāvokli ietekmē kūdras iegulas un vāji filtrējošu nogulumu izplatība Daugavas ielejā, gan ārpus tās robežām, Daugavas hidroloģiskais režīms un tā līmeņa svārstības.

Visā pilsētas teritorijā gruntsūdens līmeņa svārstības ietekmē atmosfēras nokrišņu daudzums un to infiltrācija pavasara sniega kušanas periodā, kā arī tehnogēnie procesi. Pieaugot celtniecības darbiem pēdējos gadu desmitos, plašos apvidos izveidots 2–3m un biežāks sabērsts grunts slānis; aizbērtas praktiski visas Daugavas attekas un vecupes, daļēji mazās upītes, izmantojot visdažādāko, bieži vāji filtrējošu, nevienmērīgu materiālu (būvgružus, saimniecības atkritumus, smiltis u.c.), kas samazina noteces iespēju un veicina kapilārās zonas hipsometriskā līmeņa mākslīgu pacelšanos (uzbēršanas- aizbēršanas process izsauc gruntsūdens līmeņa celšanos šajos rajonos).

Īslaicīgas, lokālas gruntsūdens līmeņa svārstības izraisa arī pazemes komunikāciju cauruļvadu un lietus kanalizācijas ekspluatācijas stāvoklis.

Gruntsūdeni baro atmosfēras nokrišņi, Daugavas ieleja un arī Daugavas upe.

Maksimālie līmeņi parasti novēroti aprīlī un jūlijā, minimālie gruntsūdens līmeņi - augustā un janvārī - februārī.

Kopējais gruntsūdens plūsmas virziens vērsti pārsvarā uz Daugavu, lokālais - uz tuvumā esošo ūdens baseinu (ezeru, dīķi, novadgrāvi u.c.).

Pilsētas rajonos (Šķīrotava – Rumbula - Jugla, Mārupe, Spilves pļavas) izveidota atklātu novadgrāvju sistēma. Atkarībā no novadgrāvju ekspluatācijas stāvokļa (aizaugšana, piegružotība u.c.), tie daļēji vai pilnīgi regulē gruntsūdens līmeni šajās teritorijās.

Gruntsūdeni saturošā slāņa biezums ir mainīgs - no pāris metriem līdz 6–10m (Mārupe, Zolitūde, Zaslauks, pilsētas centrālā daļa, Purvciems u.c.), bet Daugavas ielejā un ziemeļu - ziemeļaustrumu daļā (Bolderāja, Mežaparks, Jugla, Mežciems u.c.) sasniedz 15 – 20m.

Gruntsūdeni nesošā slāņa pamatnē iegul 0,5–2m līdz 3–6m un biežāka, praktiski ūdeni necaurlaidīgu mālainu vai mālaini - granšainu nogulumu kārtā, Daugavas ielejā vietām karbonātisks māls vai dolomīts.

Ūdeni saturošie ieži Daugavas ielejas robežās (dažāda rupjuma smilšu un organiski - minerālu dūņu slāņojums) masīvā vāji filtrējoši - filtrācijas koeficients vidējs < 1m/dn. Ārpus ielejas ūdeni saturošās smiltis labi filtrējošas - filtrācijas koeficients 6–8 m/dn, vietām līdz 14 – 16m/dn.

Gruntsūdens līmeņa ieguluma dziļuma intervāli sekojoši: 0–1,5m; 1,5–3m un dziļāk par 3m (skat. Ģeotehniskās rajonēšanas shēmu)

Gruntsūdens līmenis 0–1,5m dziļumā raksturīgs Daugavas ielejā (atskaitot Vecrīgu un tai piegulošo apkārtni), mazo upju un strautu ielejās, Pleskodālē, Beberbeķos, daļēji Mārupē un Pļavniekos - tātad, pazemes komunikāciju, kā arī ēku un būvju pamatu likšanas dziļumā.

Lielākajā pilsētas teritorijas daļā gruntsūdens iegul 1,5-3m dziļi no zemes virsas, t.i. pamatu likšanas dziļums.

Kāpu zonās - Vecāķi, Vecmīlgrāvis, Sarkandaugava - Mežaparks, Bolderāja, Bruņinieku - Brīvības ielas rajons, vietām Juglā, Šmerlī, Šķirotavā gruntsūdens iegūļ dziļāk par 3m no zemes virsas. Starpkāpu ieplakās gruntsūdens līmenis iegūļ 1,5–3m vai 0–1,5m dziļi.

Kūdrainajos apgabalos iespējama īslaicīga "maldu" gruntsūdens parādīšanās.

Izvērtējot iepriekšējo gadu izpētes rezultātus, gruntsūdens plašās teritorijās ir agresīvs pret normāla blīvuma betonu, bijušajos rūpniecības rajonos piesārņots galvenokārt ar naftas produktiem, sulfātiem, retāk hlorīdiem un amonjaku.

Ieteicams jebkurā būvobjektā veikt ķīmiskās analīzes, lai noteiktu gruntsūdens agresivitāti vai piesārņojuma pakāpi.

Starpslāņu ūdeņi izplatīti Daugavas ielejas rajonos, kur līdz 20–30m dziļumam un dziļāk praktiski ūdensnecaurlaidīgu organiski - minerālu dūņu slāņi mijas ar smalku jeb vidēji rupju smilšu slāņiem (Vējzaķu sala - Ganību dambis - Skanstes iela, Citadeles iela, Kīpsala, Uzvaras bulvāris). Starpslāņu ūdeņiem piemīt lokāls spiediens, tos atsedzot, ūdenslīmenis paceļas no 2–3m līdz 8–11m virs ūdensnesošā slāņa seguma robežās. Dabīgos apstākļos starpslāņu ūdens praktiski nav agresīvs pret normāla blīvuma betonu.

Ganību dambja rajonā starpslāņu ūdeņos, kas iegūļ līdz 20m dziļumam novērots liels SO₄, Cl un N/H₄ jonu saturs, kas liecina par iežos esošo organisko vielu pakāpenisku sadalīšanos; iespējama arī piesārņota gruntsūdens pārtece uz zemākiem ūdens horizontiem.

Pamatiežu ūdeņi, atkarībā no devona iežu iegulumu dziļuma, konstatēti 10–15m dziļumā (Iļģuciems, Kalnciema iela, Ziepniekkalns, Bieķensala, Vecrīga, Krasta iela, Dārzciena iela, Pļavnieki, Šķirotava) un dziļāk (Zaķusalas, Kīpsalas rajonā).

Vislielākā uzmanība jāpievērš ģipšaino Salaspils svītas iežu izplatības rajoniem (Imanta, Zolitūde, Dzirciema iela, Kēngarags, Rumbula u.c.), kur pamatiežu ūdens ir ar augstu sulfātjonu saturu, tātad agresīvo pret betonu.

Nav pieļaujama no Salaspils svītas ūdeņu pārplūde kvartāru ūdeņos.

1.4.3. Ģeotehniskie apstākļi

Grunšu veidi

Celtniecības iedarbības zona aptver kvartāra nogulumus, bet pilsētas teritorijas vidus un dienvidu daļā arī tieši zem tā iegulošos augšējā devona iežus.

1. Kvartāra nogulumos, ņemot vērā gramulometrisko sastāvu un porainības koeficientu, smilšainiem un plastiskuma pakāpi mālainiem veidojumiem, kā arī organikas saturu, pilsētas teritorijā izdalāmi sekojoši grunšu veidi:

- a) Vājas nestspējas grunts, ko nevar izmantot pamatu pamatnēm:

- irdenas, smalkas un vidēji rupjas smiltis (porainības koeficients $>0,8$) ar organiku, organiski- minerālas dūņas (konsistences rādītājs $>0,75$; penetiācijas pretestības rādītājs $<0,05\text{MPa}$, deformācijas modulis $<5\text{MPa}$) - aluviāli - limnisko- jūras nogulumu komplekss plaši izplatīts Daugavas ielējā un deltas rajonā no 2–3 līdz 30–40m dziļumam;
- kūdra (biogēnie nogulumi) sastopami pārpurvotās vietās Purvciemā, Pļavniekos, Juglā, Imantā, Daugavas lejtecē u.c. līdz 1 – 2m, vietām 3m un biežākā kārtā.

b) Labas nestspējas gruntis:

- vidēji blīvas smalkas, vidēji rupjas un rupjas, un blīvas putekļainas smiltis (limnoglaciālo Baltijas ledus ezera un lokāla baseina nogulumu komplekss)- iegul ģeoloģiskā griezumā augšējā daļā, parasti 10 – 20m biežā kārtā- Zolitūdē, Mārupē, Imantā, Āgenskalnā, pilsētas centrālajā daļā, Teikā, Šmerlī, Juglā u.c.- pilnībā izmantojamas pamatu pamatnei;
- mālaini putekļaini- limnoglaciāli un granšaini- morēnas nogulumi iegul smilšu masīva un daudzviet vājo grunšu pamatnē izplatīti atsevišķos rajonos Āgenskalnā, pilsētas centrālajā daļā, Pļavniekos 0,5 līdz 2 – 3m biežā kārtā.

c) Mākslīgi veidotas (tehnogēnās) gruntis, veidojušās, sistemātiski paaugstinot dabīgo zemes virsu, izplatītas plašos rajonos visā pilsētas teritorijā 1–3m, vietām 5m un biežākā kārtā.

2. Puscietu un cietu klinšaino pamatiežu grunšu komplekss teritorijas vidusdaļā un dienvidos atrodas celtniecības ietekmes zonā:

- dolomīts sadēdējis ar māla un merģeļa starpkārtām un ģipša ieslēgumiem (Imanta, Krasta ielas rajons) - visvairāk ietekmē ēku un būvju celtniecību un ekspluatāciju (iespējama sulfātkarsta procesu izpausme);
- dolomīts sadēdējis ar māla un merģeļa kārtām vai karbonātisks māls iegul zem kvartāra - Katlakalna, Dārziema ielas, Rumbulas rajonā u.c.;
- smilšakmens vāji cementēts iegul 24–36m dziļumā un neatrodas tiešā celtniecības ietekmes zonā.

Grunšu raksturojums

Tālāk seko grunšu veidu īss apraksts.

- 1) Augsne - parasti smilts ar organiku vai kūdraina pārsedz neapbūvētās teritorijas 0,2–0,3m biezumā, vietām aprakta. Sagatavojot būvlaukumu augsni jānoplanē.

- 2) Kūdra - iegul parasti no zemes virsas, vidēji 1–2m biezā slānī, sasniedzot 2–3, retāk vairāk par 3m biezumu - galvenokārt Čiekurkalnā, Pļavniekos, Purvciemā, Juglā, Torņkalnā, Mārupē, Kleistos, Imantā, vietām Iļģuciemā, Brasas un Gaisa tilta apkārtnē, Teikā. Izteikti biezā, vairāk par 5m slānī - Ūdeļu ielas un Gaiļezera apkārtnē, Čiekurkalnā, Beberbeķos u.c.

Kāpu rajonos- Vecmīlgrāvis, Šmerlis u.c.- 1–3m biezas kūdras iegulas sastopamas smilšu masīvā 2–3m dziļumā.

Vietām kūdra pārsegta ar 2–3m biezu sabērtas grunts kārtu, apbūvētajos rajonos nomainīta ar minerālu grunti.

- 3) Dūņas organiski – minerālas - izplatītas plašos apvidos Daugavas ielejā, Krišezera un Juglas ezera krastos u.c., un, dažāda biezuma (no 0,5–2m līdz 4–6m) slāņos un starpkārtās iegul gan tieši no zemes virsas, gan dažādos dziļumos smilšu masīvā (piem. Vējzaķu salas- Ganību dambja- Skanstes ielas- Citadeles ielas raj., Zaķu salā, Veleros, Podragā u.c. līdz 20–30m dziļumam).

Dūņām tekstūra sīkslāņaina; pēc granimetriskā sastāva tās vietām smilšainas (dominē putekļaina un smalka frakcija), vietām ar lielu mālaino daļiņu daudzumu. Organikas piemaisījumu daudzums 1,5–21% no svara.

Konsistence plastiska līdz tekoši plastiskai, augsta porainība un liela saspiežamība pie mazām slodzēm:

- konsistences rādītājs 0,51–1,09
- porainības koeficients 0,73–2,24.

Dūņas nevar izmantot ēku un būvju pamatu pamatnei.

- 4) Putekļaina smilts parasti iegul ģeoloģiskā griezuma augšējā daļā, bet Daugavas ielejā dažādos dziļumos. Starpkārtu un iegulu biezums no 0,5–1m līdz 3–6m.

- a) putekļaina smilts ar organiku (1,1–5,7% no svara), irdena, ar sīkām (5–15cm) dūņu starpkārtiņām, retāk kūdraina, izplatīta Daugavas, mazo upju un strautu ielejās, ezeru kastos, pārpurvotajos rajonos zem kūdras. Šīs iegulas nevar izmantot pamatu pamatnei;
- b) putekļaina smilts vidēji blīva ar lielu smalkās frakcijas piemaisījumu iegul tieši no zemes virsas vai zem uzbēruma 2–3m biezā slānī (piem. Vakarbuļļi, Iļģuciems u.c.); smilti var izmantot kā pamatu nesējslāni:

dabīgais blīvums, g/cm ³	1,96 – 1,99
porainības koeficients	0,66 – 0,73
iekšējās berzes leņķis, grādi	26 – 29
saiste, KPa	2 – 3

5) Smalka smilts izplatīta visā pilsētas teritorijā no 0,5 – 3m līdz 25m un biežāku iegulu vai starpslāņu veidā gan ģeoloģiskā griezumā augšējā daļā zem augsnes, kūdras vai uzbēruma, gan starp dūņu slāņiem Daugavas ielejā.

- a) smalka smilts irdena ar vidēji blīvām starpkārtām, ar organikas saturu virs 3%, vietā sīkām 2–3mm līdz 5–10cm dūņu starpkārtām satopama Daugavas, mazo upju un strautu ielejās, ezeru piekrastēs, kā arī pārpurvotajos apgabalos zem kūdras. Smilts nevienmērīga ar lielu vidēji rupju daļiņu, retāk putekļu piejaukumu;
- b) smalka viendabīga smilts vidēji blīva vai vidēji blīva ar irdenām starpkārtām, dziļāk par 15-18m no zemes virsas vidēji blīva ar blīvām starpkārtām veido griezumu plašos rajonos Bolderājā, Vecmīlgrāvī, Sarkandaugavā, Juglā, Imantā, Mārupē, Bišu muižas apkārtnē. Šķirotavas un Rumbulas apkārtnē smalkā smilts vietā ir irdena ar vidēji blīvu slāņojumu.

Smalko smilti raksturo sekojoši rādītāji:	irdena	vidēji blīva
dabīgais blīvums, g/cm ³	1,43 - 1,69	1,75 - 2,03
porainības koeficients	0,71 - 0,89	0,56 - 0,70
iekšējās berzes leņķis, grādi	14 – 24	26 - 34
saiste, KPa	1 - 2	1 - 3
deformācijas modulis, MPa	5 - 8	13 – 26

6) Vidēji rupja smilts veido ģeoloģiski litoloģiskā griezuma augšējo daļu Pļavinieku-Šķirotavas- Rumbulas rajonā, vai iegul dažādos dziļumos Daugavas ielejā - Ganību dambja - Skanstes ielas apkārtnē.

Slāņu biezums no 0,5 līdz 2–3m, retāk 6–8m.

- a) vidēji rupja smilts irdena ar vidēji blīvu kārtojumu, ar organiku (1,3–4,7%), bieži ar sīkām (līdz 2cm) dūņu starpkārtām raksturīga Daugavas ielejā;
- b) vidēji rupja vidēji blīva smilts, vai vidēji blīva ar irdenām starpkārtām - pārējā pilsētas teritorijā.

Vidēji rupjo smilti raksturo rādītāji:	irdena	vidēji blīva
dabīgais blīvums, g/cm ³	1,61 - 1,87	1,83 - 2,01
porainības koeficients	0,7 – 0,9	0,57 - 0,68
iekšējais berzes leņķis, grādi	20 - 26	29 - 36
deformācijas modulis, MPa	8 - 11	15 - 30

- 7) Rupja un granšaina smilts vidēji blīva, vietām blīva – Šķirotavas - Rumbulas apkārtnē iegul tieši no zemes virsas, kā arī vājo grunšu pamatnē Daugavas ielejā; slāņu biezums 1–3m. Pēc penetiācijas rezultātiem - iekšējās berzes leņķis $30-35^{\circ}$; deformācijas modulis 35–37MPa.
- 8) Mālsmilts vai smilšmāls ar organiku (3–8%), reizēm sīkām (mm līdz 1–3cm) dūņu starpkārtnēm, plastiski - mīkstplastiski (konsistences rādītājs 0,1–0,67) izplatīti Vējzaķu salā, Krasta salas un Rumbulas apkārtnē nelielu 0,4–2m biezu slāņu veidā. Nogulumus raksturo:
dabīgais blīvums, g/cm^3	1,54 - 1,87
porainības koeficients	0,86 - 1,79
iekšējās berzes leņķis, grādi	18 - 24
saiste KPa	6 -12
deformācijas modulis, MPa	8 -12
- 9) Putekļaina blīva smilts iegul augstāk minēto nogulumu pamatnē plašās teritorijās izņemot dažus rajonus pilsētas ziemeļu daļā un Daugavas ielejā:
- 6-3m dziļumā - Kleisti, Mārupe, Nordeķis, Iļģuciems, Gaisa tilta rajons, Teika, Šķirotava u.c.
  - retāk 2–4m dziļumā - Dzirciema- Kalnciema- Mensila, Kandavas ielas rajons u.c.
  - 18–20m dziļi un dziļāk - Vecmīlgrāvis, Jugla, Mežciema u.c.
- Iegulu biezums no pāris m līdz 10 – 19m. Putekļainā ūdens piesātinātā smilts ir galvenais pamatu pamatnes nesošais slānis. Rādītāji sekojoši:
dabīgais blīvums g/cm^3	1,88 – 2,04
porainības koeficients	0,44 – 0,54
iekšējās berzes leņķis, grādi	30 – 36
saiste, KPa	4 – 6
deformācijas modulis, MPa	28 – 36
- 10) Smilšmāls, retāk mālsmilts vai māls, putekļaini vietām (Pļavnieki, Anniņmuiža, Pleskodāle u.c.) iegul augstāk minēto putekļaino smilšu masīvā un ietekmē (samazina) smilšu nestspēju (Jugla, Biķernieku ielas rajons u.c.) Smilšmāls un māls parasti mīksti- retāk sīksti plastiski, mālsmilts plastiska (konsistences rādītāji attiecīgi 0,29 – 0,69 un 0,49 – 0,86).
- 11) Mālsmilts vai smilšmāls ar granti un oļiem (morēna) iegul kvartāra nogulumu apakšējā daļā - Daugavas ielejā zem dažāda rupjuma smiltīm, pārējā teritorijā- putekļaino veidojumu pamatnē.

Morēnas iegulumu dziļums no 5 – 10m (Rumbula- Šķirotava, Krasta ielas, Āgenskalna rajons) līdz 17 – 18m (Mārupe, Zolitūde) un 24 – 33m dziļuma (Vējažu sala,- Ganību dambis, Gaisa tilta raj.)

Vietām morēnas nogulumi sīkstiplastiski reizēm puscieti (konsistences rādītājs 0 – 0,47); tos var izmantot par pamatu nesējslāni.

- 12) Karbonātisks māls iegul zem kvartāra smilšaini- granšaini- mālainiem veidojumiem 17 – 18m dziļumā (Mārupe, Zaķu sala u.c.) vai 5 – 10m dziļi (Maskavas ielas rajons) - sīksslaiņains, reizēm ar dolomīta kārtām, puscietu konsistenci. Vietās, kur māls iegul nelielā dziļumā- konsistence var būt mīkstiplastiska- plastiska.

Cietu un puscietu karbonātisku mālu raksturo:

dabīgais blīvums g/cm ³	1,97 – 2,28
porainības koeficients	0,38 – 0,49
iekšējās berzes leņķis, grādi	30 – 33
saiste KPa	50 – 60
deformācijas modulis, MPa	19 – 30

- 13) Dolomīts sadēdējis, plaisains, ar māla, dolomīta miltu, mergēļa starpkārtām, vietām (Imanta, Krasta ielas raj. u.c.) ar ģipša starpkārtām un ieslēgumiem.

Dolomīts Rumbulas, Šķirotavas apkārtnē iegul no 3 – 9m dziļuma, kalpo par pamatu nesējslāni, savukārt Zaķu salā un Ķīpsalā iegul 18 – 20m dziļumā;

Dolomītam dabīgais blīvums 2,26 – 2,74g/cm³, porainības koeficients 0,07–0,12,

- 14) Mākslīgi izveidotas gruntis (uzbērums) - cilvēka darbības rezultāts apbūvētajās teritorijās ar ļoti mainīgu sastāvu - smiltis, smiltis ar būvgružiem, būvgruži, rūpniecības un sadzīves atkritumi u.c. Uzbērums veidojies, sagatavojot būvlaukumus, aizberot attekas un vecupes utt. Uzbērums biežums no dažiem desmitiem cm līdz 5–7m, vidējs 1–3m.

Teritorijas rajonēšana

Izvērtējot ģeoloģiskos, hidroģeoloģiskos un grunšu apstākļus, ņemot vērā:

- grunšu litoloģisko uzbūvi, vājo grunšu izplatību, saguluma pakāpi un citas grunts nestspējas īpašības,
- nesošo grunšu veidu un iegulumu dziļumu;
- gruntsūdens iegulumu dziļumu;
- iespējamo pielietojamo pamatu veidu u.c.

izdalīti rajoni, vadoties no to piemērotības apbūvei:

- labvēlīgi celtniecības apstākļi;
- nosacīti labvēlīgi celtniecības apstākļi;
- sarežģīti celtniecības apstākļi;
- celtniecībai nelabvēlīgi apstākļi (1.2. kartoshēma).

1. Labvēlīgi celtniecības apstākļi

Ģeoloģiskā griezumā raksturīgas vidēji blīvas smilšainas gruntis- pārsvarā smalkas, retāk ar vidēji rupjas smilts starpkārtām (Šķirotava) vai putekļainas smilts iegulas (Āgenskalns, Bolderāja)- tieši no zemes virsas vai zem 2–4m bieza uzbēruma kārtas.

Slāņa biezums 3 – 25m. Zem tā mainīgā dziļuma iegul blīva putekļaina jeb vidēji blīva ar blīvām starpkārtām smalka smilts:

- 3–10m dziļumā (Kleisti, Mārupe, Āgenskalna, Dzirciema ielas raj., vietām Juglā);
- dziļāk par 10m (Buļļi, Bolderāja, Pleskodāle, Vecmīlgrāvis, Mežaparks, Jugla u.c.);
- zem 1–3m biezas blīvo putekļaino smilšu jeb morēna kārtas 9–10m dziļumā iegul dolomīts vai karbonātisks māls (Iļģuciems, Ziepniekkalns, Rumbula) gruntsūdens līmenis iegul dažādos dziļumos.

Galvenais pamatu veids- seklie, pamatnei izmantojot vidēji blīvas smalkas jeb blīvas putekļainas smiltis.

Izvēloties pāļu pamatus - pāļu garumu noteic blīvo smilšu, morēnas vai pamatiežu ieguluma dziļums. Būvlaukuma sagatavošanai nav vajadzīgi speciāli inženiertehniskie priekšdarbi. Gruntsūdens līmeņa pazemināšanai pielietojami adatu filtri.

2. Nosacīti labvēlīgi celtniecības apstākļi

Ģeoloģiskā griezumā pārsvarā smalka smilts, vietām ar vidēji rupjas un rupjas smilts kārtām; vidēji blīva ar irdenām starpkārtām, daudzviet pārsegta ar 2–3m biezu uzbēruma kārtu. Pamatnē dažādā dziļumā iegul:

- no 2–9m dziļuma blīva putekļaina smilts 3–10m biežā slānī (Šampēteris, Mārupe, Anniņmuiža, Šķirotava, Kalnciema- Melnsila- Kandavas ielu raj., u.c.)
- no 10–18m dziļuma blīva putekļaina vai vidēji blīva ar blīvā, starpkārtām smalka smilts (Daugavgrīva, Bolderāja, Bišu muiža, Vecmīlgrāvis, Teika, Šmerlis u.c.)
- no 3–10m dziļuma iegul karbonātiskie devona pamatieži - māls, merģelis, dolomīts (Pļavnieki, Šķirotava, Rumbula).

Gruntsūdens līmenis iegul dažādos līmeņos tā pazemināšanai izmantojami adatu filtri. Šajos rajonos pielietojami pāļu, retāk seklie pamati. Pāļu garumu nosaka blīvo smilšu, morēnas vai pamatiežu ieguluma dziļums.

3. Sarežģīti celtniecības apstākļi

Ģeoloģiskā griezuma augšējā daļā, daudzviet zem vidēji 2-3m biezas uzbēruma kārtas, retāk zem līdz 3m bieza kūdras slāņa iegulī irdenas ar vidēji blīvām starpkārtām smalkas vai vidēji rupjas smiltis, to pamatnē iegulī:

- no 10–17 dziļuma blīva putekļaina vai vidēji blīva ar blīvām starpkārtām smalka smiltis. Savukārt no zemes virsas līdz 3m dziļumam sastopamas kūdras, dūņainas kūdras vai smiltis iegulas - Čiekurkalns, Purvciems, Pļavnieki, Jugla, Torņkalns, Mārupe, Imanta;
- no 11–20m dziļuma iegulī blīva putekļaina smiltis, bet ģeoloģiskā griezuma augšējā daļā smiltīs raksturīgas nelielas (līdz 0,5m) dūņu starpkārtas (Krievu sala, Kundziņsala, Jaunciems – Trīsciems - Vecmīlgrāvis, Vecdaugava);
- no 10–15m dziļuma iegulī karbonātiski ieži- māls, dolomīts, mergelis- Vecrīga.

Šajā rajonā griezuma augšējā daļā irdenajās smiltīs raksturīgas 1,5 – 2m biezas dūņu vai dūņainas smiltis starpkārtas.

Dabīgās grunts nosegtas ar 3–7m biezu sabērtas grunts kārtu.

Galvenais pamata veids - pāļi, vieglām būvēm sekļie, nomainot vājās grunts ar minerālām vai izmantojot esošo labi sagulējušo sabērto grunti (uzbērumu). Mākslīga grants pieblīvēšana nav efektīva. Pāļu garumu izvēlas atbilstoši blīvo smilšu, karbonātisko iežu vai morēnas ieguluma dziļumam. Gruntsūdens līmenis iegulī no 0 – 1,5m līdz 1,5 – 3m dziļi no zemes virsas.

4. Celtniecībai nelabvēlīgi apstākļi

Rajoni ar šādiem apstākļiem aizņem plašas teritorijas Daugavas ielejā un deltas apvidū, kā arī biezo (3–8m) kūdras iegulu izplatības vietās.

Ģeoloģiskā griezuma augšējā daļā raksturīgs irdeni dažāda rupjuma smilšu slāņojums ar 1-3 līdz 6-8m biežām dūņu kārtām vai 3–8m biezas kūdras iegulas.

Vājo grunšu pamatnē iegulī:

- kūdras izplatības rajonos zem kūdras iegulī vidēji blīva - irdena smalka smiltis, no 11-19 m dziļuma – blīva putekļaina smiltis (Daugavgrīva, Kleisti, Mārupe, Čiekurkalns, Jugla, Gaiļezera un Velnezera apkārtnē, Pļavnieki);
- no 5-15m dziļuma zem irdeni smilšu un dūņu slāņojuma iegulī blīva putekļaina vai vidēji blīva ar blīvām starpkārtām smalka smiltis (Jaunciems, Vecdaugava, Kundziņsala, Zirņu ielas rajons u.c.) vai morēna jeb devona karbonātiskie ieži (Bieķensalas un Krasta ielas rajons);
- no 18-34m dziļuma grunšu masīva ar zemām nestspējas īpašībām pamatnē iegulī blīva putekļaina vai granšaina smiltis (Voleri, Vējažu sala, Ganību

dambis – Skanstes iela u.c.), kā arī mālaini morēnas vai karbonātiski devona veidojumi (Torņkalns, Zaķusala, Ķīpsala, Kr.Valdemāra ielas – Citadeles ielas rajons u.c.);

Dabīgās gruntis pārsegta ar 4–6m un biežāku uzbēruma kārtu. Gruntsūdens līmenis iegul 0-1,5m dziļi. Galvenais pamatu veids ir pāļi, to kopējo garumu nosaka blīvo smilšu, morēnas vai karbonātisko iežu ieguluma dziļums. Būvlaukumu sagatavošanai nepieciešami speciāli inženiertehniskie priekšdarbi.

Izvērtējot grunšu nestspējas īpašības, pamatu nesošo slāņu ieguluma dziļumu, hidroloģeoloģiskos apstākļus, jāsecina, ka Rīgas pilsētas teritorijas lielākajā daļā būvniecības apstākļi ir labvēlīgi un nosacīti labvēlīgi, izņemot Daugavas ieleju un kūdras iegulu izplatības rajonus.

Nelabvēlīgi celtniecību un būvju ekspluatāciju iespaido karsta procesu izpausmes Salaspils svītas devona pamatiežu izplatības robežās (Imanta, Ķengarags, Talsu ielas rajons u.c.).

Labvēlīgi un nosacīti labvēlīgi celtniecības apstākļi raksturīgi pilsētas centrālajā daļā, Pārdaugavā, Bolderājā, Imantā, Mārupē, Juglā, Šķirotavā u.c.). Šie rajoni praktiski ir apbūvēti, bet visās šajās teritorijās iespējams turpināt celtniecību nelielos apjomos.

Mazāk apbūvēti rajoni – Bolderāja, Buļļi, Jaunciems, Jugla u.c. perspektīvi saprātīgai apbūvei, saglabājot zaļo zonu un reljefa īpatnības.

Plašās teritorijas Bolderājā, Katlakalna ielā, Šķirotavā, ko savulaik pārvērta apjomīgos rūpnieciskos rajonos, lietderīgāk būtu pilnībā pārprofilēt.

Celtniecību pilsētas teritorijā nav ieteicams izvērst plašumā, iznīcinot zaļo zonu ap pilsētu, jāturpina apgūt un pilnveidot rajonus ar labvēlīgi un nosacīti labvēlīgiem celtniecības apstākļiem.

1.5. Klimats

Klimats ir mēreni silts un mitrs, stipri jūtama Atlantijas okeāna mēreno platumu gaisa masu (ciklonu) un jūras ietekme. 220–230 dienu gadā dominējošās ir jūras gaisa masas, tāpēc vasaras ir relatīvi vēsas un mākoņainas (vairāk nekā 40% dienu gadā), bet ziemas samērā siltas, ar biežiem atkušņiem (līdz 10 dienām mēnesī). Rīgai kā piejūras teritorijai ir raksturīgais maigais piejūras klimats, kas ir nozīmīgs rekreācijas un kūrortu resurss. 1.1. tabulā ir parādīti klimatiskie rādītāji laika posmā no 1995. gada līdz 2001. gadam

Klimatiskie rādītāji Rīgā

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Rīga	Vidējā gaisa temperatūra, °C	Nokrišņu daudzums, mm	Dienu skaits ar nokrišņiem	Vidējais relatīvais mitrums, %	Saules spīdēšanas ilgums, stundas
1995	6.0	633	184	80	-
1996	7.2	690	122	78	1843
1997	7.1	737	126	78	1852
1998	6.8	645	130	80	1569
1999	7.9	737	118	78	-
2000	8.3	655	119	80	1793
2001	7.3	837	136	83	1713

Relatīvais mitrums ir vidēji 80%. Nokrišņi gadā vidēji ap 700 mm. Vidējā temperatūra savu maksimumu laika periodā no 1995. gada līdz 2001. gadam sasniedza 2000. gadā - +8,3°C, kad bija ļoti silta vasara. Rīgas centrā gaisa temperatūra ir par 2-3⁰C augstāka nekā pilsētas nomalēs.

1.2. tabulā ir vidējās temperatūras (pēc ilggadējiem novērojumiem) Rīgā salīdzinājums ar citām Eiropas pilsētām.

Vidējās gaisa temperatūras Eiropas pilsētās

(2001. gada Vides pārskata dati)

	Vidējās gaisa t°C	
	Janvārī	Jūlijā
Rīga	-4,9	+16,9
Tallina	-6,1	+16,0
Viļņa	-4,9	+17,2
Stokholma	-2,9	+17,8
Kopenhāgena	+0,1	+17,3
Berlīne	-0,4	+18,3
Londona	+4,2	+17,6
Parīze	+3,1	+19,0
Maskava	-10,2	+18,1

1.6. Meži un parki

Vairāk nekā puse Latvijas mežu platību veido skuju koku (galvenokārt, priežu) meži. Arī vairums dabas vērtību Rīgas pilsētai piederošajos mežos saistās ar priežu mežiem, tajā skaitā ar piejūras kāpās augošajiem.

Pavisam Rīgā ir 10 mežu masīvi, no kuriem lielākie ir Kleistu - Bolderājas (1018 ha) un Vecāķu – Vecdaugavas (882 ha).

Rīgas Meža aģentūra veic Rīgas pilsētas Biķernieku meža masīva labiekārtošanu. Biķernieku meža masīva kopplatība ir 267.3 ha. Projekta mērķis ir izveidot Biķernieku meža masīvu par kompleksu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas iedzīvotāju aktīvās un pasīvās atpūtas teritoriju, vienlaicīgi nesamazinot meža dabiskās ekosistēmas vērtību.

Pēc "Rīgas dārzi un parki" informācijas Rīgas teritorijā atrodas 84 dārzi un apstādījumi, kuru pilns saraksts apskatāms 1.pielikumā. Laika posmā no 1995. gada līdz 2002. gadam nav novērojamas krasas dārzu un apstādījumu platību izmaiņas.

1.7. Aizsargājamās dabas teritorijas

Rīgas pilsēta ir unikāla ar to, ka tās teritorijā atrodas pieci valsts nozīmes dabas liegumi: Daugavgrīvas, Vecdaugavas, Jaunciema, Krēmeru, Vakarbuļļu, kā arī Piejūras dabas parks. Šajās platībās apdzīvotu vietu tiešā tuvumā ir konstatētas vairāk nekā 25 aizsargājamo augu sugas.

1.3.tabula

Rīgas dabas liegumu platības

(LR Vides ministrijas dati)

Dabas liegums	Platība, ha
Piejūras	4289
Vakarbuļļu	52
Krēmeru	17
Daugavgrīvas	163
Vecdaugavas	233
Jaunciema	332

Pēc Rīgas domes Vides departamenta ziņām šobrīd sagatavošanas stadijā ir Vakarbuļļu, Daugavgrīvas, Vecdaugavas un Jaunciema liegumu apsaimniekošanas plāni.

2. Rīgas kultūrvēsturiskais mantojums

Rīgas arhitektūra ir mainījies līdz laikam, neatpaliekot no pasaules arhitektūras novitātēm un vienlaikus kopdama pilsētas tradīcijas. Rīgas kultūrvēsturiskais mantojums ir atzīts arī no starptautisko ekspertu puses un 1997. gada 4. decembrī Rīgas vēsturiskais centrs tika iekļauts UNESCO Pasaules kultūras mantojuma aizsargājamo pieminekļu sarakstā.

Pēc Valsts Kultūras Pieminekļu aizsardzības inspekcijas (VKPAI) datiem Rīgā ir 1666 kultūras pieminekļi no tiem 743 ir valsts nozīmes un 923 vietējās nozīmes pieminekļi. Pastāv arī saraksts ar 1183 jaunatklātajiem pieminekļiem, kuru aizsardzībai nepieciešams pieņemt normatīvos dokumentus.

2.1. Arhitektoniskais mantojums

Visvairāk Rīgā ir tieši arhitektūras pieminekļi. Pēc VKPAI klasifikācijas arhitektūras pieminekļi ir: celtnes, kulta celtnes, dzīvojamās ēkas, sabiedriskās ēkas, aizsardzības un inženiertehniskās būves, tautas celtniecības objekti, kapsētas, dārzi un parki.

Pēc VKPAI datiem 2003 gadā Rīgā ir 1161 arhitektūras pieminekļi no kuriem 244 ir valsts nozīmes. Rīgas arhitektūras mantojumā ir sastopami gandrīz visi stili ar izciliem arhitektūras piemēriem: romānika (Rīgas Doma altāra daļa), gotika (Ģertrūdes baznīca), baroks (Reiterna nams), rokoko, klasicisms (Ļevska baznīca), eklektisms, jūgendstils (Alberta iela), neoklasicisms, funkcionālisms un Art-Deco. Īpaši jāatzīmē jūgendstilu, kura koncentrācija pilsētas centrā sasniedz 40% no apbūves, kā arī priekšpilsētu koka apbūvi, kuru daudzi ārvalstu speciālisti atzinuši par unikālu laikmeta liecību.

2.2. Mākslas pieminekļi

Mākslas pieminekļi ir tēlotājas, dekoratīvās un lietišķās mākslas darbi un mākslas amatniecības izstrādājumi, kas raksturo vēsturisko stilu periodus un latviešu nacionālo mākslu, arī: pieminekļi un skulptūras, kas uzcelti Latvijas Republikas teritorijā un ir veltīti nozīmīgu notikumu un ievērojamu personību atcerei, kā arī kapu pieminekļi, glezniecības un dekoratīvās glezniecības darbi, altārglezņas, sienu un griestu, pareizticīgo un vecticībnieku baznīcu ikonas, dekoratīvā glezniecība baznīcu iekārtu ansambļu sastāvā, stājgrafikas un iespiedgrafikas darbi, objekti, kas raksturo vēsturiskos mākslas stilus, saturot informāciju par citu reģionu mākslas parādībām.

Pēc VKPAI datiem Rīgā ir 453 mākslas pieminekļi no kuriem 452 Valsts nozīmes. Pie mākslas pieminekļiem var minēt vitrāžas Amatu ielā 5, portālu Aldaru ielā1/3, Nacionālās operas interjera dekoratīvo apdari, Brāļu kapus u.c.

2.3. Arheoloģijas pieminekļi

Arheoloģijas pieminekļi ir: senās dzīves vietas (apmetnes, ciemi, pilskalni, ezera mītnes, viduslaiku mūra pilis, vēsturiskais slānis), dažāda veida senkapi un to virszemes veidojumi, viduslaiku kapsētas, kulta vietas, hidrotehniskās būves, ceļi, ražotņu paliekas, depozi, senās kauju, apspriežu, tiesu un pulcēšanās vietas, kuģi un to kravas, senie priekšmeti, kas ir roku darbs. Arheoloģijas pieminekļi var atrasties zemē, virs zemes vai ūdenī un tiek pētīti ar arheoloģiskām metodēm.

Rīgas teritorijā ir 6 arheoloģiskie pieminekļi, no tiem 2 Valsts nozīmes. Nozīmīgākais ir Vecrīgas arheoloģiskais komplekss teritorijā starp 11. novembra krastmalu, K. Valdemāra ielu, Aspazijas un Basteja bulvāriem un 13. janvāra ielu. Minētajā teritorijā līdz ar arheoloģisko kultūrslāni kā aizsargājami objekti ietilpst jebkuras vēsturiskās konstrukcijas un to paliekas un viduslaiku un jauno laiku kapsētas.

Būvējot jaunus objektus, nereti tiek atklāts arheoloģiskais mantojums, kas turpmāko būvniecību aizkavē līdz pilnīgai arheoloģiskai izpētei un konservācijai.

2.4. Vēstures pieminekļi

Vēstures pieminekļi ir teritorijas, vietas, ēkas, būves, priekšmeti, kas var nodrošināt Latvijas vēstures nozīmīgāko notikumu un personu piemiņas glabāšanu. Tie saistīti ar: valsts iekārtas izmaiņām un valsts vadītāju piemiņas vietām, kultūras un sabiedrisko kustību (biedrību, organizāciju, partiju u.tml.) attīstību un kultūras darbinieku piemiņas un apbedījumu vietām, zinātnes, izglītības, tehnikas, amatniecības, lauksaimniecības un rūpniecības attīstību, karadarbību, pretošanās kustību un civiliedzīvotāju iznīcināšanu.

Ietverot vēstures pieminekli kultūras pieminekļu sarakstā, tiek ņemts vērā, vai:

- tas ir vienīgais attiecīgas grupas vēstures pieminekļis republikā, novadā, pagastā vai pilsētā,
- pastāv saistība ar citiem kultūras pieminekļu veidiem (arheoloģijas, arhitektūras, mākslas pieminekļiem),
- ir ziņas par vēstures pieminekli, ir fiksēta tā vieta apkārtējā vidē, kura nav kardināli izmainīta kopš vēstures notikuma.

Pēc VKPAI datiem Rīgā ir 42 Vēstures pieminekļi no tiem 41 Valsts nozīmes. Kā raksturīgus piemērus var minēt Aleksandra vārtus Viesturdārzā, pieminekli A.Čakam, Nacionālo teātri u.c.

2.5. Pilsētībūvniecības pieminekļi

Pilsētībūvniecības pieminekļi ir: pilsētu plānojums (ielas un laukumi to apbūves līnijās), celtnes, kulta celtnes, dzīvojamās ēkas, sabiedriskās ēkas, aizsardzības un inženiertehniskās būves, tautas celtniecības objekti, kapsētas dārzi un parki.

Rīgā reģistrēti 4 pilsētībūvniecības pieminekļi: Rīgas vēsturiskais centrs; Pārdaugavas apbūves fragments (Nometņu iela, Meža iela, E.Smiļģa iela, Talsu iela); Mežaparks, Ķīpsalas vēsturiskā apbūve. To izvietojums ir attēlots 2.1. kartoshēmā. Visi 4 pilsētībūvniecības pieminekļi ir Valsts nozīmes.

2.6. Industriālais mantojums

Kopējā kultūrvēsturisko pieminekļu klasifikācijā diemžēl neietilpst industriālais mantojums. 1986. gadā tika izveidots saraksts, kurā bija 58 vietējās nozīmes tehnikas pieminekļi Rīgā.

Ražošanas pavērsiens 19. gs, kad Rīga kļuva par otru nozīmīgāko Krievijas rūpniecības centru, radikāli izmainīja ne tikai materiālo vērtību ražošanas veidu, bet arī kultūrainavu, sabiedriskās attiecības un pat dzīves stilu. Nepieredzētos apjomos izvērtās izejvielu ieguve un apstrāde, radās grandiozas būves, ierīces un konstrukcijas, kā arī transportēšanas līdzekļi, kas vēl šodien pārsteidz ar unikāliem tehniskajiem risinājumiem.

Kā nozīmīgus industriālā mantojuma objektus var minēt rūpnīcas VEF galvenā korpusa ēkas, Ugunsdzēsēju depo, Centrāltirgus paviljoni, Daugavas moli u.c.

Tagad ir aktivizējusies sabiedrības un speciālistu uzmanība Industriālā mantojuma saglabāšanai. Svarīgi ir paredzēt funkcijas vecajiem pamestajiem rūpniecības objektiem gar dzelzceļa loku.

3. Vides kvalitāte Rīgā

Vides kvalitāte tieši ietekmē cilvēka veselību, darba spējas un labklājību. Strauji attīstoties pilsētas ekonomikai, pastiprinās negatīvā ietekme uz vidi un pasliktinās tās kvalitāte.

3.1. Gaisa kvalitāte un piesārņojums (pa ķīmiskajām vielām)

Rīgas dome veic gaisa monitoringu pašvaldības līmenī, izmantojot vienu nepārtrauktu DOAS tipa mēraparatūru.

Rīgas domes Vides departamentā ir gaisa kvalitātes modelēšanas un pārraudzības sistēma AIRVIRO. Informācija tiek atjaunota, izmantojot EMMA datu bāzes informāciju, datus no Rīgas tiltiem (RD Satiksmes departamenta pētījumi), kā arī epizodiski pieejamo skolēnu un studentu darbspēku.

Latvijas Hidrometeoroloģijas aģentūra (VHMA) ir atbildīga par apkārtējā gaisa monitoringu valsts līmenī. Kopš 2000. gada, izmantojot nepārtrauktas darbības DOAS tipa mēraparatūru, mērījumu veic:

- Latgales priekšpilsētā, Ķengaragā, Maskavas ielā 165;
- Kurzemes rajonā, Imantā, Slokas ielā 122;
- Centrā, 11. novembra krastmalā, Peldu ielas galā pie LR Valsts Zemes dienesta netālu no Akmens tilta;
- Ziemeļu rajonā, Mīlgrāvī, Viestura prospektā 24;
- Ziemeļu rajonā, Sarkandaugavā, Tvaika ielā pie a/s "Aldaris" starp SIA "MAN-TESS" apsaimniekoto ostas daļu un dzīvojamām namiem.

Rīgā darbojošās DOAS tipa mērstacijās tiek mērītas šādu vielu koncentrācijas:

- Slāpekļa dioksīds (NO_2);
- Sēra dioksīds (SO_2);
- Piezemes ozons (O_3);
- Benzols (C_6H_6);
- Toluols ($\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}_3$);
- Formaldehīds (HCO) – tikai Sarkandaugavā un Imantā;
- P-ksilols ($\text{C}_6\text{H}_4(\text{CH}_3)_2$) – visās VHMA stacijās;
- Putekļi PM_{10} - tikai centrā, VHMP;
- Oglekļa oksīds CO – tikai centrā, kopš 2002. gada.

Ar 2000. gada 1. janvāri stājās spēkā MK Noteikumi "Par gaisa kvalitāti", kas nosaka Eiropas savienības prasībām atbilstošus gaisa kvalitātes standartus 5 gaisu piesārņojošām vielām: sēra dioksīdam, slāpekļa dioksīdam, ozonam, svīnam un 2 izmēru putekļiem (PM₁₀ un PM_{2.5}). Noteikumos pieņemti labojumi, kas stājās spēkā ar 2002. gada 1. augustu, kuros noteikti jauni normatīvi benzolam un oglekļa oksīdam atbilstoši ES direktīvām. No šīm vielām Rīgas dome un LHMA kontrolē sēra dioksīda, slāpekļa dioksīda un ozona koncentrācijas, bet LHMA centrā veic arī putekļu PM₁₀ un CO (no 2002. gada) mērījumus.

3.1.1. Galvenie piesārņojuma avoti

Gaisa piesārņojumu Rīgā rada rūpniecības uzņēmumi, siltumenerģētikas objekti un transports. Saskaņā ar izmaiņām Latvijas ekonomikā, ir mainījies arī gaisa piesārņojuma īpatsvars no dažādām nozarēm – ievērojami samazinājies atmosfērā gada laikā izmesto vielu daudzums no rūpniecības uzņēmumiem un siltumenerģētikas objektiem, bet pieaudzis transporta radītais gaisa piesārņojums.

3.1.1.1. Mobilie piesārņotāji

Tiešus transporta līdzekļu radītā piesārņojuma mērījumus Rīgas ielās kopš 1994. gada veic Rīgas Domes Vides departaments, bet kopš 2000. gada pavasara – arī Valsts hidrometeoroloģijas aģentūra. Rīgas Domes Vides departaments ir veicis mērījumus Brīvības, Kr. Valdemāra, 13. janvāra, Nometņu ielā un Raiņa bulvārī, bet kopš 1999. gada – Tvaika ielā pretim SIA "ManTess"). Valsts Hidrometeoroloģijas aģentūras mērījumu postenis atrodas 11. novembra krastmalā netālu no Akmens tilta.

Laika posmā no 1995. gada līdz 2002. gadam Rīgā reģistrēto vieglo automobiļu skaits ir audzis par 74% un 2002. gadā ir sasniedzis 251 tūkstoti. Pēc CSDD prognozēm 2005. gadā jau gandrīz katram otrajam rīdziniekam būs automašīna. Daudzi Rīgā strādājošie nedzīvo Rīgā un uz darbu brauc no Jūrmalas, Saulkrastiem, Jelgavas un pat no tālākām vietām (svārstmigrācija), turklāt katru dienu Rīgā iebrauc automašīnas no visas Latvijas un citām valstīm, kā rezultātā automašīnu skaits ir vēl lielāks.

Lielākā daļa reģistrēto vieglo automašīnu – 76% - ir 11 gadus vecas un vecākas. Jaunākie automašīnu modeļi ir ar katalizatoriem, kas samazina kaitīgās izplūdes gāzes, taču šādu automašīnu skaits nav lielāks par 5% (RD Vides departamenta dati). Katalizatoru aprūpe jāsāk pēc divu gadu intensīvas mašīnas lietošanas, bet tās izmaksas ir diezgan lielas, tādēļ jau tagad ir radušās firmas, kuras piedāvā par nelielu samaksu atbrīvoties no šādiem katalizatoriem.

Sēra dioksīda vislielākais piesārņojums novērots 11. novembra krastmalā. Centrā sēra dioksīda piesārņojuma galvenais avots ir kravas automašīnas un autobusi, kas izmanto dīzeļdegvielu.

Sarkandaugavā un Mīlgrāvī sēra dioksīda koncentrācijas lielā mērā ir atkarīgas no naftas produktu pārkraušanas operācijām, uzglabāšanas tilpumiem, kā arī ar tankkuģu darbību, jo tie kā kurināmo izmanto sēru saturošo dīzeļdegvielu. Mīlgrāvī vērojama izteikta sēra dioksīda koncentrāciju palielināšanās.

Galvenais slāpekļa dioksīda piesārņojuma avots ir transports (dod apmēram 90% no slāpekļa dioksīda koncentrācijām). Tas rodas organiskā kurināmā sadedzināšanas procesā iekšdedzes dzinējos, kuru temperatūra pārsniedz 800°C. Degšanas procesā slāpekļi, savienojoties ar skābekli, veido oksīdus, no kuriem nozīmīgākais gaisa piesārņotājs ir slāpekļa dioksīds. Augstākās koncentrācijas ir reģistrētas 11. novembra krastmalā, slāpekļa dioksīdam noteiktie robežlielumi nav pārsniegti.

Kopumā mērījumu vietās novērojams slāpekļa dioksīda koncentrāciju pieaugums (izņemot Imantas monitoringa stacijā), kas izskaidrojams ar joprojām intensīvo transporta kustību pieaugumu Rīgā.

Galvenais benzola avots arī ir transports, kas kā degvielu izmanto benzīnu.

Troposfēras ozons ir cilvēkiem, augiem un dzīvniekiem bīstams oksidētājs. Pēc Rīgas domes Vides departamenta datiem, ozona koncentrācija Rīgā periodiski pārsniedz atļauto robežlielumu – diennakts vidējo koncentrāciju $65 \mu\text{g}/\text{m}^3$ - vairākas nedēļas pavasarī un vasarā

3.1.1.2. Stacionārie piesārņotāji

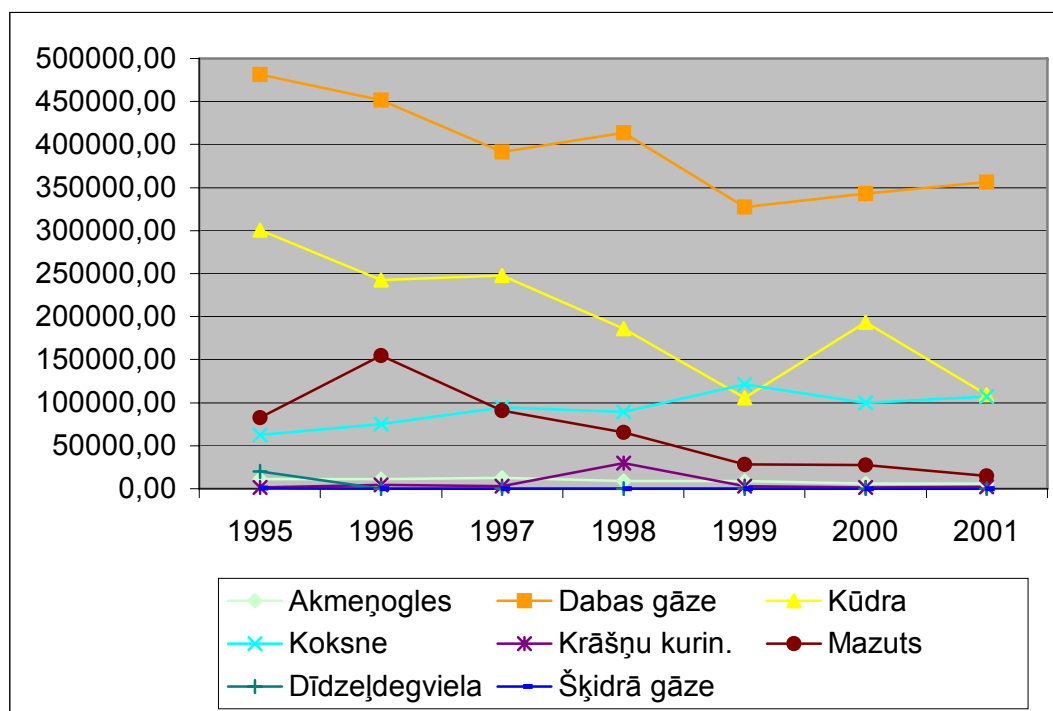
Galvenie stacionārie piesārņotāji ir pilsētas koģenerācijas stacijas, katlu mājas, privātmājas, rūpnieciskie uzņēmumi, dedzinot dažāda veida kurināmo, rada kaitīgus izmešus gaisā, no kuriem galvenie ir sēra dioksīds (SO_2), oglekļa monoksīds un putekļi. Samazinoties rūpnīcu skaitam (daudzas rūpnīcas ir slēgtas), mazinājies ir piesārņojums no stacionārajiem piesārņotājiem. Rīgas galvenie stacionārie piesārņotāji uzskaitīti 3.1. tabulā.

Pēdējos divdesmit gados strauji krities sēra dioksīda piesārņojums, ko var izskaidrot ar pāreju no degvielas ar augstu sēra koncentrāciju (ogles, mazuts) uz videi draudzīgāku degvielu – dabasgāzi (3.1. attēls, kopējais patērētā kurināmā daudzums pārskata tabulā ir 2. pielikumā). Sēra dioksīda (SO_2) piesārņojums galvenais avots Rīgā ir dažādas jaudas

siltumenerģētikas uzņēmumi, kā arī privātmāju kurtuves un katli, kuros tiek sadedzināts sēru saturošs kurināmais.

Tomēr ne visa veida savienojumu piesārņojumam ir tendence viennozīmīgi

3.1. attēls. Kurināmā izmantošanas tendences laika posmā no 1995. gada līdz 2001. gadam, daudzums tonnās gadā, dabas gāzei – tūkst. m³ gadā.

(Latvijas Vides aģentūras dati.)

kristies. SO₂ piesārņojuma līmenis gadu no gada mainās, jo katlu mājās un privātmāju apkurei tiek izmantotas zemas kvalitātes ogles.

Sēra dioksīda koncentrācijām ir izteikti sezonāls raksturs, apkures sezonas laikā tās vienmēr ir lielākas. Rīgā bez centralizētās siltumapgādes, kuru pamatā nodrošina VAS “Latvenergo” termocentrāles un a/s “Rīgas siltums” lielās siltumcentrāles, daudz lokālo katlu māju un individuālo apkures ierīču. Mērījumi centrā neuzrāda sezonas atkarību, jo centrā galvenais sēra dioksīda piesārņojuma avots ir transports, kas pārvietojas 11.novembra krastmalā.

Sēra dioksīds pieder pie tiem izmešiem, kuri var tikt tālu aiznesti no izcelšanās vietas, tādēļ zināmu piesārņojuma daļu mērījumu vietās vējš ir aiznesis uz dažādiem Rīgas rajoniem. Sēra dioksīda koncentrācijas Rīgā 2000.-2002.gados nepārsniedza robežlielumus.

Augstākais vanādija līmenis ir sastopams koģenerācijas stacijas TEC 2 apkārtnē (Vides pārskata dati.).

Slāpekļa oksīda izmešu viens no avotiem, kas attiecas uz stacionārajiem piesārņotājiem, ir organiskā kurināmā sadedzināšanas krāsnis, taču galvenais piesārņojuma avots ir transports.

Organiskā kurināmā (dabas gāze) sadedzinādama kurtuvēs ir viens no galvenajiem slāpekļa oksīda izmešu avotiem, taču pilsētas teritorijā kopumā šī gaisa piesārņojuma avots ir transports.

No stacionārajiem piesārņotājiem tieši brīvostas teritorija ir viens no galvenajiem benzola izmešu avotiem, jo tās teritorijā tiek pārkrauti naftas produkti.

3.1. tabula

Rīgas lielākie piesārņotāji no sadedzināšanas iekārtām un to emisijas tonnās

2001. gadā

(Latvijas Vides aģentūras dati)

Nosaukums, adrese	Sēra dioksīds (SO ₂)	Slāpekļa oksīdi (NO _x)	Oglekļa oksīds (CO)	Izkliedētās cietās daļiņas	Kopā
'RĪGAS TEC-1' valsts AS 'LATVENERGO' filiāle	502,80	435,30	0,00	159,20	1097,30
'RĪGAS SILTUMS' A/S, SC 'DAUGAVGRĪVA'	0,00	17,90	262,47	1,01	281,37
'LATVIJAS FINIERIS' AS rūpnīca 'Furnieris'	0,00	2,49	209,81	3,58	215,87
'LATVIJAS FINIERIS' AS, rūpnīca 'LATVIJAS BĒRZS'	0,00	2,07	195,32	11,68	209,07
'BOLDERĀJA' AS	129,02	17,29	50,15	3,06	199,51
Rūpnīca 'Lignums', A/s 'Latvijas finieris'	0,00	3,51	165,21	7,60	176,32
AS 'RĪGAS SILTUMS', SC 'IMANTA'	0,00	11,04	161,86	0,00	172,90
SIA 'Gamma-A'	96,36	8,08	32,54	2,86	139,84
SIA 'MĪLGRĀVIS UN KO'	0,00	1,27	118,22	17,67	137,15
'RĪGAS FINIERU RŪPNĪCA' SIA	0,75	1,65	121,00	11,10	134,50
'Latvijas Dzelzceļš' Vals AS Lokomotīvu remonta centrs "Lokomotīvu serviss" Rīgas iecirknis	73,74	22,81	30,83	0,25	127,63
SIA 'MAN-TESS', Mangaļsalas iecirknis	0,00	9,86	102,93	14,79	127,59
AS "Rīgas siltums", SC 'ZIEPNIEKKALNS'	0,00	66,16	49,62	0,00	115,77

3.2. Troksnis

Līdz šim nav bijuši kompleksi pētījumi par troksni Rīgā, tādēļ šādus pētījumus nepieciešams paredzēt, izstrādājot attīstības plānu.

Pēc Akustiķu asociācijas ziņām līdz šim pētījumi ir veikti uz līguma pamata starp pasūtītāju un izpildītāju (piemēram, SIA “R&D Akustika”) un nav pieejami bez pasūtītāja piekrišanas. Pēdējos gados plašākie zināmie trokšņa pētījumi ir veikti Starptautiskās lidostas “Rīga” teritorijā..

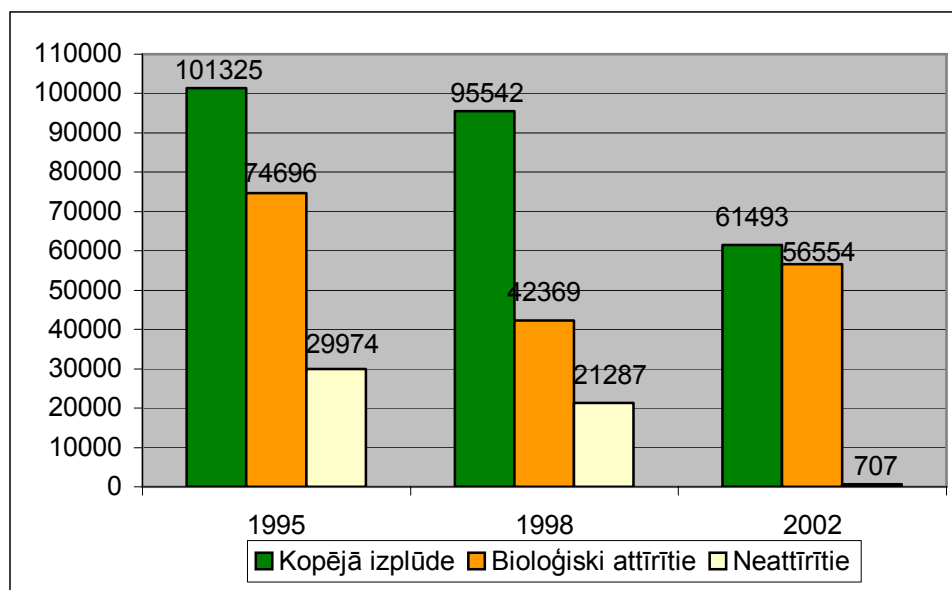
Šobrīd Rīgas dome ir noslēgusi līgumu ar SIA “R&D Akustika” par vēsturiskā centra izpēti. 3. pielikumā ir pārskata tabula par šī pētījuma rezultātiem.

3.3. Ūdens kvalitāte un piesārņojums

Rīgas pilsētas ūdeņu kvalitāti tās iekšējos ūdeņos kā Daugavā, Ķīšezerā, Juglas ezerā nosaka ne tikai tiešās noplūdes no pilsētas teritorijas, bet arī fakts, ka šeit nokļūst pārnestais piesārņojums, kura izcelsme ir ārpus Rīgas pilsētas ietekmes. Novērtējot situācijas izmaiņas ūdens kvalitātei atklātās ūdenstecēs un ūdenskrātuvēs, vērtējumam nepieciešama grupēšana pēc sekojoša principa:

1. Tranzīta ūdensteces un ūdenskrātuves, kuru piesārņojums atkarīgs arī no ārpus Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas.
2. Ūdensteces un ūdenskrātuves, kuru piesārņojums veidojas un galvenā ietekme ir Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas robežās.

Tā kā daudzos parametros “Rīgas ūdens” saimniecība neatbilda standartiem – ievērojami piesārņoja Baltijas jūru, kā arī neapmierināja Rīgas iedzīvotāju nepieciešamību pēc kvalitatīva dzeramā ūdens, bija nepieciešams Rīgā veikt ūdenssaimniecības un kanalizācijas sistēmas rehabilitāciju, kā rezultātā tika sagatavots Rīgas ūdens un apkārtējās vides (RŪAV) projekts. (Ūdens saimniecības tehniski ekonomiskā izpēte Mārupes un Babītes pagastos. Mārupes pagasts. Beigu ziņojums, SIA “Hidrostandarts”, 2000). Projekta realizācija tika izsākta 1996. gadā, un galvenais realizētājs ir p/u “Rīgas ūdens”. Projekta atsevišķu komponentu ieviešana laikā no 1995. gada līdz 2002. gadam samazinājusi piesārņoto notekūdeņu novadīšanu no punktveida izplūdes vietām pilsētas teritorijā. Rezultāti ir atspoguļoti 3.2. attēlā.

3.2. attēls. Notekūdeņu novadīšana un attīrīšana, tūkst. m³/gadā
(2-ūdens dati.)

RŪAV projekts tiek realizēts 2 fāzēs, un tiek paredzēts, ka tas tiks pabeigts 2004. gadā. RŪAV projekts tuvojas 1. etapa nobeigumam, realizējot izvirzītos uzdevumus:

- dzeramā ūdens attīrīšanas stacijas "Daugava" rekonstrukcija;
- pazemes ūdens kvalitātes pētījumi;
- ūdens sūkņu stacijas rehabilitācija;
- ūdensvada tīkla atjaunošana un paplašināšana;
- notekūdeņu attīrīšanas stacijas rekonstrukcija;
- notekūdeņu tīklu atjaunošana un paplašināšana.

Lielākā daļa izvirzīto uzdevumu ir jau realizēti, nodrošinot Daugavas ūdeņu sagatavošanas tehnoloģiju optimizāciju, kuras rezultātā ūdens kvalitāte atbilst Eiropas standartiem. Uzlabojumi pārējās ūdensgultnēs nodrošina pilsētas ūdens patēriņu un iespēju atteikties no Juglas ezera ūdens izmantošanas.

Notekūdeņu attīrīšanas stacijas rekonstrukcija un kanalizācijas izbūve ir samazinājusi piesārņojumu, kas nonāk Rīgas jūras līcī. Kvalitatīvi notekūdeņus tīra 2 vietās – Notekūdeņu attīrīšanas stacijā (NAS) "Daugavgrīva" un a/s "Bolderāja". A/s "Bolderājā" tiek attīrīti p/u "Rīgas ūdens" savāktie notekūdeņi no Jaunmīlgrāvja un Vecmīlgrāvja.

3.3.1. Dzeramā ūdens kvalitāte un ķīmiskais sastāvs

Dzeramā ūdens kvalitātes prasības noteiktas MK noteikumos Nr.63 "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma prasības (23.02.99.), kuru ievērošanu nepieciešams nodrošināt projekta ieviešanas rezultātā, tāpēc RŪAV projekta ietvaros Latvijas varas iestādes izvirzījušas šādas prasības:

- maksimāli samazināt hlora satura daudzumu ūdenī;
- uzlabot dzeramā ūdens garšu un krāsu;
- likvidēt dzelzs un mangāna saturu ūdenī;
- panākt drošu dezinfekciju;
- novērst ūdens kvalitātes pasliktināšanos sadales tīklos;
- samazināt cauruļvadu koroziju.

Dzeramā ūdens kvalitātes rādītājos, salīdzinājumā ar 1995. gadu, vērojamas ievērojamas izmaiņas. Ja 1995. gadā dzeramā ūdens atbilstība ES direktīvai procentuāli no saražotā ūdens bija 16%, tad 2001. gadā – 72%. (Pielikumā LR MK noteikumi Nr.63 "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma prasības.")

Salīdzinot ar 1995. gadu, ir pieaudzis reaģentu patēriņš (3.2. tabula). Hlora patēriņš atbilstoši RŪAV noteiktajām prasībām ir samazinājies un 2001. gadā bija 0,23 tonnas uz

tūkstoš m³ padotā ūdens daudzuma. Salīdzinoši ir palielinājies filtru skalojamā ūdens daudzums, bet tā kvalitāte izplūdē ir uzlabojusies.

3.2. tabula

Dzeramā ūdens ražošanas rādītāji

(Izvērtējuma ziņojums..., 2002)

Rādītājs	Mērvienība	1995. gads	2001. gads
Reaģentu patēriņš			
Al ₂ (SO ₄) ₃	tonna/tūkstoš m ³ padotā	52	76
	tonna/ tūkstoš m ³ ŪAS saražotā	125	154
Prestol – 611TR ²	tonna/ tūkstoš m ³ padotā	0,06	0,11
	tonna/Mm ³ ŪAS saražotā	0,14	0,23
CL ₂	tonna/ tūkstoš m ³ padotā	2,4	2,3
Skalošanas ūdens daudzums	tonna/ tūkstoš m ³ padotā	32	40
	tonna/ tūkstoš m ³ ŪAS saražotā	76	80
Skalošanas ūdens kvalitāte	Apraksts	Augsts suspendēto vielu saturs	Pilnībā attīrīts

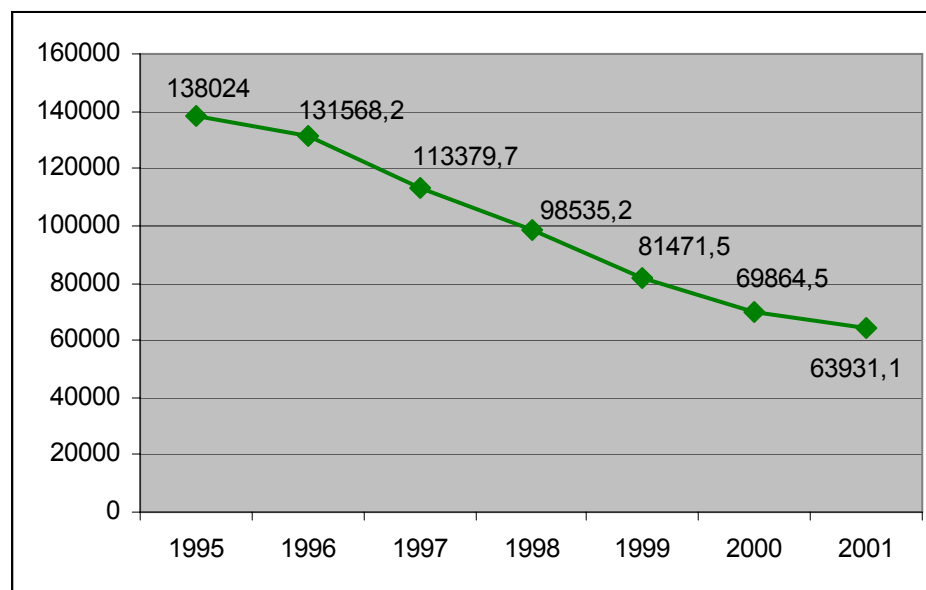
Palielinājusies ir ūdensapgādes pakalpojumu pieejamība Rīgas pašvaldības iedzīvotājiem, t.i., 1995. gadā – 90%, 2001. gadā – 93,8%, papildus kvalitatīvā dzeramā ūdens piegādē Ādažu un Piturgas iedzīvotājiem – aptuveni 1460 m³/diennaktī. Salīdzinot ar Latvijas dzeramā ūdens standartu, atbilstība ir palielinājusies līdz 72%, Baltezersa gruntsūdeņu kvalitāte neatbilst attiecībā uz mangānu un dzelzi patreiz noteiktajiem standartiem (3.3. tabula).

3.3. tabula

Vielu koncentrācijas 2001. gadā

Viela	ES standarts mg/l	Vidējā koncentrācija mg/l		
		Baltezers I	Baltezers II	Baltezers III
Dzelzs	0,2	0,27	0,35	0,07
Mangāns	0,05	0,24	0,11	0,20

Patērētā ūdens daudzums gadu griezumā (1995. – 2002. gads) samazinās (3.3. attēls), ko zināmā mērā ietekmē ūdens skaitītāju uzstādīšana.

3.3. attēls. Patērētā ūdens daudzums Rīgā, miljons m³ gadā

3.3.2. Notekūdeņi

Projektus, kas vērsti uz notekūdeņu slodzes samazināšanu, izstrādā Rīgas Domes p/u “Rīgas ūdens”.

Vairāk kā 81,4% Rīgas pilsētas iedzīvotāju (2001. gads) izmanto centralizētās kanalizācijas pakalpojumus, un notekūdeņi no šiem mājokļiem tiek bioloģiski attīrīti. Pēc provizoriskiem aprēķiniem apmēram 19% Rīgas iedzīvotāji izmanto krājrezervuārus vai vietējās izplūdes melioratīvās sistēmās un upītēs. Šobrīd nav precīzu datu par šo notekūdeņu daudzumu, bet slodze, kas šādā veidā veidojas pēc aprēķiniem, ir: BSP₅ 1599,7 tonnas gadā, ŪSP 4628,5 tonnas gadā, SV 1714,0 tonnas gadā, P_{kop} 85,4 tonnas gadā, N_{kop} 514,2 tonnas gadā. Piesārņojumu uzņem galvenokārt pilsētas teritorijā esošās mazās upītes – Mārupīte, Šmerļupīte, Strazdupīte. Upju hidrobioloģiskā izpēte vai regulārs monitorings līdz šim nav bijis. 2003. gadā uzsākta Mārupītes apsekošana, datu novērtējums būs 2003. gada beigās.

Analizējot rādītājus par notekūdeņu attīrīšanu un novadīšanu apkārtējā vidē, salīdzinot ar 1995. gadu, situācija ir ievērojami uzlabojusies. Ja 1995. gadā no visu savākto notekūdeņu daudzuma pilnībā attīrīti tika 77,7%, tad 2001. gadā šis rādītājs ir sasniedzis 99,1%.

Esošā situācija notekūdeņu sadalījumā pa Rīgas administratīvajiem rajoniem ir apskatīta 3.4. tabulā. Vislielākais notekūdeņu ražotājs ir Ziemeļu rajons.

Notekūdeņu daudzums pa Rīgas administratīvajiem rajoniem, 2001

(Vides aģentūras dati)

	Bez attīrīšanas normatīvi tīri	Bez attīrīšanas normatīvi netīri	Ar attīrīšanu Normatīvi netīri	Ar attīrīšanu normatīvi tīri	Citi	Kopā
Centra rajons	0	3745,506	16376,38	42256,31	8142,1	70520,29
Kurzemes rajons	0,7	0	0,68	6095,035	0	6096,415
Latgales priekšpilsēta	203,204	0,18	0	0	0	203,384
Vidzemes priekšpilsēta	0,1	0,15	0	51,9	0	52,15
Zemgales priekšpilsēta	34,91	0	677,75	21,82	0	734,48
Ziemeļu rajons	16282,443	18	125,916	426,38	0	16852,74
Kopā	16521,357	3763,836	17180,72	48851,44	8142,1	86317,36

3.3.3. Upju, ezeru un kanālu ūdens kvalitāte

Saskaņā ar LR 2002. gada 12. marta MK Nr.118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" sabiedrības veselības aģentūrai jāveic peldvietu ūdens kvalitātes monitoringa, tai skaitā Rīgas teritorijā esošajās mazās ūdenstilpēs, kuras tradicionāli tiek izmantotas par peldvietām.

Rīgas domes Vides departaments, pamatojoties uz "Rīgas Vides stratēģijas rīcības programmu 2002 – 2010", plāno veikt Rīgas pilsētas mazo ezeru apsekošanu un ekoloģiskā stāvokļa novērtēšanu.

Rīgas administratīvās teritorijas hidroloģiskā tīkla ūdeņu kvalitātes novērtējumu pilnībā veikt nav iespējams. Regulāra kvalitātes monitoringa punkti ir tikai Daugavā, Juglas ezerā un Ķīšezerā.

3.4. Piesārņotās grūntis

Pēc Rīgas domes Vides departamenta informācijas Rīgas pilsētā ir ap 50 piesārņotām vietām (3.1. kartoshēma)

Rīgas pilsētā ir veikti gruntsūdens piesārņojuma pētījumi bijušās lidostas "Rumbula" teritorijā. SIA "Baltic Associates" 1996. gadā Latvijas – Dānijas kopprojekta ietvaros veica gruntsūdens piesārņojuma ar naftas produktiem izpēti bijušās lidostas "Rumbula" teritorijā. VARAM sadarbībā ar Dānijas Vides aizsardzības aģentūru un vides konsultācijas firmām "Hedelselskabet (Dānija) un SIA "VentEko" (Latvija) sadarbojās projekta "Naftas produktu

piesārņojuma attīrīšana Rumbulas lidostā, Rīgā" realizācijā. Rīgas dome piedalījās ar līdzfinansējumu.

80-to gadu beigās un 90-tajos gados gandrīz lielākajā daļā rūpnīcu teritorijās dažādu iemeslu dēļ tika veikti pētījumi par grunts piesārņojumu, bet tā kā nav normatīvo aktu, ka būtu nepieciešama piesārņoto teritoriju rekultivācija, tad šie pētījumi palika bez praktiska pielietojuma. Daudzu rūpnīcu vairāk nav vai arī šie pētījumi ir pasūtītāja īpašums, tādēļ būtībā nav pieejami. Šādus pētījumus veica SIA "Geo Consultants", "Ekohelps" u.c.

Vienīgā zināmā piesārņotā teritorija, kurā veikti rekultivācijas darbi, ir Rumbula. Atsevišķi eksperimenti veikti "Wudisona" termināla teritorijā, "Hansa – bunkering" teritorijā. Viena no visvairāk pētītajām teritorijām ir Getliņu piesārņojuma areāls. Vienlaicīgi ar vecās izgāztuves slēgšanu ir paredzēts turpināt organizēti savākt filtrātu un iespēju robežās nodrošināt tā attīrīšanu.

3.5. Atkritumu saimniecība

Atkritumu apsaimniekošana Rīgas pilsētā tiek realizēta saskaņā ar 2000. gada 20. maijā apstiprināto "Rīgas vides stratēģiju" un 2002. gada 11. maijā apstiprināto "Rīgas vides stratēģijas rīcības programmu".

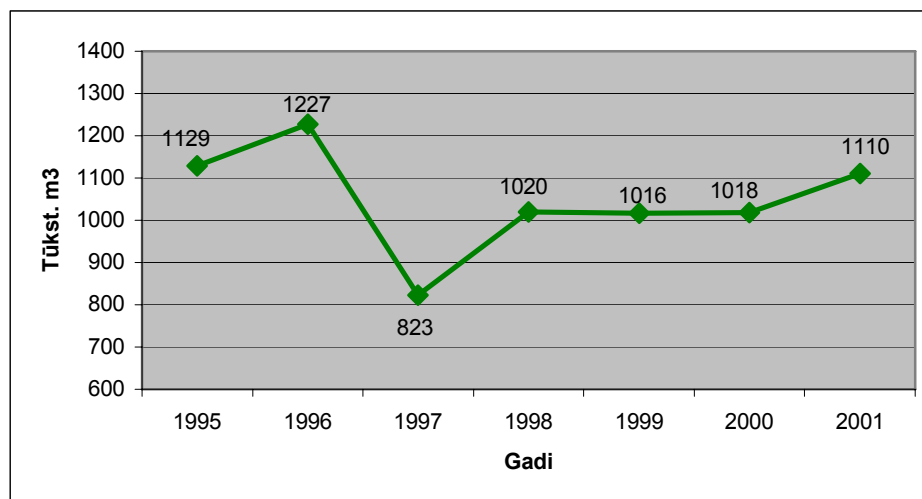
Šobrīd ir izstrādāts "Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas plāns 2002.-2010." Pamatojoties uz plānā izstrādātajām rīcībām, tiks realizēta atkritumu apsaimniekošana pilsētā.

Lielāko daļu no atkritumiem pilsētā veido sadzīves atkritumi, bet tanī pat laikā relatīvi daudz ir celtniecības atkritumu, bīstamo sadzīves atkritumu, veselības aprūpes atkritumu un bīstamo atkritumu.

Rīgas pilsētas atkritumus galvenokārt izvieto Getliņu atkritumu izgāztuvē, kas atrodas Stopiņu pagasta teritorijā 15 kilometrus uz dienvidaustrumiem no Rīgas pilsētas. Tā darbojas jau 25 gadus un aizņem 87 ha lielu teritoriju. Getliņu atkritumu izgāztuvē tiek noglabāti cietie rūpnieciskie un sadzīves atkritumi. Atkritumu daudzuma dinamika attēlota 3.4. attēlā.

Getliņu izgāztuve izvietota nepiemērotos ģeoloģiskos un hidroģeoloģiskos apstākļos. Pazemes ūdeņu neaizsargātība un augstais gruntsūdens līmenis, kā arī tehnoloģiski nepareizā atkritumu izgāztuves ierīkošana veicinājusi pazemes ūdens piesārņošanu (Rīgas vides pārskats, 2001).

3.4. attēls. Getliņu atkritumu izgāztuvē noglabātie atkritumi.
(Rīgas Domes Vides departamenta dati.)

2002.gada laikā izgāztuvē “Getliņi” projekta ietvaros tika izpildīti šādi darbi:

- Piegādātas iekārtas un izbūvēts Energobloks. Objekts nodots Valsts komisijai 2002.gada jūnijā;
- Izbūvēta 20kV līnija un nodrošināts pieslēgums VAS „LATVENERGO” tīklam. Objekts nodots valsts komisijai jūnijā;
- Izbūvēti inženiertīkli (I. būvniecības kārtā). Objekts nodots Valsts komisijai jūnijā;
- Izbūvētas Administrācijas ēka, Personāla ēka un Darbnīcas. Valsts komisijai nodotas jūnijā;
- Izbūvētas tehniskās ēkas (caurlaides ēka, degvielas uzpildes stacija, ēka bīstamajiem atkritumiem, ugunsdzēsšanas iekārtu ēka, tehnikas apkalpes rampa). Valsts komisijai nodotas novembrī;
- Izbūvēta gāzes savākšanas sistēma vecajā kalnā. Objekts nodots Valsts komisijai 2002. gada jūlijā;
- Izbūvētas divas bioloģiskās šūnas un šūnu savienojums ar veco kalnu. Objekti nodoti Valsts komisijai jūnijā un novembrī;
- Vecās izgāztuves kalns pārklāts ar grunts materiāliem (1. un 3.sektors). Objekts ir nodots Valsts komisijai novembrī;
- Iegādātas divas tehnikas vienības atkritumu apsaimniekošanai (Track Loader) un maija mēnesī uzsākta to ekspluatācija;
- Iegādātas attīrīšanas iekārtas;
- Projekta iepirkumu vienības vajadzībām iegādāta vieglā automašīna.

+

Pašlaik Sadzīves atkritumu projekta ietvaros notiek sekojošu darbu izpilde:

- Lietus un grunts ūdeņu novadīšanas sistēmas izveide izgāztuves kalna nogāzēs;
- Ūdens attīrīšanas iekārtu būvdarbi Getliņu izgāztuvē;
- Gāzes ekstrakcijas un atkritumu mitrināšanas sistēmas izbūve IIA šūnā;
- Izgāztuves kalna noklāšana ar augtenes kārtu un apzaļumošana;
- Svaru un atkritumu uzskaites sistēmas piegāde;
- Attīrīšanas iekārtu montāža.

3.5.1. Sadzīves atkritumi

Sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Rīgā nodrošina divi sadzīves apsaimniekošanas uzņēmumi:

1. SIA "Nelhsen-Rīga" apkalpo Kurzemes rajonu. Līgums ar Rīgas domi par atkritumu apsaimniekošanu ir noslēgts līdz 2005. gadam.
2. a/s "Hoetika-ATU" apkalpo visas pilsētas rajonus, daļēji arī Kurzemes rajonu. Līgums ar Rīgas domi par atkritumu apsaimniekošanu noslēgts līdz 2020. gadam.

Sadzīves atkritumu izvešanai pamatā izmanto tvertnes. Izņēmums ir Centra rajons un atsevišķas teritorijas Zemgales priekšpilsētā, kur atkritumu izvešana joprojām tiek izmantota beztverņu metode.

Sadzīves atkritumu daudzums ir pieaudzis (3.5. tabula). Lai gan vislielākais iedzīvotāju skaits ir Latgales priekšpilsētā, vislielākais savākto atkritumu daudzums ir Kurzemes rajonā un Vidzemes priekšpilsētā – attiecīgi 171264 m³ un 182736 m³,

3.5. tabula

Kopējais savāktais sadzīves atkritumu daudzums

(Rīgas Domes Vides departamenta dati)

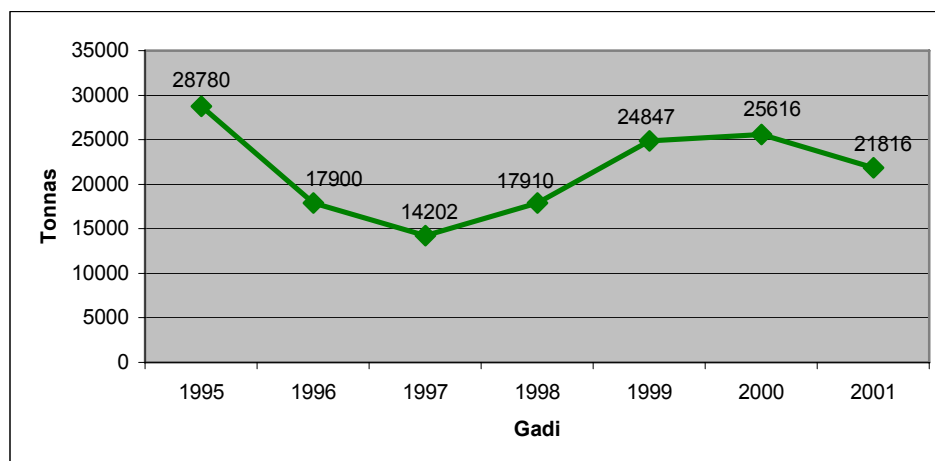
Gads	Savāktais atkritumu daudzums (m ³)	Sadzīves atkritumu daudzums uz 1 iedzīvotāju (m ³)
1999	680100	1,7
2000	622462	1,6
2001	630195	1,7
2002	684872	1,8

savukārt vislielākais sadzīves atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju ir Ziemeļu rajonā – vidēji 2m³. Visā Rīgā vidējais sadzīves atkritumu daudzums uz 1 iedzīvotāju arī ir pieaudzis (tabula) un 2002. gadā sasniedzis 1,8 m³.

3.5.2. Būvniecības un liелgabarīta atkritumi

Līgumus par būvniecības atkritumu (tai skaitā arī liелgabarīta) apsaimniekošanu ir noslēguši 16 uzņēmumi, kas izved atkritumus uz SIA “Būvgružu pārstrāde” vai SIA “Getliņi”.

SIA “Būvgružu pārstrāde” nodotie būvgruži tiek pārstrādāti un izmantoti atkārtoti. Jāatzīmē, ka liels apjoms būvgružu nonāk Getliņu poligonā, bet par to informācijas nav. Bieži vien būvgruži tiek iemesti sadzīves atkritumu tvertnēs un uz izgāztuvi aiziet kā sadzīves atkritumi. 3.5. attēlā ir parādīta būvniecības atkritumu daudzuma dinamika (tikai SIA “Būvgružu pasaule” apsaimniekotie atkritumi).

3.5. attēls. Būvniecības atkritumu apjomu dinamika

(Rīgas domes Vides departamenta dati)

Lielgabarīta atkritumu apsaimniekošanu pašvaldību īpašumos nodrošina namu pārvaldes, kas apmēram reizi mēnesī izved liелgabarīta atkritumus, kurus iedzīvotāji novieto konteineru laukumos. Maksa par šo pakalpojumu ir iekļauta esošajā atkritumu izvešanas tarifā.

3.5.3. “Zaļie” atkritumi.

Lielākie zaļo atkritumu apsaimniekotāji pilsētā ir p/u “Rīgas dārzi un parki”, Kapsētu pārvalde un namu pārvaldes. P/u “Rīgas dārzi un parki” savāktos atkritumus savāc un kompostē uz vietas parkos īpaši šim mērķim atvēlētā teritorijā. Izveidoto kompostu uzņēmums izmanto teritorijas apzaļumošanai.

2002. gadā “Rīgas dārzi un parki” apsaimniekoja (veidojot kompostu) 8500 m³ zaļo atkritumu.

Liels zaļo atkritumu daudzums veidojas pilsētas kapos. Par šo atkritumu izvešanu uz Getliņu poligonu ir noslēgts līgums ar SIA “SL – Serviss”. Izvesto atkritumu daudzumu no Rīgas kapsētām uz Getliņiem raksturo sekojoša 3.4. tabula.

3.4. tabula

Izvesto atkritumu daudzums no Rīgas pilsētas kapsētām

(SIA “SL – Serviss dati)

Gadi	Daudzums, m³
1998	36672
1999	33713
2000	37982
2001	37634
2002	42601

Pēc uzskaites datiem izvesto zaļo atkritumu daudzums katru gadu ir aptuveni vienāds – vidēji 37,7 tūkstoši m³. Tikai 2002. gadā vērojams pieaugums. Pēc Rīgas domes Vides departamenta informācijas atkritumi no kapsētām sastāda aptuveni trešo daļu no visiem Rīgas pilsētas zaļajiem atkritumiem.

Šobrīd namu pārvalžu teritorijās nenotiek centralizēta zaļo atkritumu apsaimniekošana. Izņēmums ir Kurzemes rajons, kurā ir izveidots speciāls laukums zaļo atkritumu izvietošanai. Zaļie atkritumi no namu pārvaldēm tiek savākti un aizvesti uz šo laukumu kompostēšanai.

Saskaņā ar Rīgas vides rīcības programmu 2002. – 2010. gadam tiek plānots katrā pilsētas administratīvajā rajonā izveidot centralizētu komposta laukumu.

3.5.4. Bīstamo atkritumu apsaimniekošana

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu bīstamo atkritumu apsaimniekošanu koordinē un organizē Vides ministrija. Pēc Vides ministrijas iniciatīvas 2002. gadā tika sagatavots Ietekmes uz vidi novērtējums (IVN) pirmās šādas bīstamo atkritumi savākšanas stacijas (BASS) izbūvei Rīgā. Pēc IVN biroja atzinuma saņemšanas Rīgas dome pieņēma lēmumu par BASS izbūvi Granīta ielā 16.

Pēc BASS izbūves tiks izveidota arī bīstamo atkritumu savākšanas sistēma pilsētas iedzīvotājiem. Sadarbībā ar bīstamo atkritumu apsaimniekotājiem ir plānots izveidot sadzīves bīstamo atkritumu savākšanas punktus degvielas uzpildes stacijās.

Šobrīd ar bīstamo atkritumu dažādu veidu savākšanu nodarbojas licencētas firmas, kas slēdz tiešos līgumus ar atkritumu radītāju:

- **izlietotās luminiscējošās lampas** – SIA "Lautus" (nodošanas maksa: Ls0,05 par nenasīstu lampu);
- **fotomateriālu atkritumus** – SIA "Idals" (fotomateriālus pieņem bez maksas);
- **veselības aprūpes atkritumi** – SIA "Lautus" (nodošanas maksa Ls0,45 par 1 kg) un SIA "Arnika un Co" (Veselības aprūpes atkritumus pieņem bez maksas);
- **naftas produktus saturošus atkritumus** – SIA "Eko-Osta" (pieņem atstrādātas mašīneļļas un ar naftas produktiem piesārņotu grunti), "SIA "Marta" (pieņem eļļas atkritumus), SIA "Sistematika" (pieņem atstrādātas mašīneļļas un ar naftas produktiem piesārņotu grunti). Naftas produktus saturošos atkritumus visas minētās firmas pieņem bez maksas;
- **plastmasas atkritumus** – SIA "Formika", SIA "Riork", SIA "Hoetika – ATU", SIA "Nehlsen – Rīga – Atkritumu saimniecība", SIA Alen", SIA "Nordic Plast" (plastmasas atkritumus pieņem bez maksas);
- **Nolietotās baterijas un akumulatori** – SIA "Auto starts", SIA "Tranzīta termināls", SIA Konti", a/s "BAO" (baterijas un akumulatorus pieņem bez maksas).

Rīgas domes Vides departamenta rīcībā nav informācijas par uzkrāto bīstamo atkritumu apjomiem. Pielikumā informācija par bīstamo atkritumu daudzumiem Rīgas pilsētas uzņēmumos 2000. gadā, kas apkopoti "Ietekmes uz vidi novērtējuma BASS izveidei Rīgā" noslēguma ziņojumā.

3.5.5. Atkritumu šķirošana

Pirmie dalītās atkritumu savākšanas (stikls, papīrs, plastmasa) projekti Rīgā tika realizēti laika posmā no 1995. gada līdz 1997. gadam sadarbībā ar Dānijas vides aģentūru. Samazinoties otrreizējo izejvielu pārstrādes iespējām, 1997. gadā dalīto atkritumu savākšana tika pārtraukta.

Dalīto atkritumu savākšanas sistēmu pakāpeniski sāka atjaunot 2001. gadā, kad SIA "Hoetika – ATU" uzstādīja konteinerus stiklam, papīram un plastmasai. 2002. gadā procesā

iesaistījās arī SIA "Nehlsen – Rīga". Šobrīd Rīgā ir uzstādīti 1029 konteineri dalīto atkritumu savākšanai:

- papīram – 440 konteineri;
- plastmasai – 392 konteineri;
- stiklam – 197 konteineri.

Kopējos atšķirotu atkritumu daudzumus raksturo 3.6. tabula. Saskaņā ar šķirotu atkritumu konteineru skaita palielināšanos Rīgā, samazinās atšķirotu atkritumu daudzums no kopējā atkritumu skaita.

3.6. tabula

Atšķirotu atkritumu daudzums Rīgā

(RD Vides departamenta dati)

	1999	2000	2001	2002
Stikla lauskas	526,6	221,6	232,5	420,4
Stikla tara (gab.)	411,8*	335491	262986	171581
Kartons, t	526,6	10183,1	10996,2	15319,3
Papīrs, makulatūra**				12163,0
Plastmasa	108,6	768,0	970,4	952,3
PET izlietotais iepakojums, t			145,8	221,7
Melnais metāls, t	1576,3	1396,0	1109,2	814,7
<i>tai skaitā</i> čuguns	161,5	210,8	183,3	130,7
nerūsējošā tērauda lūžņi			1,6	4,0
Krāsainais metāls, t	161,7	129,6	109,2	38,1
<i>tai skaitā</i> svins	3,4	3,8	7,3	1,8
misiņš	7,9	9,3	7,2	2,0
alumīnijs	50,6	83,1	4,7	23,3
vara lūžņi	23,4	30,7	16,4	2,6
vara vadi				8,4
Komposts, m³			972,7	55,0
Nolietotās riepas, t		225***	1626,4	415,1

*1999. gadā stikla taru rēķināja tonnās

**laika posmā no 1999. gada līdz 2001. gadam papīru un makulatūru rēķināja kopā ar kartonu

***2000. gadā nolietotās riepas aprēķināja m³.

4. Iedzīvotāji.

Rīgas iedzīvotāju skaits 2002. gadā saskaņā ar Statistikas pārvaldes datiem ir 747,57 tūkstoši iedzīvotāji, kas ir 31,9% no visiem Latvijas iedzīvotājiem.

4.1. tabula

Latvijas un Rīgas iedzīvotāju skaits
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Latvija (tūkst.)	2469,50	2501,66	2444,91	2420,79	2399,25	2364,30	2345,80	2345,77
Rīga (tūkst.)	810,20	826,51	806,00	786,69	776,09	756,60	747,20	747,57

Pēdējos 7 gados iedzīvotāju skaits ir samazinājies gan Latvijā kopumā, gan Rīgā. Vislielākais iedzīvotāju skaits Rīgā bija 1996. gadā – 826, 51 tūkstoši, kas sastādīja 33% no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita (4.1. tabula). Viens no galvenajiem šādu izmaiņu iemesliem ir mehāniskas migrācijas rezultāts, kad nelatviešu iedzīvotāji izbrauca uz Krieviju un citām NVS valstīm, kā arī zema dzimstības līmenis. Kā būtisku iedzīvotāju skaita samazināšanās faktoru var minēt apstākli, ka daudzi Rīgas iedzīvotāji pārceļas dzīvot pierīgā. Iedzīvotāju skaita sadalījums pa administratīvajiem rajoniem ir attēlots 4.1. kartoshēmā. Visvairāk iedzīvotāju dzīvo Latgales priekšpilsētā.

4.1. Iedzīvotāju skaita dabiskā kustība

Demogrāfiskās situācijas pasliktināšanās Rīgā iezīmējās astoņdesmito gadu beigās. Kopš 1987.gada samazinās iedzīvotāju dabiskais pieaugums. 1991. gadā tas bija negatīvs, bet 1995.gadā šī starpība sasniedza jau 6908 cilvēkus. Laika posmā no 1995. gada līdz 2002.gadam ir vērojamas nelielas pozitīvas izmaiņas, ko parāda sekojošā tabula (4.2. tabula).

4.2. .tabula

Dabiskā pieauguma rādītāji Rīgā

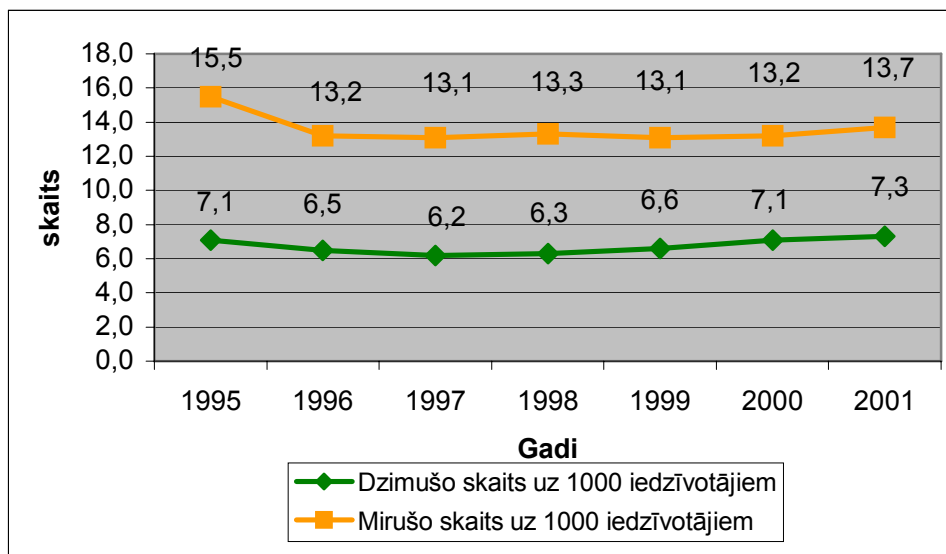
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Dzimušo skaits	5801	5246	4942	4887	5064	5417	5526
Mirušo skaits	12709	10607	10395	10398	10131	10073	10270
Dabiskais pieaugums	-6908	-5361	-5453	-5511	-5067	-4656	-4744

Savukārt, 4.1. attēlā ir dzimušo un mirušo iedzīvotāju skaita dinamikas salīdzinājums uz 1000 iedzīvotājiem Rīgas pilsētā.

4.1. attēls. Dzimušo un mirušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem (Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Mirušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem ir gandrīz divas reizes lielāks nekā dzimušo skaits. Dabiskais pieaugums ir negatīvs: 1995. gadā ir –6908 (uz 1000 iedzīvotājiem ir –8,4), bet 2002.gadā ir –4744(uz 1000 iedzīvotājiem ir –6,4). Visvairāk mirušo ir vecuma grupā no 75 līdz 79 gadiem (2001. gadā 1547 cilvēki).

Vērojama tendence, ka samazinās dzimušo skaits mātēm vecumā no 15 līdz 19 gadiem, salīdzinot ar 1995. gadu par 39% (4.3. tabula), savukārt dzimušo skaits palielinās mātēm

4.3. tabula

Dzimušo skaits pēc mātes vecuma

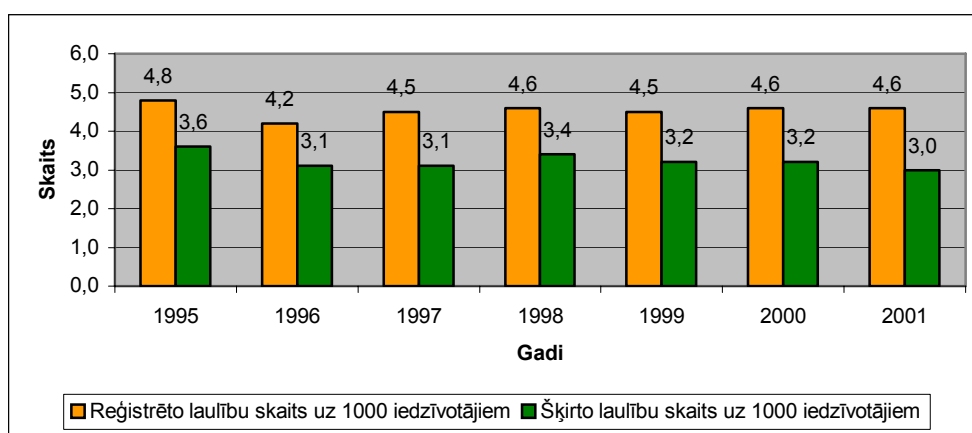
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Dzimušie pavisam	5801	5246	4942	4887	5064	5417	5526
Tai skaitā mātēm vecumā (gadi)							
līdz 15	1	1	0	0	1	1	1
15--19	499	434	389	294	305	301	305
20--24	2133	1857	1575	1537	1440	1457	1430
25--29	1718	1595	1553	1596	1712	1867	1849
30--34	881	858	893	946	996	1153	1264
35--39	454	411	402	415	495	503	526
40--44	92	74	106	85	107	131	140
45 un vairāk	4	3	5	7	5	3	8
Nav uzrādīts vecums	19	13	19	7	3	1	3

vecuma grupās no 25 līdz 29. gadiem, no 35 līdz 39 gadiem un vecuma grupā no 40 līdz 45 gadiem, kas liecina par lielāku informētību par ģimenes plānošanu jauniešu vidū un tiekšanos pēc stabilitātes (izglītība, darbs), ģimenes pieaugumu atliekot uz vēlāku laiku.

Arvien vairāk palielās bērnu dzimšana ārvalstīs: 1995. gadā tas bija 28% dzimušo, 1996. gadā – 49%, bet pēdējos gados - vidēji 34%.

Reģistrēto laulību skaits samazinās: no 3886 laulībām 1995. gadā līdz 3433 laulībām 2001. gadā. Nākamajā attēlā ir parādīta reģistrēto un šķirto laulību skaita dinamika uz 1000 iedzīvotājiem.

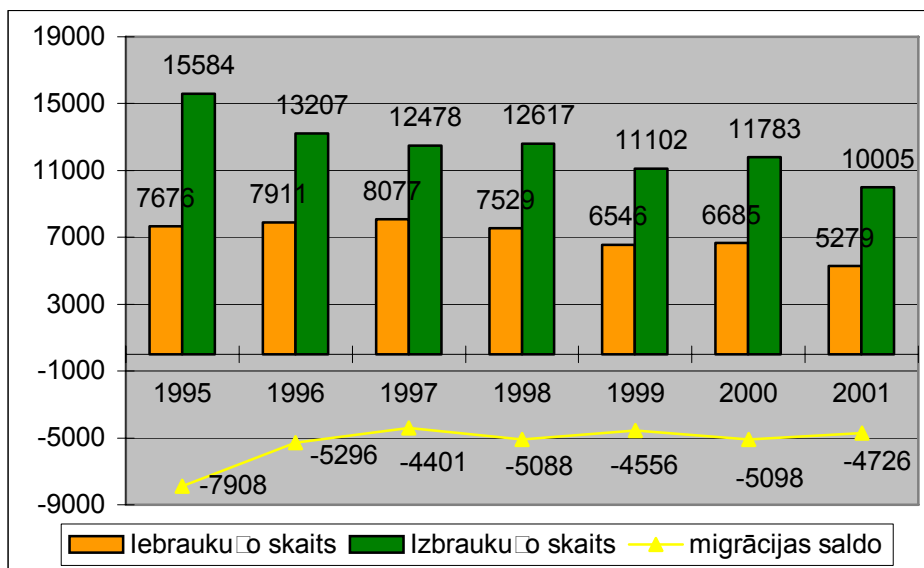
4.2.attēls Reģistrētās un šķirtās laulības uz 1000 iedzīvotājiem
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Tikai aptuveni ¼ daļa jeb 24% laulību netika šķirtas 1995. gadā (attiecībā pret tajā gadā slēgtajām laulībām). Pēdējos gados esošajai situācijai ir tendence uzlaboties – 1997. gadā jau bija 27% , bet 2001. gadā 34% stabilu laulību. Vislielākais šķirto laulību skaits ir pēc 10 līdz 14 kopā pavadītajiem gadiem. 1995. gadā tādas bija 19% no visām šķirtajām laulībām, 2000. gadā - 28%, bet 2001. gadā – 27%.

4.2. Iedzīvotāju mehāniskā kustība

Vislielākā migrācijas plūsma bija 90-to gadu sākumā. Tagad migrācijas plūsma ir salīdzinoši izlīdzinājusies, bet migrācijas saldo ir negatīvs – Latvijā ie brauc gandrīz 2 reizes mazāk iedzīvotāju nekā izbrauc. Migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem 1995. gadā bija –9,6 (uz tūkstots iedzīvotājiem gandrīz 10 cilvēki emigrē), kas ir lielākais rādītājs pēdējo 7 gadu laikā, 1996. gadā un 1998. gadā migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem bija –6,5 iedzīvotāji, 1997. gadā bija vismazākais rādītājs – tikai –5,0, bet 2000. un 2001. gadā migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem bija attiecīgi –6,7 un -6,2. Visvairāk emigrē un imigrē uz NVS valstīm

(2001. gadā emigrēja 2029 cilvēki, kas ir par 13,7% vairāk nekā iepriekšējā gadā, bet no NVS valstīm imigrēja Latvijā 443 cilvēki, kas ir par 20,8% mazāk, salīdzinot ar 2000. gadu). Visvairāk iebrauca vecumā no 15 līdz 24 gadiem (2001. gadā bija 2067 cilvēki, kas ir par

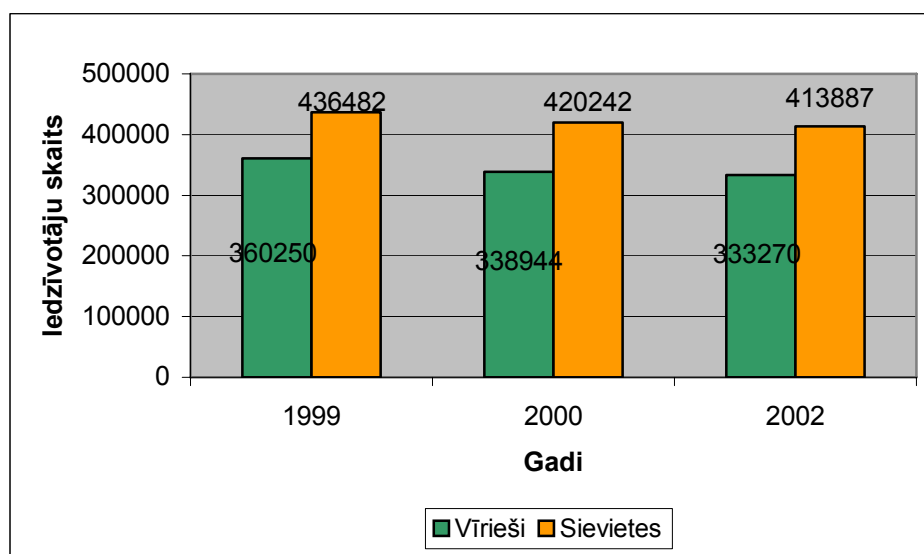
4.3. attēls Imigrācijas un emigrācijas plūsmas Rīgā

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

22,5% mazāk nekā iepriekšējā gadā tai pašā vecuma grupā). Ierašanās galvenie motīvi bija bērnu ierašanās pie vecākiem un mācības.

4.3. Iedzīvotāju dzimumstruktūra

Dzimumstruktūrā 1999. gadā bija 45,2 % vīriešu un 54,8 % sievietes, bet 2000. un 2002. gadā proporcionāli 46,6% vīriešu un 53,4% sievietes. (4.4. attēls).

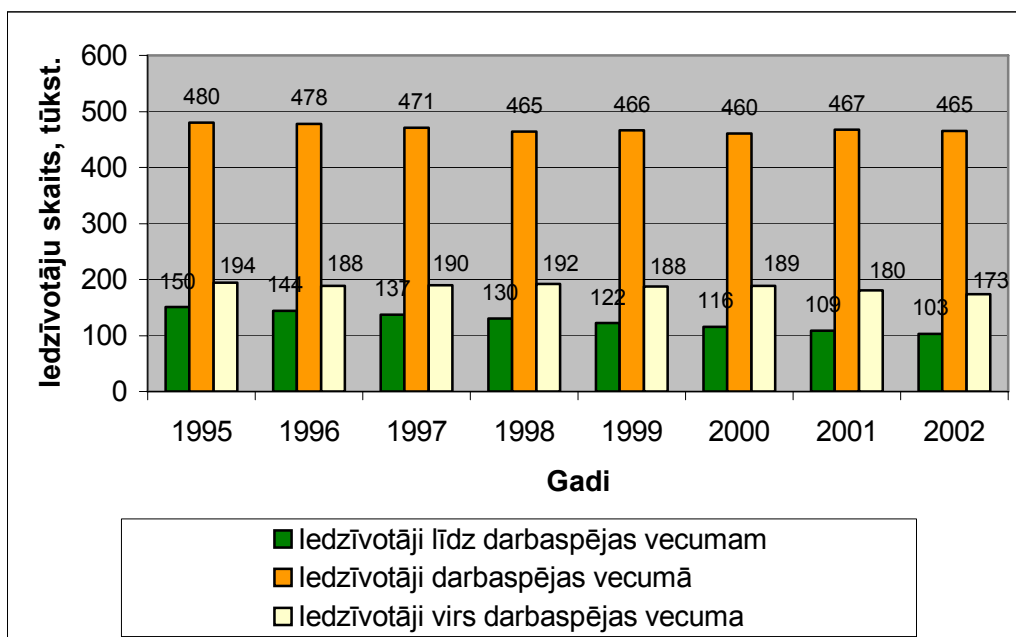
4.4. attēls. Iedzīvotāju dzimumstruktūra

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

4.4 Iedzīvotāju vecumstruktūra

Rīgā tāpat kā visur citur Latvijā ir tendence samazināties iedzīvotāju skaitam līdz darbaspējas vecumam un palielināties vecāku iedzīvotāju skaitam. Tas ir saistīts ar kritisko demogrāfisko situāciju valstī, kad mirušo skaits ievērojami pārsniedz dzimušo skaitu.

No visiem iedzīvotājiem 1995. gadā 18% bija līdz darbaspējas vecumam, 58% darbaspēka vecumā un 24% bija virs darbaspējas vecuma (pensijas) iedzīvotāji. Laika posmā no 1995. gada līdz 2002. gadam vērojama tendence, ka samazinās iedzīvotāju skaits līdz darbaspējas vecumam (1997. un 1998. gadā jau bija 17%, 1999. gadā - 17%. 2000. gadā –

4.5. attēls Pastāvīgo iedzīvotāju sadalījums pa galvenajām vecuma grupām

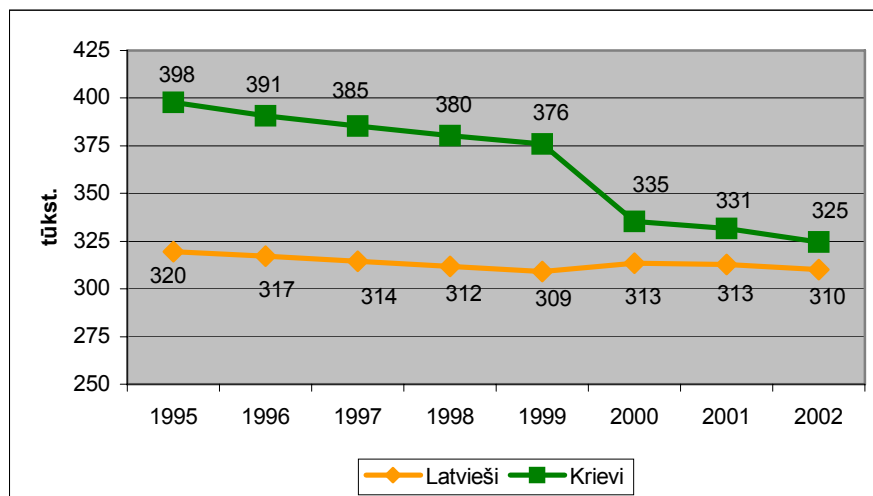
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

15%, bet pēdējos divos gados – 14%), kas izskaidrojams ar dzimstības samazināšanos. Darbaspējas vecumā iedzīvotāju skaits pieaug (1995. gadā bija 58% no visiem iedzīvotājiem, 1996., 1997., 1998. gadā tie bija jau 59%, bet pēdējos gados - vidēji 61%), bet pensionāru skaits vidēji ir 24%. Demogrāfiskā slodze samazinās, jo ir samazinājusies dzimstība, bet iedzīvotāju skaits virs darbaspējas vecuma ir vienmērīgs. 1995. gadā demogrāfiskā slodze uz 1000 iedzīvotājiem bija 345 cilvēki. Šobrīd demogrāfiskā slodze ir samazinājusies līdz 276 cilvēkiem uz 1000 iedzīvotājiem.

4.5. Iedzīvotāju nacionālais sastāvs

Gan dzimstība, gan mirstība, gan migrācija maina iedzīvotāju nacionālo sastāvu. Kaut arī visu lielāko tautību absolūtais skaits samazinās, tomēr latviešu īpatsvars pieaug (4.6.

attēls). Ja 1995. gadā latviešu īpatsvars bija 38,8%, tad 2002. gadā – 41,5%. Krievu īpatsvars 1995. gadā bija 48,3%, tad 2002. gadā – 43,5%.

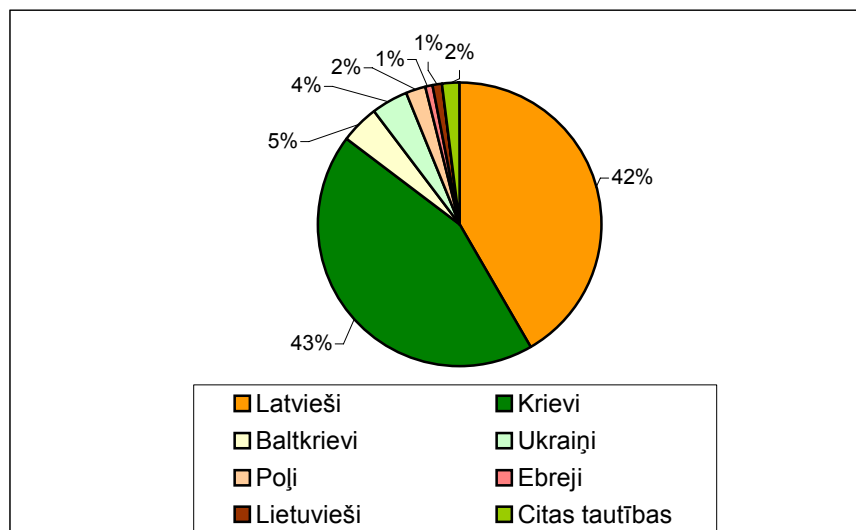

4.6. attēls. Lielākās tautības Rīgā
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Statistika ir veikta par sekojošām tautībām: latvieši, krievi, baltkrievi, ukraiņi, poļi, ebreji, lietuvieši, čigāni, igauņi un vācieši. Atsevišķos gados nav tikušas uzskaitītas atsevišķas tautības. Pārējās Latvijā esošās tautības ir pieskaitītas pie sadaļas citas tautības.

Poļi un lietuvieši ir vienīgās Rīgas tautības, kurām vērojams skaita pieaugums, salīdzinot ar 1995. gadu. Attiecīgi par 3% un 1%.

4.7. attēlā ir atainots Rīgas iedzīvotāju nacionālais sastāvs 2002. gadā. Vislielākais ir krievu tautības īpatsvars – 43%, latviešu īpatsvars sastāda 42%, no mazākumtautībām

4.7. attēls. Rīgas iedzīvotāju nacionālais sastāvs 2002. gadā
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

vislielāko īpatsvaru sastāda baltkrievi – 5%, ukraiņu īpatsvars ir 4%, poļu īpatsvars ir 2%, bet ebreju un lietuviešu īpatsvars 2002. gadā sastādīja 1%. Čigānu un igauņu skaits bija tik neliels, ka šo tautību pārstāvji tika pieskaitīti pie citām tautībām.

4.6. Ģimene, tās struktūra

Informācija par reģistrēto laulību un šķirto laulību skaita dinamiku laika posmā no 1995. gada līdz 2002. gadam ir 4.1. nodaļā. Jaunākie dati par ģimeni un tās struktūru ir tautskaites dati (2000), kas attēloti 4.4. tabulā. Tā kā statistikā netiek izdalīta Rīga, tad dati ir

4.4. tabula

Nukleāro ģimeņu struktūra Latvijā
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

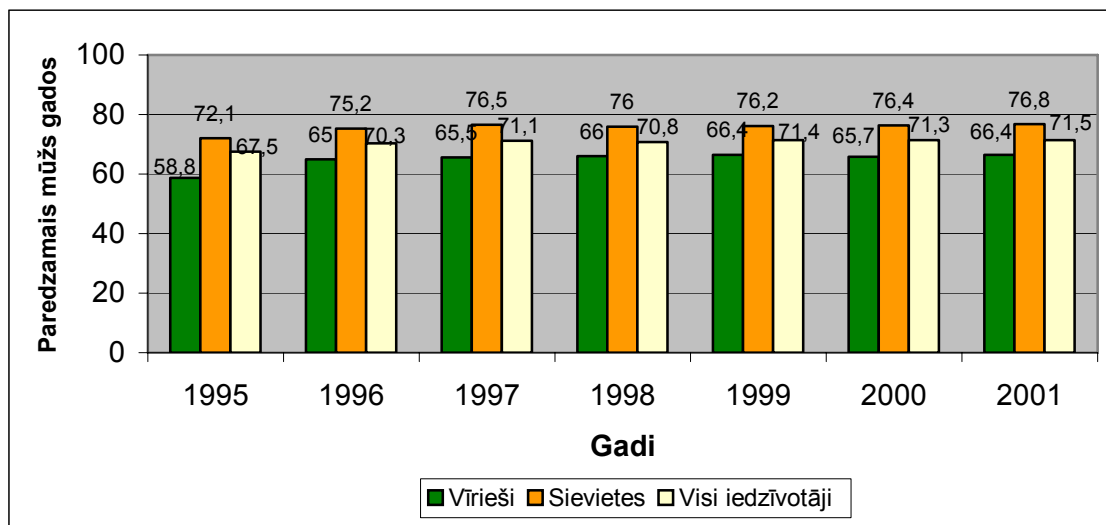
Nukleārās ģimenes tips	Ģimenes ar sekojošu bērnu līdz 24 gadu vecumam skaitu							Nukleāro ģimeņu skaits ar bērniem līdz 24 gadu vecumam	Kopējais iedzīvotāju skaits šajās ģimenēs
	1	2	3	4	5	6	7 un vairāk		
Visas ģimenes ar bērniem līdz 24 gadu vecumam	73651	36012	5042	728	204	83	51	115771	349381
Tai skaitā:									
I Laulāts pāris ar bērnu (-iem)	33097	23694	3326	472	147	57	38	60831	218395
II Neregistrētā laulībā dzīvojošs pāris ar bērnu (-iem)	1462	591	105	16	4	2	1	2181	7470
III Tēvs ar bērnu (-iem)	4262	723	83	13	6	0	1	5088	11283
IV Māte ar bērnu (-iem)	34830	11004	1528	227	47	24	11	47671	112233

par visu Latviju, bet esošās tendences var attiecināt arī uz Rīgu. Visvairāk ir tādu nukleāro ģimeņu, kurās ir viens bērns.

4.7. Jaundzimušo paredzamais mūža ilgums

Vidējais jaundzimušo paredzamais mūža ilgums Rīgas iedzīvotājiem ir pieaudzis, kas liecina par medicīnas attīstību un vispārējo apstākļu uzlabošanos. 4.8 attēlā uzskatāmi parādīta paredzamā mūža ilguma dinamika. Joprojām ir novērojama tendence, ka sievietes paredzamais mūžs ir ilgāks nekā vīrieša. Ja paredzamais jaundzimušo mūža ilgums 1995.

gadā bija 67, 5 gadi (vīriešiem – 58,8 gadi, sievietēm – 72,1 gads), tad 1998. gadā tas ir palielinājies līdz 71,1 gadam (vīriešiem – 66 gadi,

4.8. attēls. Jaundzimušo paredzamais mūžs

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

sievietēm – 76 gadi, kas ir attiecīgi par 10,9% un 5,3% vairāk nekā 1995. gadā). 2001. gadā vidējais jaundzimušo paredzamais mūžs ir 71,5 gadi (vīriešiem – 66,4 gadi un sievietēm – 76,8 gadi, kas ir attiecīgi par 11,4% un 6,1% vairāk nekā 1995. gadā).

4.8. Paredzamais mūža ilgums noteikta vecuma iedzīvotājiem

Par Rīgu nav veikts šāda veida apsekojums, bet uz Rīgu var attiecināt tās pašas tendences, kas ir Latvijā kopumā. Esošā situācija ir tāda, ka 2002. gadā jaundzimušajiem paredzamais mūža ilgums ir: vīriešiem - 65,2 gadi, bet sievietēm – 76,6 gadi, tas ir, par 11,4 gadiem vairāk nekā vīriešiem. 20 gados šī starpība ir 11,3 gadi (attiecīgi vīriešiem paredzamais mūžs ir 46,6 un sievietēm – 57,9 gadi)

4.5.tabula

Paredzamais mūža ilgums noteikta vecuma grupās Latvijā, 2002

(Pēc Valsts Statistikas pārvaldes datiem)

Vecums, gadi	Vīrieši	Sievietes	Vecums, gadi	Vīrieši	Sievietes	Vecums, gadi	Vīrieši	Sievietes
0	65,2	76,6	15	51,4	62,7	50	21,9	29,7
1	64,9	76,4	20	46,6	57,9	55	18,5	25,5
2	64,0	75,5	25	41,9	53,0	60	15,4	21,5
3	63,1	74,5	30	37,5	48,2	65	12,5	17,8
4	62,1	73,5	35	33,3	43,4	70	9,8	14,5
5	61,1	72,6	40	29,3	38,7	75	7,6	11,5
10	56,2	67,6	45	25,5	34,2	80	5,7	9,0
						85	4,1	6,9

5. Nodarbinātība.

Ekonomiskā izaugsme notiek galvenokārt uz produktivitātes pieauguma rēķina, minimāli mainoties nodarbināto skaitam. Kopumā gandrīz visās nozarēs saglabājas tendence, ka nozares izaugsme maz ietekmē nodarbinātības pieaugumu tajā. Konkurences cīņā daudzos gadījumos kā viens no galvenajiem izmaksu samazināšanas posteņiem ir izdevumu samazināšana nodarbinātībai, kas nereti izraisa strādājošo skaita samazināšanos.

5.1. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars pa vecuma un dzimuma grupām

Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji ir abu dzimumu personas, kas piedāvā savu darbu materiālo vērtību ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai. Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji sastāv no nodarbinātajiem un nestrādājošiem iedzīvotājiem, kuri aktīvi meklē darbu. (gan reģistrētie Nodarbinātības valsts dienestā, gan neregistrētie).

Rīgas pilsētas ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā 2001. gadā sastādīja 57,4%, sievietes 50,9% un vīrieši 65,9%. Analizējot pēc vecuma grupām Rīgas pilsētas ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvaru iedzīvotāju kopskaitā, parādās, ka iedzīvotāju vecuma grupā no 35-39 gadiem ir vislielākais īpatsvars, kas sastāda 91,6%, pēc tam seko vecuma grupa no 40-44 gadiem – 91% un vecuma grupa no 30-34 sastāda 89,4%. Šie dati apstiprina vispār pieņemto secinājumu par Rīgas pilsētu kā galveno ekonomiskās attīstības centru, kas piesaista strādāt gribošos valsts iedzīvotājus.

Darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā sastāda 11,2% 2001. gadā, sievietes 10,1% un vīrieši 12,4%. Kopumā vīrieši ir aktīvāki darba meklētāji nekā sievietes, kas daļēji ir saistīts ar to, ka sievietei ir pieņemts dzīvot mājās un auklēt bērnus, bet vīrietim strādāt, lai nodrošinātu ģimeni. Vislielākais darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā ir grupā no 15-19 gadiem, kas sastāda 21,2%, kas ir cieši saistīts ar darba atrašanu pusaudžiem līdz 18 gadu vecumam, kuri labprāt vēlētos strādāt, bet šāds darba piedāvājumu klāsts ir ļoti ierobežots.

5.2. Nodarbināto iedzīvotāju vecuma struktūra

Vislielākais nodarbināto iedzīvotāju skaita īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā ir visās vecuma grupās no 20 gadiem līdz 59 gadiem 2001. gadā.

Vislielākais nodarbināto iedzīvotāju skaita īpatsvars ir 2001. gadā vecuma grupā no 40 līdz 44 gadiem – 80,8%, bet vismazākais vecuma grupā no 70 un vairāk 2,2%, aiz kuras seko jaunieši grupā no 15-19 gadiem 9,7%.

5.3. Nodarbināto iedzīvotāju dzimuma struktūra

2001. gadā no 327,5 tūkst. nodarbinātajiem iedzīvotājiem 162,9 tūkst. bija vīrieši un 167,2 tūkst. bija sievietes.

Lielāks vīriešu skaita īpatsvars ir vērojams šādos darbības veidos:

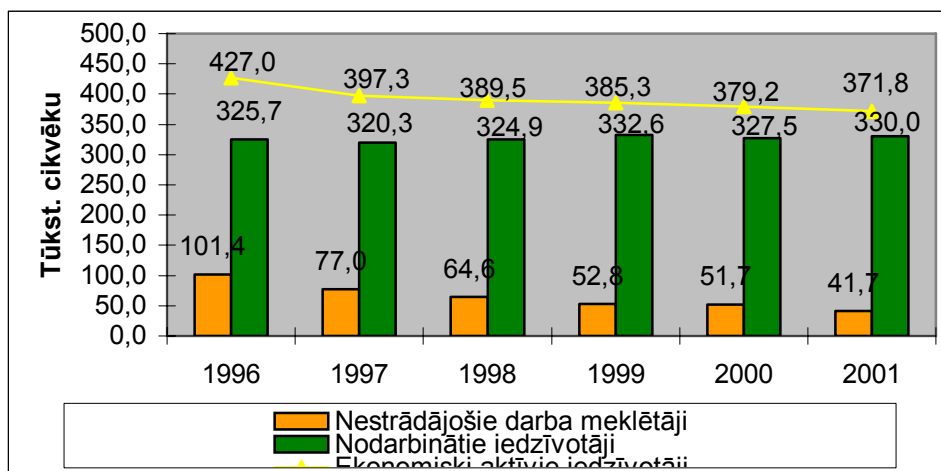
- Būvniecība – 26,7 tūkst.;
- Transports, glabāšana un sakari – 23,4 tūkst.;

Savukārt, lielāks sieviešu skaita īpatsvars ir vērojams šādos darbības veidos:

- Veselība un sociālā aprūpe – 13,9 tūkst.;
- Izglītība – 22,1 tūkst.;
- Viesnīcas un restorāni – 7,1 tūkst.

5.4. Nodarbināto iedzīvotāju gada vidējais skaits

Nodarbināto iedzīvotāju vidējais skaits pēdējo gadu laikā bijis diezgan stabils (5.1. attēls). Vidēji tas ir 326, 7 tūkstoši cilvēku. Salīdzinot ar 1996. gadu, nodarbināto iedzīvotāju skaits ir palielinājies par 1,3%.

5.1.attēls. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju vidējais skaits.

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Statistikā netiek izdalīts nodarbināto skaits privātajā vai sabiedriskajā sektorā.

5.5. Bezdarba līmenis

2002. gada maijā Saeimā pieņemtais "Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums", kas stājās spēkā no 2002. gada 1. jūlija, ir vienkāršojis bezdarbnieka statusa iegūšanas procesu, ļaujot to iegūt vienas dienas laikā, kā arī uz pusi samazināts termiņš bezdarbnieka statusa atgūšanai no jauna. Likumā arī noteikta visa bezdarbnieku atbalsta sistēma, aktīvie nodarbinātības un bezdarba samazināšanas preventīvie pasākumi.

Ne visiem ir iespējas dabūt bezdarbnieka pabalstu, jo nav veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas; daudzi nav ieinteresēti vai nav spējīgi apgūt pārkvalifikācijas programmas, it īpaši pirmspensijas vecuma cilvēki; nereti ir apgrūtināti izpildīt visus reģistrētā bezdarbnieka noteikumus.

Ilgstošā bezdarba galvenie cēloņi ir pašreizējām darba tirgus prasībām neatbilstoša izglītība un novecojušas darba praktiskās iemaņas vai arī darba pieredzes trūkums.

Slēptais bezdarbs pastāv stagnējošos vai daļēji darbojošos uzņēmumos, kur darbinieki strādā saīsinātas darba nedēļas vai dodas bezalgas atvaļinājumā tad, kad rodas nepieciešamība apturēt ražošanas procesu vai ražošanas procesa sezonālā rakstura dēļ.

Pēc Latvijas Statistikas institūta prof. econ. I. Vanaga datiem bezdarba līmenis Rīgas pilsētā no 1999.g.līdz 2001.g. ir samazinājies par 1,1% jeb 5726 bezdarbniekiem. Šie dati tiek izmantoti attīstības indeksa aprēķināšanai, kuru izmanto īpaši atbalstāmo teritoriju noteikšanai un teritoriju ranžēšanai.

5.5.1. Bezdarbnieku dzimuma struktūra

Laika posmā no 1995. gada līdz 2002. gadam ir saglabājusies tendence, ka bezdarbnieku sieviešu skaits ir lielāks nekā bezdarbnieku vīriešu skaits. Visaugstākais bezdarba līmenis bija 1998. gadā, kad sieviešu bezdarbnieču skaits bija pārsniedzis 14 tūkstošus.

Ja bezdarbnieku vīriešu skaits, salīdzinot ar 1995. gadu, ir palielinājies par 14%, tad sieviešu bezdarbnieču skaits ir palielinājies par 19% un šie rādītāji 2001. gada beigās ir sasnieguši attiecīgi 6601 un 10258.

5.5.2. Bezdarbnieku vecuma struktūra

Bezdarbnieka statuss netiek piešķirts personām ārpus likumdošanā noteiktā darba spējas vecuma.

Vislielākais bezdarbnieku skaits ir vecumā no 30 – 49 gadiem. Salīdzinot ar 1995. gadu, šajā vecuma grupā esošo bezdarbnieku skaits ir palielinājies par 12% un sasniedzis 8908 cilvēkus. Šajā vecumā esošo bezdarbnieku skaits sastāda gandrīz pusi no visiem bezdarbniekiem. Tas izskaidrojams ar to, ka bieži vien šiem cilvēkiem nav atbilstoša izglītība, kā rezultātā darba tirgū viņus izkonkurē gados jaunāki pretendenti.

Salīdzinot ar 1995. gadu, ir pieaudzis pirmspensijas vecuma bezdarbnieku skaits. Ja 1995. gadā šādu bezdarbnieku skaits sastādīja 11%, tad 2001. gadā – 13% no visiem bezdarbniekiem.

Bieži vien daudzi pirmspensijas vecuma cilvēki nav ieinteresēti vai nav spējīgi apgūt pārkvalifikācijas programmas.

5.5.3. Bezdarbnieku nacionālais sastāvs

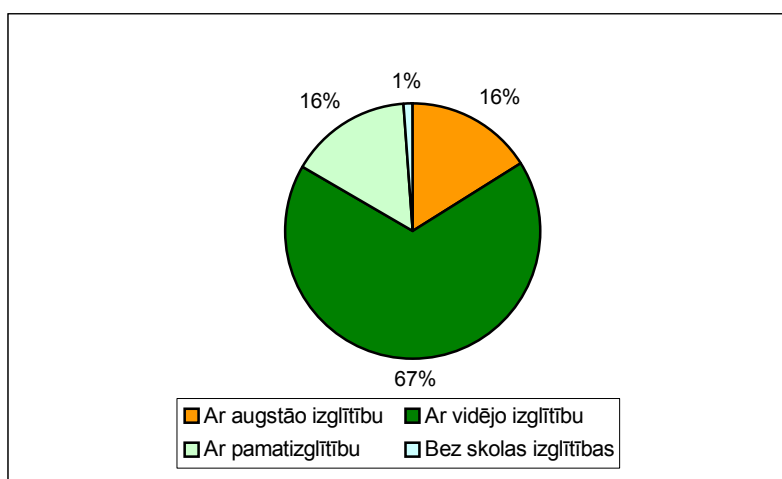
Ja 1995. gadā bezdarbnieku skaits bija 14,4 tūkstoši iedzīvotāju, tad 2001. gadā šis skaits jau ir sasniedzis 16,9 tūkstošus. Arī visās lielākajās nacionalitātēs bezdarbnieku skaits ir pieaudzis. Vislielākais bezdarbnieku skaits ir krievu vidū. Ja 1995. gadā no visiem bezdarbniekiem krievi sastādīja 7,8 tūkstošus, kas ir vairāk kā puse no visiem bezdarbniekiem, tad 2001. gadā situācija nav uzlabojusies. Pieaugot bezdarbnieku skaitam, ir pieaudzis arī bezdarbnieku skaits krievu vidū, kas atkal sastāda vairāk kā pusi no visiem bezdarbniekiem un šis skaits ir pieaudzis līdz 8,6 tūkstošiem. Šī tendence zināmā mērā skaidrojama ar to, ka darba devēji nelabprāt pieņem darbā nepilsoņus vai arī krievvalodīgajiem latviešu valodas zināšanas nav atbilstošajā prasmes līmenī.

Otrajā vietā pēc bezdarbnieku skaita ir latvieši, kuru skaits, salīdzinot ar 1995. gadu, ir pieaudzis par 24 procentiem un ir sasniedzis 5,7 tūkstošus, kas ir trešā daļa no visiem bezdarbniekiem.

Arī baltkrievu, ukraiņu un poļu bezdarbnieku skaits ir, salīdzinājumā ar 1995. gadu, pieaudzis, bet lietuviešu un ebreju bezdarbnieku skaita dinamikā nav vērojamas izmaiņas.

5.5.4. Bezdarbnieku sadalījums pēc izglītības līmeņa

Vislielākais bezdarbnieku skaits ir ar vidējo izglītību – 11333 cilvēku, kas sastāda 67% no visiem bezdarbniekiem (5.2. attēls). Bezdarbnieku skaits gan ar augstāko, gan ar

5.2. attēls. Bezdarbnieku sadalījums pēc izglītības līmeņa 2001. gada beigās

(Valsts statistikas pārvaldes dati)

pamatizglītību ir 16% (attiecīgi 2706 un 2621 cilvēks). Tas ir izskaidrojams ar to, ka bezdarbniekiem ar augstāko izglītību iegūtā izglītība ir ar šauru profilu vai neatbilstoša esošajām prasībām.

Bez izglītības vai arī ar zemāku izglītību par pamatskolas izglītību bezdarbnieku skaits ir mazs – 2001. gada beigās šādu bezdarbnieku bija 199 cilvēki, kas ir 1% no visiem bezdarbniekiem.

5.5.5. Bezdarbnieku sadalījums pēc specialitātes

Statistikā netiek izdalītas profesijas, bet gan norādītas profesiju grupas.

2001. gada beigās vislielākais bezdarbnieku skaits bija vienkāršo profesiju grupā – 3483 cilvēki jeb 21% un pakalpojumu un tirdzniecības pakalpojumu profesijas grupā – 3232 darbinieki, kas sastāda 19% no visiem bezdarbniekiem.

5.6. Nodarbināto iedzīvotāju gada vidējais skaits sadalījumā pa darbības veidiem (pa galvenajām nozarēm)

Ja 1996. gadā nodarbināto vidējais skaits bija 325,7 tūkstoši cilvēku un dominējošais darbības veids bija rūpniecība (76,4 tūkstoši iedzīvotāju), tad 2001. gadā nodarbināto skaits bija palielinājies par 1,3% un sasniedzis 330,0 tūkstošus iedzīvotāju, un rūpniecības nozare ir atvirzījies otrajā plānā (59,2 tūkst.), pēc darbības veida pirmo vietu ar 76,6 tūkstošiem nodarbināto ieņem vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparatūras un iekārtu remonta nozare. Šajā nozarē strādājošo skaits salīdzinājumā ar 1996. gadu ir pieaudzis par 41%. Rūpniecībā strādājošo skaita dinamikā vērojama negatīva tendence – ja 1996. gadā, kā minēts, šajā nozarē strādāja 76,4 tūkstoši, tad 2001. gadā – tikai 59,2 tūkstoši cilvēku. Saistībā ar būvniecības apjomu pieaugumu ir palielinājies nodarbināto skaits būvniecības nozarē. Salīdzinājumā ar 1996. gadu pieaugums ir 63% apmērā.

Diezgan stabila ir nodarbināto skaita dinamika viesnīcu un restorānu nozarē (salīdzinot ar 1996. gadu, pieaugums par 6,5%).

Nodarbināto skaits ir samazinājies sekojošās nozarēs:

- Izglītība;
- veselība un sociālā aprūpe;
- valsts pārvalde un aizsardzība; sociālā apdrošināšana.

Nodarbinātības tendenču raksturojumā jāņem vērā slēptā nodarbinātība un slēptais bezdarbs. Saskaņā ar CSP aplēsēm Latvijas mērogā ēnu ekonomikas daļa no IKP ir 16-17%

apmērā, un apmēram puse no tās ir saistīta ar neregistrēto nodarbinātību. Visvairāk nodarbināto netiek oficiāli noformēti celtniecībā, tirdzniecībā un dažādos pakalpojumos.

5.7. Svārstmigrācijas apjomi.

Šobrīd nav nekādu konkrētu datu par svārstmigrācijas apjomiem. Turpmākajā attīstības programmas gaitā būtu nepieciešams veikt pētījumu šajā nozarē.

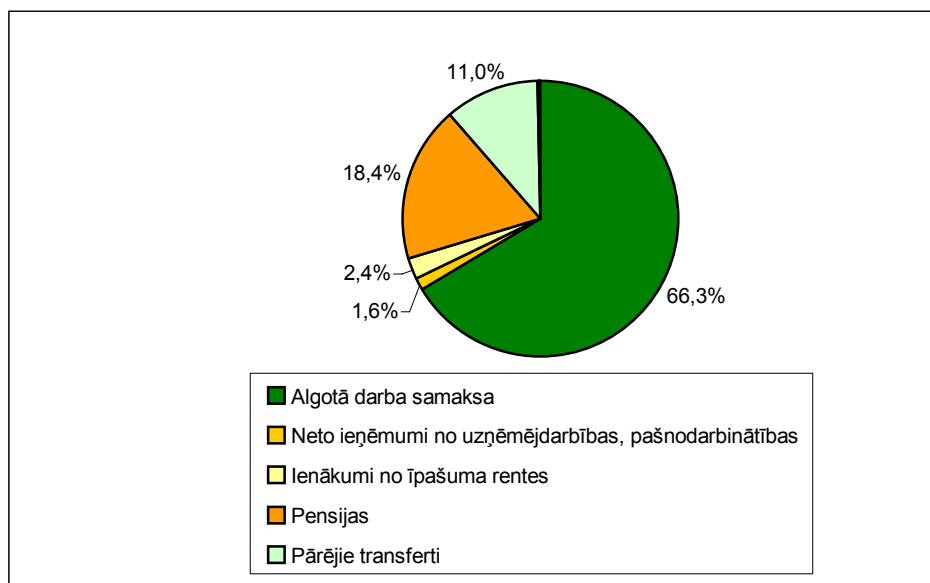
Lielākās svārstmigrācijas plūsmas ir no pierīgas uz darbavietu no rīta un atpakaļ uz mājām vakarā, piemēram, aptuveni 60% no Mārupes pagasta darbspējīgo iedzīvotāju strādā Rīgas pilsētā, kas sastāda 3246 cilvēkus.

5.8. Iedzīvotāju ieņēmumi

Iedzīvotāju ieņēmumu un izdevumu struktūra liecina par iedzīvotāju labklājības līmeni, līdz ar to tas ir ļoti svarīgs attīstības faktors, kam nepieciešama rūpīga analīze.

5.8.1. Iedzīvotāju naudas ieņēmumu un izdevumu struktūra

2000. gadā mājsaimniecības rīcībā esošo ienākumu sastāvs ir attēlots sekojošā attēlā.

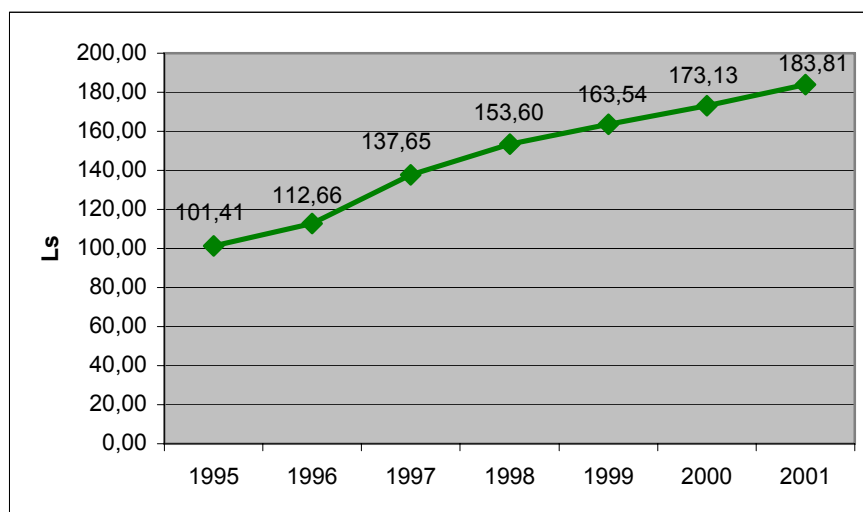
5.3. attēls. Mājsaimniecības rīcībā esošo ienākumu sastāvs 2000. gadā.

(Valsts Statistikas pārvaldes dati.)

Vislielākie ienākumi iedzīvotājiem ir no algota darba samaksas (63,3%). Otru lielāko ienākumu sastāda pensijas un citi transferti (kopā 29,4%) (5.3.attēls). Ienākumi no īpašuma un rentes ir 2,4% un ienākumi no uzņēmējdarbības ir tikai 1,6%, kas ir nepamatoti zems rādītājs.

Sākot ar 2003. gada 1. janvāri, valstī tiek paaugstināta minimālā darba alga no Ls 60 līdz Ls 70. Iepriekšējo reizi tā tika paaugstināta 2001. gada 1. jūlijā.

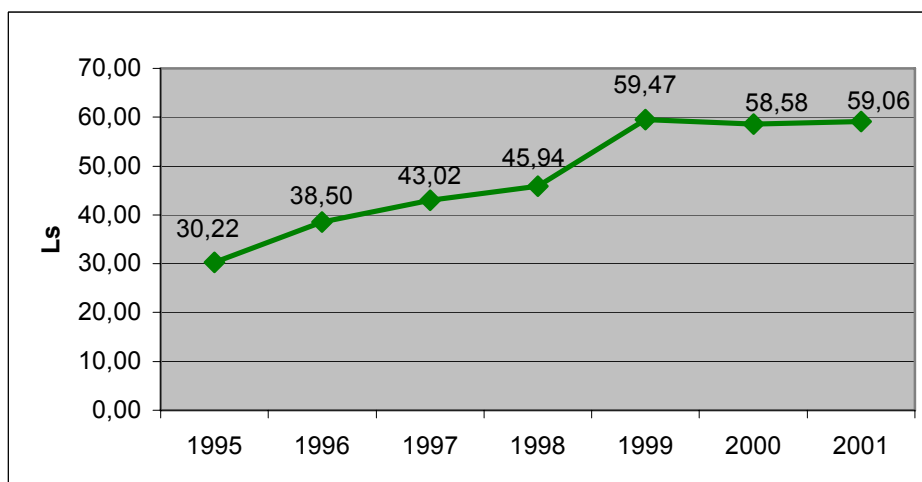
Ņemot vērā inflāciju, strādājošo reālie ienākumi pēdējos gados palielinājušies vidēji par 3,5% gadā. Salīdzinot ar 1995. gadu, strādājošo vidējā mēneša samaksa ir palielinājusies par 82% un neto ieņēmumi ir sasnieguši Ls 211,36 (5.4. attēls).

5.4. attēls. Iedzīvotāju vidējā mēneša samaksa

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Arī pensijas vidējais apjoms pēdējo gadu laikā ir palielinājies (5.5. attēls) un šobrīd ir sasniedzis Ls 59,06, kas nav lielākais rādītājs pēdējo gadu laikā (lielākais pensijas vidējais apmērs Rīgā 1999. gadā bija Ls 59,47).

5.5. Pensionāru pensijas vidējais apmērs

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Viens no faktoriem, kas negatīvi ietekmē vidējās pensijas apmēru, ir jaunpiešķirto zemo pensiju augstais īpatsvars. Tas lielā mērā izskaidrojams ar priekšlaicīgu pensionēšanos, kas ir saistīta ar pensionēšanās vecuma pieaugumu. Daļai pensionāru tas ir saistīts ar mazatalgotu darbu. Jāņem vērā arī tas, ka privātais sektors bieži vien slēpj strādājošo reālos ienākumus un neveic pilnā mērā sociālās apdrošināšanas iemaksas par tiem.

Iedzīvotāju izdevumu struktūru parāda 5.1. tabula. Vislielākie izdevumi ir pārtikas preču patēriņā.

5.1. tabula

Rīgas mājsaimniecības patēriņa izdevumu struktūra

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

	2000	2001 V-2002 IV
Pārtika un bezalkoholiskie dzērieni	30,9	30,2
Alkoholiskie dzērieni un tabaka	2,9	2,8
Apģērbi un apavi	6,9	7,4
Mājoklis, ūdens, elektroenerģija, gāze un cits kurināmais	18,7	16,2
Mājokļa iekārta, mājturības piederumi un mājas uzkopšana	4,5	4,8
Veselība	3,8	4,1
Transports	9,4	9,1
Sakari	6,7	5,7
Atpūta un kultūra	7	7,1
Izglītība	1,2	1,9
Restorāni, kafējnīcas un viesnīcas	3,4	5,9
Dažādas preces un pakalpojumi	4,6	4,7

Vērojama tendence, ka pēdējos gados ir strauji samazinājies pārtikas preču īpatsvars – no 53% 1995. gadā līdz 29% 2001. gadā. Pieaugušais nepārtikas preču īpatsvars liecina par to, ka iedzīvotājiem ir pieaudzis pirktspējas līmenis.

Salīdzinot ar 2000. gadu, ir palielinājies apģērba un apavu preču patēriņa apjoms, kā arī lielāka uzmanība tiek vērsta veselības aprūpei un izglītībai, kas skaidrojams ar cenu pieaugumu.

Arī restorānu, kafējnīcu un viesnīcu pakalpojumiem tiek tērēts vairāk, toties procentuāli ir samazinājies sakaru pakalpojumu izmaksu patēriņš, kas telekomunikācijās ir skaidrojams ar konkurenci starp "Tele2" un "LMT", līdz ar to ir samazinātas pakalpojumu izmaksas, arī "Lattelekom" ir samazinājis pakalpojumu cenas.

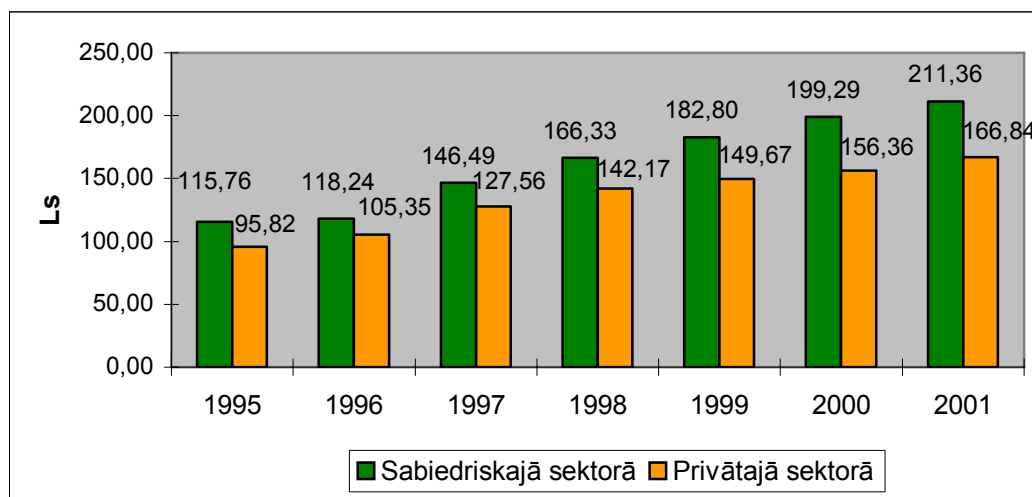
5.8.2. Strādājošo mēneša vidējā samaksa pa darbības veidiem

Pēc Ekonomikas ministrijas "Ziņojuma par Latvijas tautsaimniecības attīstību" datiem visaugstākā strādājošo mēneša vidējā darba samaksa 2002. gadā bija gaisa transportā (Ls 546), finansu starpniecībā (Ls 419), elektroenerģijas, gāzes un ūdens apgādes uzņēmumos (Ls

332), pastā un sakaros (Ls 278). Lai arī tautsaimniecības pētījums attiecas uz visu Latviju, zināmas tendences var attiecināt arī uz Rīgu.

Sabiedriskajā sektorā strādājošiem algas pieaug straujāk nekā privātajā sektorā (5.6. attēls). Tas neparāda reālo situāciju un lielā mērā tas saistīts ar nepilnīgu darba samaksas atspoguļojumu atskaites dokumentos privātā sektora uzņēmumos.

5.6. attēls Strādājošo darba samaksa sabiedriskajā un privātajā sektorā Rīgas pilsētā

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Sabiedriskajā sektorā vidējā mēneša bruto samaksa procentuāli lielākam strādājošo skaitam ir viesnīcu un restorānu nozarē un transporta, glabāšanas un sakaru nozarē pēc darbības veida – attiecīgi 29,2% un 27,6% strādājošo saņem vidējo bruto algu no Ls 100 līdz Ls 150.

Privātajā sektorā daudzās nozarēs (būvniecība, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu, motociklu, personisko mantu un mājsaimniecības piederumu remonts, viesnīcas un restorāni, transporta, glabāšana un sakari, nekustamo īpašumu izmantošana, noma un komercdarbība,) mēneša vidējā bruto samaksa lielākoties ir robežās no Ls 60 līdz Ls70.

Tikai finansu starpniecības nozarē procentuāli strādājošo skaits saņem līdzīgu vidējo bruto mēneša samaksu kā sabiedriskajā, tā privātajā sektorā – no Ls 200 līdz Ls 600.

6. Veselības aprūpe

6.1. Primārā veselības aprūpe

Primārā veselības aprūpe (PVA) - saskaņā ar Pasaules veselības organizācijas definīciju, ir galvenā veselības aprūpes sastāvdaļa, kas balstās uz zinātniski pamatotām un praktiskām metodēm un kura ir pieejama iedzīvotājiem un kuras izmaksas ir valstij un sabiedrībai pieņemamas. PVA ir valsts veselības aprūpes sistēmas galvenais posms veselības aprūpes nodrošināšanā; tas ir pirmais veselības aprūpes sistēmas līmenis daudzpakāpju sistēmā. Tā ir neatņemama valsts sociālās un ekonomiskās attīstības sastāvdaļa.

Salīdzinājumā ar padomju gadiem, iedzīvotāju veselība ir viņu pašu rokās. Arī veselības aprūpes izmaksas, salīdzinājumā ar padomju laiku, ir jāsedz pašiem iedzīvotājiem. Tas ļoti ietekmē ārstu apmeklējumu skaitu, iedzīvotāji vairāk cenšas ārstēties pašu spēkiem, kas ir ļoti negatīva iezīme, jo tādējādi cilvēks riskē saslimt daudz nopietnāk, rezultātā palielinot arī izmaksas no sava personīgā budžeta.

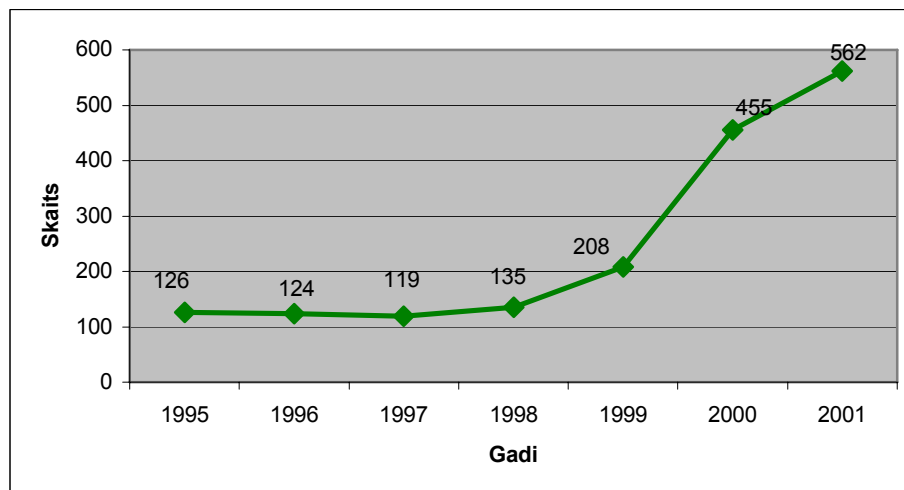
Ļoti svarīgi būtu nodrošināt dažādus preventīvos pasākumus, kas veicinātu iedzīvotāju veselību un palīdzētu laikus diagnosticēt saslimšanas.

6.1.1. Ambulatoro veselības iestāžu skaits

Ambulatorā aprūpe – pacientu veselības aprūpe pirms slimnīcas etapā, kurā ietilpst primārā veselības aprūpe, kuru realizē primārās aprūpes (ģimenes ārsts, primārās aprūpes terapeits vai pediatrs) ārsts ar savu komandu un sekundārā veselības aprūpe, kuru realizē citi speciālisti. (www.lm.gov.lv)

6.1. attēlā ir ambulatoro iestāžu skaits. Ambulatorās veselības aprūpes iestāžu skaitā, kuras sniedz ambulatorisko palīdzību iedzīvotājiem, ietilpst visas medicīnas iestādes, kurās ārstē ambulatoriski (poliklīnikas, ambulances, slimnīcu poliklīniskie medpunkti poliklīniku nodaļas slimnīcās u.c.).

Par 1999., 2000. un 2001.gadu ambulatoro veselības iestāžu skaits norādīts, neieskaitot privātās ārstu prakses zobārstniecībā, feldšeru – vecmāšu punktus un feldšeru veselības punktus. Kopš 1995.gada ambulatoro veselības iestāžu skaits strauji ir pieaudzis – no 126

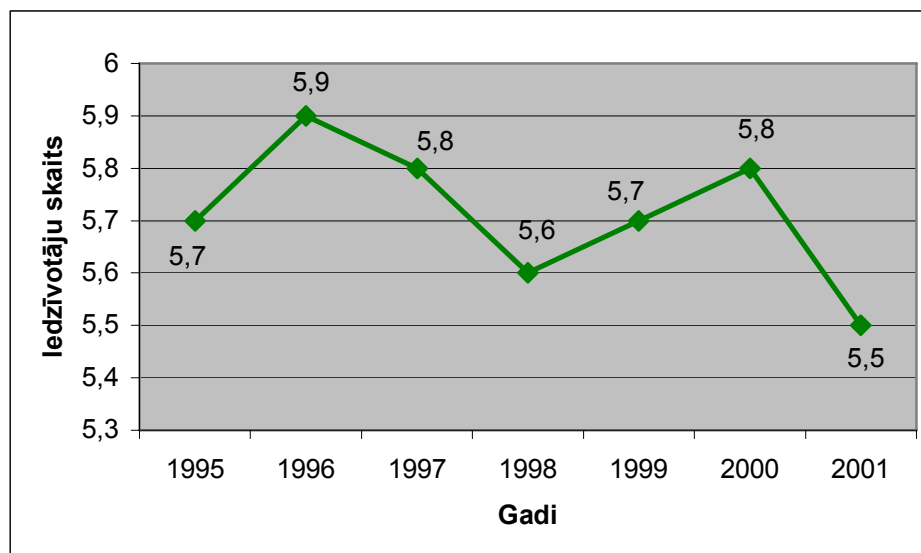
6.1. attēls. Ambulatoro iestāžu skaits

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

iestādēm 1995.gadā līdz 562 iestādēm 2001.gadā. Tātad nozīmīgu lomu spēlē privātais sektors, kurš gūst peļņu no šāda veida darbības.

6.1. kartoshēmā attēlota lielāko ambulatoro iestāžu izvietojums Rīgas teritorijā. Esošais izvietojums ir veiksmīgs.

6.1.2. Ārstu skaits uz 1000 iedzīvotājiem

6.2. attēls. Ārstu skaits uz 1000 iedzīvotājiem

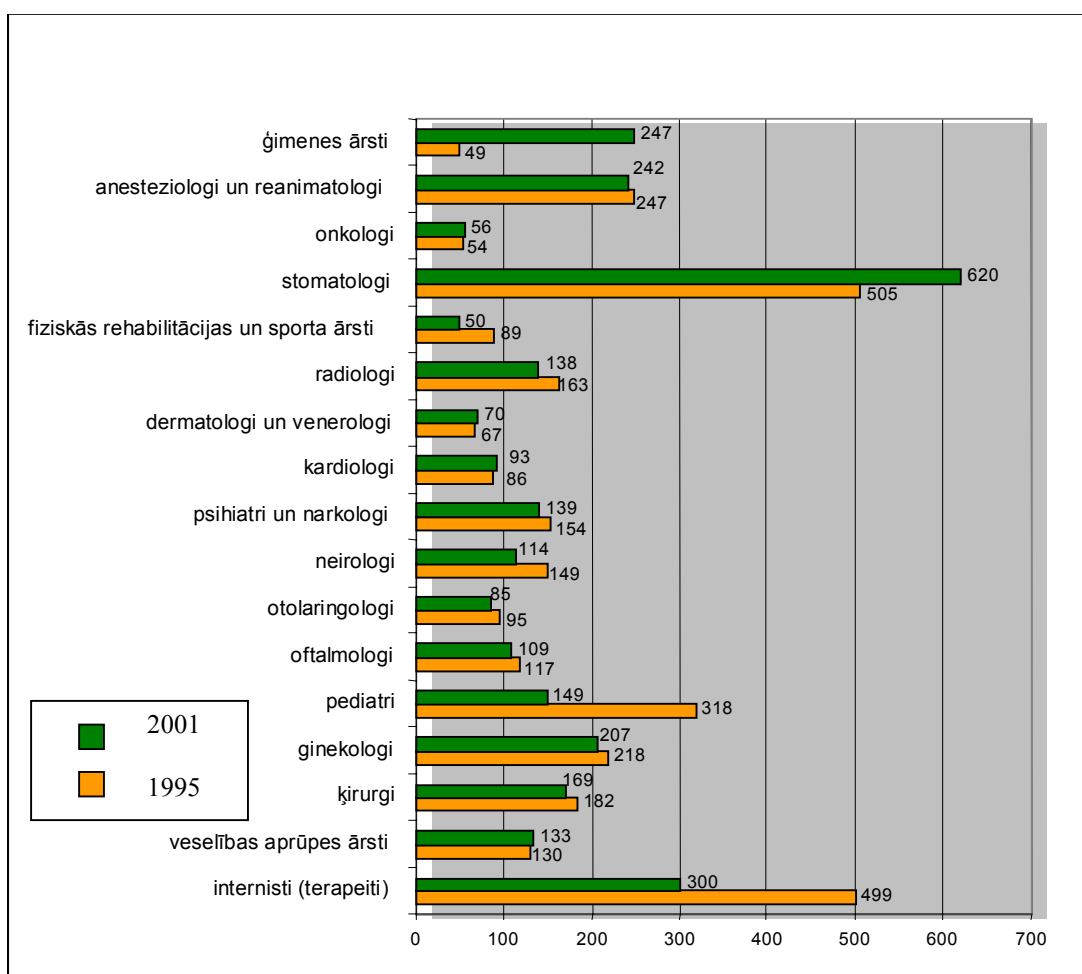
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Ārstu skaits uz 1000 iedzīvotājiem gadu gaitā ir svārstījies. Visvairāk ārstu uz 1000 iedzīvotājiem bija 1996.gadā – 5,9. 2001.gadā šis rādītājs bija viszemākais – 5,5 ārsti (6.1.2.1. attēls). Taču, neskatoties uz to, ka šis skaitlis ir neliels, tas atbilst starptautiskiem

standartiem un skaitās ļoti labs rādītājs. Latvijā kopumā ārstu skaits uz 1000 iedzīvotājiem ir 2,8. Salīdzinājuma ar citām valstīm: ASV – 2,4; Francijā – 2,8; Lielbritānijā – 1,7 (neieskaitot zobārstus un stomatologus). (www.iem.gov.lv)

6.1.3. Ārstu skaits pa specialitātēm

No 1997.gada Rīgas iedzīvotāji tiek reģistrēti pie primārās veselības aprūpes ārstiem – ģimenes ārstiem, internistiem vai pediatriem. Kopš 1995.gada strauji ir pieaudzis ģimenes ārstu skaits, bet nedaudz samazinājies internistu un pediatru skaits. Tas ir noticis veselības aprūpes sistēmas reformas ietekmē, kad katram pacientam bija

6.3. attēls. Ārstu skaita sadalījums pa specialitātēm.

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

jāizvēlas savs ģimenes ārsts. Daudzi pediatri pārkvalificējās par ģimenes ārstiem.

Gan 1995. gadā, gan 2001.gadā visvairāk bija stomatologu. Pārējo specialitāšu ārstu skaits būtiski nav mainījies (6.3. attēls).

6.1.4. Ambulatoro apmeklējumu skaits vienam pacientam

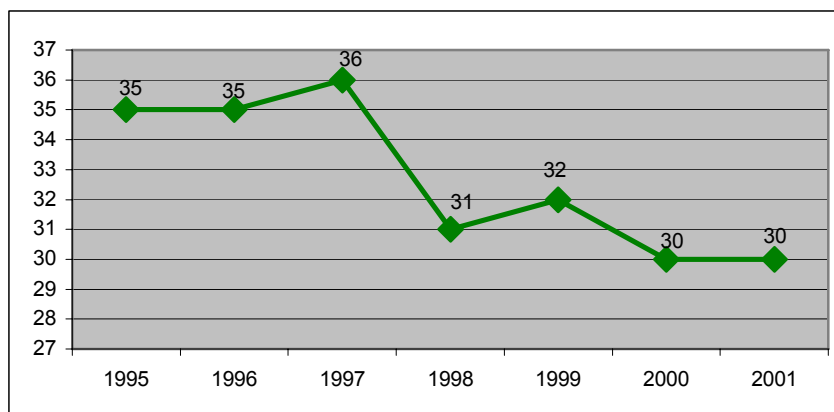
Ambulatoro apmeklējumu skaits vienai personai sastāda vidēji 6 reizes gadā. Šis skaitlis bija viszemākais 1998.gadā – 5,3 reizes. Tomēr apmeklējumu dinamika nav strauji svārstījiesies.

6.2. Sekundārā veselības aprūpe

Sekundārā veselības aprūpe (SVA) ir specializēta ambulatorā un/vai stacionārā veselības aprūpe, kas ir orientēta uz neatliekamu, akūtu un plānveida medicīnisku palīdzību - ātru un kvalitatīvu diagnostiku, intensīvu ārstēšanu un rehabilitāciju ar mērķi maksimāli ātri un kvalitatīvi panākt pacienta izveseļošanos vai samazināt slimības izpausmes līdz tādai pakāpei, kad ir iespējama tālāka ārstēšana primārās veselības aprūpes sistēmā. (www.lm.gov.lv)

6.2.1. Slimnīcu skaits

6.4. attēlā ir parādīta slimnīcu skaita dinamika. Vislielākais slimnīcu skaits Rīgā

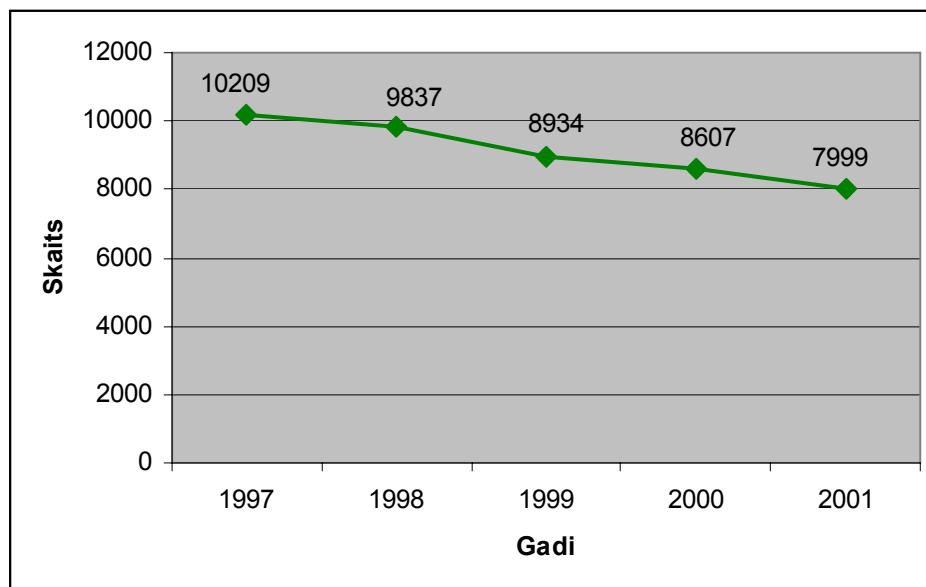
6.4.attēls. Slimnīcu skaita dinamika

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

bija 1997.gadā – 36.Slimnīcu skaits samazinājies atbilstoši ambulatorās palīdzības iestāžu skaita pieaugumam. Šobrīd Rīgā ir 30 slimnīcas.

6.2.1.1. Gultu skaits slimnīcās

Gultu skaits slimnīcās ar katru gadu samazinās (6.5. attēls). Slimnīcu ir daudz, bet to noslogojums ir nepietiekams.

6.5. attēls. Gultu skaita slimnīcās dinamika

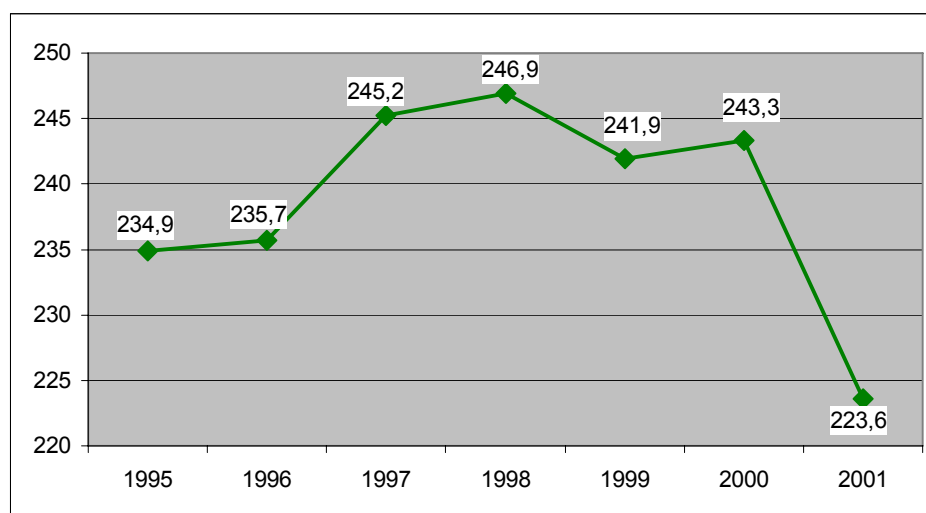
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Kopš 1997. gada gultu skaits ir samazinājies par 22%.

6.2.1.2. Apkalpoto pacientu skaits gadā

Apkalpoto personu skaits slimnīcās nozīmē iedzīvotāju hospitalizāciju.

Visvairāk iedzīvotāju tika hospitalizēti 1997. – 1998. gadā (6.6. attēls). Iedzīvotāju uzturēšanās slimnīcās tad ilga vidēji 11 – 12 dienas. Sadārdzinoties

6.6. attēls. Iedzīvotāju hospitalizācija

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

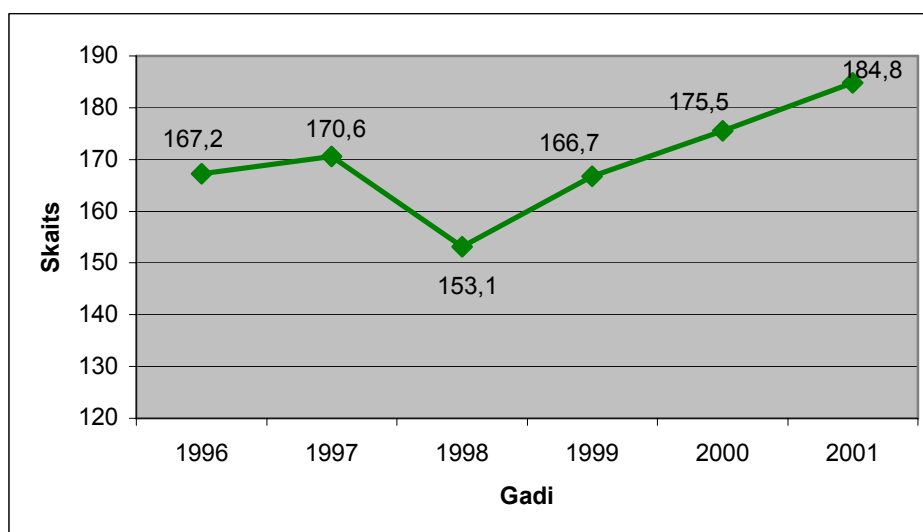
ārstēšanas izmaksām, samazinās arī hospitalizēto skaits, iedzīvotāji retāk griežas pie ārsta kā arī retāk ārstējas slimnīcās, jo nevar to atļauties. Salīdzinājumā ar 1998. gadu hospitalizēto

iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 23,3 tūkstošiem. Vidējais uzturēšanās slimnīcā dienu skaits ir 10 dienas. Tomēr jāatzīmē, ka Rīga kā reģiona centrs apkalpo arī cilvēkus no pārējiem Latvijas rajoniem, tāpēc šie skaitļi būtiski atšķiras no vidējiem skaitļiem Latvijā.

6.3. Neatliekamā medicīniskā palīdzība

Neatliekama medicīniskā palīdzība - palīdzība, ko cietušajiem (saslimušajiem) dzīvībai vai veselībai bīstamā kritiskā stāvoklī sniedz šādiem gadījumiem īpaši sagatavotas (apmācītas, ekipētas) personas ar atbilstošu kvalifikāciju medicīnā, kurām saskaņā ar šo kvalifikāciju ir juridiska atbildība par savu darbību vai bezdarbību un tās sekām. (www.lm.gov.lv)

Izpildīto izsaukumu skaits ir ļoti augsts. Kopš 1996.gada, viszemākais tas bija 1998.gadā, taču kopš šī gada izpildīto izsaukumu skaits nepārtraukti pieaug. 2001.gadā bija līdz šim visaugstākais izsaukumu skaits kopš 1996.gada – 184,8 tūkstoši izsaukumu. Dinamika ir parādīta 6.7. attēlā.

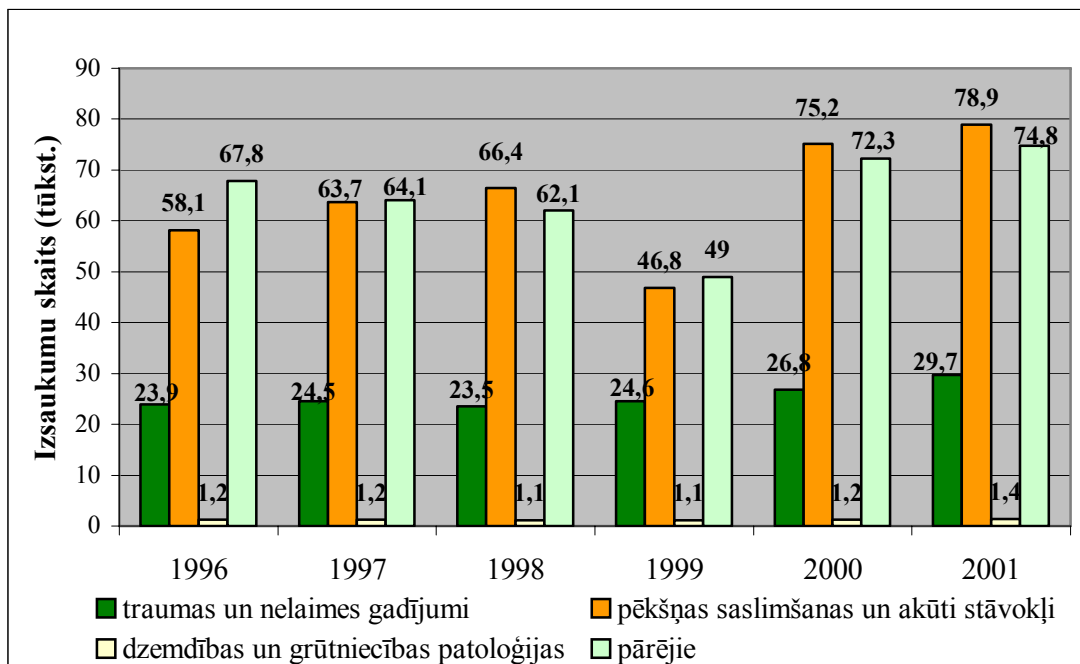

6.7. attēls. Izpildīto izsaukumu skaits

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

6.8. attēlā ir atainoti galvenie izsaukumu iemesli. Izsaukumu skaits kopumā nepārtraukti pieaug.

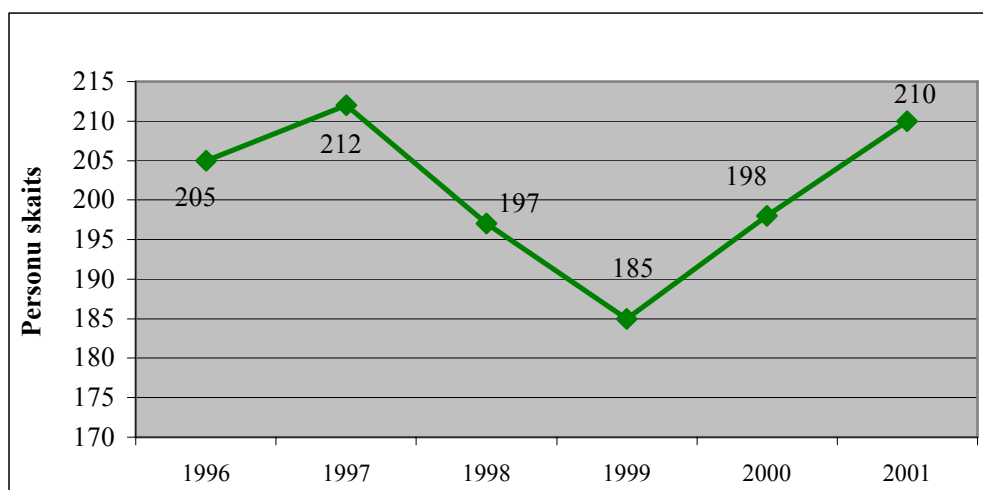
Strauji pieaug izsaukumu skaits pēkšņas saslimšanas un akūtu stāvokļu

6.

6.8. attēls. Ātrās palīdzības izsaukumu iemesli
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

gadījumos, kā arī traumām un nelaimes gadījumiem. Tas liecina par to, ka pieaugot dzīves tempam, iedzīvotāji kļūst neuzmanīgāki.

6.9. attēls Personu skaits, kuriem sniegta medicīniskā palīdzība (uz 1000 iedzīvotājiem)

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Arī kopējais personu skaits, kuriem sniegta ātrā medicīniskā palīdzība, pieaug. Visaugstākais tas bija 1997.gadā – uz 1000 iedzīvotājiem ātrā medicīniskā palīdzība tika sniegta 212 personām. Viszemākais rādītājs bija 1999.gadā – 185 personas uz 1000 iedzīvotājiem. Taču kopš 1999.gada šo personu skaits diemžēl atkal turpina strauji pieaugt.

6.4. Medicīniskā rehabilitācija

Medicīniskā rehabilitācija ir nozare, kas veic cilvēka fiziskā, psiholoģiskā, aroda un izglītības potenciāla atgūšanu un attīstīšanu atbilstoši viņa fizioloģiskajiem un anatomiskajiem ierobežojumiem vai stabilu veselības traucējumu gadījumā – pacienta dzīves pielāgošanu apkārtējai videi un sabiedrībai.

Piedāvājums šajā jomā Rīgā ir diezgan niecīgs, Rīgas iedzīvotājiem nav plašas iespējas gūt medicīnisko rehabilitāciju Rīgā. Pašlaik akūtās rehabilitācijas pakalpojumus insulta pacientiem sniedz klīniskās slimnīcas „Gaiļezers” insulta vienība ar pēctecīgu pakalpojumu sniegšanu dzelzceļa slimnīcā „Biķernieki”.

6.5. Ilgtermiņa aprūpe

Ilgtermiņa aprūpe ir aprūpe, kas neprasa aktīvu diagnostiku un ārstēšanu.

Pašlaik Rīgā nav iestādes, kas šādu pakalpojumu sniegtu, tādējādi bieži vien nevajadzīgi tiek aizņemtas specializētu profilu gultas.

6.6. Geriatrija

Geriatrija nodarbojas ar vecumu saistītu slimību ārstēšanu, kad pacientam var būt gan akūta saslimšana, gan hroniski noritoša slimība, gan vairākas slimības vienlaikus. Vecu cilvēku medicīniskā aprūpe kļūst arvien nepieciešamāka, jo veco cilvēku skaits ar katru gadu pieaug.

Rīgā 2000.gadā gerontoloģijas centrs tika izveidots uz slimnīcas „Biķernieki” bāzes. Tajā ir 70 stacionārās gultas. Tas ir nepietiekami, jo cilvēku, kam būtu nepieciešama uzturēšanās šajā centrā, ir ļoti daudz.

6.7. Paliatīvā aprūpe

Pieaugušie paliatīvo aprūpi var saņemt Latvijas Onkoloģijas centra paliatīvās aprūpes nodaļā, kurā ir 25 gultas vietas. Vēl paliatīvā aprūpe tiek sniegta Paula Stradiņa klīniskajā universitātes slimnīcā, kurā gultu skaits ir 30, un Valsts bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā ar 20 gultas vietām.

6.8. Psihiatrija

Psihiatriskā palīdzība ir personas psihiskās veselības izmeklēšana atbilstīgi indikācijām, psihiskās veselības traucējumu un psihisku saslimšanu diagnostika, atbilstoša ārstēšana, aprūpe un rehabilitācija. (www.vsmta.lv)

Psihiski slimo pacientu novērošana un ārstēšana notiek nepiemērotās, mūsdienu psihiatrijas nodaļu iekārtojuma prasībām neatbilstošās ēkās. Vienās telpās uzturas pacienti ar īslaicīgu stacionāro aprūpi, psihiatrisko ekspertīzi un pacienti ar ilgstošu uzturēšanās laiku. Tas apgrūtina viņu ārstēšanu un uzraudzību.

Ambulatoro psihiatrisko palīdzību pieaugušie var saņemt valsts bezpeļņas uzņēmumā „Psihiatrijas centrs” Tvaika ielā, bērni – ambulatorajā bērnu nodaļā Raiņa bulvārī 27. Ambulatoro psihiatrisko palīdzību iedzīvotājiem būtu jānodrošina katrā Rīgas rajonā, taču šobrīd tāda iespēja ir radīta tikai Zemgales priekšpilsētas iedzīvotājiem – viņi ambulatoro psihiatrisko palīdzību var saņemt PVAC „Ziepniekkalns”.

6.9. Sociālās aprūpes un veselības aprūpes sistēmu integrācija

Daudzu slimību izcelsmei ir sociāla daba. Dažkārt slimības veicina arī sociālekonomiskā situācija, tāpēc nepieciešama koordinācija veselības un sociālās palīdzības institūciju darbībā. Ir jāveicina efektīva informācijas apmaiņa starp veselības un sociālās aprūpes sniedzējiem.

Tāpat katrā primārās veselības aprūpes centrā jānodrošina sociālie darbinieki, kas nodrošinātu aprūpes pēctecību, pacientam izrakstoties no slimnīcas.

Jāveicina sadarbība starp PVA teritoriālajām māsām un sociālās aprūpes dienestiem veco ļaužu, invalīdu un paliatīvo slimnieku aprūpē.

6.10. Iedzīvotāju veselīga dzīvesveida veicināšana

Iedzīvotāju veselīgs dzīvesveids ir atkarīgs no daudziem un dažādiem apstākļiem. Lai veicinātu iedzīvotāju veselīga dzīvesveida veicināšanu, ir nepieciešama sakārtota sociālā, ekonomiskā, fiziskā un kultūras vide. Taču cilvēks spēj domāt par veselīgu dzīvesveidu tad, kad ir apmierinātas viņa primārās vajadzības, tāpēc svarīgs nosacījums iedzīvotāju veselīga dzīvesveida veicināšanai ir nabadzības izskaušana. Nabadzība ir cieši saistīta ar bezdarbu, alkoholismu, narkotiskajām vielām un alkoholu un to radītajām problēmām.

Ir jāveicina sadarbība starp pašvaldību, valsti, sabiedriskajām organizācijām un plašu sabiedrību veselīgas vides veidošanā un iedzīvotāju veselīga dzīvesveida veicināšanā.

7. Sociālā aprūpe un aizsardzība Rīgā

7.1. Sabiedrības sociālā integrācija

Sociālās palīdzības uzdevums ir garantēt sociālo aizsardzību tiem iedzīvotājiem, kuri saviem spēkiem nespēj sevi nodrošināt vai pārvarēt īpašas dzīves grūtības un nesaņem ne no viena cita pietiekamu palīdzību. Saskaņā ar valsts normatīvajiem aktiem Latvijas Republikā sociālās palīdzības nodrošināšana ir pašvaldības patstāvīga funkcija.

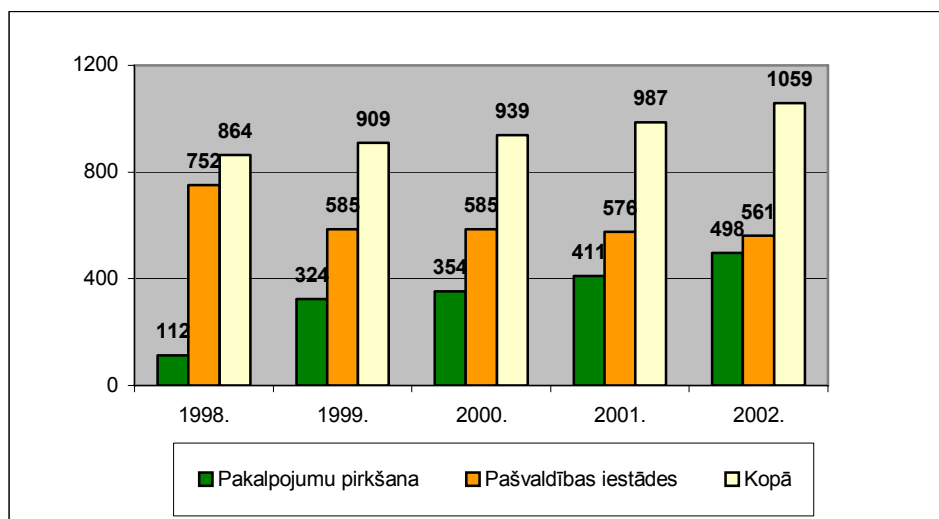
Dažādās sociālās atšķirības rodas arī ienākuma līmeņa lielo atšķirību dēļ, bezdarba un nespējas ātri reaģēt uz strauji mainīgo sociāli ekonomisko dzīves ritmu, kāds pašreiz novērojams Rīgā. Svarīgi palīdzēt šiem cilvēkiem justies pilnvērtīgiem sabiedrības locekļiem. Tam jābūt kompleksam risinājumam sākot no pašvaldības sociālajām programmām un beidzot ar ietvju uzbrauktuvēm invalīdu ratiņiem.

7.2. Sociālā rehabilitācija

Sociālā rehabilitācija ir pasākumu komplekss, kas veicina personas sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu un/vai uzlabošanu, sociālā statusa iegūšanu, integrāciju sabiedrībā; rehabilitācijas procesā dažādi speciālisti palīdz personai atjaunot fiziskās, intelektuālās, psiholoģiskās un profesionālās spējas.

7.2.1. Pensijas vecuma ļaužu, riska grupu sociālā aprūpe un rehabilitācija

Pašreiz Rīgā ir pieci pašvaldības finansēti dienas centri pensijas vecuma

7.1. attēls Pašvaldības finansēto vietu skaits ilgstošas sociālā aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās (RD Labklājības departamenta dati)

personām. Vēl nav izveidoti dienas centri Zemgales priekšpilsētā un Kurzemes rajonā. Dažādus pasākumus veciem ļaudīm sniedz sabiedriskās organizācijas. Dienas centros tiek organizēti dažādi pasākumi, personas var izmantot veselības veicināšanas pakalpojumus un pat bezmaksas juridiskos pakalpojumus. 2002. gadā dienas centrus apmeklēja 3323 personas.

Palielinoties veco ļaužu īpatsvaram palielinās arī pieprasījums pēc sociālās aprūpes un rehabilitācijas. Pēc RD Labklājības departamenta datiem 2002. gadā dome finansēja 1059 vecu ļaužu un invalīdu aprūpi ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās.

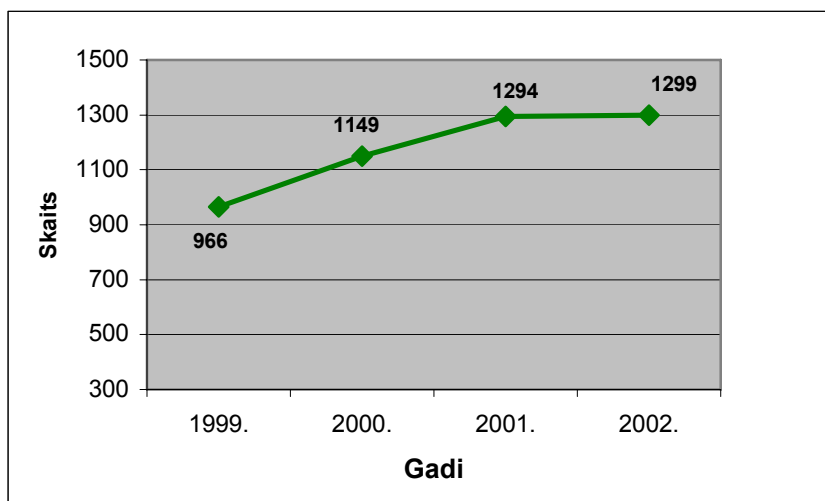
Kopumā pašvaldības finansētā sociālā aprūpe ar katru gadu pieaug (7.1. attēls). Nedaudz sarūk pašvaldības iestādes, bet pieaug pakalpojumu pirkšana no privātām organizācijām. RD Labklājības departamenta pārraudzībā ir trīs Rīgas sociālās aprūpes centri – „Mežciems”, „Gaiļezers”, „Stella maris”.

7.2.2. Invalīdu sociālā aprūpe un rehabilitācija

Rīgā ir 24,3 tūkstoši invaliditātes pensiju saņēmēju. Tomēr pēc Valsts sociālās apdrošināšanas datiem Rīgā ir 31 158 invalīdi no tiem:

1. grupas invalīdi 2745, 2. grupas invalīdi 18704, 3. grupas invalīdi 9709.

Viena no lielākajām problēmām invalīdu integrācijai sabiedrībā ir nepielāgotā vide personai ar kustību traucējumiem. Rīgas dome finansē speciālā autotransporta pakalpojumus personām ar kustību traucējumiem, kuras pārvietojas ar tehnisko

7.2. attēls Speciālā autotransporta lietotāju skaits
(RD Labklājības departamenta dati)

palīgīdzekļu palīdzību un nevar izmantot sabiedrisko transportu. Kopš 1999. gada ir speciālā transporta lietotāju skaits ir pieaudzis par 35% (7.2. attēls).

Klienti var izmantot īpaši aprīkotos mikroautobusus, kā arī vieglā taksometra pakalpojumus. Savukārt, klientiem, kuriem ir personīgais autotransports, tiek apmaksāta degvielas iegāde.

Pēc RD Labklājības departamenta datiem 2002. gadā dienas aprūpes centrus apmeklēja 151 persona ar garīga rakstura traucējumiem. Rīgā pašreiz ir četri šādi centri. 2002. gadā Rīgā ir izveidots grupu dzīvoklis personām ar garīga rakstura traucējumiem.

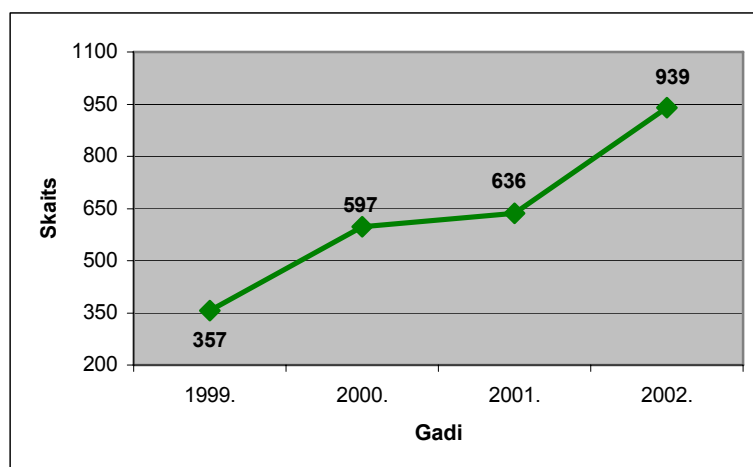
387 ģimenes izmantoja sabiedriskās organizācijas „Ģimenes atbalsta centrs” pakalpojumus, kuras mērķis ir to ģimeņu izglītošana, kurās ir bērni ar īpašām vajadzībām.

2002. gadā RD maksāja par 120 ģimenēm Latvijas Portridžas mācību sistēmas pakalpojumiem bērniem ar īpašām vajadzībām.

Invaliditātes pensiju vidējais apjoms 2001. gadā bija tikai 54,46 Ls, turklāt salīdzinājumā ar 2000.gadu 54,94 Ls un 1999. gadu 55,68 Ls tas sarūk.

7.2.3. Riska grupu sociālā aprūpe un rehabilitācija

Pilsētas straujā attīstība bieži vien nes līdzi dažādas sociāla rakstura problēmas. Cilvēki, kas nevar piemēroties mūsdienu straujajam dzīves ritmam bieži vien ir spiesti ubagot, dzīvot nepiemērotos dzīves apstākļos vai kļūt par bezpajumtniekiem. Sabiedrībai ir jāuzņemas zināma atbildība par šādiem cilvēkiem. Pilsētā ir izveidota naktspatversme bezpajumtniekiem, kuras apmeklētāju skaitu var redzēt 7.3. attēlā.

7.3. Rīgas nakts patversmes klientu skaits
(RD Labklājības departamenta dati)

Kopš 1999. gada naktspatversmes klientu skaits gandrīz trīskāršojies, tāpēc būtu nepieciešams uzcelt vēl pāris naktspatversmes citos Rīgas rajonos.

Rīgas patversmē Maskavas ielā 208 bezpajumtniekiem tiek nodrošināts īslaicīgs patvērums, higiēnas pakalpojumi, brokastis un vakariņas, ārsta un sociālā darbinieka konsultācijas. Svarīgi šo problēmu skatīt kompleksā griezumā, jo ir bezpajumtnieki, kuriem klaiņošana ir dzīvesveids un šie cilvēki nevēlas iesaistīties savu sociālo problēmu risināšanā. Rīgā veidojas pat vairāki margināli rajoni (Maskavas iela, Avotu iela) u.c., kur ir ļoti daudz klaidoņu, alkoholiķu u.c. sabiedrības atstumtu cilvēku. Tā rezultātā veidojas nekvalitatīva dzīves vide, noziedzība. Rīgas teritoriālpilnvarotājiem ir jādomā, kā aktivizēt šīs teritorijas, kā padarīt pievilcīgākās gan vietējiem iedzīvotājiem, gan Rīgas viesiem.

Personas pēc brīvības atņemšanas un soda izciešanas iznākot no ieslodzījuma vietām saskaras ar virkni grūtībām. Atbalsts tiek sniegts Rīgas priekšpilsētu SPD. Rīgas dome finansē arī vairākas sabiedriskās organizācijas, kas darbojas šajā jomā.

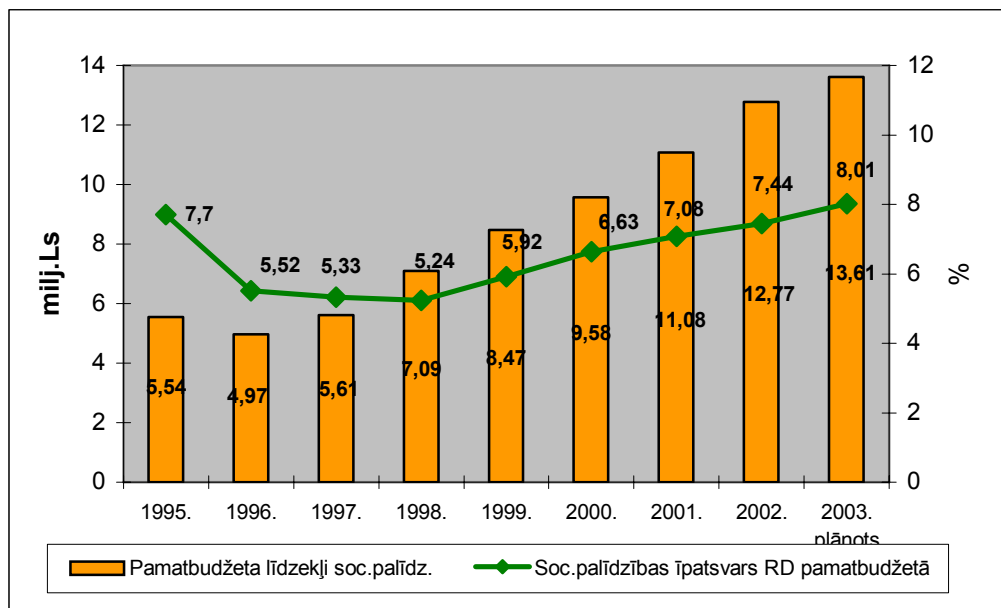
7.3. Materiālā palīdzība

Pašvaldības materiālās palīdzības sniegšanas mērķis ir sniegt materiālu atbalstu trūkumā nonākušām personām, lai nodrošinātu viņām minimālu dzīves kvalitāti līdz tam brīdim, kad šie iedzīvotāji paši spēj gūt ienākumus no algota darba vai sociālās apdrošināšanas.

7.3.1. Sociālajai palīdzībai piešķirto līdzekļu izlietojums

2001. gadā pirmo reizi kopš 1995. gada sociālās palīdzības finansējums atkal pārsniedza 7% no Rīgas pilsētas pamatbudžeta. Kopumā ņemot tikai 1996. gadā ir novērots neliels kritums, bet turpmākajos gados finansējums no RD budžeta pakāpeniski pieaug.

2002. gadā 52% no piešķirtajiem līdzekļiem tika izlietoti palīdzībai maznodrošinātajiem iedzīvotājiem, 13,5% Bērnu sociālās aprūpes un audzināšanas iestādēm, 12,6% Veco ļaužu sociālās aprūpes iestādēm, 10,9% SPD. Svarīgs jaunievedums ir pašvaldības pabalsts jaundzimušajiem 100 Ls, 2002. gadā tas sastādīja 4,5% no piešķirtajiem līdzekļiem. Pārējie līdzekļi tika piešķirti citām sociālās palīdzības programmām.

7.4. attēls Rīgas Domes finansējums sociālajai palīdzībai
(Rīgas Domes Labklājības departamenta dati)

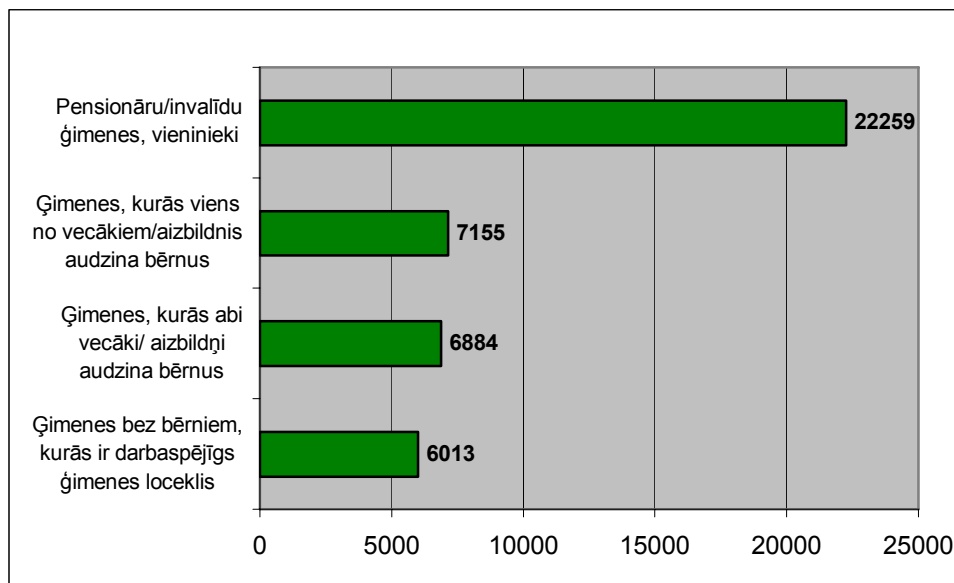
Sociālajai palīdzībai tiek piešķirti līdzekļi arī no RD pieejamām kredītlīnijām un dažādiem fondiem. Piemēram 2002. gadā tika rekonstruēti Rīgas pašvaldības bērnu nami „Apīte”, „Imanta”, „Vita”. Tika veikta Rīgas bāreņu sociālās rehabilitācijas un atbalsta centra „Marsa gatve” ēkas renovācija un teritorijas labiekārtošana. Kopumā 2002. gadā investīcijas aprūpes iestādēs sasniedz 185 000 Ls.

7.3.1. Izplatītākās cilvēku grupas, kurām no pilsētas budžeta izmaksāts sociālais pabalsts

Galvenais kritērijs, lai Rīgas iedzīvotāji varētu saņemt materiālo palīdzību no pašvaldības, ir atbilstības maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam. Respektīvi tie ir iedzīvotāji, kuru ienākumi ir zemāki par valstī noteikto iztikas minimumu.

Pēc RD Labklājības departamenta datiem 2002. gadā pašvaldības sociālajiem pabalstiem tika izlietoti 6589537 latu, kas ir par 25508 latiem vairāk nekā iepriekšējā gadā. Lielākā materiālā palīdzība ir sniegta, lai iedzīvotāji varētu norēķināties par īres un komunālajiem maksājumiem. Pabalsts aprūpei tiek piešķirts personai, kuras aprūpi pilnībā vai daļēji nevar nodrošināt pašvaldības apmaksāts aprūpētājs. Papildus valstī noteiktajiem pašvaldības sociālajiem pabalstiem Rīgā tiek izmaksāti pabalsti samaksai par transporta pakalpojumiem, bērnu izglītības ieguves un audzināšanas vajadzību nodrošināšanai, kā arī ģimenes (personas) veselības aprūpei.

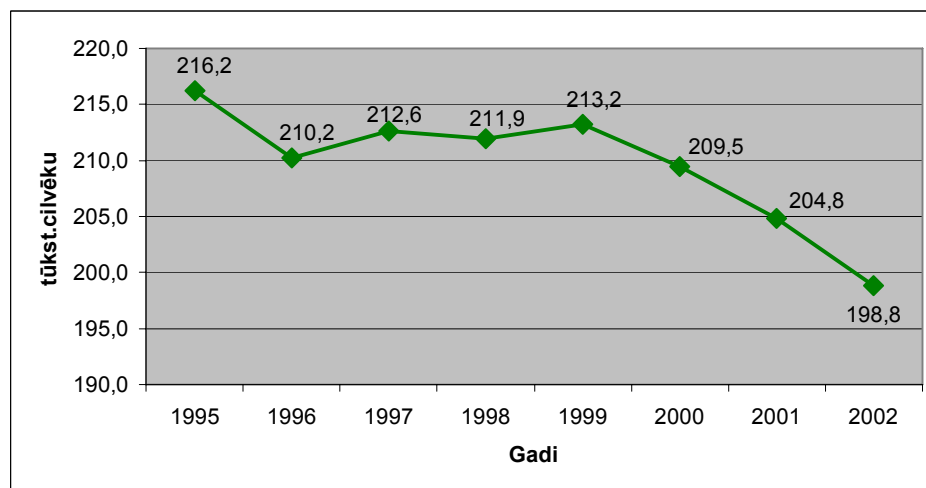
7.5. attēls. Sociālos pabalstu saņēmušo ģimeņu struktūra

(RD Labklājības departamenta dati)

Analizējot 7.5. attēlu, ir redzams, ka visvairāk pašvaldības sociālos pabalstus saņem pensionāru un invalīdu ģimenes. Diemžēl tikai ar valsts noteiktajām pensijām šī grupa nevar dzīvot pilnvērtīgu dzīvi, tāpēc pašvaldība cenšas materiāli palīdzēt šiem cilvēkiem.

7.4. Pensijas saņēmēju skaits un pensiju vidējais apjoms

Pēc Valsts Sociālās apdrošināšanas datiem 2002. gadā Rīgā pensijas saņēma

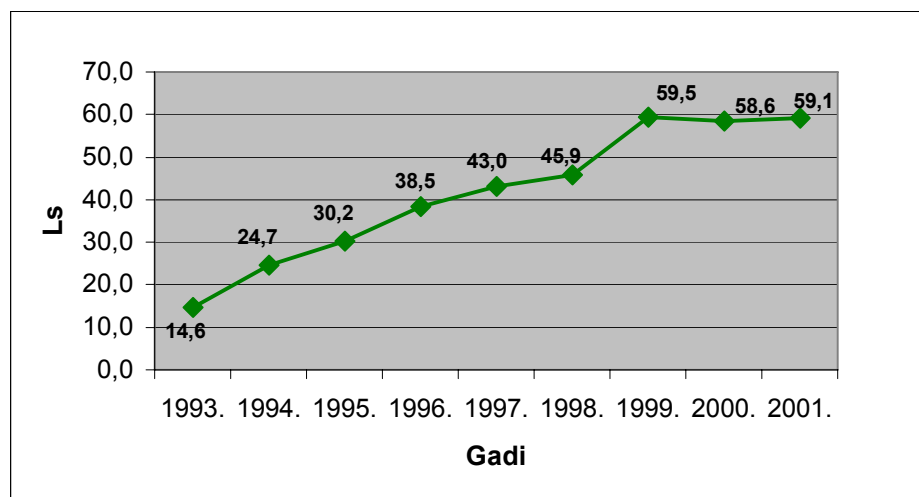

7.6. attēls. Pensiju saņēmēju skaits

(Valsts Statistikas pārvaldes un Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūras dati)

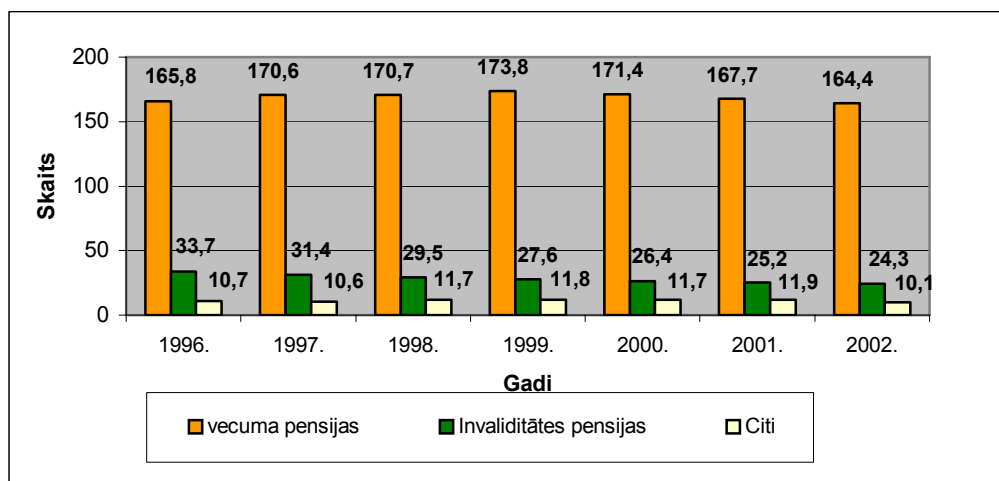
198827 cilvēki. 2002. gadā bija 6055 politiski represētie pensijas saņēmēji, kas tiek atsevišķi uzskaitīti. Kopējais pensiju saņēmēju skaits samazinās atbilstoši demogrāfiskajiem un migrācijas procesiem pēdējo gadu laikā.

Pensiju vidējais apjoms joprojām ir gaužām mazs, kas tomēr ir būtiski pieaudzis kopš 1993. gada. Visaugstākā vidējā pensija bija 1999. gadā, kas sastādīja 59,5 Ls. 2000. gadā notika neliels kritums, kas izskaidrojams ar izmaiņām likumdošanā, kā arī inerci no Krievijas krīzes ietekmes 1998. gadā. 2001. gadā pensija nedaudz pieauga, kas tomēr reāli atpaliek no viena iedzīvotāja pilna iztikas minimuma preču un pakalpojumu groza vērtības 86,45 Ls.

7.7.attēls. Pensiju mēneša vidējais apjoms Rīgā
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Ja skatāmies pensiju sadalījumu, tad visvairāk tiek saņemtas vecuma pensijas (7.7. attēls).

7.8. Pensiju saņēmēju sadalījums Rīgā
(Valsts statistikas pārvaldes un Valsts Sociālās apdrošināšanas dati)

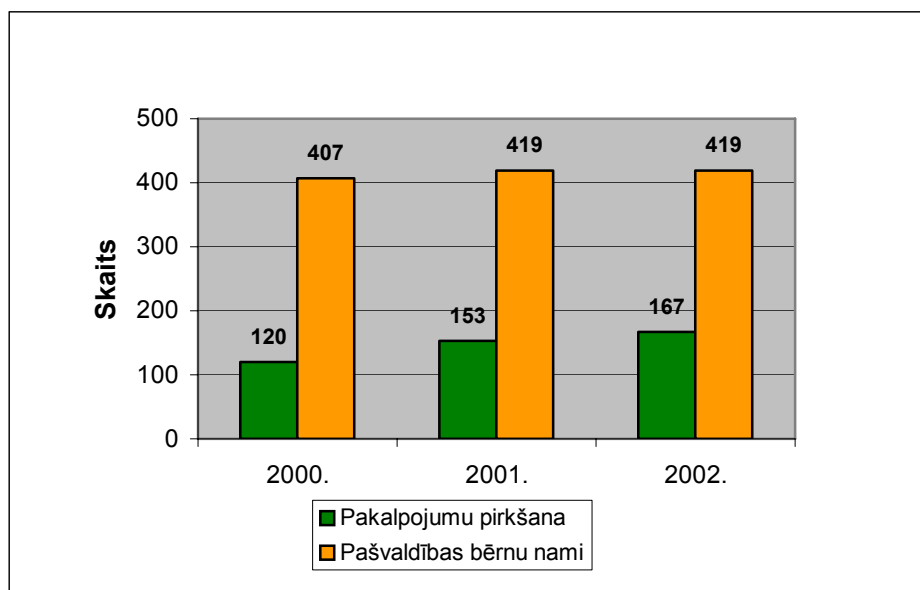
2002. gadā bija 24292 invaliditātes pensiju saņēmēji un 6792 apgādnieka zaudējuma pensijas saņēmēji. 2002. gadā 705 pensiju saņēma pēc speciāliem lēmumiem, t.sk. ČAES avārijas seku likvidatoru pensijas saņēmēji.

7.5. Specializētie bērnu sociālās aprūpes centri

Bērnu aprūpes un audzināšanas iestādes galvenais uzdevums ir nodrošināt bērnam, kurš ir palicis bez vecāku gādības, atbilstošus sadzīves apstākļus, izglītību, sociālo un psiholoģisko rehabilitāciju, kā arī veicināt bērna atgriešanos ģimenē.

2002.gadā Rīgas pašvaldība nodrošināja 583 bērniem institucionālo aprūpi sešos Labklājības departamenta pakļautībā esošajos bērnu namos - patversmēs un pirka pakalpojumus no sešām institūcijām, kurās gada laikā aprūpi saņēma 175 bērni. 2003.gada 1.janvārī bērnu iestādēs kopā atradās 565 bērni – 401 bērns pašvaldības bērnu namos – patversmēs un 164 līgumorganizāciju bērnu namos.

Salīdzinājumam var piebilst, ka 2002.gadā Rīgas bāriņtiesa 391 bērna vecākiem ir pārtraukusi vecāku varu (kopā 401 personai), bet atjaunojusi 68 bērnu vecākiem (kopā 59 personām). Savukārt, ar tiesas spriedumu izbeigta vecāku vara ir 65 bērnu vecākiem (kopā 157 personām), taču nav neviena sprieduma par vecāku varas atjaunošanu. Rīgas bāriņtiesa kopā ārpusģimenes aprūpes iestādēs 2002.gadā ir ievietojuši 264 bērnus, no tiem 103 ir ievietoti pašvaldības bērnu namos- patversmēs.

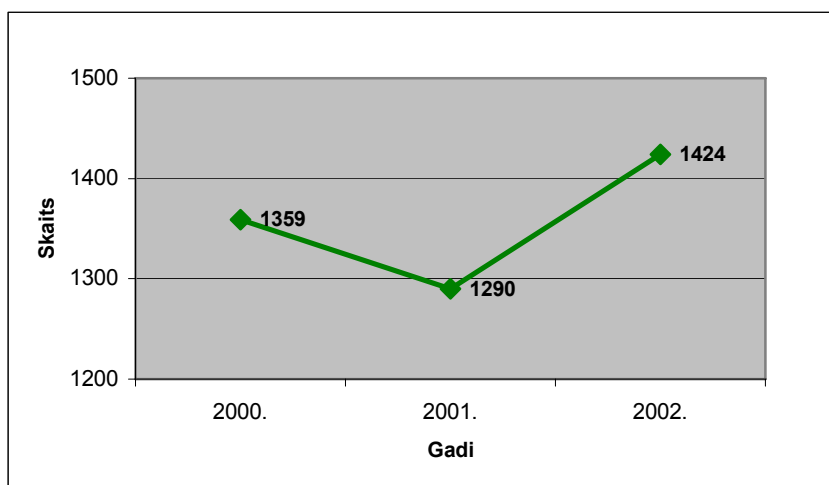
7.9. attēls. Vietu skaits bērnu un aprūpes iestādēs
(RD Labklājības departamenta dati)

2002. gadā sekmīgi turpināja darbu arī trīs dienas centri (Centra rajonā, Latgales priekšpilsētā un Ziemeļu rajonā "Vanadzīņš") trūcīgo un maznodrošināto ģimeņu bērniem un ielas bērniem.

7.6. Aprūpe mājās

Aprūpes mājās pakalpojumus nodrošina Rīgas SPD struktūrvienības – aprūpes mājās biroji, izņemot Rīgas Vidzemes priekšpilsētu, kur šie pakalpojumi tiek pirkti no SIA “Aprūpes birojs”.

Piecos Rīgas SPD Aprūpes mājās birojos strādā 123 aprūpētāji, kuri 2002.gadā sociālo aprūpi mājās nodrošināja 1020 personām (tātad aptuveni uz 8 cilvēkiem ir viens aprūpētājs), bet Rīgas Vidzemes priekšpilsētā aprūpi mājās saņēma 404 personas. Pabalstu aprūpei saņēma 2067 personas Ls 270664 apmērā.

7.10. attēls. Personu skaits, kuras saņēmušas sociālās aprūpes pakalpojumus
(RD Labklājības departamenta dati)

SPD speciālists, izvērtējot klientu vajadzības, materiālos un personiskos resursus, pamatojoties uz ģimenes ārsta izziņu, nosaka nepieciešamo aprūpes mājās pakalpojumu apjomu un organizē pakalpojumu saņemšanu. Atkarībā no klientam nepieciešamā pakalpojumu apjoma, tiek noteikts aprūpes līmenis:

1. aprūpes līmenis – 1 vai 2 reizes nedēļā pa 1 līdz 2 stundām dienā;
2. aprūpes līmenis – 2 vai 3 reizes nedēļā pa 2 stundām dienā;
3. aprūpes līmenis – 2 vai 3 reizes nedēļā pa 3 stundām dienā;
4. aprūpes līmenis – katru dienu vai pēc vajadzības pa 3 – 5 stundām dienā.

Persona var saņemt minimāli nepieciešamās aprūpes mājās un paplašinātās aprūpes mājās pakalpojumu kompleksu vai atsevišķus pakalpojumus

7.7. Sociālās mājas

Lai varētu palīdzēt maznodrošinātajām ģimenēm, Rīgā tiek veidotas sociālās mājas. Sociālajās dzīvojamās mājās ir noteikta pazemināta īres maksa – Ls 0,04 par vienu dzīvokļa

kopējās platības kvadrātmetru. Maksa par apkuri ir samazināta par 25%, bet maksa par ūdeni un kanalizācijas pakalpojumiem - par 50%. Tiesības īrēt dzīvokli sociālajā dzīvojamā mājā ir maznodrošinātai (trūcīgai) vai sociāli mazaizsargātai personai (ģimenei). Sociālās dzīvojamās mājas ir Rīgas pilsētas īpašums, tāpēc dzīvokļus nevar privatizēt. Sociālo māju izvietojums attēlots 7.1. kartoshēmā.

7.1.tabula

Sociālās mājas Rīgā
(RD Labklājības departamenta dati)

Nr.p. k.	Adrese	Dzīvokļi	Cilvēku skaits	Kategorija	Nodošana ekspluatācijā
1.	Meldru ielā 58	70 istabas	82	3.	1995.
2.	Aglonas ielā 35/3	155 istabas	156	2.	1995.
3.	Garozes ielā 15	36 istabas	36	3.	1997.
4.	Rēznas ielā 10/2	102 vienistabas dzīvokļi 18 divistabu dzīvokļi	156	1.	1998.
5.	Dolomīta ielā 1a	39 vienistabas dzīvokļi 9 divistabu dzīvokļi	64	1.	1998.
6.	Ūnijas ielā 49	26 divistabu dzīvokļi	52	3.	2001.
7.	Parādes ielā 3/1	8 vienistabas dzīvokļi 16 divistabu dzīvokļi 6 trīsistabu dzīvokļi	72	1.	2001.
8.	Ziepju ielā 11/1	65 vienistabas dzīvokļi 9 divistabu dzīvokļi	97	1.	2001.
9.	Emmas ielā 3	85 vienistabas dzīvokļi 9 divistabu dzīvokļi	116	1.	2001.
		KOPĀ:	831		

Sociālās dzīvojamās mājas pēc to labiekārtojuma līmeņa tiek iedalītas 3 kategorijās:

1.kategorija - dzīvojamā platība ar atsevišķu virtuvi un sanitāro mezglu;

2.kategorija - dzīvojamā platība ar sanitāro mezglu, bet ar koplietošanas virtuvi;

3.kategorija - dzīvojamā platība ar koplietošanas virtuvi un sanitāro mezglu.

Rīgas dome līdz 2003. gadam ir izveidojusi 9 sociālās dzīvojamās mājas, kurās dzīvo 831 iedzīvotāji.

Pirmā sociālā dzīvojamā māja Rīgā tika izveidota 1995.gadā Rīgas Ziemeļu rajonā, Meldru ielā 58.

Sociālās dzīvojamās mājas Emmas ielā 3 pirmajā stāvā ir ieprojektēti un izbūvēti deviņi dzīvokļi invalīdiem ar kustību traucējumiem, kuri pārvietojas ar ratiņkrēslu palīdzību.

7.8. Sociālo darbinieku skaits un sociālās palīdzības noslogotības sadalījums pa mikrorajoniem

2002. gadā bija 505 SPD darbinieki no kuriem tikai 262 ir sociālie darbinieki Tas ir par 9,2% vairāk nekā gadu iepriekš. 99 darbinieki ar augstāko akadēmisko vai profesionālo izglītību sociālajā darbā. 52 vēl tikai iegūst augstāko izglītību sociālajā darbā 108 ir aprūpētāji aprūpes mājas birojos. Pašvaldības vecu ļaužu sociālās aprūpes iestāžu darbinieku skaits 2002. gadā bija 293. Savukārt 366 darbinieki strādāja bērnu sociālās aprūpes iestādēs.

Lai maksimāli tuvu rīdzinieku dzīvesvietai varētu sniegt sociālo palīdzību ir izveidoti teritoriālie centri (izvietojums 7.1.kartoshēmā). Nepieciešams palielināt sociālo dienestu skaitu Latgales priekšpilsētā, kur patlaban ir tikai 4. centri.

Mikrorajonu centru sociālie darbinieki palīdz iedzīvotājiem risināt dažādas sociālās problēmas kā arī konsultē, kur un kā var saņemt materiālo palīdzību vai sociālo rehabilitāciju.

7.2. tabula

Rīgas priekšpilsētu (rajonu) Sociālās palīdzības dienestu teritoriālie un mikrorajonu centri

(RD Labklājības departamenta dati)

Priekšpilsēta (rajons)	Ģeogrāfiskā vieta	Mikrorajonu centri	Sociālo darbinieku skaits
Centra rajons	Kungu ielā 34		
Kurzemes rajons 9 adreses 18 mikrorajonu centri	Melnvila ielā 25	Elvīra; Melnsils	2
	Stacijas ielā 8	Lāčupe; Ilģuciems; Dzirčiems; Nordeķi	4
	Slokas 31	Ķīpsala	1
	Daugavgrīvas 74/76	Dzegužkalns	1
	Gobas ielā 6a	Bolderāja; Bolderāja - 2	2
	Kurzemes prospekts 52	Imantciems; Imantas – 1;	2
	Anniņmuižas bulvāris 29	Damme; Anniņmuiža; Imantas – 2;	3
	Kurzemes prospekts 66	Kleisti	1
	Parādes 20	Daugavgrīva – 1; Daugavgrīva – 2;	2
	Baložu 16a (AMB)		
Latgales priekšpilsēta 4 adreses 25 mikrorajonu centri	Avotu ielā 31	6	8
	Daugavpils ielā 8	5	7
	Deglava ielā 106	6	7
	Aglonas ielā 35/1	8	10
Vidzemes priekšpilsēta 9 adreses 16 mikrorajonu centri	Stabu ielā 15	Vecā Ģertrūde; Jaunā Ģertrūde	2
	Miera ielā 74	Brasa	1
	Ūnijas ielā 49	Vaidava – 1; Biķernieki	2
	Brīvības gatvē 266	Purvciems-1; Ropaži; Vaidava-2; Murjāņi-2	4
	Dzelzavas ielā 82	Purvciems – 2; Purvciems – 3	2
	Vidrižu ielā 3	Teika	1
	Malienas ielā 3	Murjāņi – 1	1
	Brīvības gatvē 409-2	Strazdumuiža; Brīvības gatve	2 (1 apkalpo arī Brīvības gatvē 234)
	Brīvības gatvē 234	Brekši	
Zemgales priekšpilsēta 3 adreses 4 mikrorajonu centri	Ed.Smiļģa ielā 46	Āgenskalna iecirknis	6
	Ziepju ielā 11	Ziepniekkalna iecirknis; "Ziepju iela 11"	3
	P.Lejiņa ielā 5	Zolitūdes iecirknis	2
Ziemeļu rajona 8 adreses 6+1 mikrorajona centrs	Rūpniecības ielā 21		
	Pētersalas ielā 2	1	2
	Lēdurgas ielā 12	1	2
	Baltās Baznīcas ielā 52	1	2 (būs 3)
	Aptiekas ielā 8	1	2
	Čiekurkalna 6.šķērslīnija 14	1	2
	Gaileņu ielā 5	1	1 (apkalpo arī Puikules ielā 11)
	Puikules ielā 11 (1dienu nedēļā)	1	

8. Mājoklis Rīgā

Rīga kopš tās dibināšanas 1201.gadā vienmēr ir bijusi lielākā Baltijas pilsēta, ievērojams rūpniecības, tirdzniecības, izglītības un kultūras centrs un līdz ar to arī dzīvesvieta ievērojamam skaitam valsts iedzīvotāju. Attīstoties rūpniecībai, pilsēta piesaistīja arvien vairāk strādnieku, pieauga pieprasījums pēc dzīvokļiem un attīstījās dzīvojamo māju būvniecība.

Jau 18.gadsimta beigās Rīgā sāka būvēt dzīvojamās ēkas, kas vairs nebija tikai tās saimnieka, viņa ģimenes locekļu un kalpu mājoklis, un kā ēku tips radās īres nams. 19.gadsimta otrajā pusē daudzstāvu īres nams kļuva par pilsētas apbūves galveno elementu un dzīvojamo māju būve kļuva par vienu no ienesīgākajām tautsaimniecības nozarēm, ko kreditēja daudzas bankas.

Laika posmā no 1900.-1910. gadam Rīgā uzbūvēja 830 daudzstāvu dzīvojamās mūra namus, bet no 1911.-1914. gadam vairāk kā 700. 1913.gadā 40% no jaunuzceltajiem namiem bija apgādāti ar centrālapkuri un 60% pieslēgti kanalizācijas tīklam.

Centralizēta ūdens apgāde, kanalizācija un centrālapkure bija tikai centra dzīvojamās namos. Pilsētas nomalēs pat daudzstāvu ēkās nebija ne ūdensvada ne kanalizācijas, kāpņu telpās izvietotajām tualetēm bija izsmeļamās bedres. Pilsētā no vairāk kā 116 700 dzīvokļiem 58,2% nebija nekādu sanitāri tehnisko ietaišu. Centrālapkure bija tikai 3,5% ēku (vai 7,5% dzīvokļu).

Liela dažādība vērojama kā dzīvojamo māju kvalitātē, tā arī plānojumā, dzīvokļu lieluma diapazons ir sākot no minimāla vienistabas dzīvokļa līdz pat astoņu – desmit istabu apartamentiem ar plašām sanitārām un palīgtelpām. 49,4% no visa dzīvojamā fonda bija vienistabu dzīvokļi, pilsētas nomalē to īpatsvars sasniedza 80%.

Tajā pašā laikā pilsētas centrā ap 22% no dzīvokļu kopskaita bija lieli dzīvokļi – ar piecām un vairāk istabām, kuri gan plānojuma, gan izgaismojuma, gan labiekārtojuma ziņā atbilst arī mūsdienu prasībām, kā papildus prasība ielas mājā jau gadsimta sākumā bija noteikta lifta izbūve. Lai panāktu telpu izolāciju un vēdināmību, samazināja apbūves blīvumu un veidoja plašus apzaļumotus pagalmus.

Tieši pārdomātajam plānojumam, namu arhitektoniskajam veidojumam ir tik liela nozīme, ka Rīgas vēsturiskais centrs (kā kultūras mantojums, kura saglabāšana ir nepieciešama visas cilvēces interesēs) kopš 1997.gada decembra ir iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā kā unikāls cilvēka radošā ģēnija meistardarbs. UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma komiteja atzinusi Rīgas vēsturiskā centra izcili unikālo vērtību, ko veido viduslaiku

un vēlākā pilsētībūvnieciskā struktūra, Jūgendstila arhitektūras daudzums un kvalitāte, kurai līdzīgas nav citur pasaulē, un 19.gadsimta koka arhitektūra.

Neskatoties uz to, ka pamatā mājokļu fondu pagājušā gadsimta sākumā veido privātīpašums, mājokļu būvniecību no 1920. – 1945.gadam raksturo pašvaldības dalība dzīvojamo māju būvniecībā, tai skaitā jauna veida mājokļu – rindu māju būvniecība Liepājas ielā (11 ēkas) un Ropažu ielā (5 ēkas). Rūpēs par pilsētas iedzīvotājiem pašvaldība uzcēla arī vairākas "blokmājas"(4 – 5 stāvu ēkas ar 100-200 dzīv.) ar nelieliem labiekārtotiem vienistabas un divistabu dzīvokļiem. Divdesmito gadu otrajā pusē dzīvokļu krīzes pārvarēšanai tika izveidoti dzīvokļu kooperatīvi – "Imanta", "Rīgas un apkārtnes dzīvokļu kooperatīvs" u.c.

Istabu skaits dzīvoklī jaunbūvētā dzīvojamā ēkā svārstījās no 3,98 (1929.) līdz 4,3 (1939.), rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, uzbūvēto istabu skaits attiecīgi pieauga no 2 līdz 8,2.

Rīgas kopējā dzīvokļu fondā bija: vienistabas dzīvokļi - 42%, divistabu dzīvokļi - 24%, trīsstabu – 12,1%, četrstabu – 7,2%, pārējie – 14,7%.

Rīgas pilsētas teritorijā, kura aizņem 307,2 km², pēc Latvijas 2000.gada tautas skaitīšanas datiem dzīvo vairāk kā 32% no visiem Latvijas 2 377 383 iedzīvotājiem - 764 329 iedzīvotāji, no viņiem 759 331 dzīvo privātos mājokļos.

- 96 338 cilvēku dzīvo mājās, kas uzceltas līdz 1918.gadam;
- 52 547 rīdzinieki 1919.-1945.gadam celtajās;
- 48 805 – laika posmā no 1946.- 1960.gadam celtajās mājās;
- 130 120 – laika posmā no 1961.-1970.gadam celtajās;
- 157 760 - no 1971.-1980.gadam celtajās;
- 135 222 – no 1981.- 1990. gadam celtajās;
- 14 793 - no 1991.-1995.gadam celtajās;
- un tikai 1 664 dzīvo 1996.gadā, un vēlāk celtās ēkās.

Rīgas pilsētas mājokļu saimniecības attīstību kavē virkne problēmu, ko varētu iedalīt: nekustamā īpašuma problēmās, pilsētas plānošanas, inženiertehniskās, institucionālās, ekonomiskās un mājokļu kvalitātes vai nolietojuma problēmās.

Rīgas dzīvojamā fonda vecums un sliktā kvalitāte, neatbilstība ES valstu mājokļu standartam, nepietiekamība un sliktā apsaimniekošanas prakse.

Privatizētā dzīvojamā fonda bijušo īrnieku, tagadējo dzīvokļu īpašnieku nepietiekamā sagatavotība uzņemties atbildību par katra dzīvokļa īpašumā ietilpstošās kopīpašuma daļas apsaimniekošanu, kavē dzīvokļu īpašnieku sabiedrību veidošanos.

Ierobežotie līdzekļi un finansējuma trūkums kā jaunu dzīvojamo māju būvniecībai, tā esošās apbūves sakārtošanai radīja nepieciešamību hipotekārās kredītēšanas sistēmas izstrādei un attīstībai.

Pašvaldību dzīvojamā fonda samazināšanās ar vienlaicīgu pašvaldības uzdevumu rūpēt par maznodrošinātajiem īrniekiem radījusi jauna tipa mājokļu – sociālo dzīvojamo māju izveidošanas nepieciešamību.

Pašvaldības nepietiekošā budžeta kapacitāte pieļāvusi jauno dzīvojamo rajonu piesārņošanu ar nepabeigto dzīvojamo namu būvniecības atliekām. Vairāk kā 10 gadus bez konservācijas pamestā apbūve praktiski būtu nojauicama.

Pašvaldībai jāizvērtē iespēja un izdevīgums pirkt vai būvēt dzīvojamās mājas, ņemot vērā gan attīstītāju būvfirmu līdzekļu piesaisti, gan privāto īpašnieku piedāvājumu.

Kā vienu no ļoti būtiskajām problēmām jāpiemin arī ticamu datu trūkums mājokļa sektora pārskatam un analīzei. Šai nolūkā VARAM Būvniecības departaments jau 1996.gadā ierosināja Mājokļa monitoringa sistēmas izveidi un pēc tā pasūtījuma tika izstrādātas monitoringa metodikas. 2002.gadā monitoringa tika noteikts kā jaunveidotās Mājokļu aģentūras funkcija, un Latvijas – Kanādas sadarbības projekta ietvaros izstrādāti priekšlikumi Mājokļu tirgus darbības monitoringam un Mājokļu politikas ietekmēšanas monitoringam.

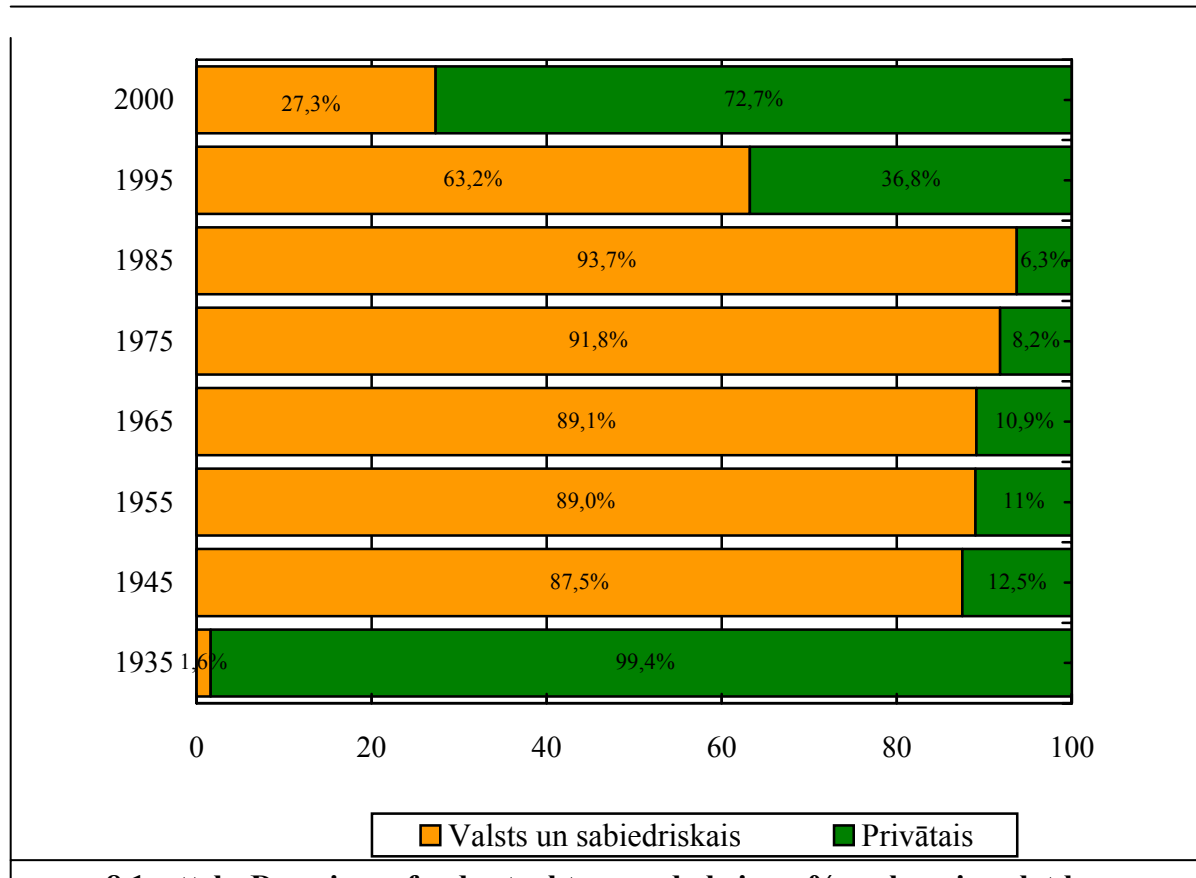
Eksperti kā būtiskas mājokļu sektora tirgus rezultātu kopas nosauc:

- ❑ investīciju un ražošanas stabilitāte;
- ❑ sadalījuma efektivitāte;
- ❑ mājokļa kvalitātes uzlabošana;
- ❑ mājokļu cenu/īres maksu atšķirības apdzīvotajā vidē;
- ❑ mājokļu pieejamība – izmaksas iedzīvotājiem;
- ❑ mobilitāte un izvēle;
- ❑ taisnīgums mājokļu sadalē.

Ekspertu skatījumā mājokļu politikas ietekmēšanai monitoringa sistēmā jāiekļauj fiskālie, finansiālie un nekustamā īpašuma indikatori, kas, novērtē politikas rezultātu un progresu, lai sasniegtu: caurspīdīgas un mērķtiecīgas subsīdijas mājoklim; labi funkcionējošu mājokļa finansēšanas sistēmu; konkurētspējīgus nekustamā īpašuma tirgus.

8.1. Dzīvojamā fonda struktūra

Rīgas pilsētas mājokļu fonds sastāv no valsts, pašvaldību un privātajā īpašumā esošām dzīvojamām mājām, kuras būvētas dažādos laika periodos, fonda kopējā platība pēdējos gados praktiski nav mainījusies, turpretī denacionalizācijas, valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizācijas rezultātā, kā arī tādēļ, ka no 1990.gada valsts ir pārtraukusi dzīvojamo māju būvniecības subsidēšanu, ievērojami mainījusies ir mājokļu fonda piederības struktūra.

8.1. attēls. Dzīvojamā fonda struktūra gada beigās, % no kopējās platības

8.1.1. Kopējais dzīvojamais fonds pa īpašuma veidiem

Ja Latvijas kopējā mājokļu fondā vērojams neliels pieaugums (no 52722,7 tūkst. m² 1995.gadā līdz 53494.1 tūkst. m² 2001.gada beigās), tad Rīgas dzīvojamais fonds pēdējo gadu laikā praktiski nav pieaudzis: ja 1995.gada beigās pilsētas mājokļu fonda apjoms bija 16243,9 tūkst. m², tad 2000.gadā 16231,5 tūkst. m² un 2001.gada beigās 16237,5 tūkst. m².

Turpinoties 1991.gadā uzsāktajai dzīvojamo namu denacionalizācijai un 1995.gadā sāktajam privatizācijas procesam ir mainījusies mājokļu fonda piederības struktūra. Būtiski

samazinājies valsts un pašvaldības dzīvojamais fonds, toties ievērojami pieaudzis fizisko personu privātīpašumā esošais: ja 1995.gadā lielākā mājokļu daļa – 9,249 milj.m² - piederēja pašvaldībai, 1,0209 milj.m² – valstij un 5,974 milj. m² bija pārējais – privātais un kooperatīvais īpašums, tad jau 1998.gadā situācija ievērojami izmainījās – vairāk kā uz pusi samazinoties pašvaldību īpašumam un attiecīgi palielinoties privātajam fondam, 2000.gada beigās attiecīgi pašvaldību īpašumā vairs ir 3,332 milj.m², bet privātajā – vairāk kā 11,8mil.m².

8.1.2. Dzīvokļu skaits pa īpašuma veidiem

Dzīvokļu skaits pa īpašumu veidiem ir mainīgs: 1995.gadā no Rīgas kopējā dzīvokļu skaita (241520 dzīv.) valsts īpašumā 17042 dzīvokļi, pašvaldību – 188039 un 36439 pārējo, 2000.gadā no 240360 dzīvokļiem pašvaldību īpašumā bija vairs tikai 64651, bet pārējo īpašumā 159845 dzīvokļi, 2001.gada beigās no 232536 Rīgas dzīvokļiem valsts īpašumā palika 10728 dzīvokļi, pašvaldību īpašumā – 49289 un līdz 172519 dzīvokļiem palielinājās pārējo īpašums (8.1.tabula).

8.1.3. Dzīvokļu sadalījums pēc istabu skaita

8.1. tabula

Dzīvokļu sadalījums pēc istabu skaita
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

	Dzīvokļu skaits	Tai skaitā pa īpašuma veidiem		
		valsts	pašvaldību	pārējie
1- istabu				
1995	62867	6415	49167	7285
1998	60573	2818	49079	8676
1999	55930	333	27344	28253
2000	56048	837	20223	34988
2001	55037	606	15286	39145
2- istabu				
1995	105727	7394	82344	15989
1998	105016	4571	81578	18867
1999	98087	108	39584	58395
2000	100333	470	27796	72067
2001	98966	226	21505	77235
3- istabu				
1995	58408	2682	45153	10573
1998	58828	1415	44036	13377
1999	55720	57	20662	35001
2000	56940	223	14168	42549
2001	56921	154	10993	45774

4 un vairāk istabu				
1995	14518	551	11375	2592
1998	11864	250	7614	4000
1999	11056	41	3330	7685
2000	12777	108	2464	10205
2001	11919	65	1505	10349

*) Bez fizisko personu privātā dzīvojamā fonda, izņemot paātrinātajā privatizācijā privatizētos dzīvokļus, kurus apsaimnieko namu pārvaldes

8.1.4. Dzīvojamo māju skaits pa īpašuma veidiem

Dzīvojamo māju kopējā skaitā ietilpst kā privāto personu īpašumā esošās, tā valsts, pašvaldību un pārējo organizāciju īpašumā esošās mājas. Privātīpašumu sastāda denacionalizētās un likumīgajiem īpašniekiem atdotās dzīvojamās mājas, ģimenes mājas un privatizētie dzīvokļi. No denacionalizācijas sākuma līdz 2000.gada beigām bija denacionalizētas 4209 dzīvojamās mājas, no tām: Centra rajonā 626, Kurzemes - 424, Latgales – 866, Vidzemes -877; Zemgales - 776 Ziemeļu - 640. Šis process praktiski beidzas, un 2001.gadā denacionalizētas vairs tikai 4. Kopējais denacionalizēto dzīvojamo māju skaits pēc CSP datiem – 4213. Dzīvokļu īpašnieku kooperatīvajām sabiedrībām pieder 595 mājas.

8.2. tabula

Dzīvojamo māju skaits pa īpašuma veidiem (Valsts Statistikas pārvaldes dati)

	Visas mājas	Tai skaitā pa īpašuma veidiem		
		valsts	pašvaldību	pārējās
Pavisam				
1995	8241	695	7012	534
1998	8177	565	6451	1161
1999	7775	1043	6056	676
2000	7961	1116	6035	810
2001	7660	1141	5730	789
No tām ar dzīvokļu skaitu:				
1 dzīvokļu				
1995	458	46	412	-
1998	419	43	369	7
1999	304	4	297	3
2000	294	-	276	18
2001	264	-	240	24
2 dzīvokļu				
1995	568	85	480	3
1998	464	35	409	20
1999	342	5	334	3
2000	354	4	339	11
2001	336	4	311	21
3 un vairāk dzīvokļu				
1995	7122	521	6089	512

1998	6717	308	5665	744
1999	6197	116	5416	665
2000	6332	139	5412	781
2001	6036	90	5170	776

*^{*)} Bez fizisko personu privātā dzīvojamā fonda, izņemot paātrinātajā privatizācijā privatizētos dzīvokļus, kurus apsaimnieko namu pārvaldes

Pašvaldības īpašumā palikušas 2000.gada beigās bija palikušas 6035 mājas, attiecīgi Centra rajonā 202, Kurzemes - 1242, Latgales – 1279, Vidzemes - 1029; Zemgales – 1262, Ziemeļu – 1013. 2001.gadā māju skaits pa īpašuma veidiem attiecīgi mainījies (8.2.tabula).

Neliels skaits ēku pieder arī mācību iestādēm – 28 un sociālās aprūpes centriem – 20. Tā kā vēl pastāv jaukta īpašuma forma (valsts un privātpersonu, vai privātpersonu un pašvaldības kopīpašums), tad šobrīd precīzu ēku skaitu pēc CSP datiem grūti noteikt.

8.2. Dzīvojamo ēku būvniecība

Visu nozīmīgāko ar atjaunošanu un attīstību saistīto pilsētībūvniecisko projektu izstrādāšana sākot no piecdesmito gadu vidus tika koncentrēta Latvijas pilsētas projektēšanas institūtā (“Latgiprogorstroj” – vēlāk “Pilsētprojekts”). Tika izstrādātas daudzdzīvokļu dzīvojamo māju tipu projektu sērijas rentabli industriālai celtniecības detaļu masveida izgatavošanai rūpnīcās un uzsākta šo ēku būvniecība.

- 1956.-1964.gados tika izstrādātas un būvētas pirmās paaudzes tipveida sērijas:
- 316.sērija – ķieģeļu 2, 3, 4 un 5 stāvu ēkas,
- 464.sērija – paneļu 5 stāvu ēkas,
- 467.sērija – paneļu 2, 3, 4 un 5 stāvu ēkas,
- M-3 sērija- ķieģeļu 2 un 3 stāvu ēkas.

Šīm ēkām raksturīgi savietotie jumti bez bēniņiem, ārējā notekūdeņu novadīšana, salīdzinot ar Latvijā 1918.-1945. gada dzīvojamo māju būvniecības praksi, ļoti mazi dzīvokļi, samazinātu stāvu augstumu, turklāt 5 stāvu ēkās nav liftu.

Otrās paaudzes tipveida daudzdzīvokļu dzīvojamo māju sērijas izveidotas sešdesmito gadu otrajā pusē. No tām trīs – 1-464, 467A, 602 – veidotas pilnsalikuma konstrukcijās, bet viena – 103 – ar ķieģeļu šķērssienām.

Otrās paaudzes sērijās sekcija kļūst par primāro vienību ēkas projektēšanā un ražošanā. Ēkām raksturīgas nesošās šķērssienas, bēniņi, iekšējā notekūdeņu novade. Ar tām sākas 9 stāvu apbūve pilsētā, pieaug 3 istabu dzīvokļu īpatsvars un 4 istabu dzīvokļu iekļaušana sērijā. Ja 5

stāvu ēkām saglabājas iepriekšējais labiekārtojuma standarts, tad 9 stāvu ēkas ir nodrošināta ar liftu un atkritumu vadu.

Astoņdesmitajos gados Rīgas dzīvojamais fonds tiek papildināts ar trešās paaudzes tipveida ēkām (119. un 104.sērija), kas masveida mājokļu būvniecībā iezīmēja jaunu līmeni. Šīs ēkas raksturo:

- funkcionāli pamatota saistība starp atsevišķām telpām: dzīvojamā zonā – plaša priekštelpa vai halle, dzīvojamā istaba un virtuve, caurstaigājamas istabas gadījumā arī sanitārais mezgls; guļamzonā – guļamistaba, ko ar sanitāro mezglu saista neliels koridors;
- iespēja transformēt telpu, izmantojot paplašinātu stiklotu durvju ailu starp halli un dzīvojamo istabu;
- palielināta palīgtelpu platība – priekštelpai (6-8m²), virtuvei (7-9 m²), vannas istabai, paredzot vietu vidēja izmēra vannai (1,7m) un veļas mazgājamai mašīnai;
- diferencēti dzīvojamo un guļamtelpu izmēri: dzīvojamā istaba 18-20m², guļamtelpa vecākiem 12-13m², guļamtelpa vienam ģimenes loceklim 8-9m², diviem – 10-11m² ;
- atkritumu vads, sākot ar 5 stāvu ēku;
- katram dzīvoklim vismaz viena lodžija.

Astoņdesmitajos gados, izmantojot franču monolītā dzelzsbetona tehnoloģiju, Rīgā tika uzbūvētas pirmās 18 stāvu dzīvojamā ēkas.

Pieprasījums pēc īsa celtniecības laika, zemām izmaksām un ēku būvelementu rūpnieciskā ražošana noveda pie betona ēku masveida būvniecības, un lielpaneļu ēku apjoms ir 58,2% no 1955.-1990. gados uzceltā daudzdzīvokļu dzīvojamā fonda.

Šī dzīvojamā fonda daļa ir ēkas ar lielu enerģijas patēriņu, sliktu siltumizolāciju, minimālu siltuma regulēšanas iespēju vai bez tās, bez enerģijas patēriņa uzskaites, jo to būvniecības periodā pastāvēja nereāli zemas enerģijas cenas, kā arī tika izmantoti neatbilstoši būvmateriāli.

Pēc VARAM Būvniecības departamenta pasūtījuma 1999.gadā, izstrādājot Būvniecības nacionālās programmas apakšprogrammu "Ēku siltumnoturības paaugstināšana", tika izvērtēts Latvijas dzīvojamais fonds un dots ekspertu slēdziens par industriālās būvniecības rezultātiem (8.3. tabula).

8.3. tabula

Industriāli celtu daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apraksts
(LR Ekonomikas ministrijas Būvniecības departamenta dati)

Sērija	Kopējā platība milj.m ²	Īpatsvars dzīvojamā fondā (%)	Enerģijas patēriņš (kcal/m ²)*
316, 318	3,5	6,6	73,4
602	2,5	4,7	67,3
103	2,4	4,5	63,9
104	1,5	2,8	61,0
467	4,1	7,8	66,6
464	2,0	3,8	61,3
119	1,0	1,9	
Citas	9,5	17,9	60,6
Kopā	26,5	50	

*-teorētiski aprēķinātās vērtības, ir iespējamas to novirzes atkarībā no konkrētas ēkas

8.2.1. Uzbūvētās individuālās ēkas

Rīgas pilsētā sākot ar 1990.gadu praktiski tika pārtraukti valsts kapitālieguldījumi dzīvojamo māju būvniecībā, un šajos gados mājas pārsvarā tiek celtas par firmu un iedzīvotāju līdzekļiem. 1995.gadā ekspluatācijā tiek nodotas dzīvojamās mājas ar kopējo platību 26,9 tūkst. m², 2000.gadā – 26,1 tūkst. m², 2001.gadā 18,5 tūkst. m², tai skaitā par iedzīvotāju līdzekļiem attiecīgi 3,5 tūkst. m², 16,7 un 17,7 tūkst. m². 2003.gada 31.martā atklāta pirmā pašvaldības dzīvojamā māja Rīgā pēdējo 10 gadu laikā – 40 dzīvokļi.

8.4. tabula

Kapitālieguldījumi dzīvokļu būvniecībā
2001.gada salīdzināmajās cenās; milj. latu
(Valsts Statistikas pārvalde)

	1990	1995	2000	2001
Visi kapitālieguldījumi tai skaitā:	351.4	39.3	36.2	36.6
valsts un pašvaldību uzņēmumu un organizāciju	237.3	0.4	-	-
statūtsabiedrību un sabiedrisko organizāciju	85.8	5.3	1.0	0.2
iedzīvotāju	28.3	33.6	35.2	36.4

Rīgas pilsētā individuālā būvniecība padomju laikā tika stipri ierobežota, tā jau 1958.gada 26.jūlijā tika noteikta ģimenes māju apdzīvojamās platības norma 60m², bet 1959.gada 11.februārī tika noteikts, ka individuālā celtniecība sākot no 1959.gada 1.decembra

jāveic tikai pēc tipveida projektiem. 1960.gada 7.septembrī noteica apbūves laukuma samazināšanu (apbūves laukums nedrīkstēja pārsniegt 300-600m² pilsētās ar iedzīvotāju skaitu virs 10000 cilvēkiem).

Pēc Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes publicētajiem 2000. gada tautas skaitīšanas rezultātiem Latvijā ģimenes mājās dzīvo 26,3% iedzīvotāji. Pēc izdevumā "Mājokļu statistika Eiropas savienībā 2000" datiem Eiropas savienības valstīs ģimenes mājokļu apjoms no kopējā mājokļu fonda svārstās no 37,6% Spānijā līdz 98,3% Portugālē. Vairumā valstu šis rādītājs ir robežās no 60-70%. Eiropas savienības valstīs iedzīvotāju īpatsvars, kas dzīvo ģimenes mājās ir augstāks nekā Latvijā. Lai apmierinātu iedzīvotāju pieprasījumu pēc ģimenes mājām un palielinātu ģimenes māju īpatsvaru dzīvojamajā fondā, nepieciešams veicināt šāda tipa māju būvniecību.

Pēc CSP apkopotās informācijas par 2000.gadu, 94,7% no uzbūvētajām dzīvojamajām ēkām ir uzbūvētas par iedzīvotāju līdzekļiem. Pamatā tās ir ģimenes dzīvojamās mājas un vidējā šo dzīvojamo māju kopējā platība ir ~217m², bet 2001.gadā uzbūvēto ģimenes māju vidējā platība bija 238,6m². Salīdzinājumā ar Eiropas savienības valstīm, kur mājokļa kopējā platība ir robežās no 76 – 118,4m² (76m² Apvienotajā Karalistē un Somijā, 118.4m² Luksemburgā), var secināt, ka Latvijā no jauna uzbūvēto privātmāju platība ir daudz lielāka nekā Eiropas savienības valstīs uzceltajiem mājokļiem. Ņemot vērā zemo jauna dzīvojamā fonda būvniecības apjomu, var secināt ka Latvijā jauns mājoklis pieejams tikai ļoti bagātiem cilvēkiem.

8.2.2. Uzbūvētas daudzģimeņu ēkas

Pēc Centrālās Statistikas pārvaldes datiem Rīgā, neskaitot individuālo būvniecību, 1995.gadā tika uzbūvētas 14 dzīvojamās mājas (402 dzīvokļi), no tām vienkārtu 4, divkārtu 3, trīskārtu – 1 ēka, pieckārtu -2 (124 dzīvokļi), 6-9 kārtu- 2 mājas (133 dzīvokļi), un 2 desmitkārtu -120 dzīvokļi. 2000.gadā ekspluatācijā tika nodota tikai viena no jauna uzbūvēta pieckārtu māja ar 56 dzīvokļiem, bet 2001.gadā vairs tikai 3 vienkārtu dzīvojamās mājas.

8.2.3. Uzbūvētas ēkas teritoriālā skatījumā

No 1990.gada samazinājusies dzīvojamo namu būvniecība un pilnīgi apstājusies tipveida ēku masveida apbūve. Atsevišķos dzīvojamo namu rajonos tiek pabeigta agrāk uzsāktā būvniecība. Dzīvokļu īpašnieku kooperatīvā sabiedrība "Augstskola" Ziepniekkalnā 1995.gadā nodod ekspluatācijā 40 dzīvokļu dzīvojamo namu ar kopējo platību 2654m², 1997.gadā - 80

dzīvokļu dzīvojamo namu ar 5277m², 2000. gadā – 64 dzīvokļu dzīvojamo namu ar 6500m², kā arī 53 dzīvokļu dzīvojamo ēku Brīvības ielā 177 ar 3106m² un 2002.gadā 40 dzīvokļu māju ar 2628m² Ziepniekkalnā.

8.3. Uzbūvēti dzīvokļi

Ja 1990 gadā kopējā dzīvokļu skaitā individuālo dzīvokļu būvniecība procentuāli nesastādīja pat 1% no kopējā skaita, tad 2001.gadā tā pārsniedza 95%, jāatzīmē, ka pats kopskaits ļoti strauji krities.

8.5. tabula

Uzbūvētie dzīvokļi Rīgas pilsētā
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Gads	Pavisam uzbūvēts dzīvokļu	Tai skaitā iedzīvotāju individuālo dzīvokļu būvniecība
1990	3533	22
1995	411	9
2000	115	56
2001	55	52

8.3.1. Dzīvojamā fonda kopējā platība

Dzīvojamā fonda kopējā platība Rīgā minimāli mainās, par to liecina šādi rādītāji (gada beigās).

8.6. tabula

Dzīvojamā fonda kopējā platība
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Gads	Pavisam, tūkst. m ²	Uz vienu pilsētas iedzīvotāju, m ²
1990	16419.3	18.2
1995	16243.9	20.0
1998	16194.2	20.9
1999	16206.5	21.1
2000	16231.5	21.4
2001	16237.5	21.7

8.3.2. Platība uz vienu iedzīvotāju

Platība uz vienu iedzīvotāju pakāpeniski palielinājusies no 20 m² 1995.gadā, 21,4 m² - 2000.gadā, līdz 21,7 m² 2001.gada beigās. Platības pieaugums galvenokārt veidojies, nevis jaunās būvniecības, bet gan iedzīvotāju migrācijas rezultātā, tomēr tas nesasniedz valstī vidējo – 22,8 m² uz cilvēku un ievērojami atpaliek no attīstīto valstu rādītājiem.

Tajā pat laikā atsevišķās īpašuma formās platība uz vienu iedzīvotāju ir ievērojami lielāka. Tā kā nav obligāti pierakstīties savā īpašumā un nav arī ierobežots dzīvojamo māju vai dzīvokļu īpašumu skaits vienai personai, dzīvojamā fonda dati statistikā ir noteikti aptuveni.

8.4. Avārijas stāvoklī esošās un galēji nolietotās dzīvojamās ēkas

Galēji nolietoto un avārijas stāvoklī esošo dzīvojamo māju īpatsvars procentos no dzīvojamo māju kopskaita Rīgā pārsniedz valstī vidējo: 1995.gadā tas bija 13,3%, 1999.gadā – 13,4%, 2000.gadā – 12,5% (valstī attiecīgi 11,5%, 10,0% un 9,3%). No pašvaldības īpašumā esošajām 6035 mājām 989 ir avārijas stāvoklī esošās vai galēji nolietotas. No tām vislielākais skaits atrodas Zemgales priekšpilsētā – 381, Latgales priekšpilsētā – 263, Vidzemes 148, Ziemeļu rajonā 109 un Kurzemes rajonā 88.

Īpaši bīstami ir grausti. No 2001.gadā apzinātajiem 194 graustiem 56 pieder pašvaldībai, 14 – valstij, bet 123 ir privātipašnieku nami. No pašvaldības īpašumā esošajiem 56 graustiem 44 ir kāds apgrūtinājums, kādēļ tos nevar nojaukt, piemēram, tie skaitās arhitektūras pieminekļi, par dažiem ir noslēgts nomas līgums, citos paātrināti privatizēta daļa no telpām, un dažos joprojām ir pierakstīti cilvēki.

8.5. Dzīvokļu privatizācija

Rīgas pašvaldības īpašumā ir 5200 privatizējamas dzīvojamās mājas ar 175326 dzīvokļiem. No tiem paātrināti ir privatizēti 69.81 % jeb 122392 dzīvokļi. Sagatavoti 59 Rīgas domes lēmumi par privatizācijas uzsākšanu 3933 dzīvojamām mājām ar 147944 dzīvokļiem.

8.7. tabula

Dzīvojamo māju privatizācijas procesa rezultāti Rīgas pilsētā līdz 2003.gadam (Rīgas pilsētas Dzīvojamo māju privatizācijas komisijas dati)

Rīgas dzīvojamo māju privatizācijas procesa pamatrādītāji	Plānveida privatizācija		Paātrinātā privatizācija	
	Māju skaits	Dzīvokļu sk.	Māju skaits	Dzīvokļu sk.
Privatizējamās pašvaldības mājas	5204	175536	4659	122528
Privatizācijas sagatavošanai nodotās mājas	5173	175152	4628	122155
Zemesgrāmatā ierakstītās mājas	4700	164955	4233	114168
Ar Rīgas domes lēmumu privatizējamās mājas	3935	147958	3530	100359
Privatizācijai piedāvātās mājas	3777	145188	3438	102282
Mājas ar noslēgtiem pirkuma līgumiem	3670	116929	3511	85309
Pilnībā privatizētas mājas	612	3117	860	9292

Pēc Centrālās Dzīvojamo māju privatizācijas komisijas datiem par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizācijas gaitu valstī no kopējā privatizācijai piedāvāto dzīvokļu skaita – 486090 dzīvokļiem ir privatizēti 379098 (~80%). Līdz dzīvojamās mājas privatizācijai ar lēmumu nodoti īpašumā 194533 dzīvokļi.

8.6. Dzīvojamā fonda sadalījums pa Rīgas rajoniem

Apbūves intensitāte, dzīvojamā fonda sadalījums un reizē arī iedzīvotāju blīvums pilsētas rajonos ir nevienmērīgs (8.8. – 8.10. tabulas). Tomēr Centra rajona blīvajā apbūvē vidēji

8.8. tabula

Pašvaldību dzīvojamais fonds rajonu griezumā 2000.gada beigās
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

	Māju skaits	Dzīvokļu skaits	Iedzīvotāju skaits	Uz vienu iedzīvotāju, m ²	Avārijas un galēji nolietotās mājas
Rīgā	6035	64651	153941	21.4	989
Tai skaitā rajonos-					
Centra	202	1178	2739	27.5	-
Kurzemes	1242	18512	45407	24.0	88
Latgales	1279	17864	41474	19.8	263
Vidzemes	1029	10438	24241	21.3	148
Zemgales	1262	8500	20815	20.7	381
Ziemeļu	1013	8159	19875	20.0	109

uz vienu iedzīvotāju ir ievērojami vairāk kopējās platības (27,5 m²) kā citos rajonos. To radījis kā fakts, ka dzīvojamās mājās tiek izvietoti biroji, tirdzniecības un pakalpojumu telpas, tā arī centra dzīvokļu arhitektoniskā ekskluzivitāte, namu atjaunošanas nepieciešamība un īres dārdzība denacionalizētos namos.

Savukārt jaunbūves ilgi tika izvietotas attālināti, veidojot galvenokārt lielpaneļu “guļamrajonus” (8.10.tabula), kuros arī šobrīd tuvumā nav darbavietu.

Uz Rīgas pilsētas vārda zemesgrāmatā ir reģistrētas 4652 dzīvojamās mājas, kurās ir 163844 privatizējami dzīvokļi. Ir noslēgti 114864 pirkuma līgumi, t.sk., 83829 pārformēti no paātrinātās privatizācijas un 31035 noslēgti pirmreizēji.

8.9. tabula

**Denacionalizētais dzīvojamais fonds
no denacionalizācijas sākuma līdz 01.01.2000**
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

	Denacionalizēto dzīvojamo māju skaits	Denacionalizēto dzīvokļu skaits
Rīga	4209	50562
tai skaitā rajonos-		
Centra	626	9588
Kurzemes	424	1991
Latgales	866	16428
Vidzemes	877	9529
Zemgales	776	7215
Ziemeļu	640	5811

8.6.1. Daudzdzīvokļu dzīvojamās apbūves teritorijas

No pilsētas zemes kopējās platības – 30720 ha, apbūvēto zemju platība sastāda 10800 ha jeb 35% .

8.10. tabula

Rīgas lielpaneļu dzīvojamo rajonu raksturojums
(Rīgas Mājokļu apsaimniekošanas koncepcijas projekta dati)

Nr.p.k.	Būvniecības periods	Dzīvojamā rajona nosaukums	Iedzīvotāju skaits (tūkst.)	Blīvums (cilv./ha)
1.	1958.-1962.	Āgenskalns	25	109
2.	1960.-1975.	Sarkandaugava	22	174
3.	1961.-1970.	Jugla	35	160
4.	1961.-1971.	Ķengarags	60	213
5.	1965.-1975.	Imanta	60	157
6.	1965.-1975.	Purvciems	65	201
7.	1965.-1975.	Bolderāja	15	116
8.	1965.-1970.	Iļģuciems	37	157
9.	1968.-1980.	Vecmīlgrāvis	39	176
10.	1977.-1985.	Mežciems	20	220
11.	1985.-1990.	Pļavnieki	60	200
12.	1985.-1990.	Zolitūde	25	109
13.	1990.-	Ziepniekkalns	22	125
		Kopā:	485	163

Laika gaitā Rīgā izveidojušies daudzdzīvokļu dzīvojamo namu mikrorajoni, kurus masveidā apbūvēja ar rūpnieciski sagatavotām tipveida ēkām. Šobrīd tie prasa jaunus ieguldījumus kā vides sakārtošanā, tā dzīvojamo namu energoefektivitātes paaugstināšanā. Privatizācijas procesā lielākā apbūves daļa ir šo namu bijušo īrnieku dzīvokļu īpašums, tādēļ jo sarežģītāka ir namu uzturēšana un renovācija.

Jaunai daudzstāvu apbūvei plānotāji paredzējuši 10% no brīvās teritorijas – ap 50 ha, šādā platībā būtu iespējams uzbūvēt 22000 – 23000 dzīvokļu. Apsekojumā par daudzstāvu apbūvei piemērotākajām ir atzītas trīs teritorijas – Mežaparks (Ziemeļu rajons), Dreiliņi (Vidzemes priekšpilsēta) un Rumbula (Latgales priekšpilsēta).

8.6.2. Individuālās dzīvojamās apbūves teritorijas

Mājokļu attīstības prognozēšanai 2000.gadā ir veikts Rīgas perspektīvās apbūves teritorijas apsekojums. Ir konstatēts, ka apbūvei izmantojami aptuveni 500 ha, kas atrodas 20 dažādās vietās Rīgā. Lielākās teritorijas ir Rumbulā – 115,5ha, Beberbeķos – 51,3 ha, Dreiliņos – 38,7 ha, Aplokciemā – 34 ha, Jaunciemā – 28 ha, Buļļu kāpā – 27,2 ha Buļļos – 21,2 ha un Ziepiņkalnā – 20,9 ha, kopā tur varētu uzbūvēt līdz 5000 ģimenes mājām, kā arī daudzstāvu dzīvojamās namus.

8.7. Ēku nolietojums

Par dzīvojamā fonda kopējo nolietojumu liecina kā ēku būvniecības periods, tā arī ievērojamais avārijas ēku skaits.

23,6% no visa Rīgas dzīvojamā fonda sastāda līdz Otrajam pasaules karam celtās dzīvojamās ēkas, līdz ar to arī liels ir galēji nolietoto un avārijas stāvoklī esošo dzīvojamo māju īpatsvars: pēc Centrālās Statistikas pārvaldes datiem (bez fizisko personu īpašumā esošajām ēkām) 1995.gadā tas procentos no dzīvojamo māju kopskaita sastādīja 13,3%, bet 2001.gadā jau 15,9% (1219 ēkas!). Īpaši bīstami ir tas, ka šīs mājas pārvēršas par graustiem.

Nemot vērā dzīvojamo māju vidējo normatīvo kalpošanas laiku, īpaša vērība būtu veltāma visu dzīvojamo māju atbilstošai apsaimniekošanai (tehniskai uzturēšanai un kārtējiem remontiem), kā arī tam, ka gandrīz 50% no esošā fonda jau būtu nepieciešama rekonstrukcija.

Mājokļu sadalījums pēc uzcelšanas perioda
(procentos no mājokļu kopskaita)
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

līdz 1918	15.5%
1919-1945	8.1%
1946-1960	7,6%
1961-1970	21.5%
1971-1980	24.6%
1981-1990	20.3%
1991-2000	2,40%

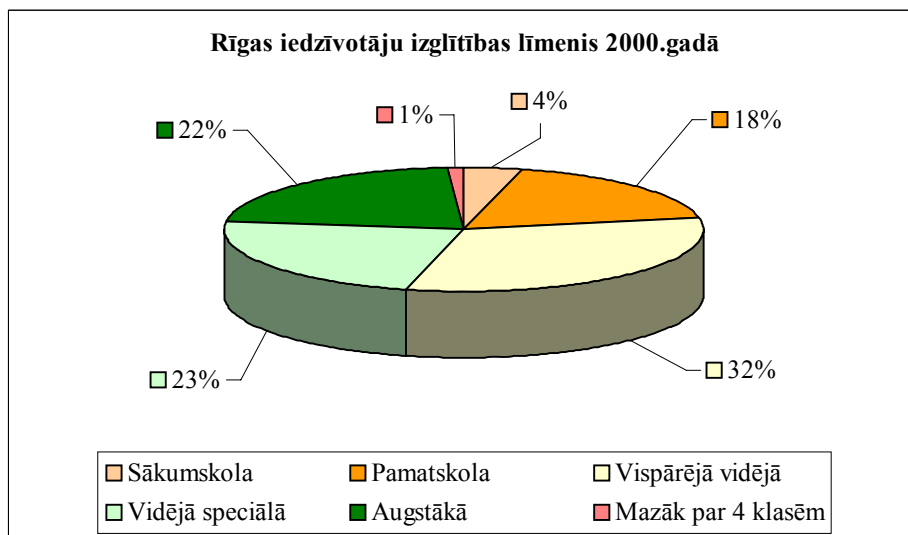

9. Izglītība

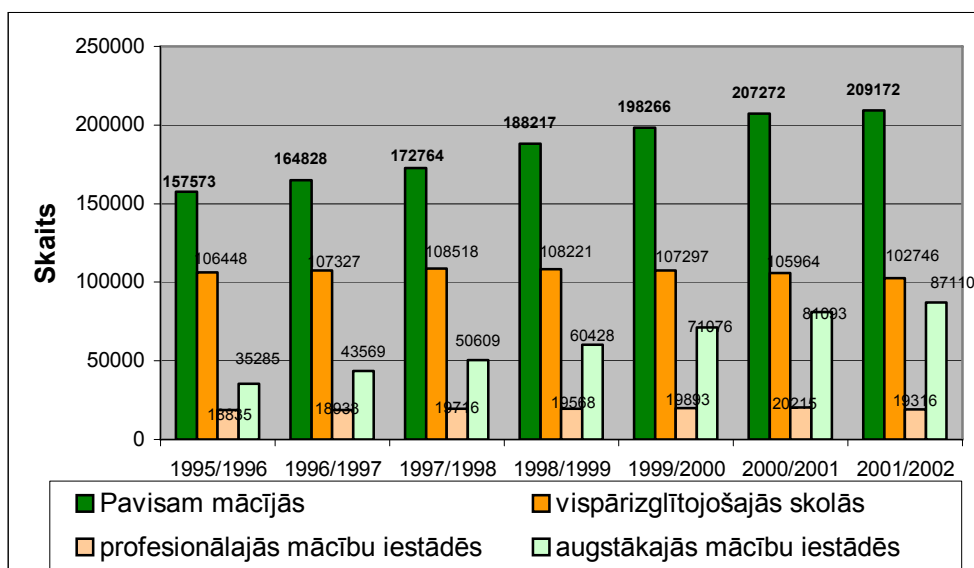
9.1. Rīgas iedzīvotāju vispārējais izglītības līmenis

Par Rīgas iedzīvotāju vispārējo izglītības līmeni ir dati tikai par 2000. gadu, kas parādīti 9.1. attēlā.

9.1. attēls. Rīgas iedzīvotāju izglītības līmenis 2000. gadā
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Rīgas iedzīvotāju izglītības līmenis ir samērā augsts. Tikai 23% iedzīvotāju nav vismaz vidēja izglītība. Tāpat tikai 1% iedzīvotāju izglītība ir mazāka par 4 klasēm. Tomēr maz vēl ir iedzīvotāju ar augstāko izglītību, 2000. gadā 22%.

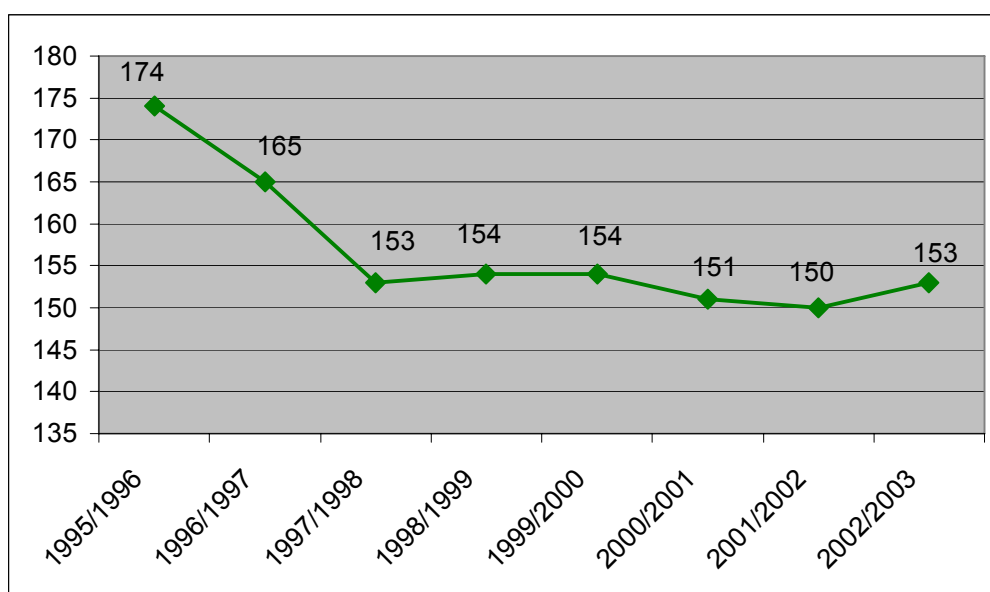
9.2. Personu skaits, kuras mācījās dažādās mācību iestādēs
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Pēdējo septiņu gadu laikā kopējais cilvēku skaits, kas mācījās dažādās mācību iestādēs, vienmērīgi pieaug. Tas liecina gan par demogrāfiskās situācijas uzlabošanos, gan par pieaugumu augstākās mācību iestādēs studējošo skaitam.

9.2. Izglītības iestādes Rīgā

9.2.1. Pirmsskolas iestādes

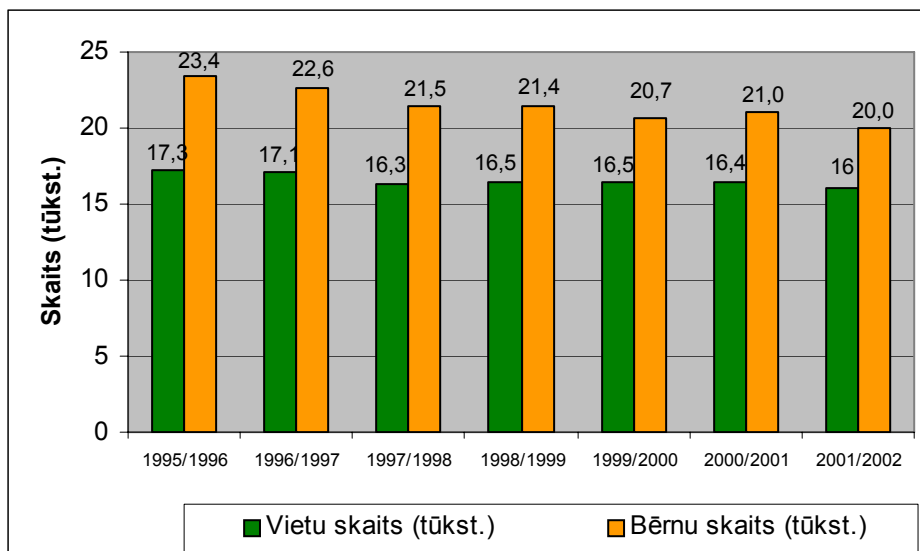
Pirmsskolas iestāžu (bērnudārzu) skaits ar katru gadu samazinās (9.3. attēls), līdz ar to samazinās arī kopējais vietu skaits tajos. Bērnu skaits ir lielāks nekā vietu skaits

9.3. attēls Pirmsskolas iestāžu skaita dinamika

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

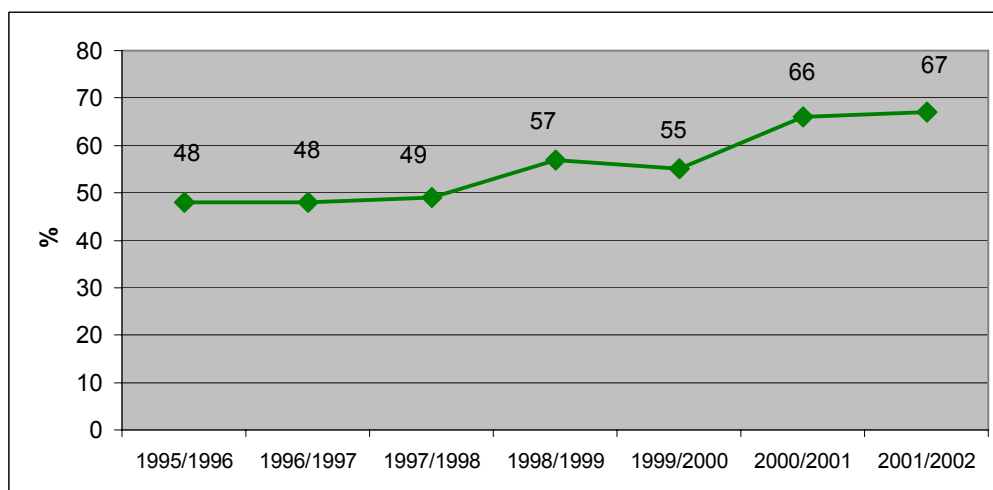
bērnudārzos (9.4. attēls), līdz ar to uz vietām bērnudārzā veidojas rindas un bērni bērnudārzos ir jāpiesaka krietni laicīgi. Paredzams, ka bērnu dārzu skaits turpmāk varētu augt. Par to liecina arī 9.5. attēls, kurā parādīts procentuālais bērnudārzu apmeklētāju skaits. Laika posmā no 1995./1996. mācību gada līdz 2000./2001. mācību gadam procentuālais bērnudārzu apmeklētāju skaits palielinājās par 19% (9.5. attēls).

9.4. attēls. Vietu un bērnu skaits pirmsskolas iestādēs.

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Lai gan tikai 67% no Rīgas bērniem apmeklē bērnudārzus (9.5. attēls), to skaits kopumā pieaug. Tas nozīmē, ka arvien vairāk vecāku uztic savus bērnus bērnudārziem, nevis atstāj viņus pie vecvecākiem vai auklēm.

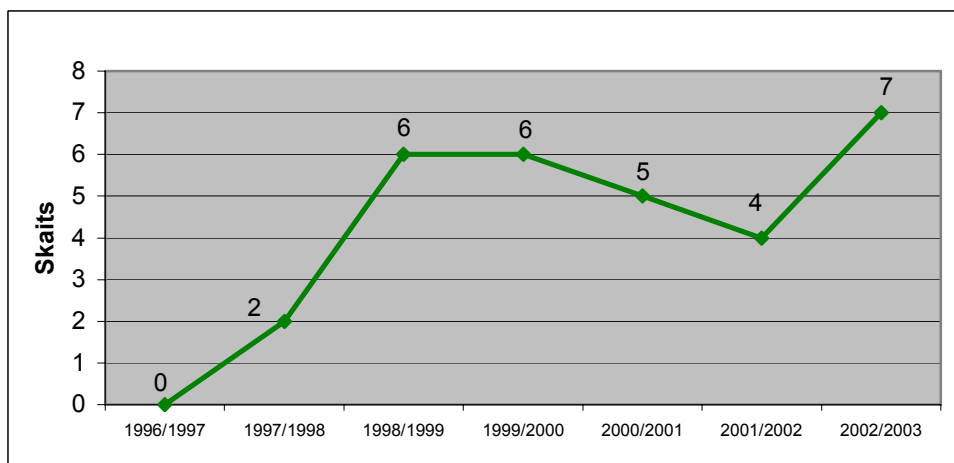

9.5. attēls. Bērnu skaits, kas apmeklē bērnudārzu

(% no 1-6 gadus vecu bērnu skaita)

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

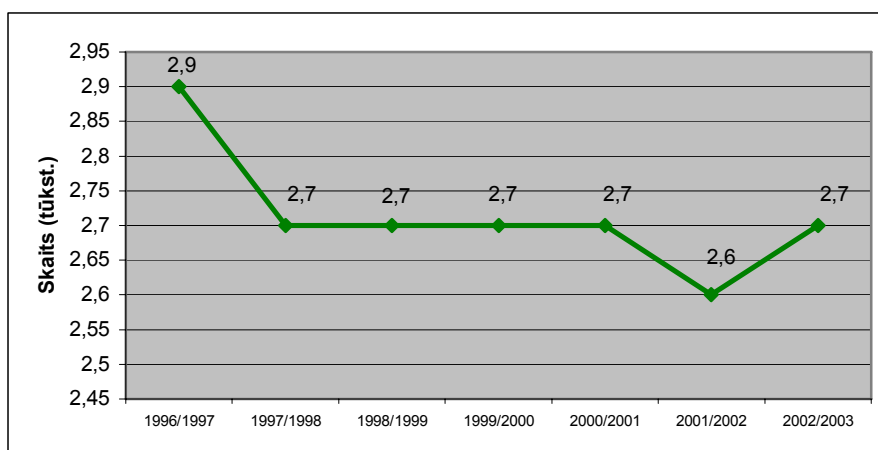
Lai mazinātu robu pašvaldības pirmsskolas iestāžu nodrošinājumā 1997./1998.mācību gadā Rīgā tika nodibinātas pirmās privātās pirmsskolas iestādes (9.6. attēls). Nākošajos divos mācību gados to skaits pieauga līdz sešām, taču turpmāko divu gadu laikā divas tika slēgtas. 2002./2003. mācību gadā sākumā Rīgā jau bija 7 privātās pirmsskolas iestādes.

9.6. attēls. Privāto pirmsskolas iestāžu skaita dinamika

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Arī pedagogu skaits ar katru gadu turpina kristies (9.7. attēls). Iespējams, ka tas

9.7. attēls. Pedagoģisko darbinieku skaita dinamika

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

saistīts ar zemo atalgojumu, kā arī ar likumu izvirzīto prasību, ka arī pirmsskolas iestāžu pedagogiem jābūt ar augstāko izglītību. Tāpēc daļai vecāka gadagājuma pedagogiem šo darbu nācās atstāt.

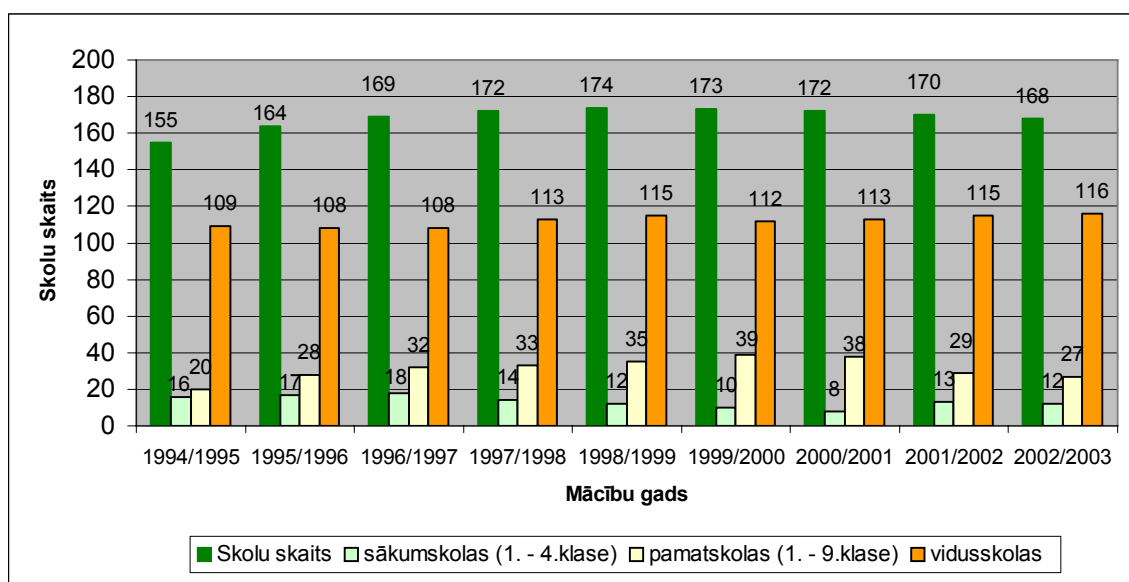
9.2.2. Vispārīzglītojošās skolas

Rīgas izglītības iestādes ieņem svarīgu vietu Latvijas kopējā izglītības sistēmā. Rīgā izglītību iegūst aptuveni viena trešdaļa no visiem Latvijas skolēniem. Rīgā atrodas lielākās Latvijas vidusskolas. Arī vidējais skolēnu skaits klasē Rīgā ir lielāks ne kā pārējā Latvijā.

Sākumskolā apgūst pamatzglītības pakāpes pirmā posma (1. – 4.klase) izglītības programmas, **pamatskolā** – izglītības programmas, kas nepieciešamas pamatzglītības

pakāpes ieguvei (1. – 9.klase), **vidusskolā** – gan pamatizglītības, gan vidējās izglītības pakāpes iegūšanai nepieciešamās izglītības programmas (1. – 12.klase).

2002./2003.mācību gadā strauji ir samazinājies pamatskolu skaits, ir samazinājies arī sākumskolu skaits, bet pieaudzis vidusskolu skaits. Tas izskaidrojams ar izglītības iestāžu pārstrukturizēšanu un optimizāciju. Dažos rajonos skolas apvieno, citur sadala, lai nebūtu jāmācās vairākās plūsmās.

9.8. attēls Vispārizglītojošo dienas skolu skaits
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Kā redzams 9.8. attēlā, lielākā daļa vispārizglītojošo skolu ir vidusskolas. Rīgā darbojas arī 2 poļu un 1 ukraiņu skola, kā arī lietuviešu, baltkrievu un igauņu klases.

9.2.2.1. Skolēnu skaits vispārizglītošajās skolās

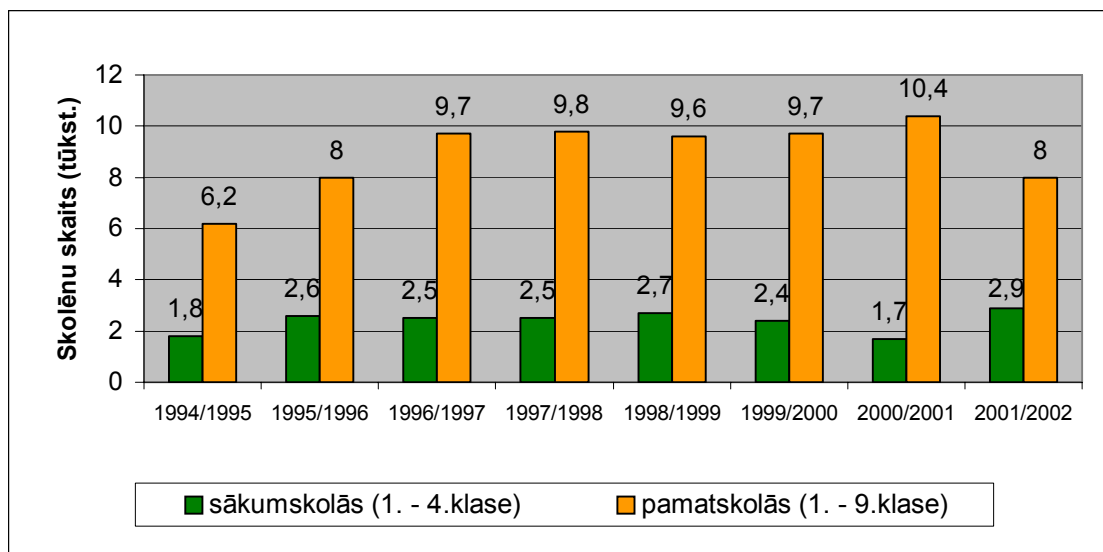
Kopējā skolēnu skaita dinamiku ietekmē tāds faktors kā vispārējais dzimstības līmenis. Ja dzimstības līmenis samazinās, tad pēc noteikta gadu skaita var prognozēt skolēnu skaita samazināšanos.

Skolēnu skaitu ietekmēja arī 1991.gada Izglītības likums, kas atcēla obligāto vidējo izglītību un noteica, ka obligāta ir pamatizglītības ieguve. Arī 1998.gada Izglītības likums, kas noteica, ka obligāta ir pamatizglītības iegūšana vai izglītības turpināšana līdz 18 gadu vecumam.

2002./2003.mācību gadā Rīgā vispārizglītojošo skolu 4006 klasēs mācījās 96538 skolēnu.

Vidējais skolēnu skaits klasē Rīgas skolās ir diezgan stabils. Tie ir 24 līdz 25 skolēni klasē. Tas ir samērā optimāls skaits, lai varētu nodrošināt kvalitatīvu mācību procesu.

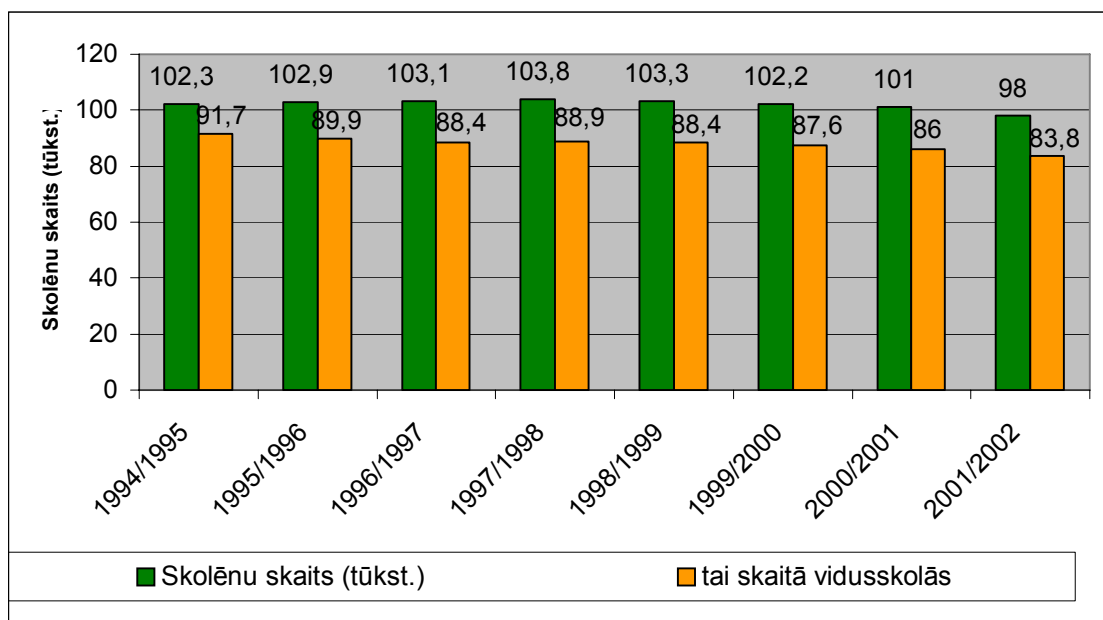
9.9.attēlā ir parādīta skolēnu skaita dinamika sākumskolās un pamatskolās.

9.9. attēls Skolēnu skaita dinamika sākumskolās un pamatskolās
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Vislielākais skolēnu skaits pamatskolās bija 2000./2001. mācību gadā, kad Rīgas pamatskolās mācījās 10,4 tūkstoši skolēnu.

Kopējais skolēnu skaits pēdējo gadu laikā ir samazinājies 9.10 attēlā ir parādīta

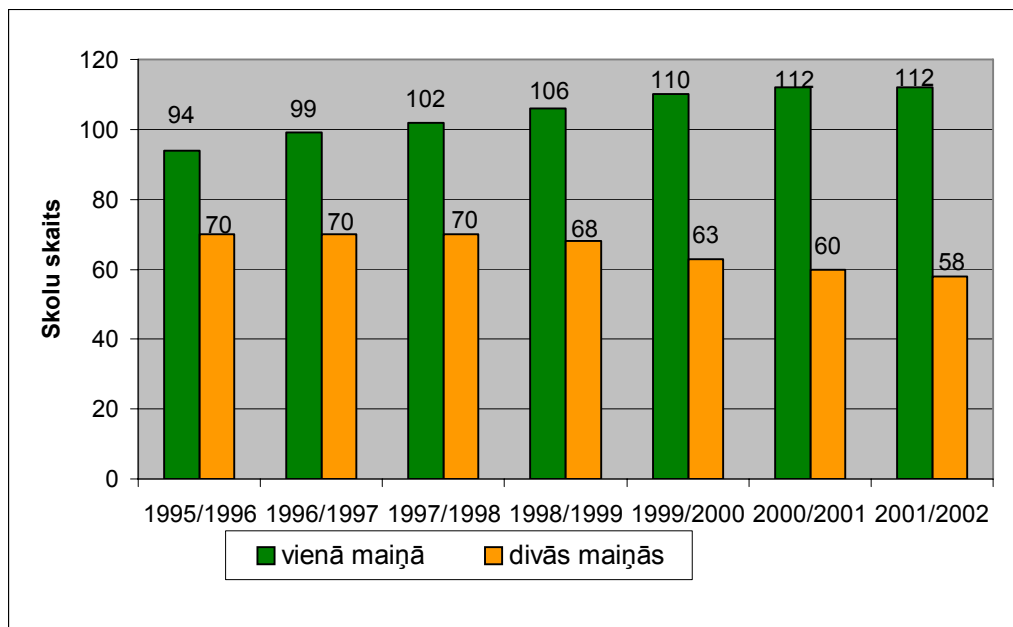

9.10. attēls Skolēnu skaita dinamika vidusskolās
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

skolēnu skaita dinamika vidusskolās. Arī vidusskolnieku skaits kļuvis mazāks. Vislielākais skolēnu skaits Rīgas skolās ir bijis 1997./1998.mācību gadā. Šinī mācību gadā lielākais

skolēnu skaits bija tieši vidusskolās (tāds pats tas bija arī 1995./1996. mācību gadā) – 89,9 tūkstoši. Sākumskolās skolēnu skaits maksimumu ir sasniedzis 2001./2002. mācību gadā, kad tas bija 2,9 tūkstoši. Tas saistāms ar dzimstības pieaugumu 90. gadu sākumā.

9.11. attēlā ir parādīta vispārīzglītojošo skolu, kurās mācības notiek maiņās, skaita dinamika. To skolu skaits, kurās mācības notiek vienā maiņā, pēdējos gadus

9.11. attēls Vispārīzglītojošo skolu, kurās mācības notiek maiņās, skaita dinamika

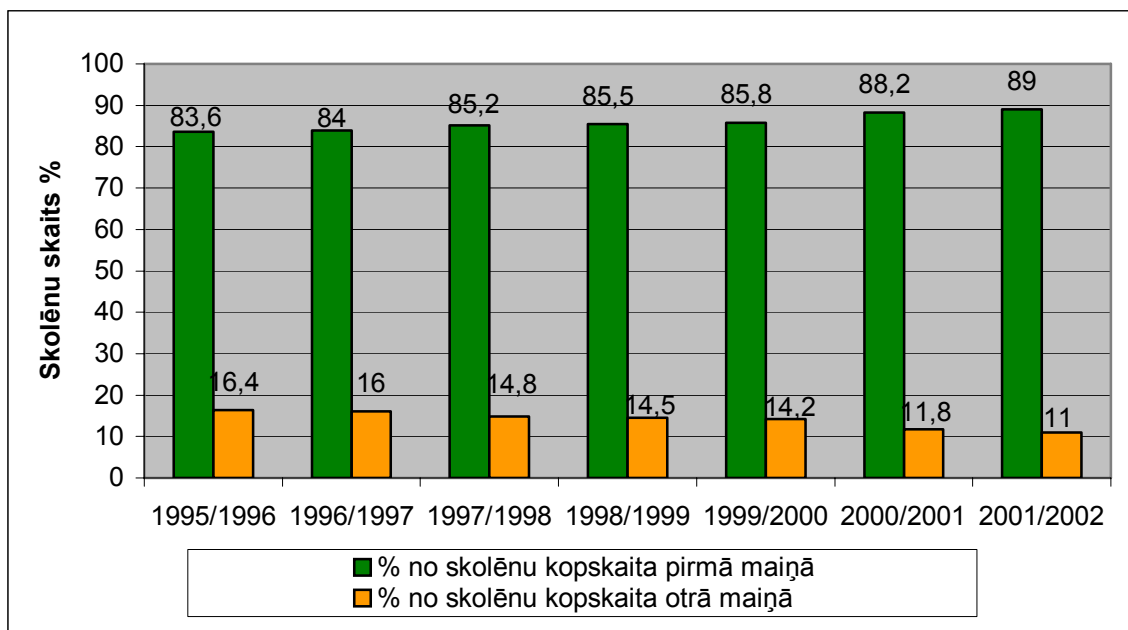
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

skaitis ir stabils – 112 skolas. Ir vērojama tendence samazināties to skolu skaitam, kurās mācības notiek divās maiņās – 2001./2002. mācību gadā šādu skolu skaits ir samazinājies līdz 58 skolām, lai gan 1995./1996. mācību gadā to skaits bija 70 skolas.

Kā redzams 9.12. attēlā, ar katru gadu samazinās to skolēnu skaits, kuri mācās otrajā maiņā. Divu maiņu skolas parādījās padomju laikā īstenotās migrācijas dēļ, kad visiem bērniem nebija iespējams nodrošināt mācības rīta maiņā. Pēdējos gados skolu un skolēnu proporcijas izlīdzinās līdz ar to pilnvērtīgāk var norisināties mācību process.

Rīgā ir 6 vakara maiņu vispārīzglītojošās skolas, kurās izglītību papildina 5,2 tūkstoši strādājošie jaunieši. Vakara maiņu audzēkņu skaits pieaug, kas izskaidrojams ar konkurenci darba tirgū, kā arī vēlmi turpināt izglītību kādā no augstskolu vakara nodaļām.

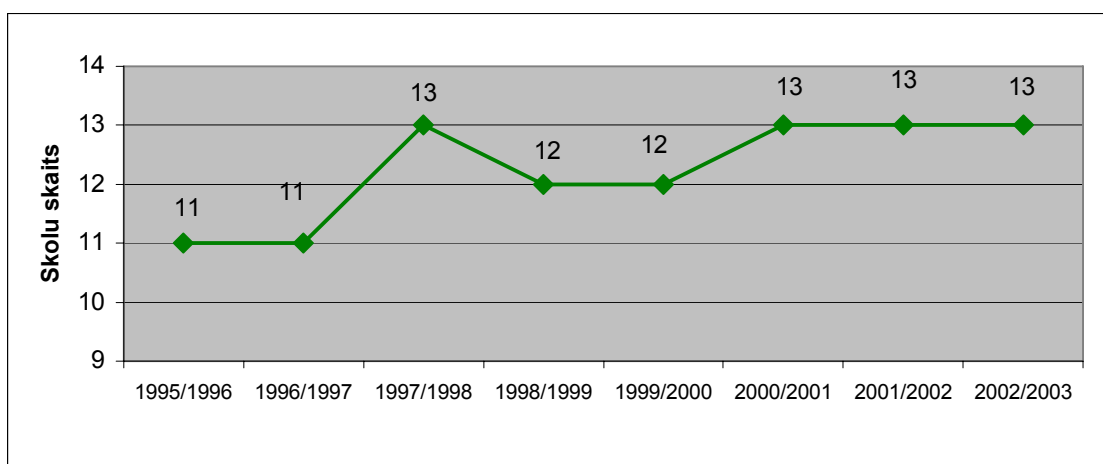

9.12. attēls. Skolēnu skaits 1. un 2. maiņā (% no skolēnu kopskaita)
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Speciālās skolas

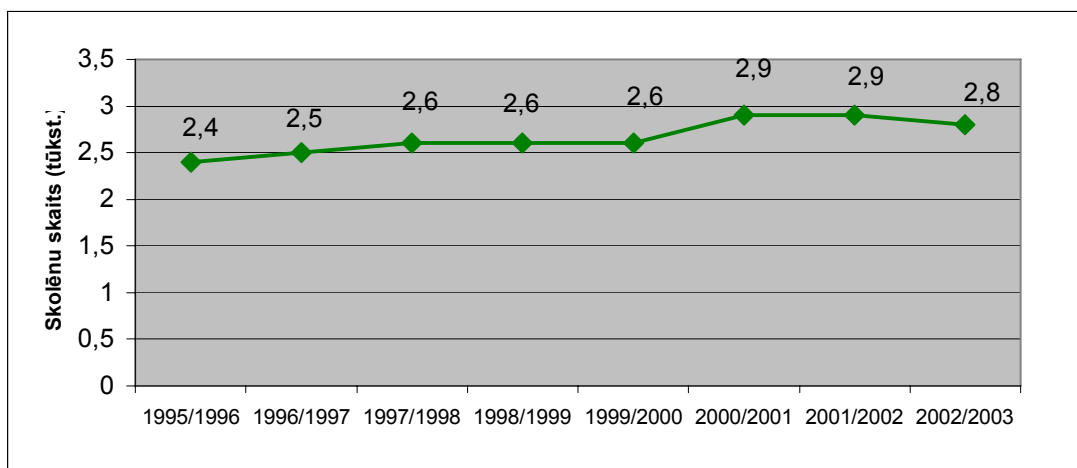
Personas ar speciālām vajadzībām var iegūt pamatzglītību un vidējo izglītību speciālās izglītības iestādēs, ja izglītojamajam tajā ir nodrošināti apstākļi atbilstoši viņa veselības stāvoklim un/vai attīstības traucējumu raksturam (www.education.lv).

9.13. attēls. Speciālo skolu skaita dinamika Rīgā
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Pēdējos gados speciālo skolu skaits ir stabilizējies, un šobrīd Rīgā ir 13 specializētās skolas (9.13. attēls).

Skolēnu skaits speciālajās skolās Rīgā pēdējo divu trīs gadu laikā nedaudz ir pieaudzis (9.14. attēls). Speciālo skolu skaits ir samērā stabils un atbilst skolēnu skaitam tajās.

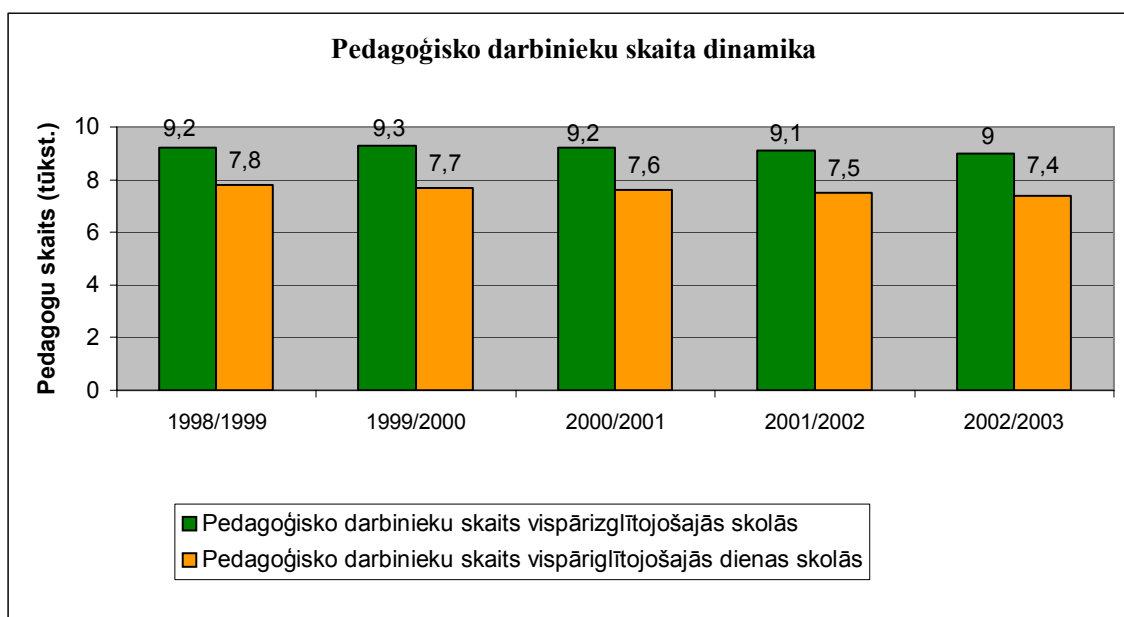

9.14. attēls. Skolēnu skaita dinamika speciālajās skolās

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

9.2.2.2. Pedagoģisko darbinieku skaits

Pedagoģisko darbinieku skaits vispārīzglītojošajās skolās no 1995./1996.mācību gada līdz 1999./2000. mācību gadam pieaug par 0,3 tūkstošiem (9.15. attēls), taču

9.15. attēls Pedagoģisko darbinieku skaita dinamika

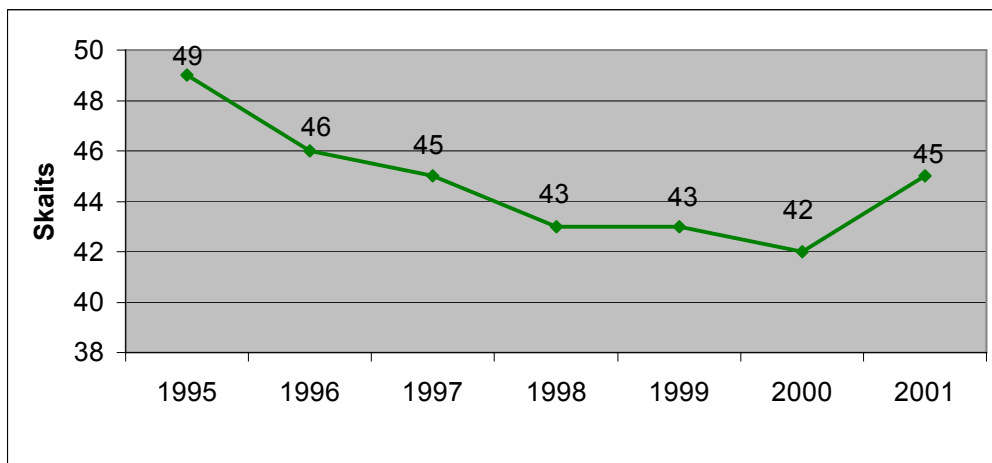
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

šobrīd pedagogu skaitam ir tendence mazināties gan vispārīzglītojošajās skolās, gan vispārīzglītojošajās dienas skolās. Kopumā ņemot, lielas izmaiņas nav paredzamas un pedagoģisko darbinieku skaits būtiski varētu nemainīties.

9.2.3. Profesionālās izglītības iestādes

Profesionālajās izglītības iestādēs notiek praktiskā vai teorētiskā sagatavošana darbībai noteiktā profesijā (daļā šo mācību iestāžu iespējams iegūt arī vidējo izglītību).

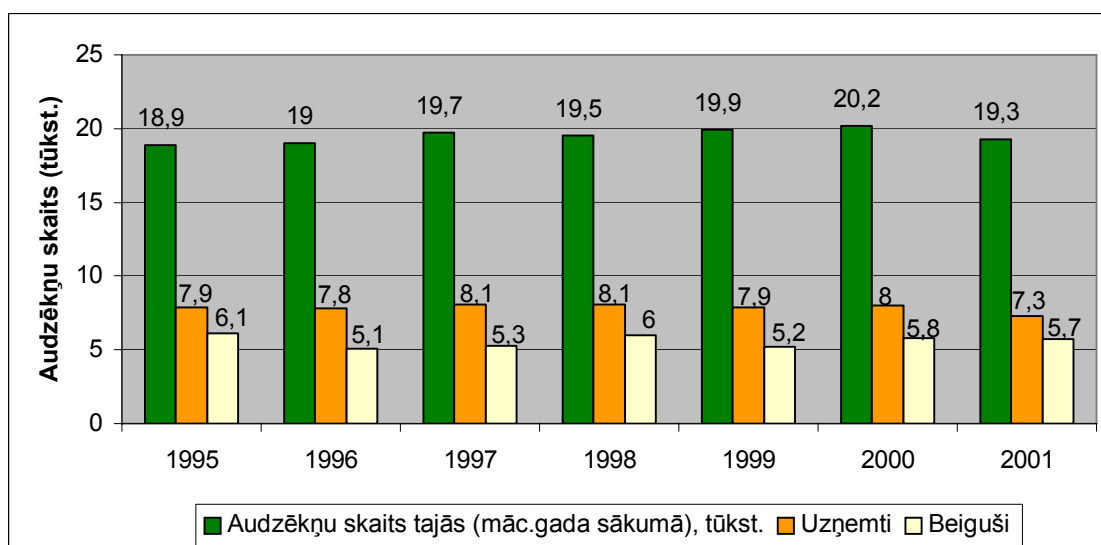
Vislielākais profesionālo izglītības iestāžu skaits Rīgā bija 1995.gadā, kad to bija 49. Gadu gaitā skolu skaits samazinājās un viszemākais tas bija 2000.gadā. 2001.gadā Rīgā bija 45 profesionālās izglītības iestādes (9.16. attēls).

9.16. attēls Profesionālo izglītības iestāžu skaita dinamika (mācību gada sākumā)

(Valsts Statistika pārvaldes dati)

Vislielākais audzēkņu skaits profesionālajās izglītības iestādēs bija 2000.gadā – 20,2 tūkstoši. Vismazākais 1995.gadā – nepilni 19 tūkstoši (9.17. attēls). Taču šī skaita atšķirības nav tik krāsas.

9.17. attēls. Audzēkņu skaita dinamika profesionālajās izglītības iestādēs

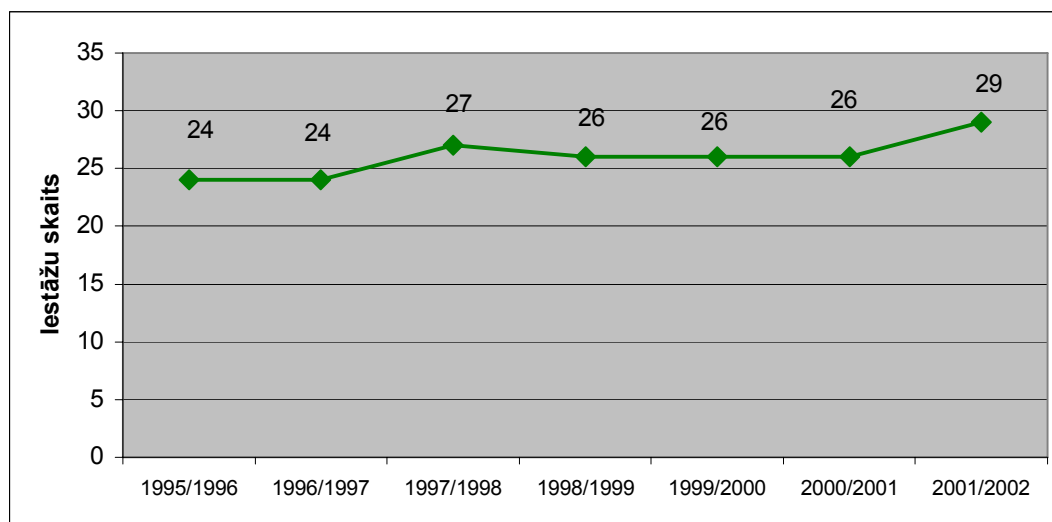
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Gan uzņemto, gan beigušo audzēkņu skaits profesionālajās izglītības iestādēs ir diezgan stabils (9.17. attēls). Visvairāk audzēkņu tika uzņemti 1997. un 1998.gadā, bet vismazāk 2001.gadā, taču atšķirība ir tikai nepilns tūkstošis audzēkņu.

9.2.4. Augstskolas un koledžas

Rīga ir lielākais izglītības centrs Latvijā. Pēdējo gadu laikā Latvijā un arī Rīgā strauji ir pieaudzis studentu skaits, un tas joprojām turpina pieaugt, neskatoties uz to, ka arī mācību maksa par studijām pieaug. Iemesli tam varētu būt dažādi: cilvēki sāk apzināties, ka bez augstākās izglītības mūsdienu darba tirgū konkurēt ir gandrīz neiespējami, arī studiju kreditēšanas iespējas šobrīd paplašinās – ir iespēja saņemt gan studiju maksas kredītu, gan studējošo kredītu, kas paredzēts mācību līdzekļu iegādei kā arī citiem studenta personīgajiem tēriņiem. Šobrīd arī daudzi vecāka gada gājuma cilvēki nekautrējas iet studēt, jo, kā jau tika minēts iepriekš, to pieprasa darba tirgus. Rīgā studē cilvēki no visas Latvijas kā arī no ārvalstīm.

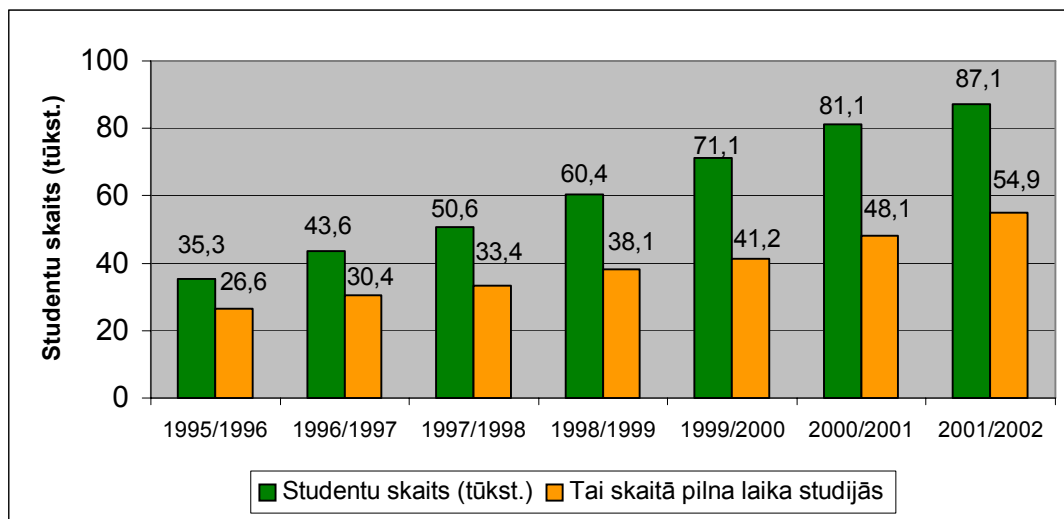
Lai gan dažas austākās mācību iestādes ir slēgtas (piem. Rīgas Aviācijas augstskola), kopumā augstskolu un koledžu skaits ir pieaudzis (9.18. attēls). Dažas mācību iestādes gaida savu akreditāciju, tāpēc augstāko iestāžu skaits varētu nedaudz vēl pieaugt.

9.18. attēls Augstāko mācību iestāžu skaita dinamika
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

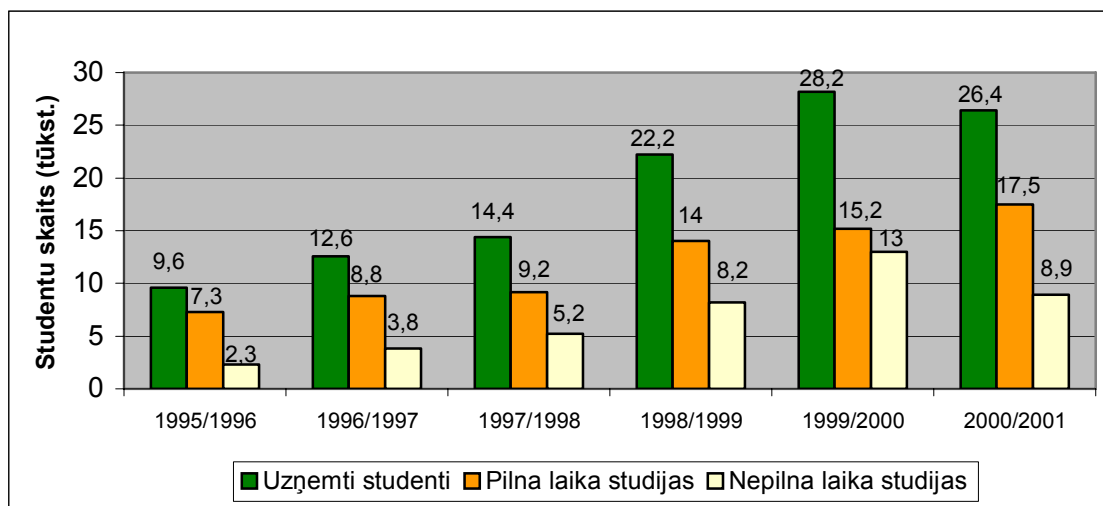
Rīga ir arī starptautisks izglītības centrs. Spējīgākie jaunieši no Baltijas valstīm mācās Rīgas Ekonomikas augstskolā un Juridiskajā augstskolā. Dažādu valstu studenti ir arī Latvijas Medicīnas akadēmijā.

9.19. attēlā ir parādīta augstskolu un koledžu studentu skaita dinamika. Salīdzinot ar 1995./1996. mācību gadu, studentu skaits ir palielinājies gandrīz 2 reizes un 2001./2002. mācību gadā ir sasniedzis 87,1 tūkstoši studentu.

9.19. attēls. Augstskolu un koledžu studentu skaita dinamika
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Uzņemto studentu skaits 2000./2001. mācību gadā nedaudz samazinājās (9.20. attēls) un to var izskaidrot ar esošo augstāko mācību iestāžu kapacitāti. Turpmāk studentu skaita pieaugums atkarīgs no jaunu augstskolu izveidošanas.

9.20. attēls Uzņemto studentu skaita dinamika
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Lielākās pēc studentu skaita augstākās mācību iestādes Rīgā ir Latvijas Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte un Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola. Arvien vairāk parādās tā saucamās privātās jeb juridisku personu dibinātās augstskolas.

2001./2002.mācību gada sākumā Rīgā bija 5 **koledžas**:

9.1. tabula

Koledžas Rīgā
(www.aiknc.lv dati)

Koledžas nosaukums	Studentu skaits
Rīgas celtniecības koledža	173
Rīgas Tehniskā koledža	260
Rīgas Uzņēmējdarbības koledža	438
Juridiskā koledža	1548
Alberta koledža	58

Valsts koledžas: Latvijas Kultūras koledža, Rīgas Celtniecības koledža, Rīgas Tehniskā koledža, Rīgas Uzņēmējdarbības koledža.

Juridisko personu dibinātās koledžas: Alberta koledža, Biznesa vadības koledža, Grāmatvedības un finanšu koledža, Juridiskā koledža.

9.3. Pieaugušo iedzīvotāju apmācība (pārkvalifikācija)

Piedāvāto programmu skaits pārkvalifikācijai ar katru gadu pieaug – tās kļūst daudzveidīgākas un pielāgojas pieprasījumam. Tā ir ļoti pozitīva tendence. Arī apmācāmo personu skaits pieaug, kas liecina par iedzīvotāju vēlmi neatrasties uz vietas, bet pilnveidoties un arī pielāgoties darba tirgus izvirzītajām prasībām.

Ar pieaugušo iedzīvotāju apmācību Rīgā 2001.gadā nodarbojās 160 mācību iestādes. Viens izglītojamais var apgūt vairākas programmas vienā pieaugušo izglītības iestādē. Ja 1998. gadā piedāvāto programmas bija 1260, tad 2001. gadā šis skaits ir sasniedzis 2913 programmas.

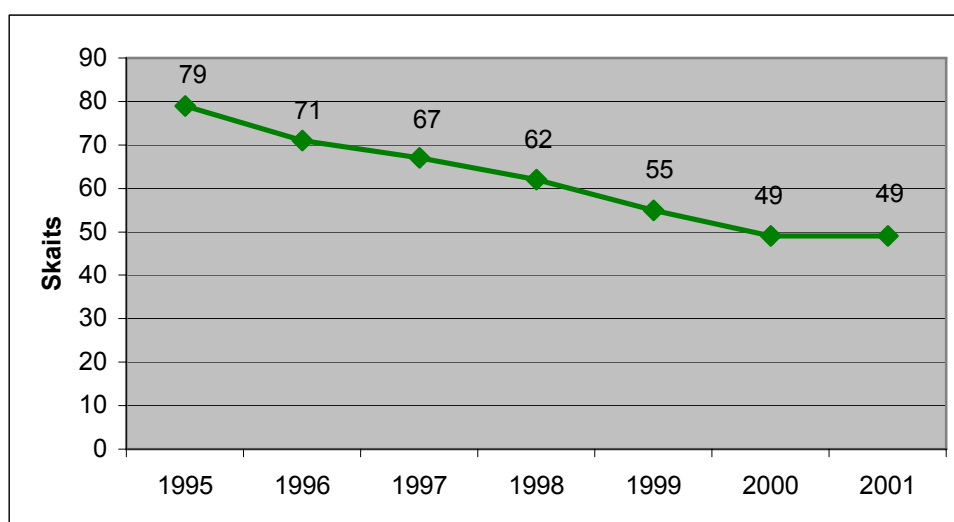
Apmācāmo personu skaits 2001. gadā sasniedza jau 137 tūkstošus. Populārākās programmas saistītas ar ekonomisko izglītošanu, kuru apguva 27222 un Veselības un sociālās aprūpes programmām – 25899. Arvien vairāk iedzīvotāji vēlas apgūt datorapmācību. 2001.

gadā Rīgā datorapmācības kursus izgāja 8207 cilvēki. Arī nākotnē pieaugušu cilvēku tālākizglītībai un sociālai integrācijai tiks piešķirta arvien lielāka nozīme.

9.4. Publiskās bibliotēkas

Publisko bibliotēku skaitā iekļautas valsts un pašvaldību tautas bibliotēkas, Neredzīgo biedrības, sociālās aprūpes un veselības aprūpes u.c. iestāžu bibliotēkas. Publisko bibliotēku kopskaitā neietilpst mācību iestāžu un tehniskās bibliotēkas, kā arī Latvijas Nacionālā bibliotēka. Tā ir izdalīta atsevišķi.

Bibliotēku skaitam gadu gaitā ir tendence samazināties (9.21. attēls), kamēr lasītāju skaits ar nelielām svārstībām tomēr pieaug (9.22. attēls).

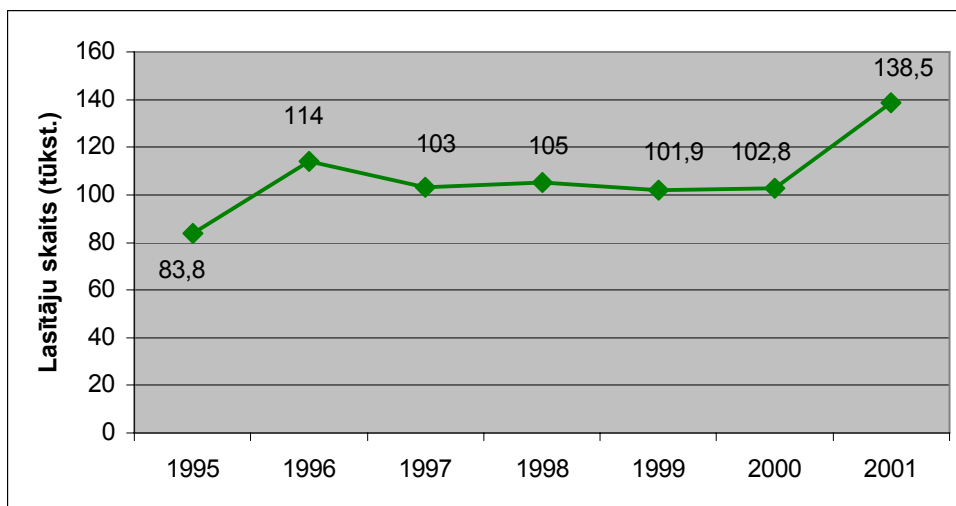
9.21. attēls. Publisko bibliotēku skaita dinamika
(Valsts statistikas pārvaldes dati)

9.2. tabula

Pieaugušo apmācības programmas Rīgā 2001. gadā
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

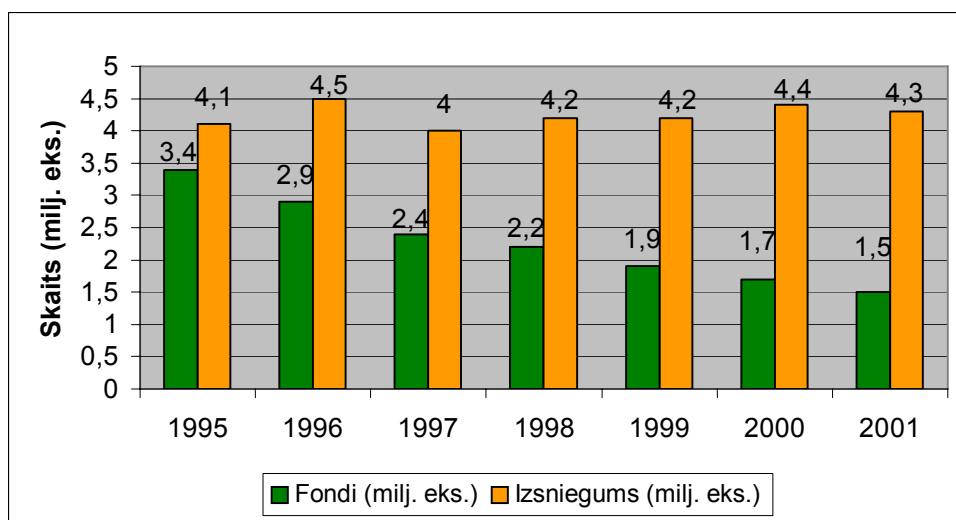
2001		
	Piedāvāto programmu skaits	Apmācāmo personu skaits
Pavisam	2913	137621
Pedagogu tālākizglītība	447	12125
Humanitārās zinātnes un māksla	328	21658
Tai skaitā valodas:	275	20421
angļu	169	7895
latviešu	52	11163
vācu	26	785
spāņu	4	225
franču	9	192
Sociālās zinātnes, uzņēmējdarbība un tiesības	1065	38195
Tai skaitā:		
sociālās un cilvēkrīcības zinātnes	137	4304
bibliotēkas, informācija, arhīvs	49	1346
ekonomiskā izglītošana	763	27222
juridiskā izglītošana (izmaiņas likumdošanā u.c.)	78	4084
Datorapmācība	237	8207
Inženierzinātnes un tehnoloģijas	63	3093
Lauksaimniecība	14	377
Veselība, veselības un sociālā aprūpe	290	25899
Pakalpojumi	188	12968
Tai skaitā:		
viesmīlības pakalpojumi (viesnīcas, restorāni)	40	650
autovadītāju apmācība	46	9823
Reģionālā attīstība un vide	13	197
Drošības pakalpojumi (apsardze, policija, zemessardze u.c.)	23	405
Darba drošība un aizsardzība	67	3722
Pārējās programmu grupas	178	10775

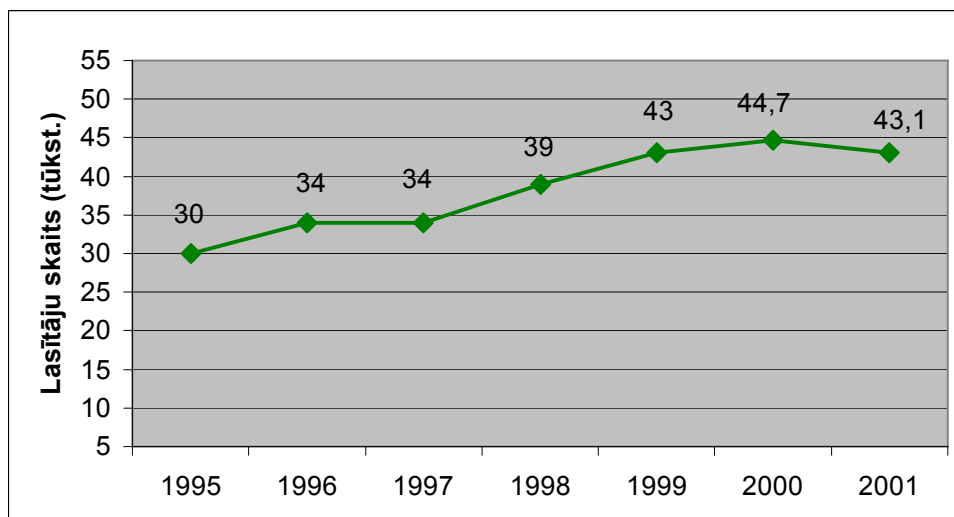
9.22. attēls. Lasītāju skaita dinamika
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Fondu skaits bibliotēkās turpina kristies (9.23. attēls). Izsnieguma dinamika ir diezgan stabila.

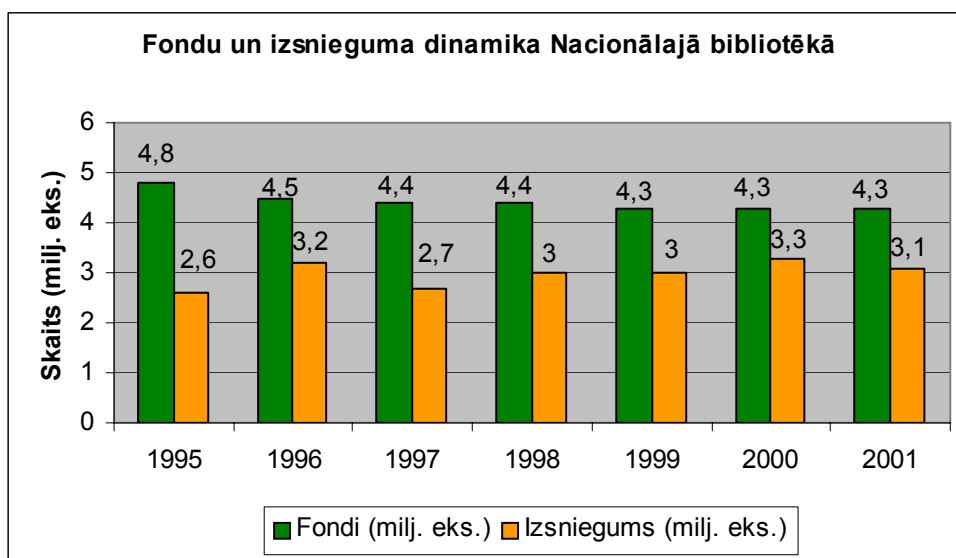
9.23. attēls. Fondu izsnieguma dinamika
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Katras valsts kultūras un garīgo vērtību glabātuve ir koncentrēta Nacionālajā bibliotēkā. Rīga ir paredzēts uzbūvēt modernu bibliotēku, jo pašreizējo telpu kapacitāte ir izsmelta un tās nevar pildīt „gaismas pils” funkcijas. Lasītāju skaits Nacionālajā bibliotēkā lēnām pieaug (9.24. attēls), tas nedaudz samazinājās tikai 2001.gadā.

9.24. attēls. Lasītāju skaita dinamika Nacionālajā bibliotēkā
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Arī fondu un izsnieguma skaits ir samērā stabils (9.25. attēls). Paredzams, ka uzbūvējot jauno ēku, aktivizēsies arī iedzīvotāju vēlme apmeklēt Nacionālo bibliotēku.

9.25. attēls Fondu un izsniegumu dinamika nacionālajā bibliotēkā
(Valsts statistikas pārvaldes dati)

9.5. Zinātniski pētnieciskie institūti un iestādes

Zinātnes un pētniecības kodols Latvijā ir Latvijas Zinātņu akadēmija, kas atrodas Rīgā. Blakus valsts zinātniskajām iestādēm Rīgā darbojas arī vairāki nozaru institūti, kuri finansiāli ir saistīti attiecīgās nozares ministrijām. Zinātnisko institūtu paspārnē sāk veidoties pirmās inovācijas institūcijas – tehnoloģiskie centri un parki.

Ilgu laiku zinātniskie institūti atradās Latvijas Zinātņu akadēmijas pakļautībā. Kopš 1994. gada Latvijas Zinātņu akadēmijai vairs nav pētniecisko institūtu, taču LZA sadarbojas

gan ar saviem bijušajiem institūtiem, gan ar Latvijas augstskolām. Latvijas zinātnes transformācijas gaitā būtiski mainījies akadēmisko institūtu statuss - saskaņā ar likumu tie ir zinātniski un administratīvi patstāvīgi. Ar 1994. gadu akadēmiskie institūti ir pārgājuši Izglītības un zinātnes ministrijas vai arī universitāšu pārziņā. (www.lza.lv)

Zinātniski pētniecisko institūtu uzskaitē ir neskaidra. Dažādos avotos ir minētas dažāds un atšķirīgs šo iestāžu uzskaitījums. Piemēram, pie zinātniski pētnieciskajām iestādēm ir minēta arī Latvijas Akadēmiskā bibliotēka un Valsts valodas atestācija.

Ir izveidojušās arī zinātnes un ražošanas firmas.

9.1. kartoshēmā attēlots zinātniski pētniecisko iestāžu izvietojums Rīgā. Vislielākais šo iestāžu blīvums ir centra rajonā.

Rīgas pilsētas attīstības plānā būtu jārezervē vietas zinātniski tehniskajiem parkiem. Dažos projektos jau iezīmējas teritorijas Teikā kā arī gar Ezermalas ielu. Tas saistīts galvenokārt ar inženieru nozarēm. Turpretī Organiskās sintēzes institūts ir vadošais farmācijas un biotehnoloģiju izstrādē.

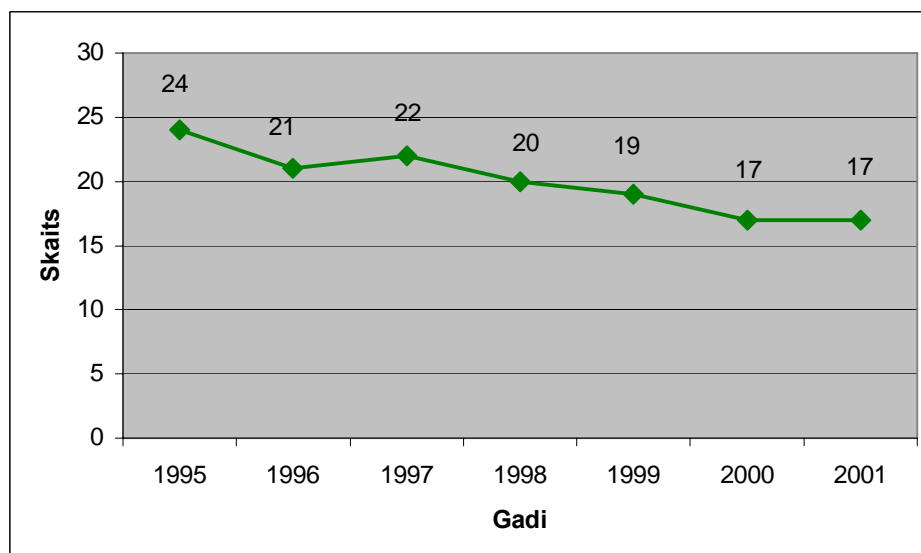
10. Kultūras iestādes un organizācijas

10.1. Kultūras iestādes un to apmeklējums

Šajā apakšnodaļā ir apskatītas tādas kultūras iestādes kā kultūras un tautas nami, teātri, kinoteātri un cirks. Statistikā netiek izdalītas koncertzāles, līdz ar to tās netika apskatītas.

10.1.1. Kultūras un tautas nami

Šobrīd Rīgā ir 17 kultūras un tautas nami (10.1. attēls). Salīdzinot ar 1995. gadu, kultūras un tautas namu skaits ir samazinājies par 7 iestādēm. Daudzi kultūras nami bija pie rūpnīcām, kurām beidzot pastāvēt, pārstāja darboties kultūras nami. Izņēmums ir VEF Kultūras pils. Tas izskaidrojams arī ar to, ka Rīgā ir parādījušies

10.1. attēls. Kultūras un tautas nami

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

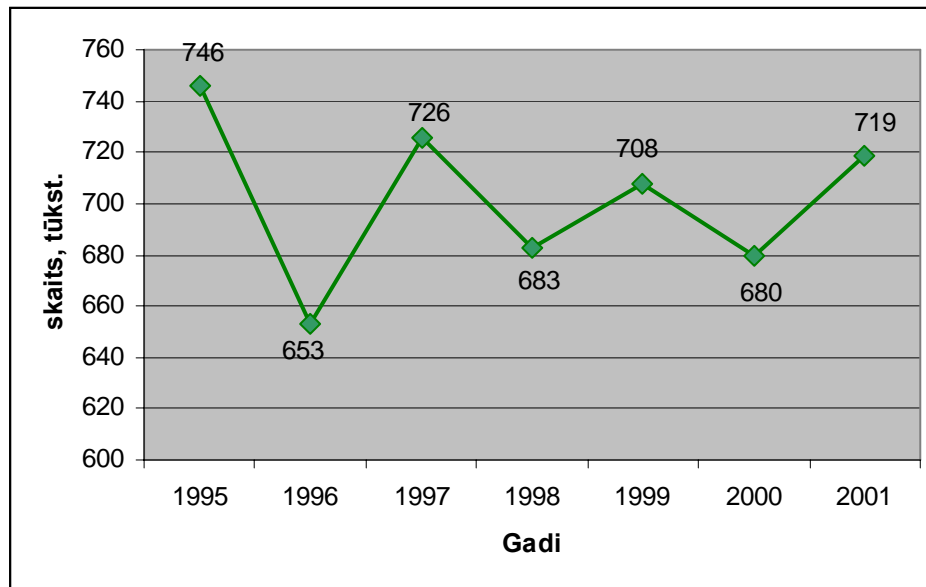
dažādi klubi un izklaides iestādes, līdz ar to kultūras un tautas namiem ir sarucis apmeklētāju skaits, kā arī kultūras namiem ir augstas uzturēšanas izmaksas.

Līdz ar kultūras un tautas namu skaita samazināšanos ir samazinājušies arī mākslinieciskās pašdarbības un pulciņu skaits, kā arī dalībnieku skaits tajos. Šobrīd mākslinieciskās pašdarbības kolektīvos un pulciņos darbojas 9,3 tūkst. iedzīvotāji.

10.1.2. Muzeji

Muzeju skaita dinamikā nav vērojamas lielas izmaiņas, un šobrīd Rīgā ir 28 muzeji (bez filiālēm).

Muzeju apmeklējumu dinamikā novērojamas svārstības (10.2. attēls). Viens no

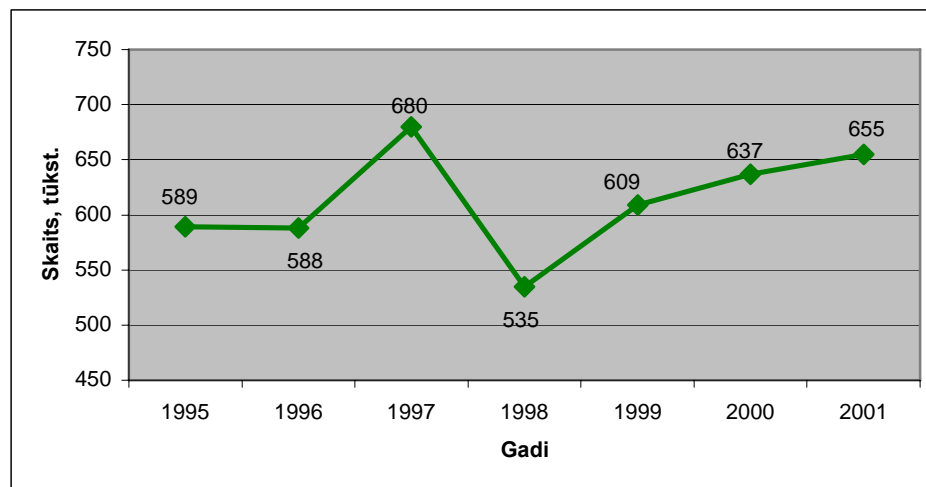
10.2. attēls. Muzeju apmeklētāju skaits

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

izskaidrojumiem varētu būt dažādu tematisko izstāžu klāsts.

10.1.3. Teātri

Šobrīd Rīgā ir 6 profesionālie teātri. Vislielākais apmeklētāju skaits bija 1997. gadā – 688 tūkstoši apmeklētāju (10.3. attēls), pēdējos gados teātra apmeklējumu

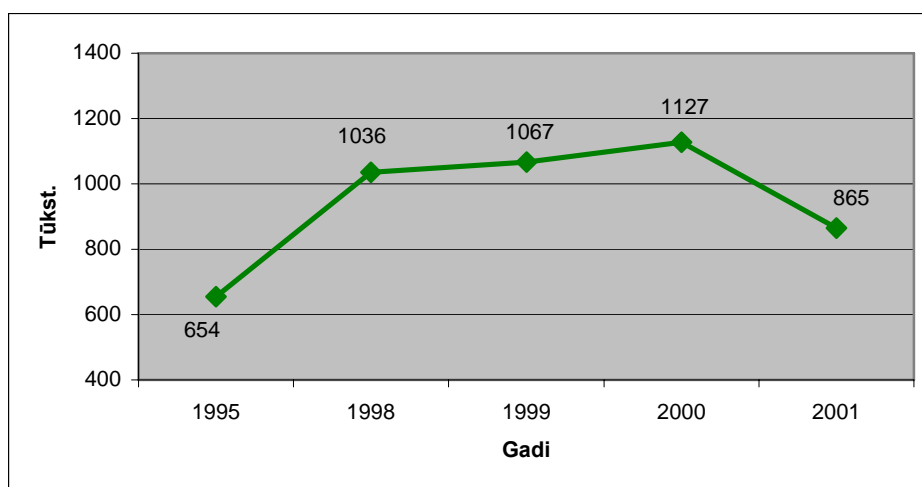
10.3. attēls Teātra apmeklētāju skaits

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

dinamikā ir vērojams kāpums, kas liecina par iedzīvotāju labklājības līmeņa paaugstināšanos, kā arī teātra repertuāra kvalitāti un labvēlīgo cenu politiku, piemēram Jaunajā Rīgas teātrī ir 30% atlaide skolēniem, studentiem un pensionāriem, Dailes teātrī ir palētinātas biļetes uz atsevišķām izrādēm utt.

10.1.4. Kino

Šobrīd Rīgā ir 11 kinoteātri. Kinoseansu apmeklējuma dinamiku var apskatīt 10.4. attēlā. Vislielākais apmeklētāju skaits bija 2000. gadā, kad kino apmeklēja rekordliels skaitlis – 1127 tūkstoši (10.4. attēls). 2001. gadā apmeklējumu skaits ir

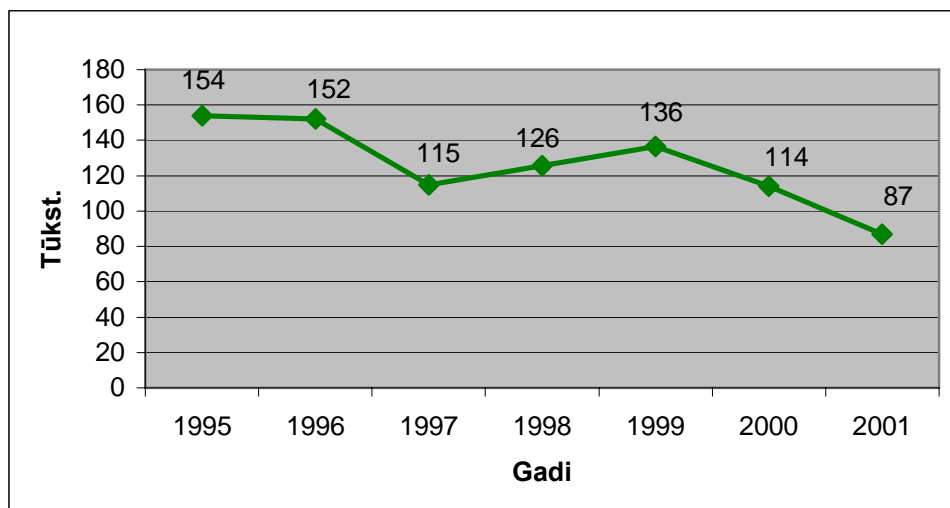
10.4. attēls. Kinoseansu apmeklējumu skaits

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

nedaudz krities. Šobrīd biļešu cenas ir no Ls 1,20 līdz Ls 2,50, un šīm cenām ir tendence kāpt. 2003. gada rudenī varētu izmainīties situācija kino biznesā, jo tiks atvērts daudzāžu kinoteātris, kas varētu izmainīt kino cenu politiku un līdz ar to piesaistīt vairāk apmeklētāju.

10.1.5. Cirks

Rīgā atrodas tikai viens cirks. Salīdzinot ar 1995. gadu, ir samazinājies cirka izrāžu skaits un līdz ar to ir samazinājies arī apmeklējumu skaits. Apmeklējumu dinamika ir parādīta 10.5. attēlā. 2001. gadā bija viszemākais apmeklējumu skaits apskatītajā laika posmā – cirku apmeklēja 87 tūkstoši iedzīvotāju.

10.5. attēls. Cirka izrāžu apmeklējumu skaits

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

10.2 Pašvaldības pārraudzībā esošās kultūras institūcijas un to izvietojums Rīgā

Rīgas pašvaldības pārraudzībā atrodas 12 kultūras iestādes. To izvietojumu Rīgas teritorija var apskatīt 10.1. kartoshēmā. Lielākoties kultūras iestādes atrodas Centra rajonā, tai pat laikā nevienas kultūras iestādes nav Purvciemā, Pļavniekos, kur ir lieli dzīvojamie masīvi. Kultūras iestāžu trūkst arī Āgenskalnā un Torņakalnā.

Par tautas deju kolektīviem neizdevās iegūt informāciju, savukārt, pēc Rīgas Domes Kultūras pārvaldes informācijas Rīgā ir 10 pašvaldības kultūrizglītības iestādes (mūzikas un mākslas skolas). Rīgā ir šādas kultūrizglītības iestādes:

- Rīgas 1.mūzikas skola
Bruņinieku ielā 16, Rīga, LV-1001
- Rīgas domes Kultūras pārvaldes Rīgas 2.mūzikas skola
Ziemeļblāzmas ielā 38, Rīga, LV-1015
- Rīgas domes Kultūras pārvaldes Rīgas 3.mūzikas skola
Maskavas ielā 166, Rīga, LV-1019
- Rīgas 4.mūzikas skola
Graudu ielā 59, Rīga, LV-1058
- Rīgas domes Kultūras pārvaldes Rīgas 5.mūzikas skola
Murjāņu ielā 44, Rīga, LV-1064
- Rīgas domes Kultūras pārvaldes Jāzepa Mediņa Mūzikas skola
Skolas ielā 15, Rīga, LV-1010
- Rīgas domes Kultūras pārvaldes Pāvula Jurjāna Mūzikas skola

Baložu ielā 27, Rīga, LV-1007

- Rīgas domes Kultūras pārvaldes Rīgas Mākslas skola
Gertrūdes ielā 36, Rīga, LV-1011
- Rīgas domes Kultūras pārvaldes Bolderājas Mūzikas un mākslas skola
Stūrmaņu ielā 31, Rīga, LV-1016
- Rīgas Latgales priekšpilsētas Vakara mūzikas skola
Prūšu ielā 13b, Rīga, LV-1057

Kopš 1995.gada mūzikas un mākslas skolu skaits Rīgā nav mainījies. Rīgas 2. mūzikas skola ir pārgājusi uz jaunām, mūzikas skolai atbilstošām telpām. Rīgas Latgales priekšpilsētas Vakara mūzikas skola 2001.gada 1.septembrī no Maskavas ielas 285/6 pārcēlās uz jaunām telpām Prūšu ielā 13b. Rīgas 5.mūzikas skola – no telpām vispārizglītojošā skolā, Malienas ielā 65, kur mūzikas skola aizņēma vienu spārnu – 2002.gada 1.septembrī pārcēlās uz jaunām telpām Murjāņu ielā 44.

01.01.2003. Rīgas mūzikas un mākslas skolās mācījās 3466 audzēkņi.

10.3. Galvenie kultūras pasākumi gadā Rīgā un to pieejamība iedzīvotājiem

Rīgas Domes rīkotos pasākumus var iedalīt divās grupās: vienreizējie un tradicionālie pasākumi. Pilnīgs 2003. gada pasākumu saraksts ir pielikumā. Pasākumu klāsts ir ļoti daudzveidīgs, līdz ar to pasākumus var apmeklēt dažādu sociālo grupu iedzīvotāji.

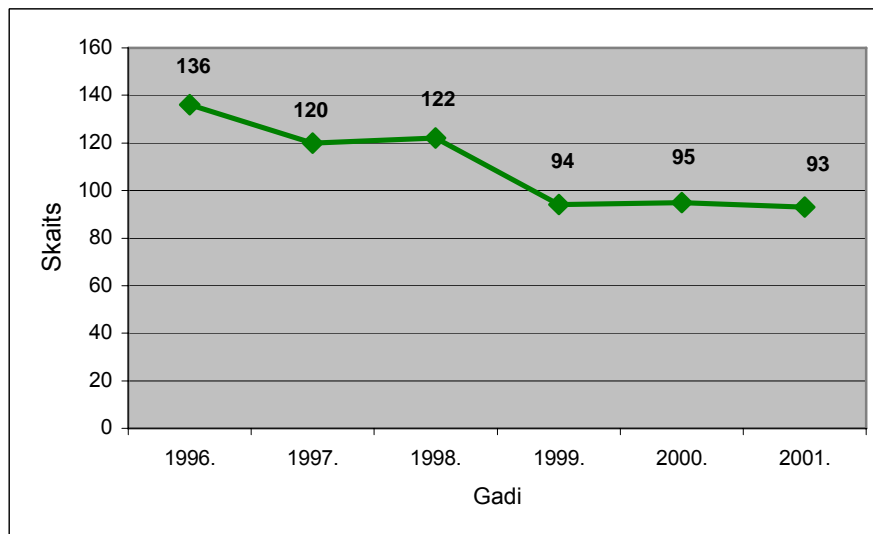
11. Sports

11.1. Sporta loma pilsētā

Sports ir viens no pamatdarbības virzieniem, lai mazinātu negatīvās sociālās problēmas pilsētā. Pilsētās, kurās ir attīstīta sporta infrastruktūra, aktīvi darbojas sporta organizācijas un klubi ir minimizētas tādas problēmas kā alkoholisms, narkomānija, pusaudžu klaidonība, dīkdienība u.c. Sporta infrastruktūra ir arī nozīmīgs pilsētas tēlu raksturojošs faktors. Starptautiskās sacensības un sportistu panākumi var dot ievērojamu prestižu pilsētai. Pateicoties sporta aktivitātēm nostiprinās iedzīvotāju veselība, garīgā labsajūta un vitalitāte. Sporta infrastruktūrai ir arī nozīmīga ietekme uz Rīgas telpisko struktūru un tās transformāciju nākotnē.

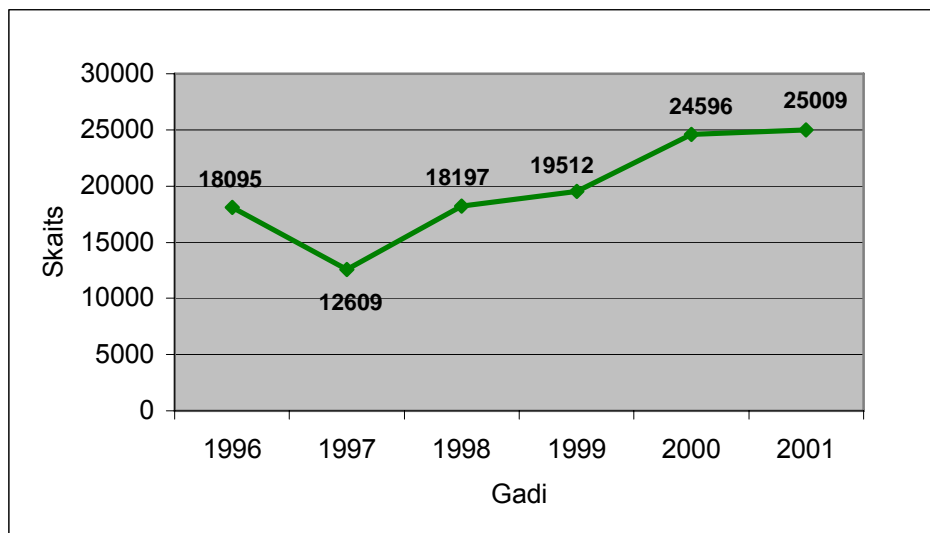
11.2. Sporta organizācijas un sporta klubi

Sporta attīstību Rīgā virzošs faktors ir sabiedrisko sporta organizāciju (sporta klubu, organizāciju, apvienību u.c.) veidošanās un to darbības nodrošinājums. Lai gan reģistrēto sabiedrisko sporta organizāciju skaitam ir nepārprotama tendence kristies (11.1. attēls), tomēr kopumā sporta organizāciju darbība attīstās pozitīvi. Par to liecina

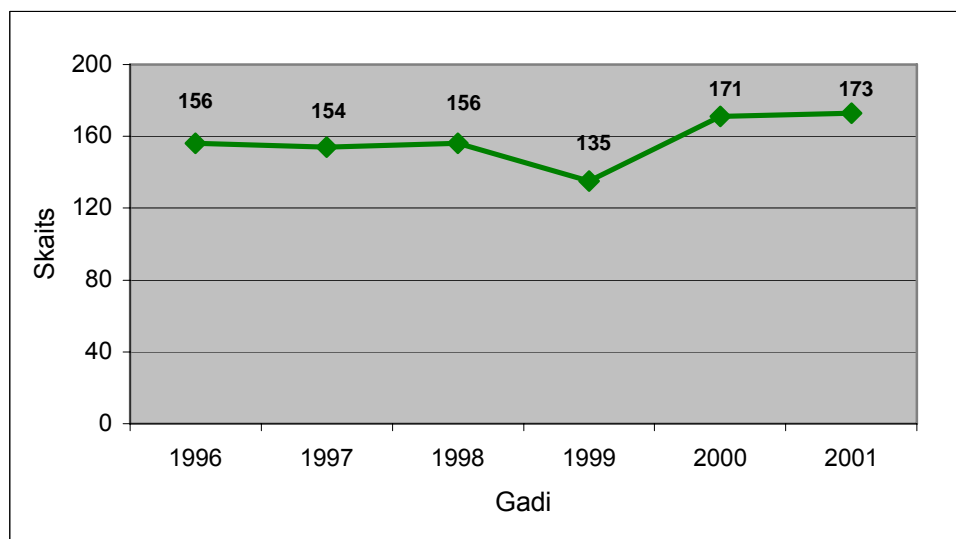
11.1. attēls. Sporta sabiedriskās organizācijas un to savienības Rīgā
(Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta dati)

11.2. attēlā parādītais sporta organizācijās nodarbojošos skaita pieaugums, kas, salīdzinot ar 1996. gadu, ir pieaudzis par 38% un 2001. gadā bija 25009 cilvēki.

11.2 attēls. Sabiedriskajās organizācijās, kas reģistrētas Uzņēmumu reģistrā, nodarbojošos skaits
(Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departaments)

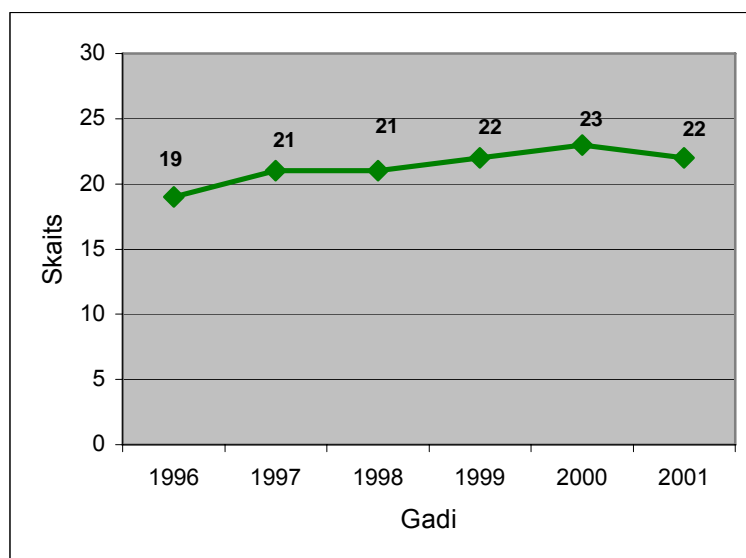
Vēl viens būtisks faktors ir neregistrēto sporta kolektīvu skaits, kas, lai gan ar svārstībām, tomēr lēnām pieaug. (11.3. attēls). 2001. gadā bija 173 šādu kolektīvu.

11.3. attēls Uzņēmumu reģistrā neregistrēto uzņēmumu, organizāciju, mācību iestāžu sporta kolektīvi
(Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta dati)

Pie neregistrētām sporta organizācijām tiek skaitīti dažādu sporta veidu aktīvistu neformālie klubi pie sporta bāzēm, izglītības iestādēm vai darbavietām.

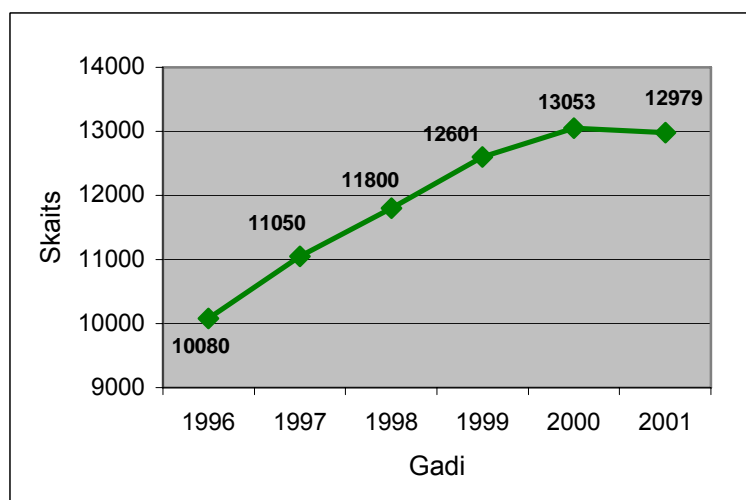
Samērā stabils ir Rīgā reģistrēto sporta klubu skaits (11.4. attēls). Te kā iemeslu var minēt gan zināmas tradīcijas, gan arī līdzīgu skaitu likvidētajiem un jaunizveidotajiem sporta klubiem.

11.4. attēls. Sporta klubi Rīgā

(Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta dati)

Neskatoties uz stabilo klubu skaitu, pēdējo sešu gadu laikā strauji ir audzis sporta klubos nodarbojošos skaits (11.5. attēls). Te varētu minēt trīs galvenos iemeslus: materiālās labklājības celšanās iedzīvotāju vidū, infrastruktūras attīstība,

11.5. Sporta klubos darbojošos skaits

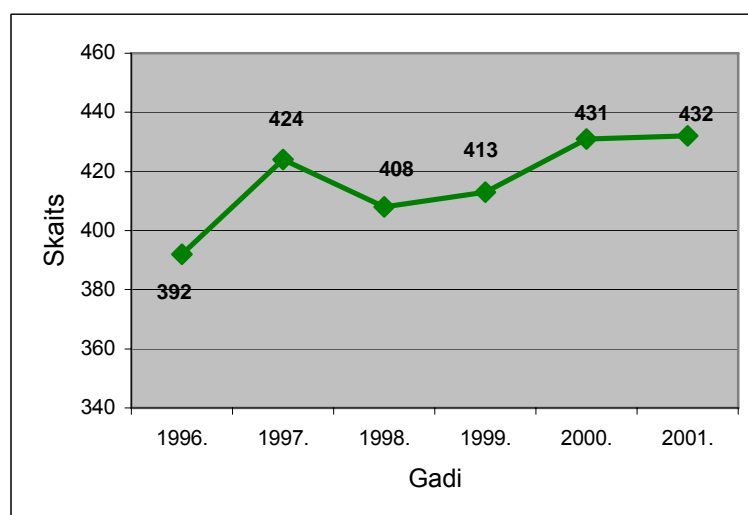
(Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta dati)

sporta sacensību organizācijas kvalitāte. Vairākas sporta federācijas ir izveidojušas valsts meistarsacīkstes, kurās piedalās arī galvenie pilsētas klubi. Piemēram, Latvijas basketbola

līgā tādi ir BK Skonto, BK Barons; Latvijas hokeja līgā HK „Rīga 2000”, Lido/Nafta, „Vilki”; Latvijas futbola virslīgā FK „Skonto”, FK „Rīga”, Policijas FC.

Tādi sporta klubi kā Skonto un „Rīga” tiek uzskatīti par pilnībā profesionāliem. Tiem ir labs menedžments, profesionāli treneri, kā arī labi atalgoti sportisti. Ja SK Skonto ir privāta iniciatīva, tad SK „Rīga” ir izveidots ar Rīgas domes atbalstu (patlaban no 77 pamatkapitāla daļām klubā RD pieder 72 daļas). Vairāki Rīgas uzņēmumi un firmas sponsorē dažādus sporta klubus.

Pateicoties sporta klubos nodarbojošos skaita pieaugumam aizvien pieaug arī sporta treneru skaits (11.6. attēlu). Vēl viens būtisks faktors treneru skaita pieaugumam ir bērnu un jaunatnes sporta attīstība. Latvijas jaunatnes basketbola un hokeja līgas, futbola čempionāts, pulcina daudzus sportot gribētājus. Blakus tradicionālajām sporta skolām (VEF, 3 BJSS, Latvijas Bērzs, Dinamo, RVS, RFS) ir izveidotas jaunas sporta skolas un klubi kā Aisbergs, BHS, Prizma – hokejā, Rīga/Pols, Rīdzene, VBS - basketbolā u.c.

11.6. Sporta treneru skaits Rīgā

(Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta dati)

Kopumā ņemot sporta meistarībai kvalitatīva un organizācija aug gadu no gada. Tas viss prasa arvien jaunu infrastruktūru un sporta sistēmā nodarbināto skaitu.

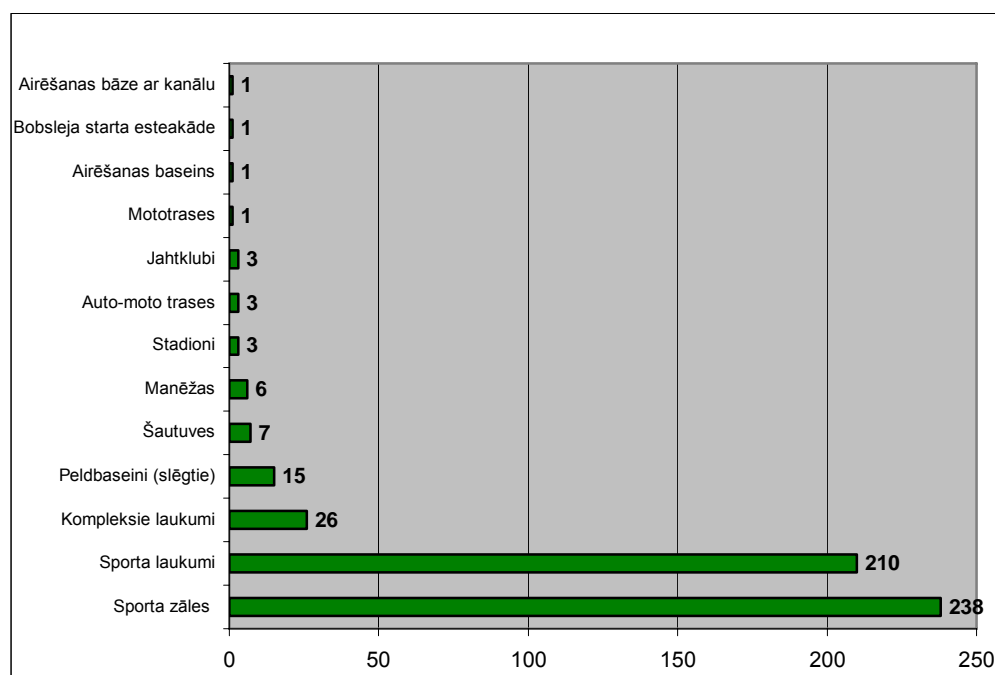
11.3. Sporta bāzu tīkls

Pieaugošais dalībnieku skaits tautas sporta organizācijās, sacensībās, bērnu un jaunatnes sporta attīstība kā arī sporta popularitāte kopumā rada pieaugošu pieprasījumu pēc jaunām, mūsdienīgām sporta bāzēm. Sabrūkot Padomju iekārtai samazinājās

finansējums sporta būvju uzturēšanai un celšanai. Tāpēc vairākas sporta būves tika nolietotas līdz galējai robežai. Dažas no tām vispār tika likvidētas, piemēram velotreks „Marss” Teikā. Lai saglābtu palikušās sporta bāzes, dažas no tām savā rīcībā pārņēma Rīgas dome. Kā pozitīvu tendenci jāmin Rīgas pašvaldības skolu sporta laukumu un zāļu izbūve.

11.3.1. Sporta bāzu objekti

11.7. attēlā var redzēt pašreizējo situāciju ar sporta bāzēm Rīgā. Visvairāk Rīgā ir Sporta zāles. Liela daļa no tām ir pie vispārīzglītojošām skolām. 124 sporta zāles ir

11.7. attēls. Sporta bāzu objekti Rīgā 2001. gadā

(Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta dati)

piemērotas sporta spēlēm. Ir arī specifiskas sporta zāles kā vingrošanas (6 sporta zāles), smagatlētikas (4), cīņas (13), boksa (2) un pat paukošanas (1). Rīgā ir 41 trenāžieru zāle, kas bieži vien ir arī veiksmīgi biznesa projekti. 46 sporta zāles ir piemērotas vispārējai fiziskajai sagatavotībai.

Rīgā ir 210 sporta laukumi no kuriem 71 ir tenisa korti. Attiecīgā sporta veida popularitāte un pieejamība veicina sporta laukumu attīstību. Piemēram, Rīgā ir 47 futbola laukumi no kuriem viena daļa ir ļoti sliktā stāvoklī. Ir arī ļoti kvalitatīvi sporta laukumi kā Skonto stadionā ar pasaules līmeņa zālāju. Latvijas hokeja izlases popularitāte ir veicinājusi

hokeja bumu, tāpēc tuvāko gadu laikā varētu dubultoties slēgto hokeja laukumu (3) skaits. Pašlaik Rīgā 2006. gada Pasaules hokeja čempionātam tiek būvēta multifunkcionālā halle ar 12 000 vietām, kurai liela nozīme tiks atvēlēta arī kultūras un izklaides jomām.

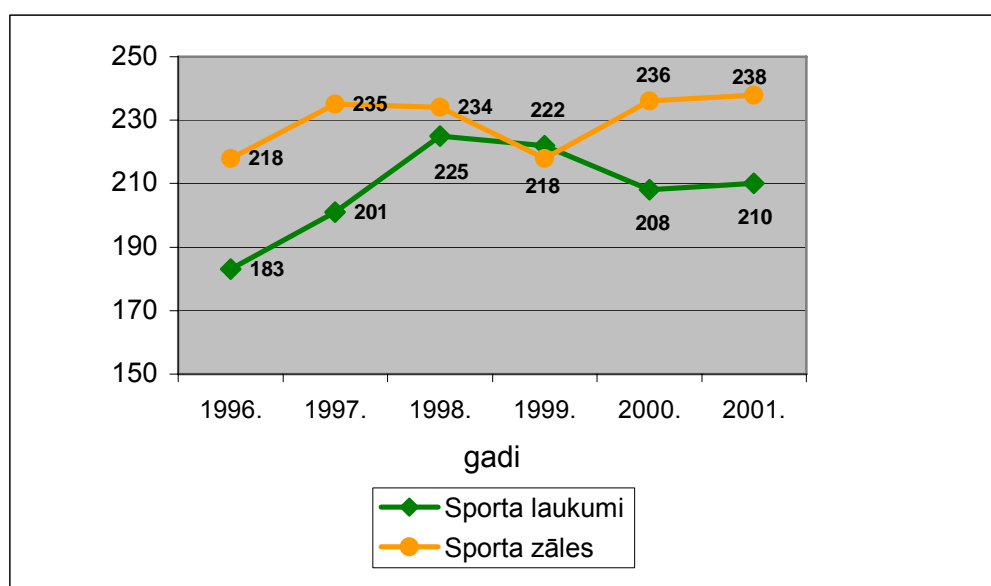
Rīgā ir 15 slēgtie peldbaseini, tomēr joprojām nav uzcelts neviens atklātā tipa peldbaseins. 2002. gadā tika nodots ekspluatācijā peldbaseins pie Rīgas 95. vidusskolas Ziepniekkalnā, kas ir pirmais jaunuzbūvētais skolu peldbaseins Rīgā pēc valstiskās neatkarības atjaunošanas. Paredzēts, ka šo peldbaseinu izmantos apkārtējo astoņu skolu skolēni un mikrorajona skolotāji, kā arī tiks rīkotas Zemgales priekšpilsētas un pilsētas mēroga sacensības. Notiek projektēšanas darbi peldbaseinam pie Rīgas 96. vidusskolas Imantā. Notiek darbs pie pilsētas peldbaseinu sistēmas izveides, kurā iezīmētas jauno peldbaseinu vietas.

Rīgā oficiāli uzskaita tikai 3 stadionus, no kuriem vienīgi Daugavas stadionā ir vairāk nekā 1500 vietas. Nākotnē stadionu skaits būtiski varētu nemainīties, tomēr esošajos stadionos ir paredzamas lielas investīcijas teritoriju un objektu sakārtošanā. Modernais Skonto stadions tiek skaitīts kā futbola laukums.

2002. gadā Aplokciemā tika atklāts pirmais 18 bedrīšu golfa laukums Latvijā. Tagad Ķīšezera krastā sakopta teritorija vairāk nekā 60 ha platībā.

Atklātie sporta laukumi bez rekreatīvām funkcijām spēlē arī nozīmīgu lomu ekoloģiskā līdzsvara saglabāšanai pilsētā. Daudzās Eiropas pilsētās atklātos sporta laukumus pieskaita pie dabas pamatnes teritorijām.

11.8. attēlā parādītas sporta zāļu un sporta laukumu skaita izmaiņas pēdējo gadu

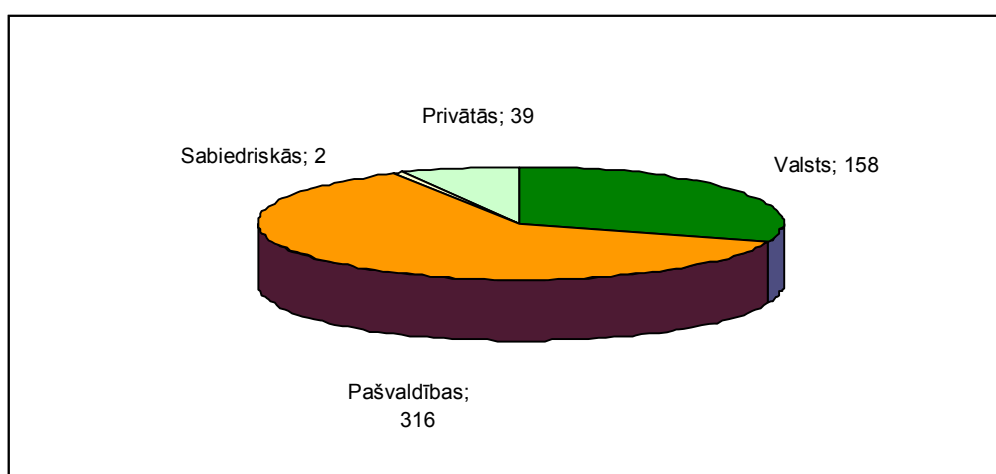
11.8. attēls. Sporta objektu dinamika Rīgā

(Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta dati)

laikā. Kopējā tendence parāda augšupeju, kas izskaidrojams gan ar lielajām investīcijām skolas sporta zāļu izbūvē, gan privātās iniciatīvas aktivizēšanos. 1999. gadā parādījies kritums, kura iemesli varētu būt uzskaites konsekvences trūkums, kā arī sporta objektu transformācija citai ekonomiskajai aktivitātei.

Analizējot pa īpašuma formām, joprojām dominē valsts un pašvaldību sporta bāzes (11.9. attēls). Tomēr nākotnē var paredzēt arvien lielāku privātā sektora iniciatīvu, it sevišķi peļņu nesošos projektos kā golfa laukumi, nelielas hokeja halles, fitnesa klubi u.c. objekti.

11.9. attēls. Sporta bāzu objekti pēc īpašuma formas

(Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta dati)

11.3.2. Rīgas pašvaldības sporta bāzes

Rīgas dome, izvēloties racionālāko un līdzsvarotāko pašvaldības sporta bāzu attīstības ceļu, ir noteikusi trīs būtiskākās pašvaldības sporta bāzu grupas un uzsākusi šo projektu realizāciju:

- 1) Rīgas pašvaldības sporta bāzu celtniecība;
- 2) Rīgas pašvaldības sporta laukumu un reģionālo sporta centru izveide un labiekārtošana;
- 3) Rīgas pašvaldības centrālo sporta bāžu izveide un labiekārtošana.

Tātad - gan pēc tipveida projektiem un, kur tas nav iespējams, pēc individuāliem projektiem tiek būvētas sporta zāles, kas kalpos kā starpskolu sporta centri. Dažās no tām varēs rīkot arī starptautiska līmeņa sacīkstes. Savukārt, katrā Rīgas mikrorajonā paredzēts izveidot reģionālos sporta centrus. Tas ļautu būtiski uzlabot situāciju sporta bāzu pieejamībā. No mācību procesa brīvajā laikā šajos sporta laukumos nodarbosies vispirms

sporta skolu audzēkņi. Pārējā laikā – vakara stundās, brīvdienās – tās tiks izmantotas plašam rīdzinieku lokam, tajā skaitā ģimeņu sportam.

Pilotprojekta ietvaros tiks izveidoti 6 reģionālie sporta centri pie:

- Rīgas 92. vidusskolas (Latgales priekšpilsēta);
- Puškina liceja un BJC „Laimīte” (Ziemeļu rajons);
- Rīgas 41. vidusskolas (Kurzemes rajons);
- Angļu ģimnāzijas (Zemgales priekšpilsēta);
- Juglas vidusskolas (Vidzemes priekšpilsēta);
- Rīgas 45. vidusskolas (Vidzemes priekšpilsēta).

Svarīgs jautājums ir pašvaldības centrālo sporta bāžu izveide. Pašlaik ir uzsākts darbs pie LU stadiona izveides koncepcijas un tās pamatojuma dokumentācijas izstrādes.

11.4. Līdzdalība starptautisko sporta pasākumu realizēšanā

Katru gadu Rīgā notiek starptautiskas sacensības dažādos sporta veidos. Dažas no tām ir kļuvušas tradicionālas kā Rīgas starptautiskais maratons, Rīgas starptautiskais velomaratons, A.Kņiša balvas izcīņas sacensības boksā, Starptautiskās sacensības mākslas vingrošanā „Baltijas aplis”. Notikuši arī dažādi starptautiski čempionāti jauniešiem, veterāniem. Kvalifikācijas spēles basketbolā, hokejā, rokasbumbā, futbolā un volejbolā. Tika rīkots Pasaules čempionāta posms ūdensformulai F1. Nozīmīgs pasākums bija starptautiskās strādājošo sporta spēles „Eirofestival 2001”, kurās piedalījās vairāk nekā 4000 dalībnieku.

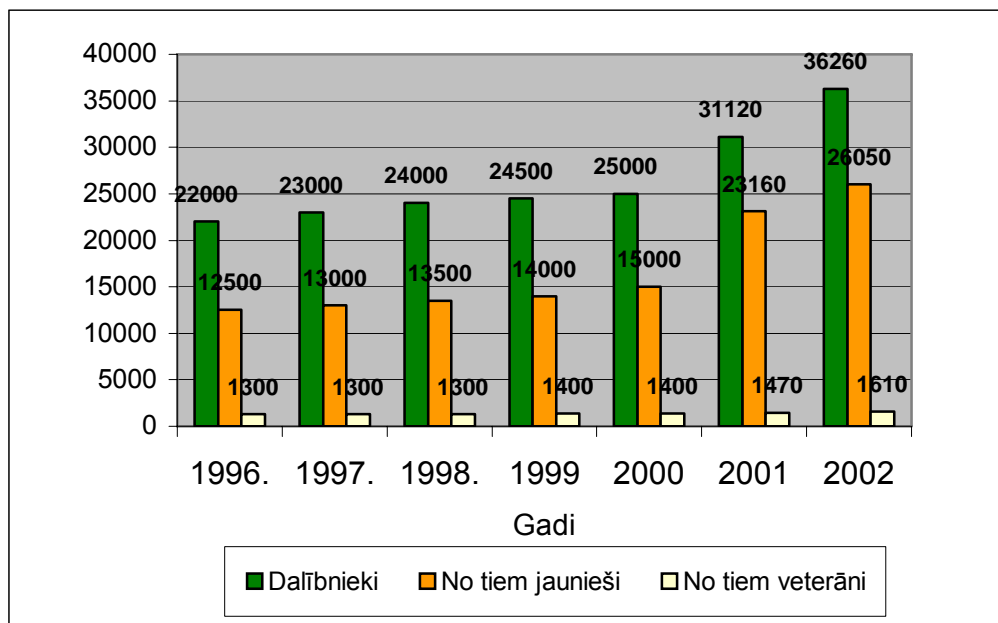
Lielajām starptautiskajām sacensībām ir nepieciešama arī atbilstoša infrastruktūra. Tā Pasaules 2006. gada hokeja čempionātam Rīgā nepieciešamas 2 modernas hokeja halles. Savukārt starptautiskajai jahtu regatei, kas norisināsies 2003. gada vasarā, modernas piestātnes Andrejostā.

11.5. Sporta aktivitāšu pieejamība iedzīvotājiem

Rīgas pilsētas realizētā tautas sporta kompleksa ietvaros laika posmā no 1996. gada līdz 2002. gadam sarīkotas 1406 sacensības ar 185 880 cilvēkiem, tātad vidēji gadā tajā iesaistīti 26 500 iedzīvotāju, kas tomēr sastāda tikai 3,5% no rīdzinieku skaita.

11.10. attēlā tomēr redzama pozitīva tendence, kas īpaši strauji kāpusi tieši pēdējo divu gadu laikā. Ja 1996. gadā tautas sporta sacensībās piedalījās 22 000 dalībnieku, tad

2002. gadā jau par 14 000 vairāk. 70% no visām šīm sacensībām var piedalīties ikviens interesents neatkarīgi no vecuma, fiziskās un speciālās sagatavotības.

11.10. attēls. Dalībnieku skaits Rīgas pilsētas rīkotajās sporta sacensībās

(Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta dati)

Aptuveni 20 % sacensības ir pilsētas čempionāti un jaunatnes meistarsacīkstes, kas ik gadu notiek 25-27 sporta veidos. Šajās sacensībās piedalās sportisti ar zināmu sagatavotību, un tās vērstas uz sporta meistarības tālāku izaugsmi. Sadarbībā ar Rīgas sporta veterānu klubu ik gadu tiek rīkotas 12-15 sacensības vairāk nekā 10 sporta veidos. Pēdējo 7 gadu laikā tajās ir piedalījušies ap 9700 dalībnieku. Pēdējos gados arvien lielāka uzmanība tiek pievērsta cilvēkiem ar speciālām vajadzībām, iesaistot viņus dažādās sporta aktivitātēs. 1996. gadā tika rīkotas piecas sacensības (120 dalībnieki), bet 2002. gadā jau 10 pilsētas mēroga sacensības, to skaitā sešas bērniem (410 dalībnieki) un četras pieaugušajiem ar kustību traucējumiem (253 dalībnieki).

Kopumā 2002. gadā dažādās sacensībās piedalījās 1780 jeb 4,9% cilvēki ar īpašām vajadzībām.

12. Ekonomika

12.1. Rīgas saimniecības vispārējs raksturojums

Sociālo un ekonomisko izmaiņu raksturošanai darbā izmantoti vispārīgie statistikas rādītāji- iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju, bezdarba līmenis, iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz vienu iedzīvotāju un citi. Bez tam analīzē izmantoti arī pēc īpašās metodikas izstrādātie specifiskie reģionu izvērtēšanas rādītāji.

Pēc **teritorijas attīstības indeksa**¹ Rīgas pilsēta 2001.gadā bija 12.vietā Latvijas visu pilsētu rangā un 2.vietā lielo pilsētu rangā jeb tā saukto republikas pilsētu rangā.

Teritorijas attīstības indeksa raksturojums Latvijas pilsētām parādīts 12.1. tabulā.

12.1.tabula

Republikas pilsētu attīstības indeksi un rangi

Pilsēta	Attīstības indekss			Rangs		
	1999	2000	2001	1999	2000	2001
Ventspils	1,229	0,825	0,669	1	2	6
Rīga	0,352	0,382	0,396	11	12	12
Jūrmala	0,092	-0,043	-0,095	17	25	24
Jelgava	0,155	-0,447	-0,160	15	34	25
Daugavpils	-0,512	-0,361	-0,348	35	32	32
Rēzekne	-0,575	-0,581	-0,643	37	40	43
Liepāja	-0,745	-0,870	-0,972	42	48	53

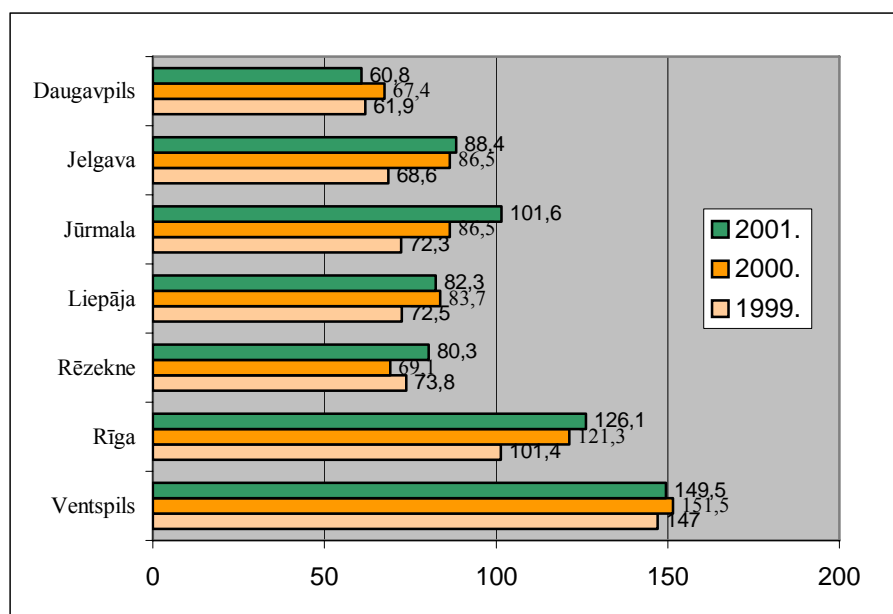
Visattīstītākā pilsēta Latvijā ir Ventspils. Tās augsto rangu nosaka galvenokārt augstie iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju un demogrāfiskās slodzes rādītāji.

Rīgas pilsētas attīstības indekss republikas pilsētu starpā ir 2.augstākais. Ventspils pilsēta apsteidz Rīgu gan pēc iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumiem uz 1 iedzīvotāju, gan pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņu rādītājiem.

¹ 1997.gadā Ekonomikas ministrija kopā ar Latvijas Statistikas institūtu izstrādāja metodiku, kura tika pielietota īpaši atbalstāmo teritoriju noteikšanai. Tika izveidots un aprēķināts *teritoriju attīstības indekss*, kurā tiek ņemts vērā bezdarba līmenis, iedzīvotāju ienākuma nodokļa apmērs uz vienu iedzīvotāju, demogrāfiskās slodzes līmenis un pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas

Tomēr, ja Rīgas attīstības indekss gadu no gada pakāpeniski paaugstinās, tad Ventspilij tas samazinās. Atšķirībā no Ventspils, Rīgas ekonomiskās aktivitātes balstās uz lielāku nozaru dažādību un attīstītāks ir mazais bizness. Tāpēc Rīgas attīstība ir vienmērīgāka, nav dziļu kritumu un ļoti straujas izaugsmes atsevišķos gados. Rīgā ir gandrīz divas reizes vairāk ekonomiski aktīvo uzņēmumu uz vienu iedzīvotāju. Pie tam to skaits ar gadiem palielinās straujāk nekā Ventspilī.

Ienākuma nodokļa apjoms uz vienu iedzīvotāju ir viens no būtiskākajiem tiešiem pilsētas attīstības rādītājiem, jo tas ir galvenais ienākumu avots pašvaldības budžetā. Līdz ar to tas parāda, kādas ir pilsētas iespējas organizēt savu saimniecību, tai attīstīties. Ienākuma nodoklis liecina- cik pārtikuši ir pilsētas iedzīvotāji.

12.1 attēls. Ienākuma nodoklis uz vienu iedzīvotāju, Ls

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Trīs gadu periodā pastāvīgi līderpozīcijas iedzīvotāju ienākuma nodokļu ieņēmumos saglabā Ventspils pilsēta (12.1. attēls), aiz kuras stabili ierindojas Rīgas pilsēta, ar katru gadu pakāpeniski palielinot šo rādītāju no 101,4 Ls uz vienu iedzīvotāju 1999. gadā līdz 126,1 Ls 2001. gadā. Arī Jūrmalas pilsētai trīs gadu periodā ir pastāvīgs iedzīvotāju ienākuma nodokļa pieaugums no 72,3 latiem 1999.gadā līdz 101,6 latiem 2001. gadā. Tomēr jāatzīmē, ka Rīgas ienākuma nodokļa palielinājums galvenokārt saistīts ar ekonomisko aktivitāšu pieaugumu pilsētā, kamēr Jūrmalā tas saistīts ar bagātāko iedzīvotāju skaita īpatsvara pieaugumu.

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits Jūrmalā palielinās daudz lēnākos tempos nekā Rīgā un Ventspilī (12.1. attēls).

Visnelabvēlīgākā situācija ir Daugavpils pilsētā, kur iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz vienu iedzīvotāju 2000.gadā bija 67,4 latu, bet 2001.gadā rādītājs ir samazinājies līdz 60,8 latiem.

2001.gadā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi starp republikas pilsētām (Ventspilī un Daugavpilī) atšķiras 2, 5 reizes

Rēzeknes pilsētā 2001.gadā bija visaugstākais bezdarba rādītājs, taču iedzīvotāju ienākuma nodokļa rādītājs bija augstāks nekā Daugavpilī un tuvojās Liepājas pilsētas ienākumu nodokļa rādītājam, tā vērtība 2001.gadā bija 82,3 latu.

12.1.1. Rīgas iekšzemes kopprodukts

Ekonomisko aktivitāšu vispārīgais rezultatīvais rādītājs ir iekšzemes kopprodukts (IKP). Tas raksturo dotajā teritorijā noteiktā laika periodā saražoto preču un pakalpojumu vērtību, no kuras atskaitīta to ražošanai izmantoto preču un pakalpojumu vērtība (starppatēriņa apjoms). Citiem vārdiem, IKP parāda cik lieli ir kopējie ienākumi, kas veidojušies dotajā teritorijā ekonomisko aktivitāšu rezultātā visos tautsaimniecības sektoros- korporatīvajā, valdības un mājsaimniecībās (pašnodarbinātie).

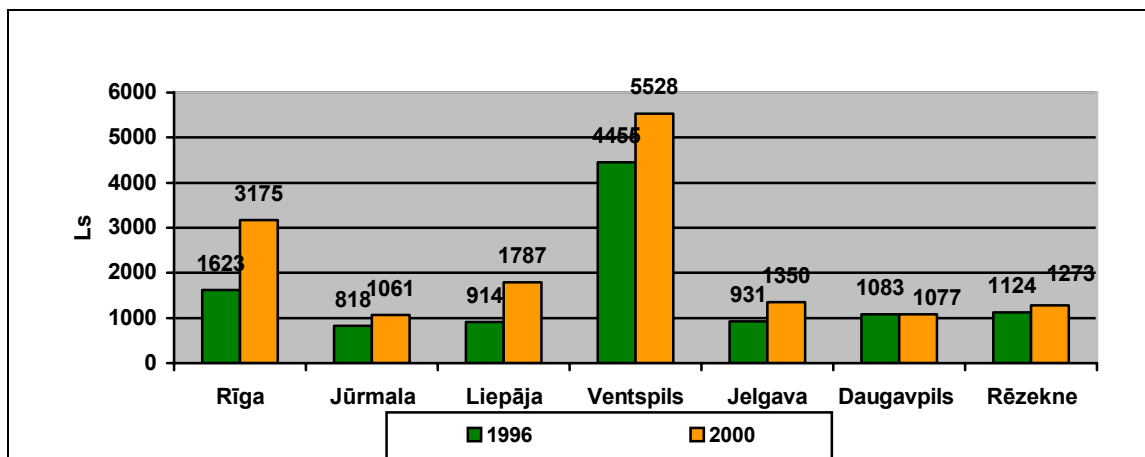
12.2.tabula

Rīgas IKP galvenie raksturojošie rādītāji²

	1996	1997	1998	1999	2000
IKP faktiskajās cenās, milj. latu	1305.0	1598.2	1916.4	2167.3	2418.0
% no Latvijas IKP	46.5	48.9	53.3	55.7	55.6
IKP 2000.g. salīdzināmās cenās, milj. latu	1694.3	1874.5	2119.1	2266.9	2418.0
Pieaugums %	...	10.6	13.0	7.0	6.7
Latvijas vidējais rādītājs		8.4	4.8	2.8	6.8
IKP uz vienu iedzīvotāju, latos	1623	2017	2453	2814	3180
% no Latvijas vidējā rādītāja	142.1	150.1	164.6	172.9	173.5
Pieaugums %		12.3	14.6	8.5	8.0

Rīgas pilsētā radītais IKP veido vairāk kā pusi no valsts IKP (12.2. tabula). Tā apjoms, rēķināts uz vienu iedzīvotāju, vairāk ka pusotru reizi pārsniedz valsts vidējo rādītāju. Starp lielajām pilsētām tas ir otrs augstākais līmenis aiz Ventspils.

² IKP dati reģionu griezumā ir tikai par 1996. līdz 2000.gadam.

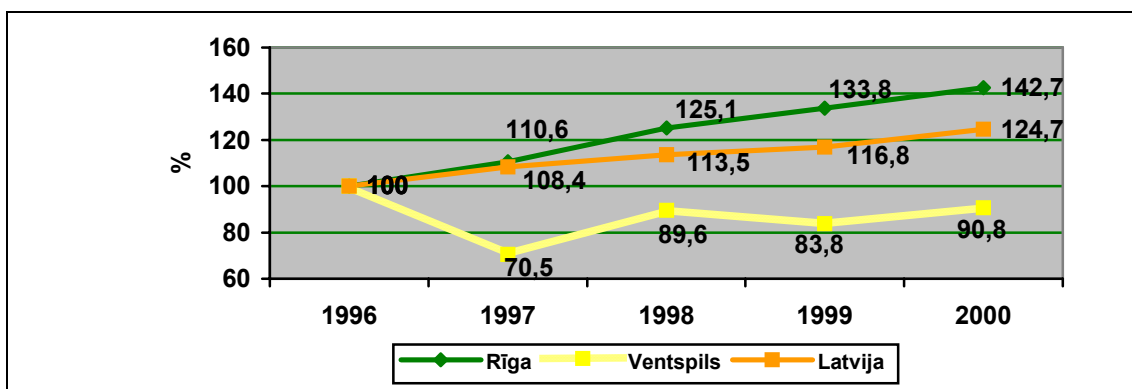

12.2. attēls. Republikas pilsētu IKP uz vienu iedzīvotāju (latos)

Tomēr atpazīšana no Ventspils (12.2. attēls) ir acīmredzama. Tajā pat laikā jāatzīmē Rīgas straujākā attīstība, kas apsteidz Latvijas vidējos izaugsmes tempus. Četru gadu laikā (1997 – 2000) Rīgas IKP reālais apjoms palielinājies par 42,7% (jeb par 9,3% vidēji ik gadu), kamēr Latvijas kopējais IKP pieaugums šajā periodā bija par 24,7% (gada vidējais pieauguma temps par 5,7%), bet Ventspilī bija vērojams samazinājums- par 2,4%.

12.1.2. Rīgas īpatsvars kopējā reģiona un valsts tautsaimniecībā

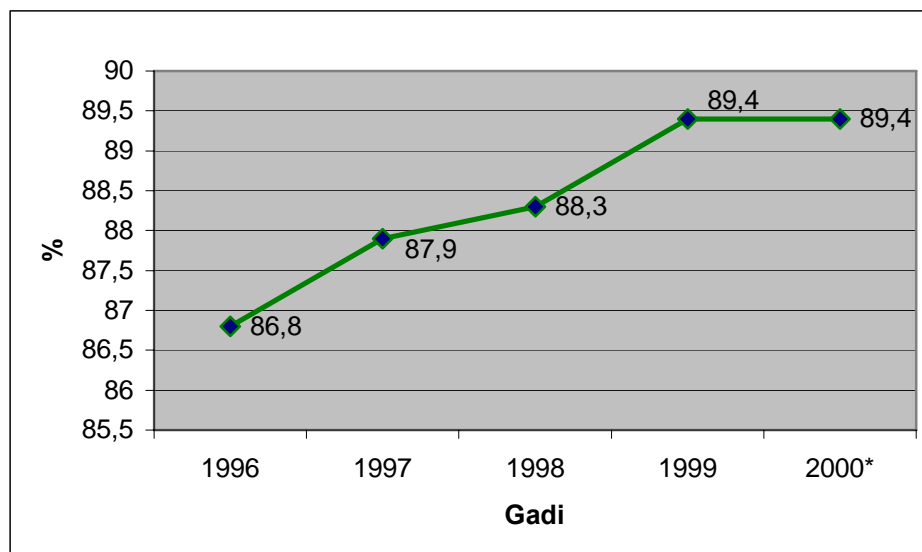
Nozaru ieguldījums Rīgas IKP veidošanā ir gandrīz vienāds ar tautsaimniecības vispārējo struktūru. Protams, ievērojami mazāks ir lauksaimniecības īpatsvars, bet nedaudz

12.3. attēls. IKP izaugsmes dinamikas salīdzinājums Rīgā, Ventspilī un Latvijā kopumā (1996 = 100%)

lielāku daļu veido tirdzniecības nozares ieguldījums, finansu starpniecības un it īpaši dažādu komercpakalpojumu radītā pievienotā vērtība. Jāatzīmē arī par 3 procentu punktiem zemākais rūpniecības īpatsvars.

Rīgas pilsētas īpatsvars Rīgas reģiona IKP vidēji ir virs 80% no visa Rīgas reģiona NUTS III³ līmeņa robežās (12.4. attēls).

12.4. attēls. Rīgas IKP Rīgas reģionā

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Rīgas pilsētas IKP īpatsvars gan reģiona iekšienē, gan valsts līmenī katru gadu pieaug.

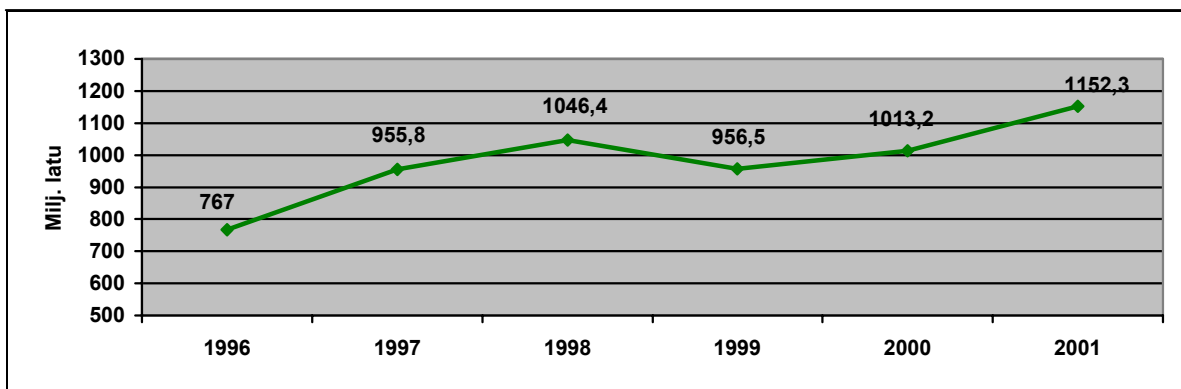
- Rīgas pilsēta pēc teritorijas attīstības indeksa 2001.gadā atradās 12.vietā Latvijas pilsētu rangā. Lielo pilsētu starpā tā bija 2.vietā aiz Ventspils.
- Rīgas pilsētas IKP īpatsvars valstī 2000.gadā bija 55,6 %.
- Rīgas pilsēta attīstās straujāk kā Latvijas ekonomika.
- Rīgas ekonomikas struktūra maz atšķiras no tautsaimniecības vispārējās struktūras. Tajā ir mazāks lauksaimniecības un rūpniecības īpatsvars, bet lielāks pakalpojumu.

³ NUTS -teritoriālo vienību statistikas nomenklatūra Eiropas Savienībā vienotas teritoriālo vienību statistikas uzskaitē. NUTS III līmenis attiecas uz reģionālo statistiku Latvijā.

12.2. Rūpniecība

Rīgas rūpniecības uzņēmumos tiek sarāžots nedaudz vairāk kā puse no Latvijas rūpniecības produkcijas (2001.gadā 53%). 12.5. attēlā ir parādīts Rīgas rūpniecības kopapjoms.

12.5.attēls Rīgas rūpniecības produkcijas kopapjoms

Kopējā apstrādes rūpniecības ražošanas apjomu izaugsme Latvijā laika periodā no 1996.g. –2001.g. ir bijusi diezgan ievērojama ik gadu vidēji par 5,7%, Rīgas pilsētā no 1995.g. līdz 2001.g. apstrādes rūpniecības apjomi ir pieauguši par 6,1%. 1999.gadā apstrādes rūpniecības ražošanas apjomu samazinājums ir saistīts ar Krievijas krīzes ietekmi, taču turpmākajos gados bija vērā ņemama izaugsme.

Saražotās rūpniecības produkcijas realizācijas (eksporta un importa) dati atsevišķi par Rīgas pilsētu nav pieejami.

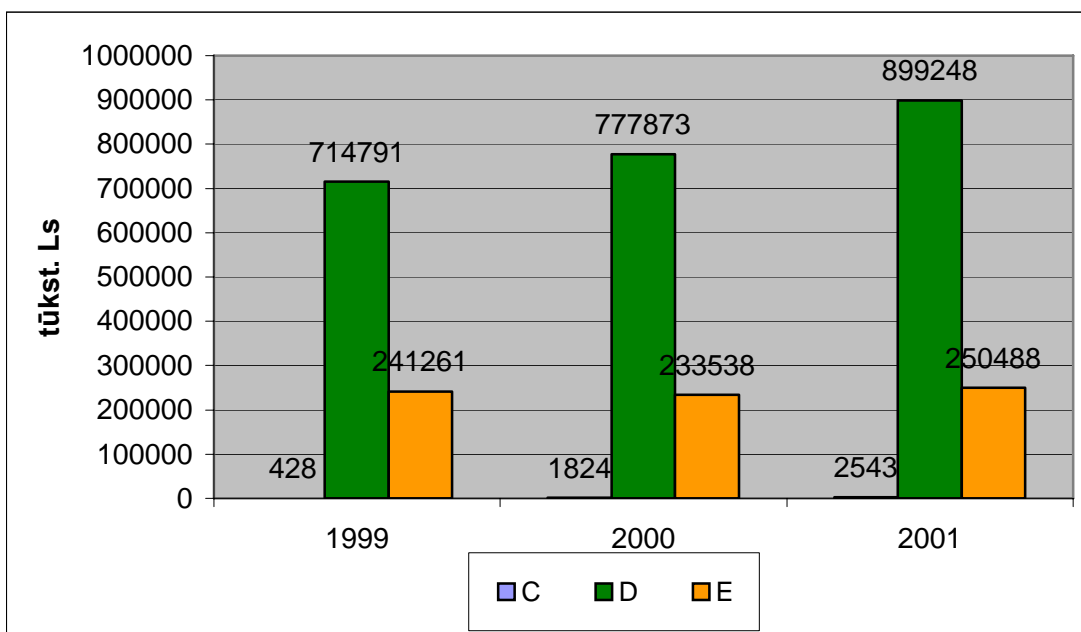
12.2.1. Rūpniecības nozaru struktūra

Rūpniecības produkcijas kopapjoma pa rūpniecības nozarēm sadalījums Rīgas pilsētā starp:

- ieguves rūpniecību un karjeru izstrādi (C)
- apstrādes rūpniecību (D)
- elektroenerģiju, gāzes un ūdens apgādi (E)

ir parādīts 12.6. attēlā.

Ieguves rūpniecībai un karjeru izstrādei ir bijis visstraujākais pieaugums no trīs apskatītajām, rūpniecības nozarēm 2000. gadā, salīdzinot ar 1999. gadu, par 326% un 2001. gadā par 39,4%. Neliels samazinājums ir bijis elektroenerģijas, gāzes un ūdens apgādes nozarē 2000. gadā par –3,3% salīdzinot ar 1999. gadu, taču 2001.gadā jau ir pozitīvs nozares pieaugums par 7,2%.

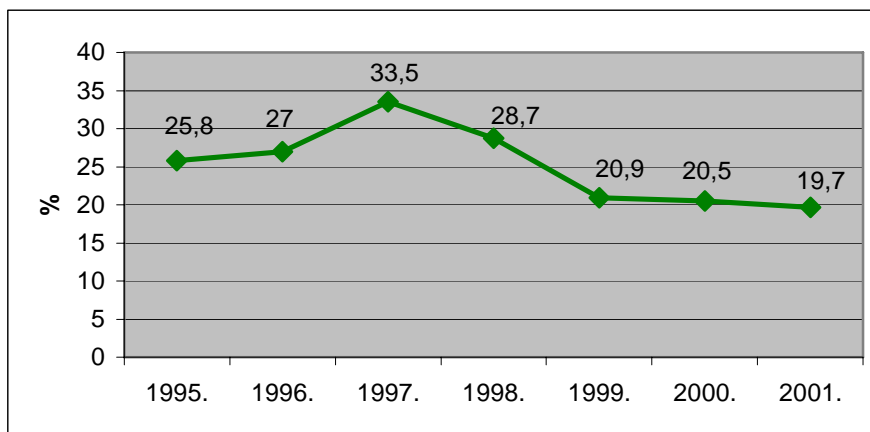
12.6. attēls. Rūpniecības produkcijas kopapjoms pa rūpniecības nozarēm

12.3.tabula

Sadalījums pa rūpniecības veidiem

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Visa rūpniecība	100	100	100	100	100	100	100
Apstrādes rūpniecība	71,9	71,3	76,2	76,1	74,7	77,3	78
Pārtikas produktu un dzērienu ražošana	25,8	27	33,5	28,7	20,9	20,5	19,7
Tekstilizstrādājumu ražošana	3	3,3	4,2	3,2	3,2	3,1	3,1
Apģērbu ražošana; kažokādu apstrāde krāsošana	2,2	2,6	3,9	2,9	2,9	3,1	3
Ādu micēšana, apstrāde; čemodānu, somu; zirglietu un apavu ražošana	1,7	1,6	1,4	0,8	0,5	0,2	0,2
Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles, salmus un pītos izstrādājumus	6,8	7,9	14,3	13	13	13,9	13,3
Celulozes, papīra un papīra izstrādājumu ražošana	0,3	1	2,5	1,7	1,7	2,2	2,2
Izdevējdarbība, poligrāfija un ierakstu reproducēšana	4,8	4,8	7,3	8	8	6,2	7
Ķīmisko vielu, to izstrādājumu un ķīmisko šķiedru ražošana	3,9	3,4	4,4	2,7	2,7	2,5	2,7
Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana	0,5	0,7	1,2	1,5	1,5	1,8	2,1
Pārējo nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	1,6	1,6	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9
Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	1,2	1,4	4,2	3,4	2,6	3	3,4
Citur neklasificētu mašīnu un iekārtu ražošana	1,4	1,5	2,2	2,1	1,6	1,7	1,7
Citur neklasificētu elektrisko mašīnu un aparātu ražošana	3,8	2,9	4,5	3,2	2,2	2,4	3,1
Radio, televīzijas un sakaru iekārtu un aparatūras ražošana	2,6	2	3,1	1,5	0,6	0,6	0,7
Pārējo transportlīdzekļu ražošana	5,1	3,7	3,4	2,9	2,9	3,2	3,3
Mēbeļu ražošana; citur neklasificēta ražošana	3,8	3	4	3,2	3,2	3,9	3,8
Otrreizējā pārstrāde	0,6	0,4	0,6	0,6	0,6	0,8	0,6
Elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde	28,1	28,7	23,8	23,9	25,2	22,5	21,7

Rīgas viena no lielākajām rūpniecības nozarēm ir pārtikas rūpniecība. Kaut arī tās īpatsvars pēdējos gados ir samazinājies. Pārtikas rūpniecību dziļāk kā citas nozares skāra Krievijas krīze un tās ražošanas apjomi krietni samazinājās. Nozares 2001.gada produkcijas izlaide par 40% atpaliek no 1997.gada līmeņa (attēls 12.6.). Pārtikas rūpniecību ietekmē ne tikai zaudējumi ārējā tirgū, bet arī nopietnā konkurence iekšējā.

12.6. attēls. Pārtikas produktu un dzērienu ražošana, % no visas rūpniecības, faktiskajās cenās

Strauji pēdējos gados Rīgā ir attīstījusies koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana - no 6,8% 1995. gadā līdz 13,3% 2001. gadā, stabilu vietu rūpniecībā ieņem mēbeļu ražošana - vidēji ap3,5%. Ārējais pieprasījums ir noteicis poligrāfijas, izdevējdarbības un ierakstu producēšanas nozares attīstību Rīgā, kas ir pieaudzis 1,5 reizes laika periodā no 1995.gada līdz 2001. gadam.

12.2.2. Rūpniecības uzņēmumu sadalījums pēc strādājošo skaita un īpašumu formām

12.4. tabula

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Apstrādes rūpniecība	86,6	83,1	85,9	86,2	84,2	85,6	86,4
Pārtikas produktu un dzērienu ražošana	12,1	13,3	17,2	14,1	14,5	14,8	14,7
Tekstilizstrādājumu ražošana	5,3	5,1	6,9	5,5	5,6	5	5,2
Apģērbu ražošana; kažokādu apstrāde krāsošana	7,5	7,6	11	9,8	8,8	9	9,9
Ādu micēšana, apstrāde; čemodānu, somu; zirglietu un apavu ražošana	4,7	4,2	3,7	2,8	1,8	1,2	0,7
Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles, salmus un pītos izstrādājumus	5,9	6,4	9,6	9	11,4	12	12,2
Celulozes, papīra un papīra izstrādājumu ražošana	0,5	0,8	1	0,9	0,9	1,3	1,3
Izdevējdarbība, poligrāfija un ierakstu reproducēšana	4,2	4,7	6,3	6,7	9	7,7	8,4
Ķīmisko vielu, to izstrādājumu un ķīmisko šķiedru ražošana	3,8	3,6	3,5	2,9	2,5	2,4	2,8
Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana	1	1	1,1	2	1,3	1,4	2
Pārējo nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	3,2	3	2,6	2	2	2,1	2,2
Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	2,4	2,6	4,6	4,1	4,7	8,1	5,5
Citur neklasificētu mašīnu un iekārtu ražošana	4,7	4	4,2	3,9	3,6	2,6	2,7
Citur neklasificētu elektrisko mašīnu un aparātu ražošana	6,9	6,3	6	4,9	3,6	3,6	3,4
Radio, televīzijas un sakaru iekārtu un aparatūras ražošana	8,4	6,6	5,8	3,2	1,7	1,3	1,4
Pārējo transportlīdzekļu ražošana	7,8	6,7	7,2	5,3	3,8	3	3,6
Mēbeļu ražošana; citur neklasificēta ražošana	6,3	5,2	6,3	6,2	5,5	6,7	6,8
Otrreizējā pārstrāde	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde	13,4	16,9	14	13,7	15,8	14,2	13,4

12.3. Rīgas Domes finansu politika

Rīgas pilsēta jau vairākus gadus pēc kārtas uzrāda stabilus finansiālās darbības rādītājus. Būtiski ir pieauguši nodokļu ieņēmumi, ievērojami uzlabojot nodokļu administrēšanu, kā rezultātā tiek nodrošināta budžeta līdzekļu iekasēšana un izmantošana atbilstoši paredzētajiem mērķiem. Pēdējos gadus pilsētas pamatbudžeta apjoms ir nemitīgi pieaudzis – no 109 miljoniem latu 1997. gadā līdz 149 miljoniem latu 2000. gadā un 169 miljoniem latu 2002. gadā. 2003. gadā plānotie ieņēmumi ir 176 miljoni latu.

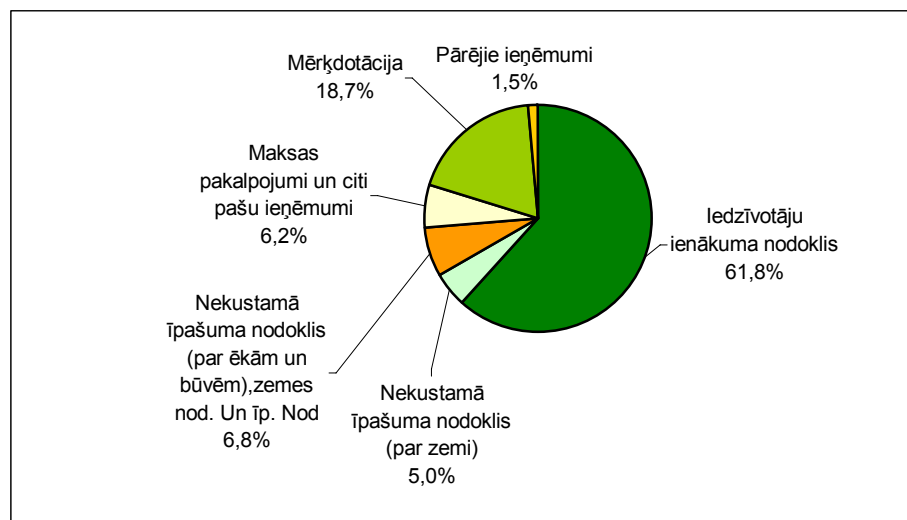
2002. gada budžeta ieņēmumi ir apskatīti 12.5.tabulā. Vislielākie ieņēmumi ir no iedzīvotāju ienākuma nodokļa – 103 miljoni latu 60,9%, kas ir par 7 miljoniem latu vairāk nekā 2001. gadā. Mērķdotācijas veidā budžetā ienākuši 30 miljoni latu jeb 17,8%. Nekustāmā īpašuma zemes nodokļa iekasēšana budžetā ienesa 5,1% īpatsvaru, bet nekustāmā īpašuma ēku un būvju nodoklis Rīgas domes budžetā ienesa 12 miljonus latu jeb 7,1%.

12.5. tabula

Rīgas domes budžeta ieņēmumi 2002. gadā
(Rīgas domes dati)

	2002	Īpatsvars, %
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	103 193 018	60,9
Nekustāmā īpašuma nodoklis (par zemi)	8 717 743	5,1
Nekustāmā īpašuma nodoklis (par ēkām un būvēm)	11 970 082	7,1
Zemes nodokļa parāda maksājumi un īpašuma nodoklis	252 902	0,1
Netiešie nodokļi par pakalpojumiem un precēm	1 150 204	0,7
Valsts un pašvaldības nodevas un maksājumi	778 182	0,5
Maksas pakalpojumi u.c. pašu ieņēmumi	11 780 093	7,0
Sodi un sankcijas	328 311	0,2
Ieņēmumi no uzņēmējdarbības un īpašuma	15 493	0,0
Pārējie nenodokļu ieņēmumi	1 023 798	0,6
Mērķdotācija	30 152 542	17,8
Kopā	169 362 368	100,0

2003. gada budžeta plānotie ienākumi ir parādīti 12.7. attēlā. Ja 2002. gadā ienākumu nodoklis no iedzīvotāju ienākumiem bija 103 miljoni latu, tad 2003. gadā ir plānots iegūt 109 miljonus latu, kas sastādīs 61,8% no visa budžeta. Ir plānota arī lielāka mērķdotācija nekā iepriekšējā gadā – 33 miljoni latu jeb 18,7% no visa budžeta.

12.7.attēls. Rīgas pilsētas 2003. gada pamatbudžets

(Rīgas domes dati)

Salīdzinot ar 2001. gadu, pēc Rīgas domes aprēķiniem samazināsies ienākumi no nekustamā īpašuma nodokļa par ēkām un būvēm – 2002. gadā ieņēmumi bija aptuveni 12 miljoni latu, bet 2003. gadā plānots gūt par 230 tūkstošiem mazāk.

Izdevumu bilance 2002. gadam ir parādīta 12.6.tabulā.

12.6.tabula

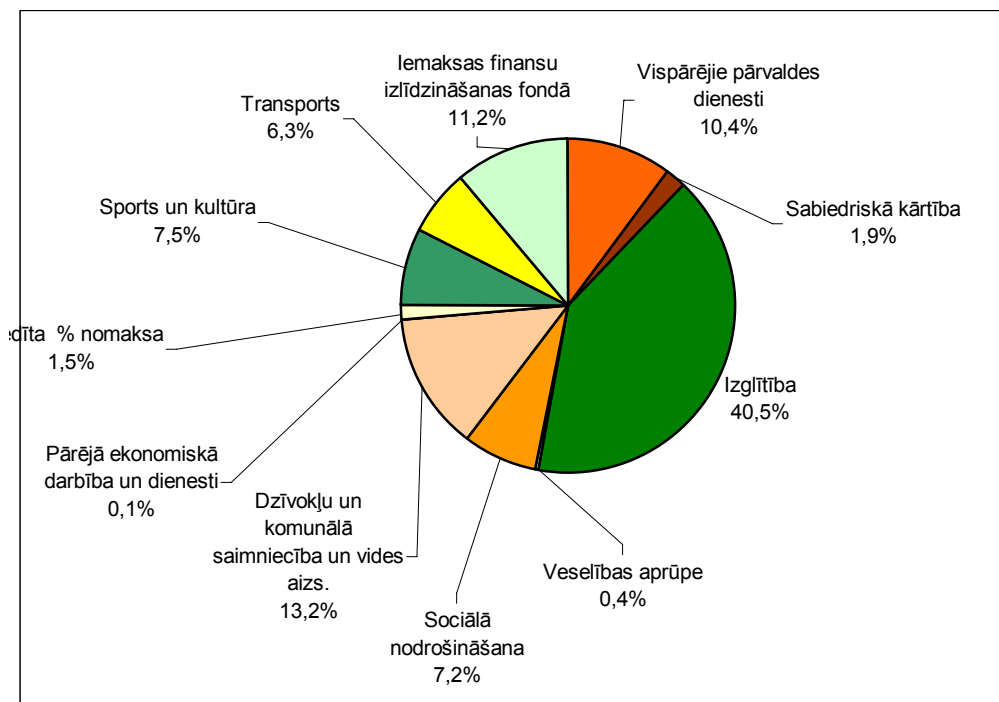
2002. gada budžeta izdevumi

(Rīgas domes dati)

	2002	Īpatsvars, %
Vispārējie pārvaldes dienesti	17 887 208	9,1
Sabiedriskā kārtība	2 766 056	1,4
Izglītība	81 309 440	41,5
Veselības aprūpe	1 989 699	1,0
Sociālā nodrošināšana	14 621 360	7,5
Dzīvokļu un komunālā saimniecība un vides aizsardzība	32 605 046	16,6
Pārējā ekonomiskā darbība un dienesti	143 339	0,1
Kredīta % nomaksa	2 468 843	1,3
Sports un kultūra	10 068 902	5,1
Domes rezerves fonds		0,0
Transports	11 023 681	5,6
Iemaksas finansu izlīdzināšanas fondā	20 963 616	10,7
Kopā	195 847 190	100,000

12.8. attēlā ir parādīti 2003. gada plānotie izdevumi. Kā 2002. gadā, tā 2003. gadā budžeta izlietošanas galvenā prioritāte ir izglītība – 2001. gadā izglītības attīstībai tika

izmantots 81 miljons latu jeb 41,5% no visa budžeta, bet 2003. gadā izglītības vajadzībām, plānots izlietot 84 miljonus latu jeb 40,5% no visa budžeta. Samazinās līdzekļi tādām nozarēm kā veselības aprūpe, dzīvokļu un komunālā saimniecība un vides aizsardzība.

12.8. attēls. 2003. gada budžeta plānotie izdevumi
(Rīgas domes dati)

12.4. Banku sistēma un vērtspapīru tirgus.

Banku sistēma

Komercbankas Latvijā un līdz ar to arī Rīgā sāka attīstīties 1988. gadā.

1995. gads raksturīgs banku sistēmā raksturīgs ar daudziem banku bankrotiem kas radīja nepieciešamību pastiprināt banku uzraudzību, izdarot nepieciešamos grozījumus likumdošanā. Šajā gadā Latvijas Banka 15 Latvijas bankām anulēja licences, tai skaitā arī lielākajai bankai - Banka Baltija. Tas ievērojami ietekmēja banku sistēmas galvenos rādītājus un deva pamatu runām par banku sistēmas krīzi. 1995. gadā sākās lielākās bankas – Unibanka privatizācija, 1996. gadā – arī Krājbankas privatizācija.

1999. gadā banku sistēma kopumā pārvarēja Krievijas krīzes negatīvās ietekmes sekas. 1999. gadā beidzās pārejas posms, kura laikā visām bankām bija jānodrošina minimālais kapitāla līmenis – 5 miljoni eiro, šo prasību varēja izpildīt 13 bankas.

2000. gadā notika būtiskas strukturālas pārmaiņas, kā rezultātā ārvalstu kapitāla īpatsvars pieauga no 66,2% līdz 69,9%, bet banku skaits samazinājās līdz 22.

2002. gads peļņas ziņā pārspējis visus iepriekšējos gadus. Tiek uzskatīts, ka banku darbību pozitīvi ietekmējusi gan ekonomiskā attīstība kopumā, gan valsts virzība uz Eiropas Savienību un NATO, kas liecina par valsts stabilitāti un drošības garantijām.

Šobrīd Rīgā ir 22 bankas un 67 filiāles (kopā ar norēķinu grupām). Par katras bankas filiāļu skaitu Rīgā ir pārskats tabulas veidā (12.8. tabula). Piemēram, Latvijas Hipotēka filiāles sauc par nodaļām. Par norēķinu grupām, kas pēc funkcijām ir līdzīgas filiālēm, bet to funkcijas ir ierobežotas (piemēram, pieņem komunālos maksājumus, bet neizsniedz kredītus) un tās Latvijas Komercbanku asociācijai nav pārskatu.

Pēc Latvijas Komercbanku asociācijas speciālistu atzinuma stabilākās bankas ir Hansabanka un Latvijas Unibanka. Savukārt, Latvijas Krājbankai ir ļoti elastīga politika un vislielākā filiāļu skaita varietāte, kas izskaidrojams ar vadības maiņu.

Vērtspapīru tirgus

Kopš 1996. gada darbību ir uzsākusi Vērtspapīru tirgus komisija (VTK), kuras mērķi ir:

- vērtspapīru tirgus attīstības un stabilitātes veicināšana;

- ieguldītāju interešu aizsardzība;
- vienlīdzīgu konkurences iespēju nodrošināšana vērtspapīru tirgū.

12.8. tabula

Bankas un to filiāļu skaits (2003. gada sākums)

(Latvijas Komercbanku asociācijas dati)

Bankas nosaukums	Filiāļu un norēķinu centru skaits Rīgā
Aizkraukles banka	7
Komercbanka Balticum	-
Baltijas Tranzītu banka	4
Banka Paritāte	-
Hansabanka	15
Latvijas Biznesa banka	-
LATEKO banka	2
Latvijas Hipotēku un zemes banka	3
Latvijas Krājbanka	31
Latvijas Tirdzniecības banka	-
Latvijas Unibanka	8
Māras banka	-
Multibanka	1
Nordea Bank Finland Plc Latvijas filiāle	-
Nord LB banka (bijusī Pirmā banka)	7
Ogres komercbanka	2
Parex banka	5
Reģionālā investīciju banka	-
Rietumu banka	11
Trasta komercbanka	-
VEF banka	1
Vereinsbanka	-

Rīgas Fondu birža (RFB) ir vienīgā licencētā fondu birža Latvijā. RFB viens no galvenajiem uzdevumiem ir nodrošināt tirdzniecību ar publiskā apgrozībā esošiem vērtspapīriem, kā arī gādāt par to, lai tirgus būtu atklāts un caurspīdīgs un tirgus informācija būtu vienādi pieejama visiem ieguldītājiem.

RFB vērtspapīru tirdzniecības sistēmas modelis balstās reālā laika režīma tirdzniecībā, izmantojot publisko uzdevumu grāmatu (public – order book).

2000.gadā RFB tika tirgoti 68 emitentu akcijas, tai skaitā Oficiālajā sarakstā – 11, Otrajā sarakstā – 15, Brīvajā sarakstā – 42. RFB vērtspapīru sarakstos bija iekļautas 19 parāda vērtspapīru emisijas, no kurām Oficiālajā sarakstā – 17, Otrajā sarakstā – 1, Brīvajā sarakstā – 1.

Kopējā RFB vērtspapīru sarakstos iekļauto uzņēmumu tirgus kapitalizācija 2000.gada beigās veidoja 348,01 miljons latu. Savukārt RFB vērtspapīru sarakstos iekļauto valsts parādzīmju un korporatīvo parāda vērtspapīru nominālvērtība kopumā bija 284,4 miljoni latu (attiecīgi 255,04 miljoni latu un 29,35 miljoni latu).

12.5. Apdrošināšanas sabiedrības

Apdrošināšanas tirgu regulējošā likumdošana ir saskaņota ar Eiropas Savienības direktīvām un Starptautiskās apdrošināšanas kompāniju asociācijas ieteikumiem. (LETA ziņas)

Apdrošināšanas jomā strādā gan apdrošināšanas sabiedrības, gan apdrošināšanas starpniekfirmas (brokeru starpnieki, brokeru sabiedrības un apdrošināšanas aģentūras).

Šobrīd ir izsniegtas licences 19 apdrošināšanas sabiedrībām, lielākās no tām ir apdrošināšanas a/s “Balta”, apdrošināšanas a/s “Ergo Latvija” u.c. (pēc Finanšu un kapitāla tirgus komisijas mājas lapas materiāliem). Apdrošināšanas tirgū darbojas 29 apdrošināšanas starpniekfirmas.

12.6. Tirdzniecība

Tirdzniecība kā tautsaimniecības nozare Latvijā attīstās dinamiski. Laika posmā no 1997. līdz 2002.gadam nozares gada vidējais pieauguma temps bija 12,8%, un 2002.gadā tā veidoja 17,7% no iekšzemes kopprodukta. Apmēram 50% no tirdzniecības nozares ienākumiem sastāda vairumtirdzniecības aktivitātes. Savukārt tikai aptuveni puse no vairumtirdzniecībā pārdotajām precēm nonāk mazumtirdzniecības tīklā. Pārējo vairumtirdzniecības apgrozījuma daļu veido produkcijas realizācija ražotājiem, citiem vairumtirdzniecības un pārējiem uzņēmumiem Latvijā, kā arī vairumtirdzniecības eksports. Tādējādi salīdzinoši lielo tirdzniecības daļu IKP lielā mērā nosaka relatīvi lielais vairumtirdzniecības uzņēmumu savstarpējo darījumu, kā arī vairumtirdzniecības pakalpojumu eksporta īpatsvars.

Mazumtirdzniecības apgrozījums Latvijā pēdējos gados ir būtiski palielinājies. Statistikas dati liecina, ka laika posmā no 1997. līdz 2001.gadam kopējais mazumtirdzniecības apgrozījums ir pieaudzis vidēji par 15,5% ik gadu. Straujais mazumtirdzniecības apgrozījuma pieaugums ir skaidrojams gan ar iedzīvotāju ienākumu pieaugumu, gan kreditēšanas un līzings pakalpojumu attīstību, kā arī ar mazumtirdzniecības tīkla attīstību un aizvien lielākas preču daļas izplatīšanu caur mazumtirdzniecības uzņēmumiem.

Rīgā tiek realizēti apmēram 60% no visa Latvijas mazumtirdzniecības apgrozījuma. Pie tam Rīgā tirdzniecība attīstās straujāk nekā Latvijā (12.8. tabula). Laika posmā no 1997. līdz 2001.gadam kopējais mazumtirdzniecības apgrozījums Rīgā ir pieaudzis vidēji par 18,2% ik gadu.

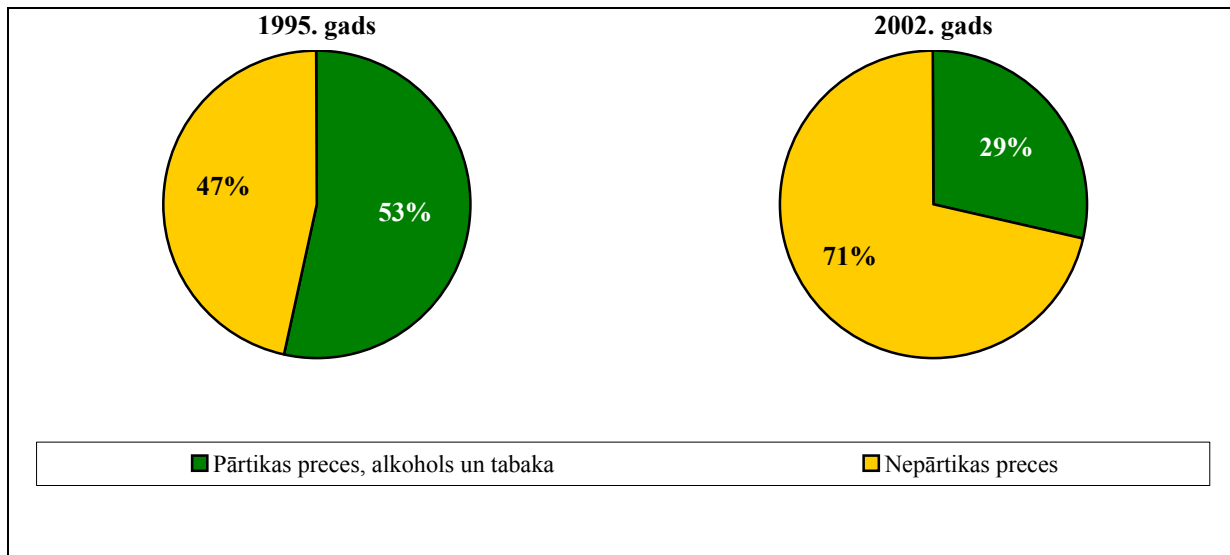
12.8. tabula

Mazumtirdzniecību raksturojošie rādītāji Rīgas pilsētā

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Mazumtirdzniecības apgrozījums, milj. latu							
Rīgā	435	454	595	741	949	1035	1221
% no Latvijas apgrozījuma	54.1	54.4	55.1	52.8	59.4	58.7	61.5
Mazumtirdzniecības apgrozījuma dinamika, 1995 = 100%							
Rīgā	100	90	110	134	169	181	208
Latvijā	100	89	108	137	153	167	183

Mazumtirdzniecības struktūrā ir noritējušas jūtamas pārmaiņas (12.9. attēls). 1995. gadā Rīgā 53% no tirdzniecības apgrozījuma veidoja pārtikas preču tirdzniecība. Šāda mazumtirdzniecības struktūra izveidojās apstākļos, kad 90-to gadu sākumā strauji samazinājās iedzīvotāju rīcībā esošie reālie ienākumi. Pēc 1995. gada pārtikas preču īpatsvars kopējā mazumtirdzniecības apgrozījumā strauji samazinājās un 2002. gadā tas bija

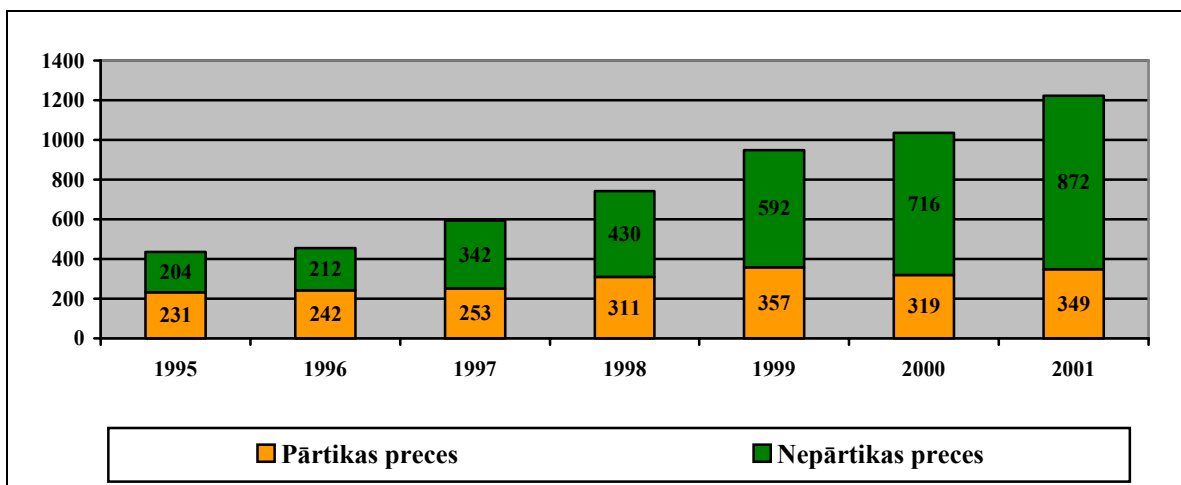
par 25 procentu punktiem mazāks nekā 1995. gadā. Pie tam jāatzīmē, ka Rīgā pārtikas preču īpatsvars kopējā mazumtirdzniecības apgrozījumā ir mazāks nekā Latvijā vidēji (2001.gadā tas bija 36%).

12.9. attēls. Mazumtirdzniecības apgrozījuma struktūra Rīgas pilsētā

Zināmā mērā aprakstītās izmaiņas ir skaidrojamas ar iedzīvotāju ienākumu pieauguma izraisītajām patēriņa struktūras izmaiņām, taču lielākoties mazumtirdzniecības apgrozījuma struktūras izmaiņas noteica atšķirīgā patēriņa cenu dinamika dažādās preču grupās.

Taču pēdējos gados nepārtikas preču tirdzniecības apjoms palielinās jūtami straujāk par pārtikas preču tirdzniecības apjomu, kas liecina par iedzīvotāju labklājības pieaugumu.

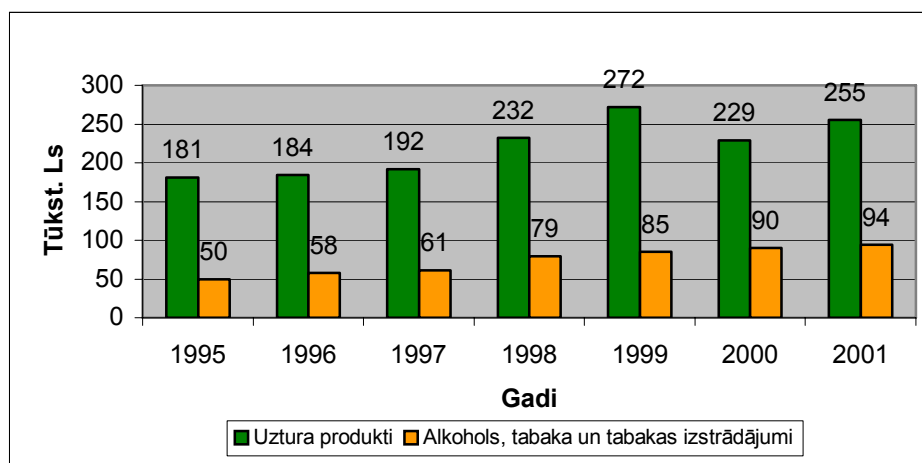

12.10. attēls. Pārtikas un nepārtikas preču dinamika mazumtirdzniecības apgrozījumā Rīgas pilsētā

(Valsts statistikas pārvaldes dati)

12.11. attēlā parādīta pārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījuma dinamika, kurā vērojams vienmērīgs alkohola, tabakas un tabakas izstrādājumu apgrozījuma pieaugums. Ja 1995. gadā tas sastādīja 22% no kopējā pārtikas preču apgrozījuma, tad 2001. gadā – jau 27%.

Tai pat laikā alkoholisko dzērienu apgrozījums ir samazinājies par 4,3% no kopējā mazumtirdzniecības apjoma (1995. gadā bija 10,1%, bet 2001. gadā – tikai 5,8%, virsotni sasniedzot 1996. gadā – 11,5%), bet tabakas produktu apgrozījums ir palielinājies par 0,8% no kopējā mazumtirdzniecības apjoma (1995. gadā bija 1,1% no visa mazumtirdzniecības apjoma, bet 2001. gadā – 1,9%, virsotni sasniedzot 2000. gadā, kad tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecības apjoms sasniedza 2,5% no kopējā apjoma). 2002. gadā tika aizliegta alkoholisko dzērienu tirdzniecība no plkst. 22.00 līdz 8.00 rītā, kas tagad un turpmāk var atstāt ietekmi uz šo rādītāju samazināšanos.

12.11. attēls. Pārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums.

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Nepārtikas preču grupā, salīdzinot ar 1995. gadu, visvairāk ir pieaudzis būvmateriālu apgrozījuma īpatsvars, 2001. gadā sasniedzot 7,7% no visām nepārtikas precēm. Pēdējo apsekoto gadu laikā ir pieaudzis automobiļu, motociklu un to rezerves daļu vairum- un mazumtirdzniecības īpatsvars nepārtikas preču grupā, bet ir samazinājies iespiecību, papīra un kancelejas piederumu īpatsvars nepārtikas preču grupā. (Pielikumā tabula par mazumtirdzniecības apgrozījuma struktūru sadalījumā pa preču grupām.)

2001. gadā Rīgā bija 6478 veikali, kas ir 42% no visiem Latvijas veikaliem. Ievērojami lielāks Rīgā ir lielveikalu īpatsvars (12.9. tabula).

No visiem veikaliem 2001.gadā 1566 bija pārtikas veikali, 4778 bija nepārtikas veikali un 134 – jaukta tipa veikali, kas attiecīgi ir par 1,5% un 10%vairāk un 23% mazāk nekā 2000. gadā.

Veikalu sadalījums pēc tirdzniecības platības Rīgas pilsētā**2001. gads**

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

	Veikalu skaits	% no Latvijas veikaliem
Pavisam veikali	6478	41,6
t.sk. pēc tirdzniecības platības m ²		
līdz19	963	49,8
20 - 49	1816	35,2
50 - 119	2160	40,0
120 - 399	1189	47,8
400 - 999	226	56,1
1000 un vairāk	124	69,7

2001. gadā visvairāk bija veikalu ar platību no 50 līdz 119 m², no tiem visvairāk nepārtikas veikalu.

Ar vislielākajām platībām ir supermārketi, kuri 2000. gadā bija 6, bet 2001. gadā – jau 14. Šādu jaukta tipa veikalu skaitam ir tendence palielināties, jo tie izkonkurē mazos veikalus ar plašo sortimentu un cenu politiku.

Līdz 2004.gadam Rīgā varētu dubultoties tirdzniecības centru platības, jo arvien tiek atvērti jauni iepirkšanās centri, kā arī paplašināti jau esošie. 2002.gada rudenī tirdzniecības centru kopējās platības Rīgā sasniedza 160 tūkstošus kvadrātmetru, bet līdz 2004.gadam tiek plānots, ka tirdzniecības centru platību kopapjoms sasniegs 390 tūkstošus kvadrātmetru (BNS ziņu portāls).

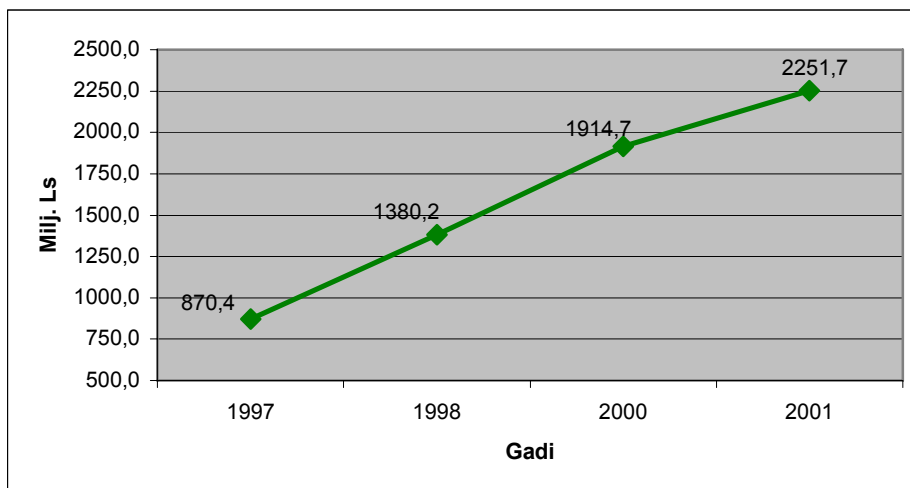
Vairumtirdzniecība

Vairumtirdzniecība ietver preču tālāku pārdošanu mazumtirdzniecības, vairumtirdzniecība, rūpniecības uzņēmumiem, institucionāliem vai funkcionāliem lietotājiem, tirdzniecības aģentiem vai mākleriem.

Vairumtirdzniecības apjomi pēdējos gados ir strauji pieauguši. Laika posmā no 1998.gada līdz 2001.gadam tie palielinājušies 2,4 reizes, bet Rīgā pusotru reizi. Rīgas vairumtirdzniecības uzņēmumi realizē 80% no visa Latvijas vairumtirdzniecības apgrozījuma.

Vairumtirdzniecībā vislielākais apgrozījums ir pārtikas preču grupā. 2001. gadā tas aizņēma 27,4% no kopējā vairumtirdzniecības apjoma.

Liels apgrozījums ir koksnes, būvmateriālu un santehnikas preču grupā – 2001. gadā tas bija 16,8% no visa vairumtirdzniecības apgrozījuma. Rādītājs ir izskaidrojams ar vispārēju būvniecības apjomu pieaugumu kā valstī kopumā, tā Rīgā atsevišķi.

12.12. attēls. Vairumtirdzniecības apjomi

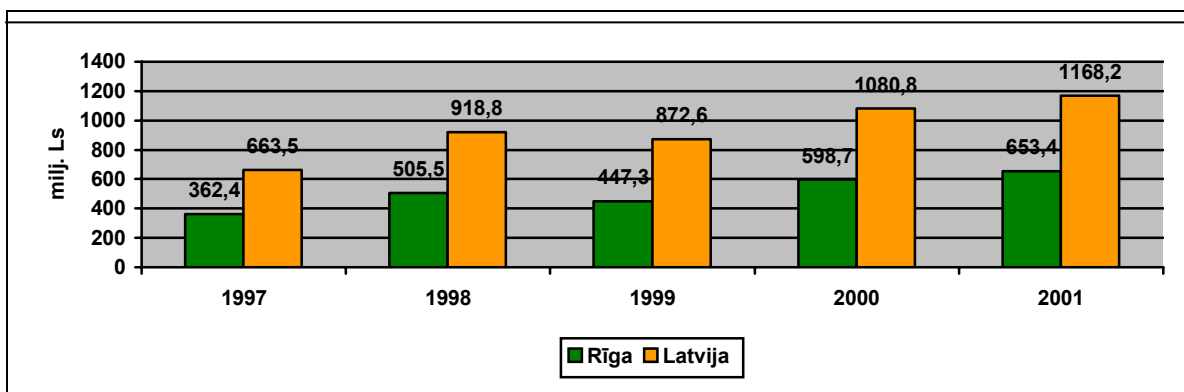
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Ievērojams apgrozījums ir arī mehānismu, iekārtu un to piederumu preču grupā – 2001. gadā apjomi sasniedza 13,1% no visa vairumtirdzniecības apjoma.

12.7. Investīcijas

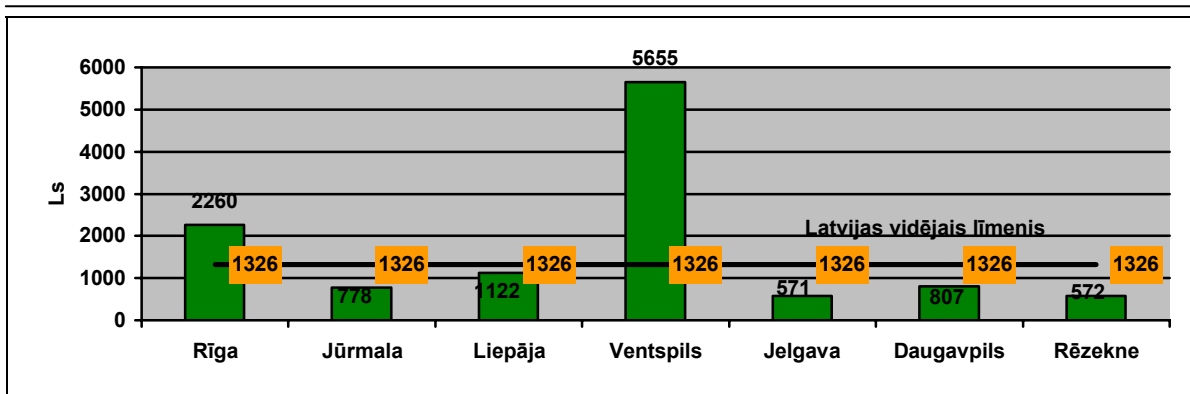
Laika periodā no 1996. gada līdz 2001. gadam Latvijā bija vislielākie investīciju pieauguma tempi ES kandidātvalstu starpā. Investīciju (investīcijas pamatlīdzekļos) gada vidējie pieauguma tempi laikā no 1996. gada līdz 2001. gadam sasniedza 19,2%, t.i., vairāk nekā trīs reizes pārsniedza IKP pieauguma tempus.

Rīgā tiek realizētas apmēram 55% no visām Latvijas investīcijām. To līmenis uz vienu iedzīvotāju vairāk kā 1,7 reizes pārsniedz Latvijas vidējo rādītāju.

12.13. attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos Latvijā un Rīgā, 2001. gada cenās

Tomēr Rīga nav līderis investīciju līmeņa ziņā. Ventspilī uz vienu iedzīvotāju vidēji tiek investēts daudz vairāk.

12.14. attēls Investīcijas pamatlīdzekļos uz vienu iedzīvotāju republikas pilsētās (1999 - 2001.gadā, 2001.gada cenās)

Investīcijas tiek iedalītas – privātās investīcijās un valsts investīcijās. Valsts investīcijas ir ieguldījumi uzņēmumu, iestāžu aktīvos no budžeta (valsts un pašvaldību) līdzekļiem. Valsts investīcijas pēdējos gados vidēji ir 4% no IKP. To pieauguma temps 2000. un 2001. gadā atpaliek no privāto investīciju izaugsmes.

Lai konsolidētu budžeta līdzekļu izmantošanu kapitālieguldījumiem, kā arī palielinātu to efektivitāti, kopš 1995. gada Latvijā tiek izstrādāta Valsts investīciju programma (VIP), bet tā neaptver visas valsts investīcijas – vidēji tikai pusi. Pārējās valsts investīcijas tiek finansētas no valsts speciālo budžetu fondiem vai no pašvaldību budžetiem. Speciālie budžeti veidojas no likumos īpaši iezīmētiem ieņēmumiem. Ir izveidota virkne speciālo fondu, tai skaitā Valsts autoceļu fonds, Dzelzceļa infrastruktūras fonds, Ostu attīstības fonds, Vides aizsardzības fonds, Veselības fonds, Sociālās apdrošināšanas fonds, Reģionālās attīstības fonds u.c. Ārpus VIP paliek arī tie pašvaldību investīciju projekti, kuriem nav valsts pamatbudžeta līdzfinansējuma vai valsts kredītu garantijas. Kopējā VIP finansējuma summa ietver arī ārpusbudžeta līdzekļus, tādus kā uzņēmumu pašu līdzekļi, valsts budžeta aizdevumi, citi kredīti utt.

Teritoriālajā griezumā VIP projektu realizācija var būt saistīta ar konkrētu reģionu vai arī aptvert visu Latvijas teritoriju. 2001.gadā tādu projektu, kuri nebija saistīti ar konkrētu teritoriju bija nedaudz vairāk kā puse.

12.10. tabula

VIP sadalījums pa reģioniem, (milj. latu)

	1999	2000	2001
Viss VIP finansējums	137,2	141,1	115,3
Rīgas reģions	37,7	53,1	21,8
Vidzemes reģions	4,4	5,8	2,5
Kurzemes reģions	28,0	21,3	11,4
Zemgales reģions	4,8	6,8	8,4
Latgales reģions	5,8	6,7	4,2
VIP projekti bez sadalījuma pa reģioniem	56,6	47,3	67,0

No tās VIP daļas, kas tiek sadalīta pa reģioniem, apmēram puse parasti ir Rīgas reģionā, pārsvarā Rīgā. Otrs lielākais reģions, kurā tiek veiktas valsts investīcijas ir Kurzemes reģions. Savukārt no tām puse ir saistīta ar Ventspili.

Tomēr jāatzīmē, ka ne viss VIP paredzētais finansējums ir saistīts ar valsts un pašvaldību budžeta izdevumiem. Projektos tiek izmantots arī uzņēmumu pašu finansējums, dāvinājumi un kredīti. Pēdējie caurmērā veido 30-40% no visa finansējuma.

12.11. tabula

Valsts investīciju programma Rīgas pilsētā salīdzinājumā ar Rīgas reģionu, (milj. latu)

	1999	2000	2001	Struktūra 3 gados (%)
Rīgas reģions	37,7	53,1	21,8	100
Rīga	27,1	37,3	11,3	67,2

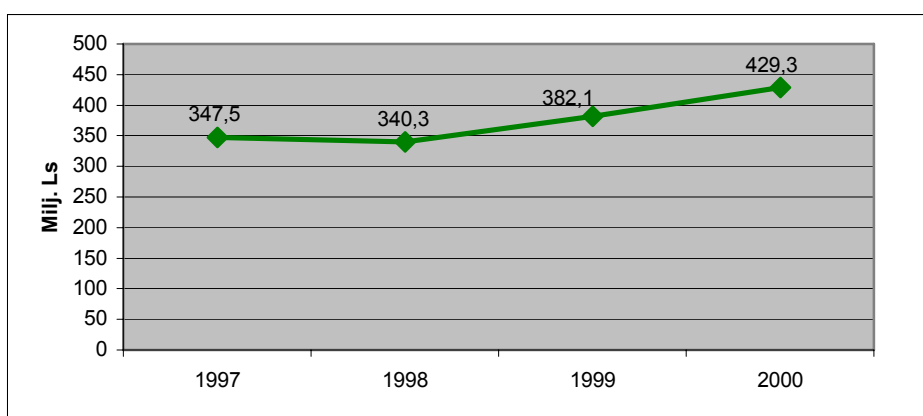
2001.gadā Rīgas reģionā VIP investīcijas bija tikai puse no iepriekšējā gada apjoma. Tās samazinājās visās jomās, bet īpaši enerģētikā un vides aizsardzībā.

Kaut arī dotajā periodā visapjomīgākās valsts investīcijas saistībā ar VIP Rīgas reģionā bija enerģētikā un vides aizsardzībā. Abās šajās jomās tiek veiktas 70% no visām VIP investīcijām šajā reģionā. Šī tendence saglabājas visus gadus. Relatīvi maz no VIP tika ieguldīts transporta infrastruktūrā. Lielākie ieguldījumi bija 1999.gadā. 2001.gadā Rīgas reģionā caur VIP transportā vispār.

12.7.1. Ārvalstu investīcijas

Pēdējos gados nacionālo uzkrājumu līmenis Latvijā sastādīja vidēji 17-25% no IKP jeb 65-75% no investīcijām pamatlīdzekļos. Saskaņā ar uzkrājumu – investīciju bilanci finansējumu investīcijām pamatlīdzekļos vidēji par 30% nodrošināja piesaistītais ārvalstu kapitāls, galvenokārt tiešo ārvalstu investīciju veidā.

Ar ārvalstu investīciju piesaisti Latvijā nodarbojas Latvijas attīstības aģentūra, bet Rīgas pilsētā ekonomisko procesu norisi un investīciju piesaisti koordinē Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Ekonomiskās attīstības pārvalde.

12.15. attēls. Uzkrātās ārvalstu investīcijas Rīgas pilsētā

Rīgas rajonā 2002.gada beigās bija 82% no visām uzkrātām ārvalstu investīcijām Latvijas uzņēmumu pamatkapitālā. Rīgas rajonā ir 320 ārvalstu uzņēmumu pārstāvniecības pēc juridiskajām adresēm, pavisam Latvijā ir 348 ārvalstu uzņēmumi.

Uzkrātās ārvalstu investīcijas Rīgas pilsētā parādītas 12.11.attēlā.

2000. gadā uzkrātās ārvalstu investīcijas Rīgā bija 560 latī, vidēji valstī tās bija 350 latī, bet visaugstākais rādītājs bija Ventspils pilsētā- 659 latī.

Vislielākie ārvalstu investīciju apjomi Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā sadalījumā pa valstīm ir parādīti 12.12. tabulā. Tā kā Rīgas rajonā atrodas 92 % no visiem Latvijā reģistrētajiem uzņēmumiem, kuru statūtkapitālos ir ārvalstu investīcijas, tad praktiski statistikas datus par ārvalstu investīcijām Latvijā var attiecināt arī tieši uz Rīgas pilsētu.

12.10 tabulā parādītas tās valstis, kuru investīcijas uzņēmumu statūtkapitālā pārsniedz 5 miljonus latu. Vislielākie ārvalstu investīciju ieguldījumi LR reģistrēto uzņēmumu statūtkapitālos ir no Eiropas valstīm, piem., Zviedrija 150 miljoni latu, Vācija 130 miljonu latu, kā arī Rīgas pilsētai plānojot uzņēmējdarbības veicināšanas un atbalsta pasākumu īstenošanu, ir jāņem vērā, ka ievērojami investīciju apjomi nāk no mazāk atpazīstamām

12.12. tabula

Ārvalstu investīciju apjomi virs 5 miljoniem LVL Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā pa valstīm

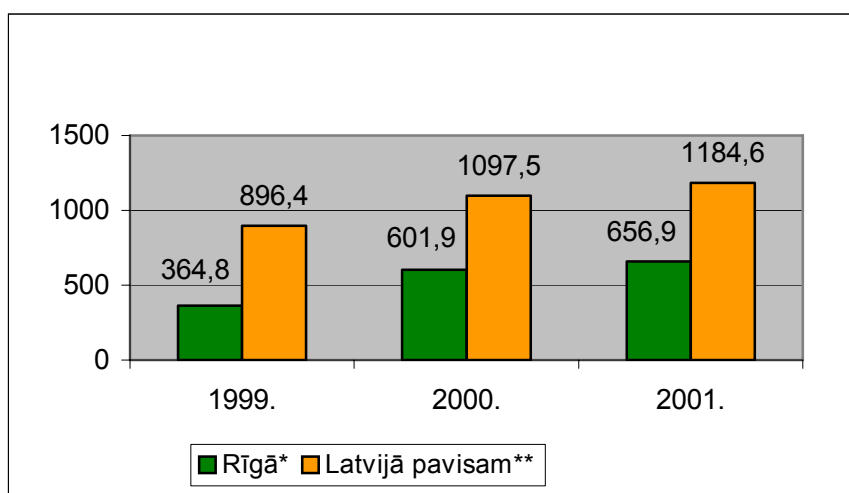
(Avots: Investīcijas Latvijā #4 (28)/ 2002. LR CSP, Aprīlis 2003)

Valsts	1999.	2000.	2001.	2002.g.dec.
Menas sala	15280,2	15346,8	15583,6	365,9
Bahamu salas	4632,4	5466,1	5657,1	5657,1
Austrija	6806,7	4766,4	6059,1	6601,2
Jaunzēlande	0	0	2	11085,6
Gērnija	0	0	0	11919,6
Lihtenšteina	11147	10749,8	12215,7	12236,4
Singapūra	17254	17255,9	17267,9	17267,9
Libērija	12699,5	12699,5	12699,5	17740,6
Īrija	30495,6	17301,8	24058,6	24645,7
Šveice	8533,8	16182,3	23972,5	25812,5
Nīderlande	22530,4	24915,7	33577,9	38310,6
Lielbritānija	57259,9	55317,2	61405,1	51160,7
Somija	39814,3	44542	55692,7	62422,4
Krievija	56380,2	60593,5	66666,9	68733
Igaunija	38633,1	50481,7	62339,1	73812,4
ASV	76720,2	77439,4	89054,5	81119,4
Norvēģija	28583,2	34394,6	57763	91773
Dānija	106580,3	116500,9	124369,2	130383,5
Vācija	65475,2	105859	135195,2	130910,3
Zviedrija	63947,9	84839,7	141941	150061,3

valstīm jeb valstīm, kuras ir pazīstamas kā ārvalstu zonas

12.7.2. Nefinanšu investīcijas (salīdzināmajās cenās)

Nefinanšu investīcijās ir ietverti ilgtermiņa nemateriālie ieguldījumi, dzīvojamās ēkas, citas būves un celtnes, ilggadīgie stādījumi, tehnoloģiskās mašīnas un iekārtas, pārējie pamatlīdzekļi un inventārs, kā arī pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto būvprojektu kapitālā remonta izmaksas.

12.16. attēls. Nefinanšu investīcijas Latvijā un Rīgā

* 2001. g. salīdzināmajās cenās

** 2002. g. salīdzināmajās cenās

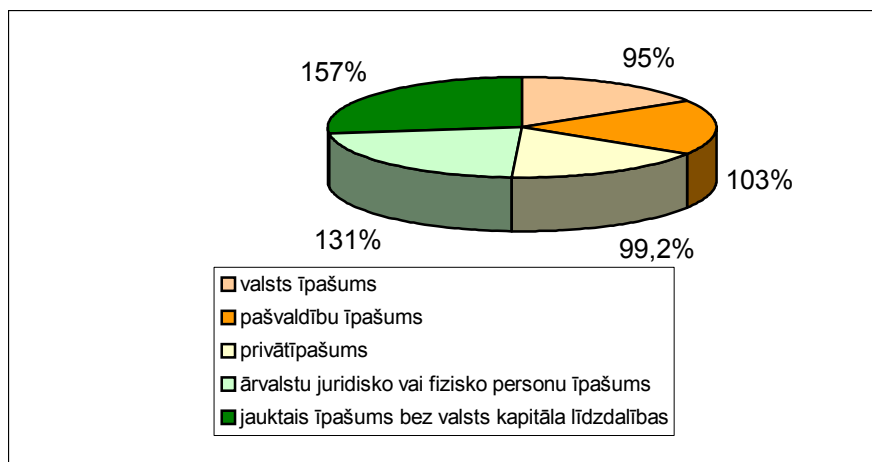
Nefinanšu investīciju ieguldījumi Rīgas pilsētā ir pieauguši par 1,8 reizēm salīdzinot 1999. gadu pret 2001. gadu. Turpretī salīdzinoši zemāks ir nefinanšu investīciju pieaugums 2001. gadā pret 2001. gadu, kas sastāda 55 miljonus. Nefinanšu investīciju ieguldījums Rīgā ir 55% no visām nefinanšu investīcijām valstī kopumā.

12.7.3. Nefinanšu investīcijas pa īpašuma formām (salīdzināmajās cenās)

Pavisam 2002. gadā nefinanšu investīcijas sastāda 112 % salīdzināmās cenās pret 2001. gadu. Visaugstākais nefinanšu investīciju ieguldījums salīdzināmās cenās ir privātajā sektorā 121%, bet sabiedriskajā sektorā 98% (12.17. attēls).

Pavisam 2002. gadā nefinanšu investīcijas sastāda 1017, 6 miljonus latu faktiskajās cenās Latvijā. No tām vislielākais ieguldījums ir privātajā sektorā 632,1 miljons latu (privātīpašums 121,3milj. latu, ārvalstu juridisko vai fizisko personu īpašums 101,6milj. latu

un jauktais īpašums bez valsts kapitāla līdzdalības 231,6milj.latu), sabiedriskajā sektorā 385,5 miljoni latu (valsts īpašums 186,4milj. latu un pašvaldību īpašums 110,2milj. latu).

12.17. attēls. Nefinanšu investīcijas pa īpašuma formām salīdzināmās cenās

12.7.4. Nefinanšu investīcijas pa darbības veidiem. (salīdzināmās cenās)

Nefinanšu investīciju sadalījums pa darbības veidiem salīdzināmās cenās ir parādīts 12.13. tabulā.

12.13. tabula

	salīdzināmās cenās, % pret 2001.g. I-XII
Pavisam	112
lauksaimniecība, medniecība un mezsaimniecība	216
zvejniecība	56
rūpniecība	113
būvniecība	110
vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparatūras un iekārtu remonts	91
viesnīcas un restorāni	71
transports, glabāšana un sakari	114
finansu starpniecība	105
operācijas ar nekustamo īpašumu, noma un cita komercdarbība	122
valsts pārvalde un aizsardzība, obligātā sociālā apdrošināšana	118
izglītība	83
veselība un sociālā aprūpe	114
pārējie komunālie, sociālie un individuālie pakalpojumi	130

12.8. Būvniecība

Joprojām lielākā daļa būvniecības (pēc faktiskās būvdarbu izpildes vietas) koncentrēta Rīgā – 55,7%, Ventspilī – 6,9% un Liepājā – 5,0%.

Ekspluatācijā 2002. gadā tika pieņemti 1293 objekti, bet 2001.gadā - 1574 objekti. Tādējādi galvaspilsētā ekspluatācijā pieņemto objektu skaits sarucis par 17,85%. Tostarp 2002.gadā ekspluatācijā pieņemti daudzi svarīgi tautsaimniecības objekti, piemēram, Rīgā – jaunā "Latvijas Mobilā telefona" administratīvā ēka, tilts pār Buļļupi, atpūtas komplekss "Bowlero", golfa laukums "Ozo Golf Club".

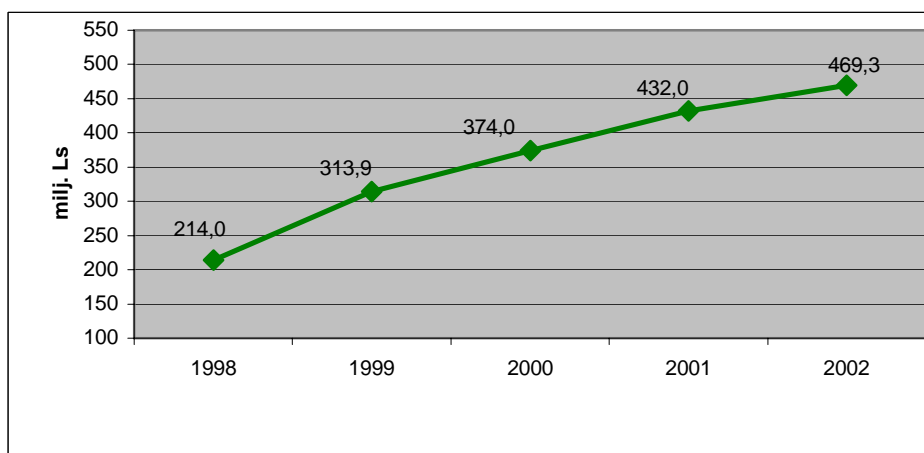
Ar būvniecības kontroli Rīgā līdz 2002. gadam nodarbojās Rīgas Būvinspekcija, līdz tika izveidota Rīgas būvvalde. Kopumā Rīgas pilsētas Būvvaldē 2002.gadā akceptēti 5695 projekti. No tiem 3728 bija arhitektūras projekti, bet 1967 - inženierprojekti.

2002. gadā Būvvalde saņēmusi 9774 iesniegumus - būvniecības ieceres, sūdzības u.c. iesniegumus. No tiem 5402 iesniegumus nodevušas juridiskas personas, bet 4372 iesniegumus – fiziskas personas.

Pēdējos gados ir pieaudzis būvniecības apjomu daudzums, sevišķi tirdzniecības jomā. 2002. gadā sākta Somijas tirdzniecības un izklaides centra "Stockamann centrs" būvniecība, kura kopējā platība ielānota 14 tūkstoši kvadrātmetru, un to paredzēts atvērt 2003.gada rudenī.

Arī Lietuvas kompānija "Vilniaus Prekyba" sākusi aktīvu tirdzniecības platību izveidi Latvijā. Šobrīd ir atvērti divi kompānijas tirdzniecības centri "Maxima", kuru platība ir attiecīgi 7800 un 8100 kvadrātmetru, savukārt jau tiek plānots daudz lielāks projekts, kura apjoms iecerēts 52 tūkstoši kvadrātmetru. Tāpat "Vilniaus Prekyba" aktīvi atver arvien jaunus veikalus "T-Market".

12.8.1. Būvorganizāciju veikto būvdarbu apjoms

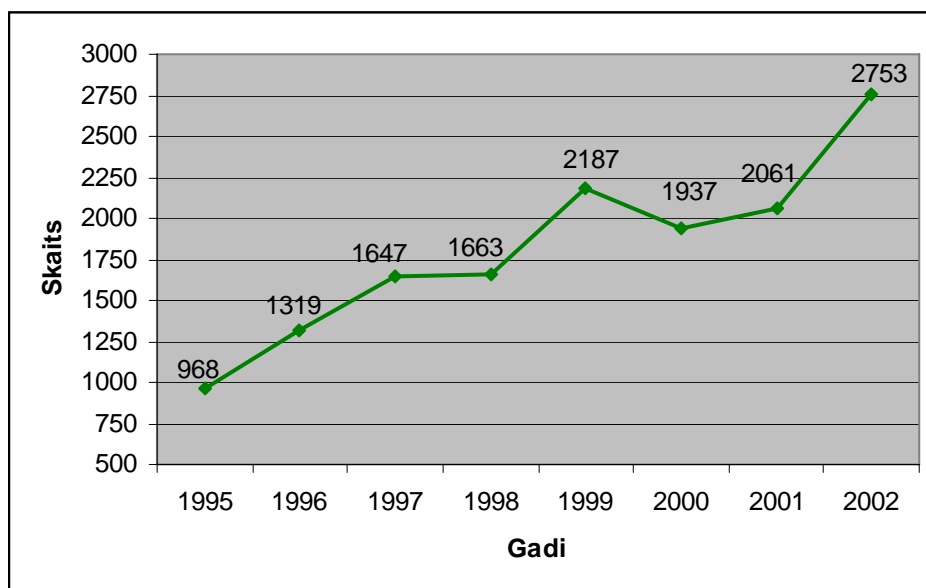
12.14. attēls. Būvorganizāciju veikto būvdarbu apjoms

Pēdējo gadu būvdarbu apjomu dinamika faktiskajās cenās ir apskatāma 12.14. attēlā.

Salīdzinot ar 1998. gadu, būvdarbu apjoms ir pieaudzis par 119%. 2001.gadā būvniecības apjomi Latvijā veidoja 432 miljonus latu, bet Rīgā bija koncentrēti 54% no veikto būvdarbu apjomiem. 2002. gadā Rīgā koncentrējās lielākā daļa no Latvijā veiktajiem būvdarbiem jeb 55,7%. 2002.gadā būvniecības apjomi sasniedza 469,3 miljonus latu

12.8.2. Izdotās būvatļaujas ēkām un inženierbūvēm.

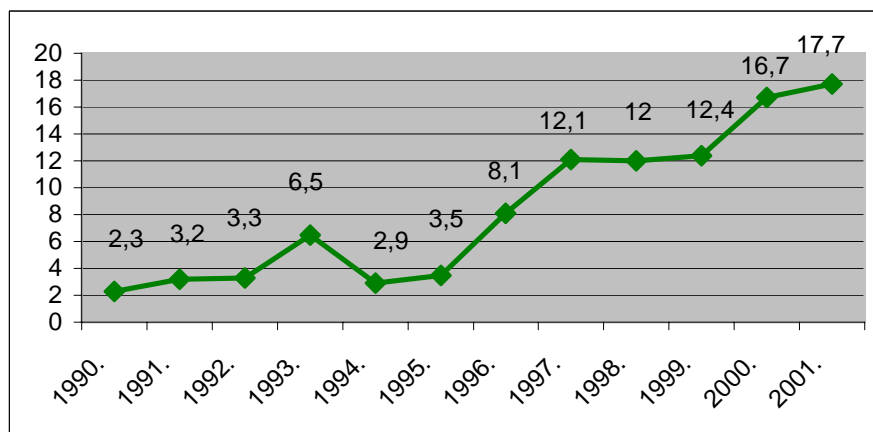
2002. gadā Rīgas pilsētas Būvinspekcija izsniegusi 2753 būvatļaujas, kas ir 5,8% vairāk nekā 2001.gadā, kad tika izsniegta 2601 būvatļauja. Kopējo būvatļauju skaita dinamiku var aplūkot 12.15. attēlā. Salīdzinot ar 1995. gadu, izsniegto būvatļauju skaits ir pieaudzis par 35%.

12.15. attēls. Izsniegto būvatļauju skaits
(Rīgas Būvvalde)

12.9. Nekustamā īpašuma tirgus Rīgā

Nekustamā īpašuma pakalpojumu sniegšanas nozare ir veidojusies no 1990. gada, kad Latvijā notika zemes reforma un nekustamā īpašuma denacionalizācijas process. Šajā laika periodā nekustamā īpašuma tirgus ir nostabilizējies un izveidojies par ienesīgu nozari. Viens no nekustamā īpašuma tirgus rādītājiem ir uzbūvētās iedzīvotāju individuālās ēkas Rīgas pilsētā.

12.18. attēls. Iedzīvotāju individuālo ēku būvniecība, tūks. m².

Visstraujākais iedzīvotāju individuālo ēku būvniecības kāpums ir 1996. un 1997. gadā salīdzinot ar 1995.g., pieaugums ir trīs reizes.

Paaugstinoties iedzīvotāju labklājības līmenim un iespējām piekļūt kredītresursiem, liela daļa iedzīvotāju pārdod savus esošos dzīvokļus vai maina un pārdod pret lielākiem vai mazākiem, pielāgo esošajai situācijai, daļa iegādājas privātmājas vai zemi, lai celtu privātmājas. Pēdējos 2-3 gados pieaug iedzīvotāju interese par jauniem uzceltiem namiem. Rīgas pilsētā nekustamā īpašuma cenām ir tendence pieaugt.

12.16. tabula

	Apbūves gabali (1200-2500m ²)USD/m ²	Lielās platības (1-5ha) USD/m ²
Ilģuciems	8-15	3-5
Imanta	8-15	3-8
Mangaļsala	9-12	5-7
Pļavnieki	25-35	15-25
Purciems	25-45	20-35
Vecdaugava	15-20	8-12
Vecmīlgrāvis	10-15	8-12
Ziepniekkalns	10-25	3-5
Zolitūde	15-30	3-5

Avots: nekustamā īpašuma kompānija Balsts

Rīgā dārgākais rajons ir Ķīpsala (70USD līdz 120USD/m²), pieprasīts un prestižs ir Mežaparka rajons, populāri rajoni ir Teika, Purvciems, Pļavnieki (12.16. tabula).

Pilsētā joprojām ir pieprasīts centra rajons, taču piedāvājums ir ierobežots. Populāra komercdarbībai ir Krasta iela, Mūkusalas iela, Ulmaņa gatve, Ganību dambis, Preses nama apkārtnē, Skanstes iela u.c. Perspektīvās teritorijas jaukta tipa un komercapbūvei: Lucavsala, Rumbula, Šķirotava u.c. Šīs ir vēl nenovērtētas teritorijas komercapbūvei.

Pilsētā ir izveidojušies un turpina augt industriālie parki: teritorija pie lidostas, Ulmaņa gatve u.c.

Biroju telpu piedāvājums Rīgas pilsētā ir plašs, taču augsts ir A klases biroju ēkām brīvo platību īpatsvars (aptuveni 30%). Rīgā patlaban ir mazāk jaunu, augstas klases līmeņa ofisu telpu, salīdzinājumā ar Viļņu un Tallīnu.

Kopīgais Rīgas zonējums pēc nekustamā īpašuma vērtības ir attēlots 12.1. kartoshēmā.

Secinājumi:

- Rīgas pilsētā nekustamā īpašuma tirgus attīstās un paplašinās
- Investoriem ir jāpiedāvā potenciālās teritorijas jaukta tipa un komercdarbības attīstībai
- Nepieciešams veikt pētījumu par nekustamā īpašuma tirgus pieprasījumu Rīgas pilsētā, lai noteiktu pilsētas attīstībai Teritorijas plānojumā sadalījumu teritorijas atļautajā izmantošanā.

12.10. Uzņēmumu datorizācija

12.10.1. Datoru lietošana uzņēmumos, prasmju līmenis

Datoru lietošanu uzņēmumos raksturo 12.17.tabula. Analizējot datus, parādās iezīme, ka arvien vairāk uzņēmumos lieto datorus. Ja 2000. gadā 44,7% uzņēmumu lietoja datorus, tad 2001. gadā šādu uzņēmumu skaits bija pieaudzis līdz 54,1%. Visvairāk datorus izmanto finansu starpniecības uzņēmumi. Uzņēmumos lielākoties datorus izmanto lietotāju līmenī ar kā vispārīgajām programmām (piemēram, MS Office), tā arī uzņēmuma specifikai nepieciešamajām programmatūrām, piemēram, Amadeus programma tūrisma vajadzībām u.c.

12.17. tabula

Datoru lietošana uzņēmumos Rīgā

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

	2000	2001
	%	%
Pavisam	44,7	54,1
Apstrādes rūpniecība, tirdzniecība, transports un biznesa pakalpojumi	44,2	53,9
Apstrādes rūpniecība	48,3	60,2
vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparatūras un iekārtu remonts	39,1	46,1
Viesnīcas un restorāni	34,2	33,6
Transports, glabāšana un sakari	48,6	60,4
Finansu starpniecība	68,9	74,4
Operācijas ar nekustamo īpašumu; noma un cita komercdarbība	54,3	69,9
Pārējie	47,6	55,4

12.10.2. Interneta lietošana uzņēmumos (tehnoloģisko pieslēgumu veids)

Uzņēmumos atbilstoši statistikai var tikt izmantoti šādi tehnoloģisko pieslēgumu veidi:

- Iezvanpieeja;
- ISDN (integrēto pakalpojumu ciparu tīkls);
- XDSL (ciparu abonētlinija);
- Cits pieslēguma veids (ar apjomu virs vai zem 2 Mb/s).

Analizējot 12.18. tabulas datus, uzņēmumi visvairāk izmanto iezvanpieejas interneta pieslēguma veidu – 45,9%. Tas izskaidrojams ar to, ka šis pakalpojuma veids ir ērts

12.18. tabula

Uzņēmumu interneta pieslēgumi 2001 gada beigās Rīgā

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

	iezvanpieēja, %	ISDN, %	xDSL, %	Cits pastāvīgs pieslēgums (<2 Mb/s), %	Cits pastāvīgs pieslēgums (>2 Mb.s), %
Pavisam	45,9	12,7	18,2	17,3	15,8
Apstrādes rūpniecība, tirdzniecība, transports un biznesa pakalpojumi	44,2	12,7	19,2	17,6	16
Apstrādes rūpniecība	45,6	16,2	19,8	12,3	19
vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparātūras un iekārtu remonts	48,5	11,3	16,7	19	13,9
Viesnīcas un restorāni	38,5	29,2	13,5	12,5	21,9
Transports, glabāšana un sakari	52,7	14,1	11,3	20,3	11,8
Finansu starpniecība	33,7	16	21,9	18,2	30,5
Operācijas ar nekustamo īpašumu; noma un cita komercdarbība	36,6	11,4	24,6	17,6	16,9
Pārējie	56,3	12,4	12,3	15,2	14,7

un ar salīdzinoši zemām izmaksām. Šo pakalpojumu visvairāk izmanto transporta, glabāšanas un sakaru nozares uzņēmumi – 52,7% no visiem šīs nozares uzņēmumiem.

Proporcionāli diezgan līdzīgi tiek izmantoti arī pārējie pieslēguma veidi.

12.10.3. Uzņēmumos lietoto datoru skaits

Ir būtiski pieaudzis uzņēmumos lietoto datoru skaits (12.19. tabula), salīdzinot ar 2000. gadu, datoru skaits uzņēmumos ir pieaudzis par 13%. Lai arī visvairāk datorizēti ir tieši finansu starpniecības uzņēmumi (12.10.1. nodaļa), visvairāk datorus lieto tieši apstrādes rūpniecības, transporta un biznesa pakalpojumu uzņēmumos – 68,5 tūkstoši datori 2001. gadā.

Uzņēmumos lietoto datoru skaits Rīgā

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

	2000	2001
	tūkst.	tūkst.
Pavisam	73,9	83,6
Apstrādes rūpniecība, tirdzniecība, transports un biznesa pakalpojumi	60,3	68,5
Apstrādes rūpniecība	8,3	9,6
vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparatūras un iekārtu remonts	17,6	19,4
Viesnīcas un restorāni	0,8	0,9
Transports, glabāšana un sakari	10,9	11,8
Finansu strapniecība	10,8	11,7
Operācijas ar nekustamo īpašumu; noma un cita komercdarbība	12	15
Pārējie	13,6	15,1

13. Transports un sakari

13.1. Transports

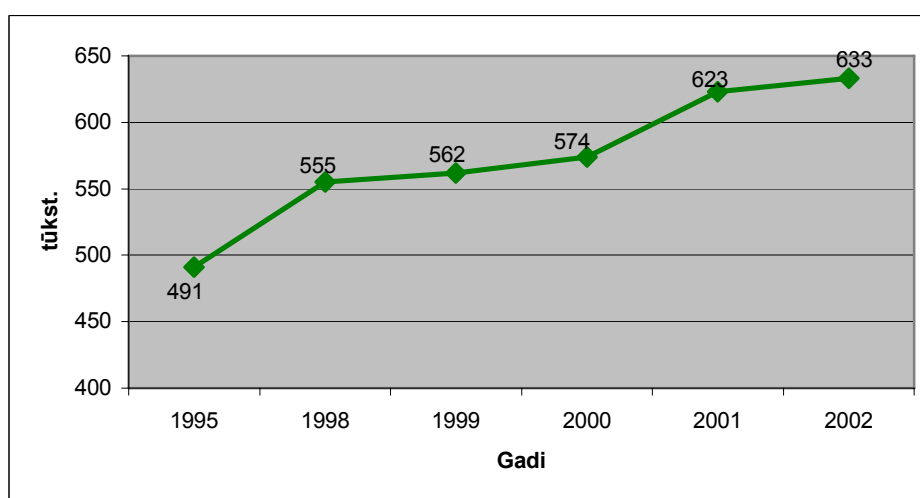
Izdevīgais ģeogrāfiskais stāvoklis ir sekmējis Rīgas straujo attīstību, tādējādi Rīga ir Latvijas galvenais starptautisko un vietējo pasažieru un kravu transporta mezglpunkts. Visi galvenie ceļi un dzelzceļi Latvijā iet cauri Rīgai vai arī tāds ir šo ceļu galamērķis.

13.1.1. Starptautiskās lidostas “Rīga” darbība.

Lidostas “Rīga” kopējā aizņemtā zemes platība ir 643 ha. Ap 36% šīs teritorijas aizņem skrejceļš, tā pievadceļi, perons, ieskaitot drošības joslas.

Starptautiskos sakarus galvenokārt nodrošina starptautiskā lidosta “Rīga” (kā saimnieciski pastāvīgs uzņēmums dibināts 1991. gadā, līdz tam esot kā bijušās PSRS “Arelot” sastāvdaļa), kas joprojām ir galvenā lidosta Latvijā, veicot 99% no Latvijas lidostu pasažieru apgrozījuma kopapjoma. Būtiski ir izmainījies apkalpoto aviokompāniju skaits, sasniedzot vidēji 20 gadā, pārsvarā tās ir ārvalstu aviokompānijas.

1995. gadā iebraukušo un izbraukušo pasažieru skaits bija 491 tūkst., bet 2002. gadā – jau 633 tūkst., kas ir par 29% vairāk (13.1. attēls).

13.1. attēls. Iebraukušo un izbraukušo pasažieru skaits

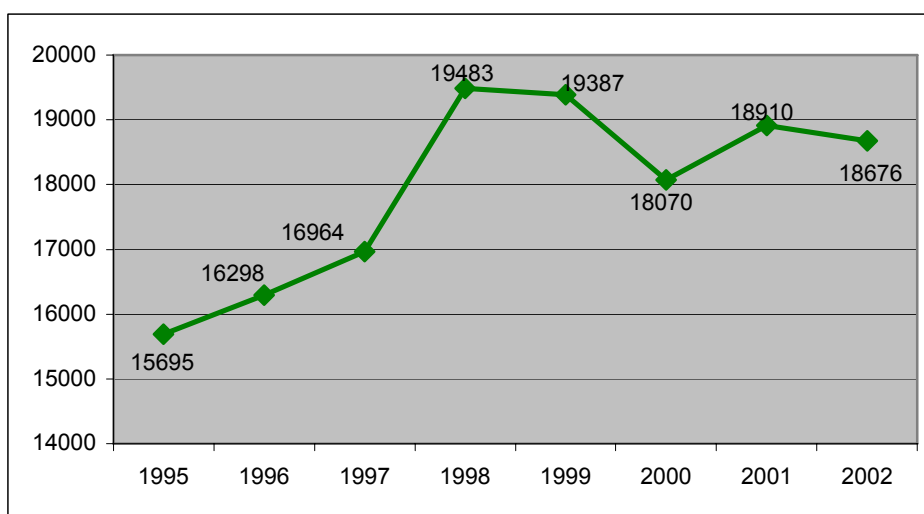
(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Pateiz lidostā tieša satiksme ir ar 16 pilsētām. Lielāko daļu sastāda reisi uz Rietumeiropas, Centrāleiropas un Skandināvijas valstīm.

Visaktīvākās pasažieru plūsmas ir bijušas virzienā no un uz Dāniju (1995. gadā 77 tūkstoši, bet 2001. gadā skaits ir dubultojies – 152 tūkstoši), Somija (2001. gadā 72 tūkstoši jeb pieaugums par 107%), Zviedrija (2001. gadā 66 tūkstoši jeb pieaugums par 50%). Būtiski palielinājusies plūsma ir no un uz tādām valstīm kā Igaunija (salīdzinot ar 1995. gadu

pieaugums par 91%, vislielākais pieaugums, salīdzinot ar 1995. gadu, bija 2000. gadā – 142% jeb 14 tūkst.). Būtiski samazinājusies ir pasažieru plūsma no un uz Krieviju (par 51%, salīdzinot ar 1995. gadu)

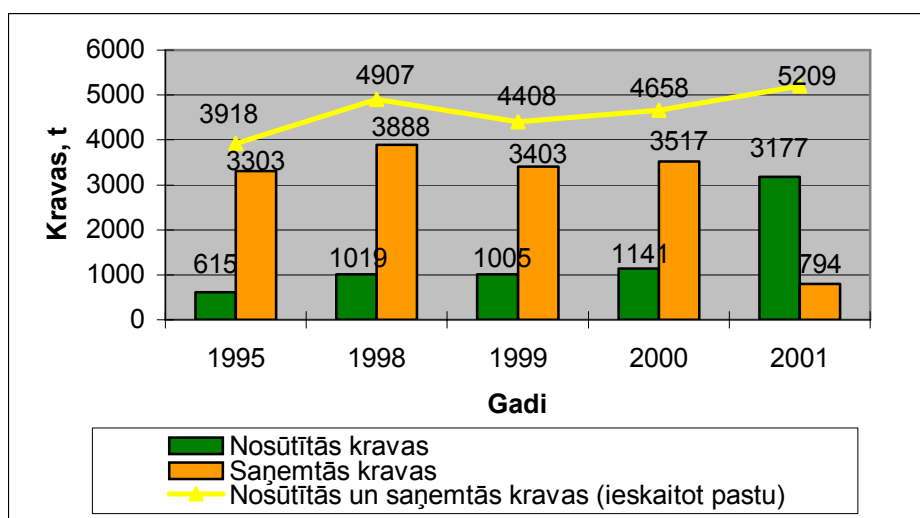
Lidmašīnu skaitam Starptautiskajā lidostā “Rīga” (13.2. attēls) laika posmā no 1995. gada līdz 1998. gadam vērojams kāpums (maksimums tika sasniegts 1998. gadā – 19483 lidmašīnas), bet pēc 1998. gada vērojams kritums – 2000. gadā bija 18070 lidmašīnas. Pēdējos gados lidmašīnu skaitam ir tendence stabilizēties – 2001. un 2002. gadā lidmašīnu skaits bija attiecīgi 18910 un 18676.

13.2. attēls. Lidmašīnu skaita dinamika lidostā “Rīga”

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Kravu apgrozību lidostā “Rīga” ilustrē 13.3. attēls. Kopējais kravu apgrozījums ir audzis: Ja 1995. gadā tika nosūtītas un saņemtas kravas 3918 tonnu apmērā, tad 2001. gadā

13.3. attēls. Kravu apgrozība lidostā “Rīga”

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

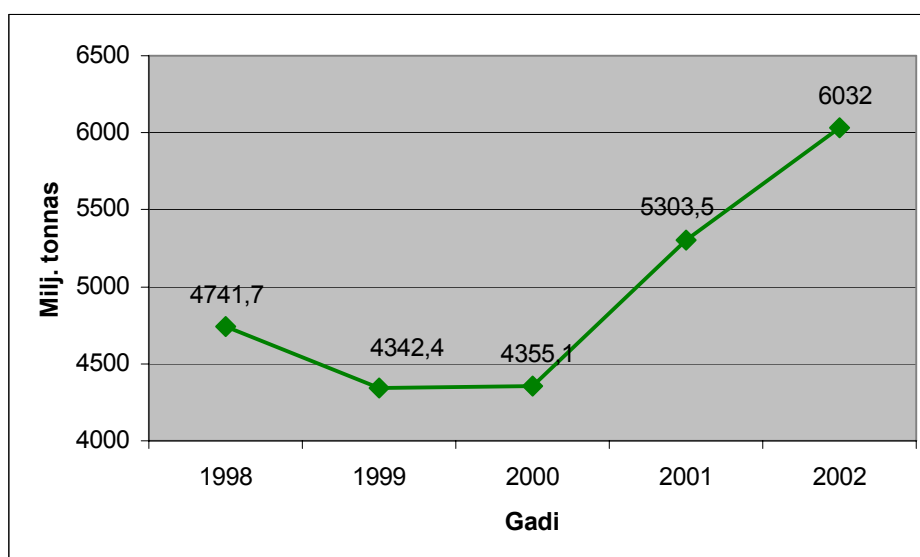
kravu apgrozījums ir jau 5209 tonnas, kas ir par 33% vairāk. Pēc lidostas “Rīga” datiem 2002. gadā kravu apgrozība jau ir sasniegusi 6580 tonnas, kas ir lielākais rādītājs visā laika posmā no 1995. gada līdz 2002. gadam. Ir būtiski pieaudzis nosūtīto kravu apjoms. Ja 1995. gadā tas sastādīja 16% no kopējās kravu apgrozības, tad 2001. gadā bija 61%, kas ir lielākais rādītājs apskatītajā laika periodā.

13.1.2. Kravu pārvadājumi ar autotransportu.

Lai noteiktu kravu pārvadājumu apjomus ar autotransportu Rīgas pilsētā, ir jāveic specializēts pētījums. Valsts statistikas pārvaldē ir pieejami tikai dati par Latvijā reģistrētiem transporta līdzekļiem un to pārvadātajiem apjomiem uz valsts robežām (muitā).

Kravu apjomu apsekojumi atbilstoši Eiropas praksei Latvijā ir uzsākti kopš 1998. gada.

Pieļaujot, ka tās kravu pārvadājumu plūsmas, kas iet cauri Rīgai, dodas uz vai no Rīgas ostu, tad var iegūt sekojošus relatīvus rādītājus (13.4. attēls), kas ir aprēķināts, no Rīgas ostā iekrauto kravu apjoma atņemot Rīgas ostā ievestās kravas pa dzelzceļu. Tā kā nav datu, cik daudz kravas tiek izvestas no Rīgas ostu pa dzelzceļu, tad dati ir relatīvi.

13.4. attēls. Autotransporta kravu apjomi Rīgā.

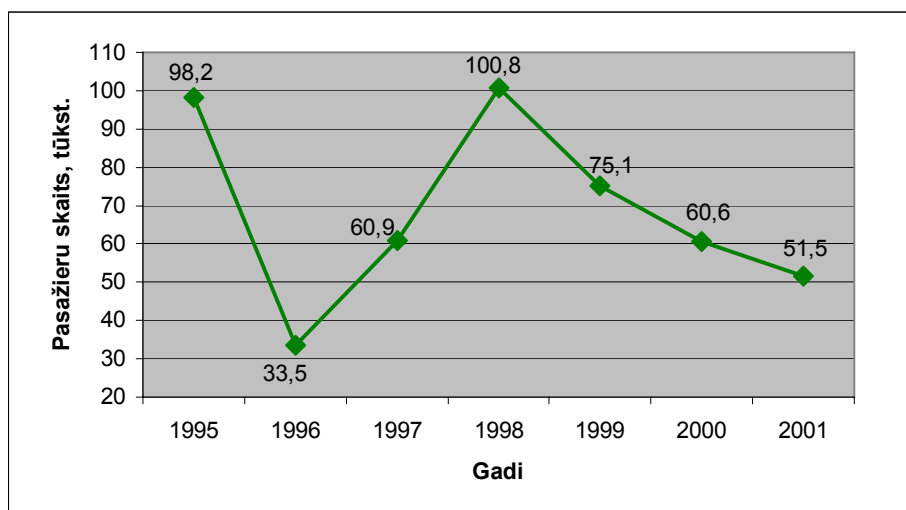
(Satiksmes ministrijas dati)

13.1.3 Pasažieru apgrozījums Rīgas ostā.

Latvija ir ļoti ērts pārvadājumu mezgls gan Skandināvijas, gan Rietumeiropas virzienā

2001. gadā tika veikta reorganizācija Rīgas pasažieru ostā. Rīgas brīvostas pārvalde ir pārņēmusi Rīgas pasažieru ostas tiesības un saistības, nodrošinot muitas zonas darbību un citas funkcijas.

13.5. attēls. Pasažieru apgrozījums Rīgas ostā

(Valsts Statistikas pārvaldes dati)

Pasažieru apgrozījumu Rīgas ostā raksturo 13.5. attēls. Vislielākais pasažieru apgrozījums bija 1998. gadā – 100,8 tūkstoši pasažieri. Viszemākais pasažieru apgrozījums bija 1996. gadā, kas izskaidrojams ar neregulāro prāmju satiksmi.

1999. gadā Pasažieru osta saņēma kredītaizdevumu uz 10 gadiem jauna pasažieru termināla un tai klātesošās infrastruktūras būvniecībai. Kopumā tiks izveidots pasažieru apkalpošanas komplekss, kurā ietilps ostas termināls, stāvlaukumi transporta novietošanai, moderns muitas un robežapsardzes postenis, kā arī pasaules standartiem atbilstošas galerijas, kas savienos pasažieru terminālu ar kuģiem. Pēc projekta pabeigšanas Rīgas pasažieru osta spēs apkalpot 2000 pasažieru stundā.

13.1.4. Ostu saimniecība – kravu apgrozība Rīgas ostā.

Noslēdzot 2001. gadu, Rīgas brīvastā brīvās zonas režīmā pavisam reģistrētas strādāja 12 uzņēmēj sabiedrības. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu kopējais uzņēmumu skaits palielinājies par vienu: jauna licence gada nogalē tika izsniegta SIA “Gaujas granulas”.

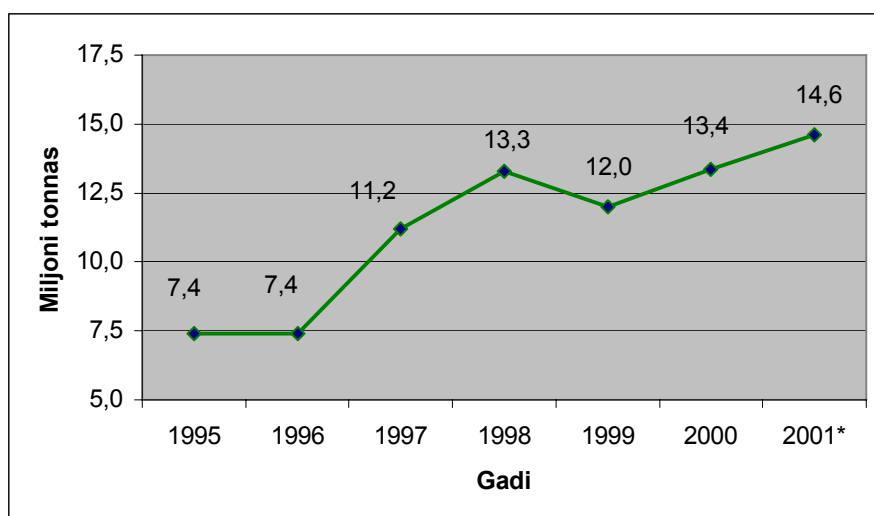
Ar kravu pārkraušanu nodarbojās 10 no 12 reģistrētajām uzņēmēj sabiedrībām. Savukārt SIA “Rīgas ostas konteineru objekts” veic ostas tehnikas, dažādu iekārtu remontu, konteineru izgatavošanu, u.c. pakalpojumu sniegšanu, bet jaunizveidotais uzņēmums SIA “Gaujas granulas” plāno veikt kokskaidu granulu ražošanu eksportam uz Skandināviju un Rietumeiropas valstīm.

Rīgas brīvastā 2001. gada 10 mēnešos ir pārkrautas 14,66 milj. t. Beramkravas ir 1215.8 tūkst. tonnas, pieaugušas arī lejamkrava - 1226.1 tūkst. tonnu, bet ģenerālkraavu apgrozījumā vērojams samazinājums – 185,9 tūkst. tonnu. 2001. gadā Rīgas ostā sasniegts

Licencētie uzņēmumi Rīgas brīvēstā

Nr.p.k.	Uzņēmuma nosaukums
1.	SIA “Alpha Osta”
2.	SIA “Baltic Container Terminal”
3.	A/s “B.L.B. Baltijas Termināls”
4.	SIA “Gaujas granulas”
5.	SIA “Magnāts – Termināls”
6.	SIA “Rīgas Centrālais termināls”
7.	A/s “Rīgas 1.saldētava”
8.	A/s “Rīgas Ostas elevators”
9.	SIA “Rīgas Ostas konteineru objekts”
10.	SIA “SREK”
11.	SIA “Vega Stividoris”
12.	SIA “The Wilhelmsen Terminals”

ievērojams ogļu pārkraušanas apjoms - 1 899 tūkstoši. tonnu. Salīdzinot ar 1995. gadu, kravu apjoms ir pieaudzis par 49,3% (13.6. attēls)

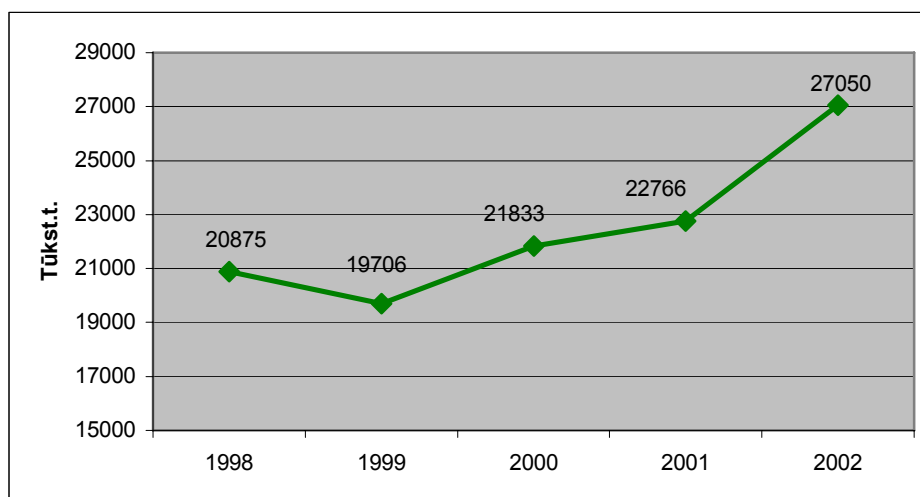
n

13.6. attēls. Kravu apgrozījums Rīgas brīvēstā

(Valsts statistikas pārvaldes dati)

13.1.5. Dzelzceļa transports – dzelzceļa kravu apgrozījums

Dzelzceļš vēl joprojām ir galvenais kravu pārvadājumu veids Latvijā. Latvijas dzelzceļa kravu apjomi caur Rīgas mezglu kopumā (13.7. attēls) ir pieauguši par 30%, salīdzinot ar 1998. gadu. Sakarā ar Krievijas politisko lēmumu pārtraukt naftas tranzītu caur Ventspils naftas vadu ir strauji pieaudzis Latvijas dzelzceļa kravu apgrozījuma kāpums 2002. gadā, jo Krievijas uzņēmēji ir spiesti izmantot dzelzceļu naftu un tās produktu tranzītam uz Ventspili tās izdevīgā ģeogrāfiskais stāvokļa dēļ.

13.7.attēls. Dzelzceļa kravu apgrozība

(LR Satiksmes ministrijas dati)

Liela daļa tranzīta kravu apiet Rīgas mezglu, no Jēkabpils pa taisno braucot uz Jelgavu un tālāk uz Ventspili. Caur Rīgas mezglu pa virzieniem kravu pārvadājumu apjomi ir

13.2. tabula

Latvijas Dzelzceļa kravu apjomu pārvadājumi caur Rīgas mezglu pa virzieniem

laika posmā no 1998. gada līdz 2002. gadam

(Latvijas Dzelzceļa dati)

Virzienu nosaukumi		1998	1999	2000	2001	2002
Mangaļi - Saulkrasti	turp	158	153	222	234	304
	atpakaļ	26	72	14	20	17
Čiekurkalns - Ieriķi	turp	794	1381	1979	2085	3790
	atpakaļ	1395	1467	882	800	717
Rīga-Preču - Ērgļi	turp	11	6	9	5	3
	atpakaļ	31	23	15	10	8
Šķirotava - Ogre	turp	2932	2516	1646	1789	1843
	atpakaļ	9899	8836	11779	12558	15807
Torņakalns - Jelgava	turp	3551	3496	3143	2692	2542
	atpakaļ	2023	1672	1773	2019	1713
Zasulauks - Ķemeri	turp	21	60	317	521	290
	atpakaļ	34	24	54	33	16
Kopā		20875	19706	21833	22766	27050

atspoguļoti tabulā. Vislielākie apjomi ir virzienā Šķirotava - Ogre un Torņakalns – Jelgava, kas izskaidrojams ar tranzīta pārvadājumiem. Vismazākie kravu apjomi ir mezgla posmā Rīga – Preču – Ērgļi.

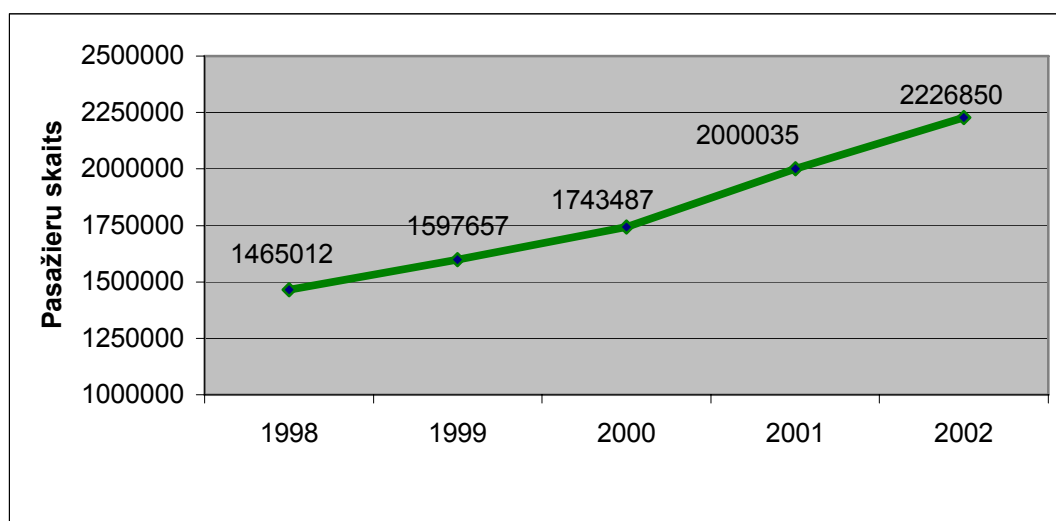
13.1.6. Autoostas darbība

Autoosta ir akciju sabiedrība “Rīgas starptautiskā autoosta”. Tās kopējā platība ir 3547,9 m².

Nodrošinot pasažieru apkalpošanu 2002. gadā a/s “Rīgas starptautiskā autoosta” noslēdza līgumus ar 56 pārvadātāju firmām, no kurām 43 veic iekšzemes pārvadājumus un 13 – starptautiskos pārvadājumus

Rīgas starptautiskā autoosta ir viens no svarīgākajiem transporta mezgliem valstī, par to liecina arī katru gadu Autoostas apkalpoto pasažieru skaita pieaugums, tāpēc ir nepieciešams paplašināt un kvalitatīvi pilnveidot sniegtos pakalpojumus pārvadātājiem, pasažieriem un tūristiem.

Sākot no 1998. gada a/s “Rīgas starptautiskā autoosta” darbībā ir vērojama attīstība. Pēc a/s “Rīgas starptautiskā autoosta” apkopotiem datiem par laika periodu no 1998. – 2002. g. ir

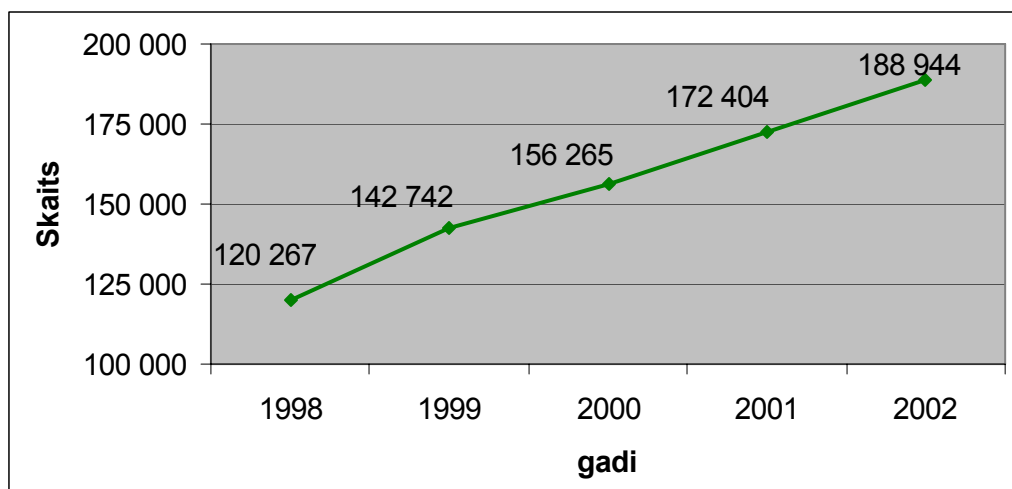
13.8. attēls. Apkalpoto pasažieru skaits a/s “Rīgas autoostā”

(a/s “Rīgas autoosta” dati)

redzams (13.8. attēls), ka katru gadu a/s “Rīgas starptautiskā autoosta” apkalpoto pasažieru skaits pieaug caurmērā par 11% gadā. Salīdzinot Autoostas apkalpoto pasažieru skaitu 1998. gadā un 2002. gadā, ir vērojams pieaugums 36% apmērā.

A/s “Rīgas Starptautiskā autoosta” kopējais 2002. gadā izpildīto reisu skaits sastāda 188 944, tas ir par 16 540 vairāk nekā 2001.gadā, un pieaugums, salīdzinot ar 1998. gadu, ir palielinājies par 57%, salīdzinot ar 2001. gadu par 6% ir pieaudzis starptautisko reisu un par

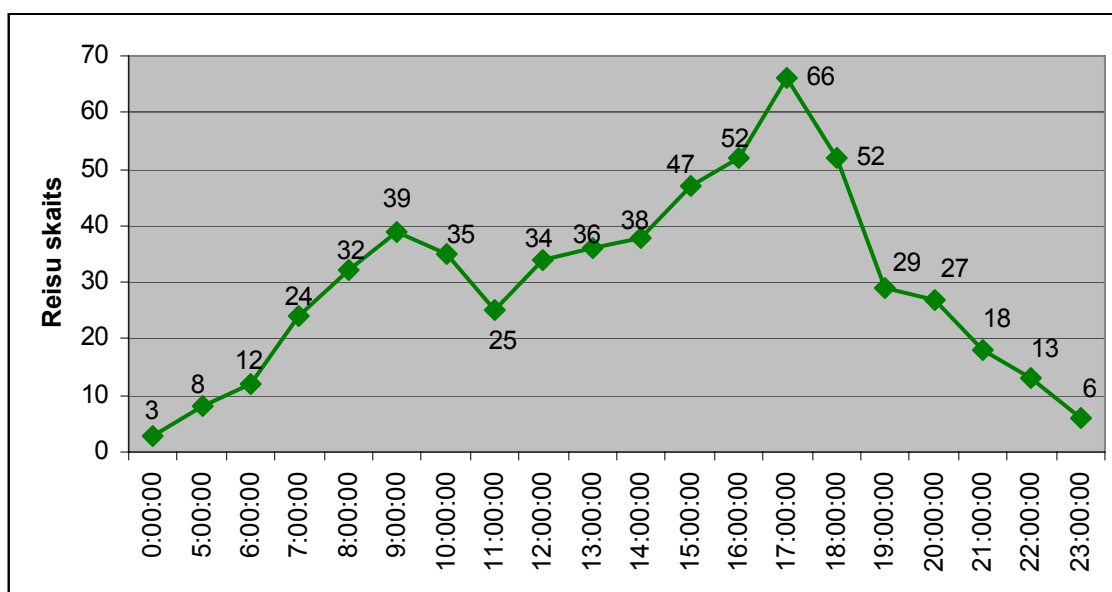
9% - iekšzemes reisu skaits. Kopīgo ainu var redzēt attēlā. Vidējais reisu skaits dienā laika posmā no 1998. gada līdz 2002. gadam ir 428 reisi.

13.9. attēls. Izpildīto reisu skaits

(a/s “Rīgas autoosta” dati)

A/s “Rīgas starptautiskā autoosta” dienā izpildāmo reisu skaits pieaug rīta stundās pēc plkst. 8.00 un vakara stundās. Noslodzes stundas ir no plkst. 16.00. – 18.00. Straujš izpildāmo reisu pieaugums ir vērojams pēc plkst. 15.00. Vislielākais reisu skaits tiek izpildīts ap plkst. 18.00 – vidēji 66 reisi stundā.

13.10. attēls. Reisu izpilde pēc laika sadalījuma (2002. gads).

(a/s “Rīgas autoosta” dati)

Analizējot a/s “Rīgas starptautiskā autoosta” rīcībā esošos datus par gada laikā veiktajiem reisiem un apkalpoto pasažieru skaitu sākot no 1998.g. un beidzot ar 2002.g., katru gadu ir vērojams pieaugums katram no šiem rādītājiem. Attiecība starp šiem rādītājiem saglabājas robežās no 8% – 9%. Pieaugums ir vienmērīgs.

Sākot no 2002.gada 16. septembra Rīgas starptautiskajā autoostā darbojas Rīgas domes organizētais Tūrisma informācijas centrs. Tūristiem tiek sniegta mutiska bezmaksas informācija par tūrisma iespējām Rīgā un Latvijā, tiek piedāvāti bezmaksas reklāmas un informācijas materiāli.

Kopš atvēršanas datuma līdz 2002. gada beigām Rīgas Tūrisma informācijas centrā autoostā ir apkalpoti 2587 tūristi.

13.2. Satiksme

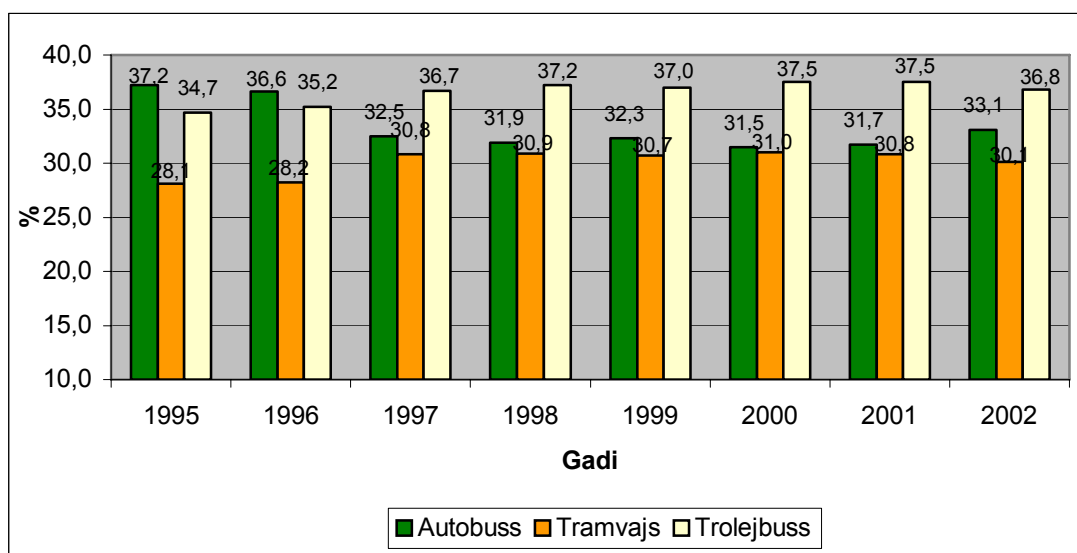
Kopš 1992. gada satiksme organizācijas jautājumi bija dažādu institūciju pārziņā, bet 1997. gadā tika izveidota atsevišķa struktūrvienība – Rīgas domes Satiksmes departaments. 1999. gadā Rīgas dome pieņēma Rīgas Satiksmes koncepciju laika posmam līdz 2003. gadam, kurā noteikti galvenie satiksmes un transporta attīstības virzieni galvaspilsētā.

13.2.1. Sabiedriskais transports

Pašlaik regulārus pasažieru pārvadājumus ar sabiedrisko transportu nodrošina “Tramvaju un trolejbusu pārvalde” SIA “Rīgas satiksme”, kā arī daudzas privātās kompānijas, kuras veic pārvadājumus ar maršruta taksometriem.

13.2.1.1. Sabiedriskā transporta izmantošana pa transporta veidiem

Transporta veidu izmantošanā laika posmā no 1995. gada līdz 2002. gadam ir vērojamas

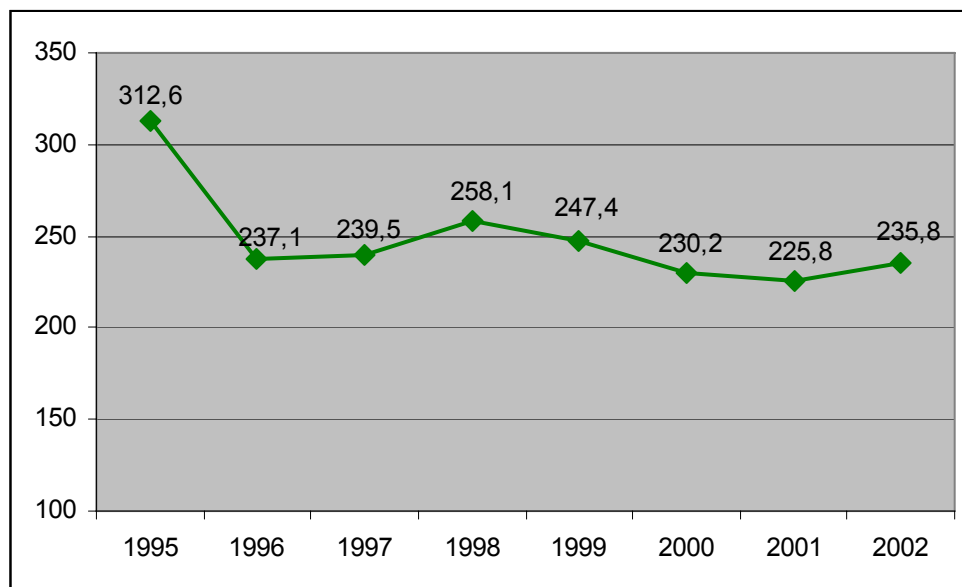

13.11.attēls. Sabiedriskā transporta izmantošana % pa transporta veidiem (RD Satiksmes departamenta dati)

izmaiņas (13.11. attēls). Ja 1995. gadā visiecientākais transporta veids bija autobuss, tad pēdējos gados stabili savas pozīcijas ieņem trolejbuss (2002. gadā to izmantoja 36% no visiem pārvadātajiem pasažieriem).

13.2.1.2. Ar pilsētas sabiedrisko transportu pārvadāto pasažieru skaits

Salīdzinot ar 1995. gadu, ar sabiedrisko transportu pārvadāto pasažieru skaits ir samazinājies par 25% (13.12. attēls), kas liecina, ka ir palielinājusies pirkspēja un ka iedzīvotāji vairāk pārvietojas ar privāto transportu vai kājām.

13.12. attēls. Pārvadāto pasažieru skaits sabiedriskajā transportā
(RD Satiksmes departamenta dati)

13.2.1.3. Rīgas pilsētas pašvaldības uzņēmumi

Latvijas Uzņēmumu reģistrā 20.02.2003. ir reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Rīgas satiksme”, kas ir izveidota, reorganizējot 2 pašvaldību uzņēmumus “Autobusu parks ”Imanta”” un “Tālava”. SIA “Rīgas satiksme” strādājošo skaits šobrīd ir 2334 cilvēki.

SIA “Rīgas satiksme” pasažieru pārvadājumus veic 63 pilsētas maršrutos un 16 piepilsētas maršrutos.

Uzņēmuma bilancē ir 461 autobuss, tai skaitā 241 jaunāks par 7 gadiem. No tiem:

- 58 ir “Ikarus” midibusi (ar zemo grīdu);
- 92 “Mercedes Benz – 539;
- 73 “Solaris urbino” (ar zemo grīdu);
- 17 “Mersedes Benz” (ar zemo grīdu)

13.2.1.4. Privātās kompānijas

Pasažieru pārvadājumu kārtību regulē Latvijas Republikas 12.09.1995. “Autopārvadātāju likums” un Ministru kabineta 26.02.2002. noteikumi Nr. 84 “Pasažieru regulāro autopārvadājumu iekšzemes maršrutu atklāšanas, grozīšanas, slēgšanas un atļauju izsniegšanas kārtība” un Rīgas domes 14.01.1997. noteikumi Nr.68 “Autotransporta pasažieru komercpārvadājumu licencēšanas noteikumi”.

Pārvadājumi ar maršruta taksometriem.

Šobrīd Rīgas pilsētā izveidoti 43 maršruta taksometru maršruti. Maršruta taksometru skaits uz līnijas dienā ir 263 transporta vienības.

13.3. tabula

Pārvadāto pasažieru skaita dinamika 1999. – 2002. (milj.)

(RD Satiksmes departamenta dati)

Gads	Taksobusi*	Maršruta taksometri	Kopā
1999	5,5	12,9	18,4
2000	5,3	14,9	20,2
2001	4,5	17,0	21,5
2002		19,4	19,4

*taksobusu maršruti slēgti 2001. gadā

Patreiz pasažieru pārvadājumus ar maršruta taksometriem veic 22 pārvadātājfirmas. Lielākās no tām ir a/s "Rīgas taksometru parks" (apkalpo 14 maršrutus ar a/m), SIA "VAS SV" (apkalpo 4 maršrutus ar 21 a/m) un SIA "Rīga taxi" (apkalpo 3 maršrutus ar 29 a/m).

13.2.1.5. Dzelzeļa pasažieru transports

Līdz 2002. gadam pasažieru pārvadājumus veica a/s "Latvijas Dzelzeļš", bet kopš 2002. gada ar pasažieru pārvadājumiem nodarbojas a/s "Pasažieru vilciens". Pasažieru pārvadājumu sistēmā ir veikti vairāki uzlabojumi – kopš 1995. gada ir ieviesti konduktori – kontrolieri dīzeļvilcienos, bet kopš 2001. gada jūnija – elektriskajos vilcienos. Rezultātā ir palielinājušies ienākumi, samazinājušies vandālisma akti vilcienos un pasažieri jūtas psiholoģiski komfortablāk.

Izkāpušo un iekāpušo skaits pa pieturām 2002. gadā kopumā Rīgas administratīvajās robežās ir pielikumā.

Vismazākais pasažieru apgrozījums ir sekojošās pieturās: Vecdaugavā, Juglā, Preču2, Gaismā, Rumbulā un Dārziņos.

Šobrīd nav plānots slēgt nevienu pieturu Rīgas administratīvajās robežās, 2003. gada laikā plānots atvērt jaunu – pie augstskolas "Turība". Šo pieturu atvērs un apsaimniekos pati

augstskola, bet pēc vienošanās ar a/s “Pasažieru vilciens” šajā maršrutā kursējošie vilcieni noteiktos laikos pieturēs.

Vecdaugavā, Gaismā, Rumbulā un Dārziņos pasažieru apgrozījums vislielākais ir vasarās, kad iedzīvotāji brauc uz savām vasarnīcām un dārziņiem, tādēļ pārējā sezonā šajās pieturās lielākoties nepietur.

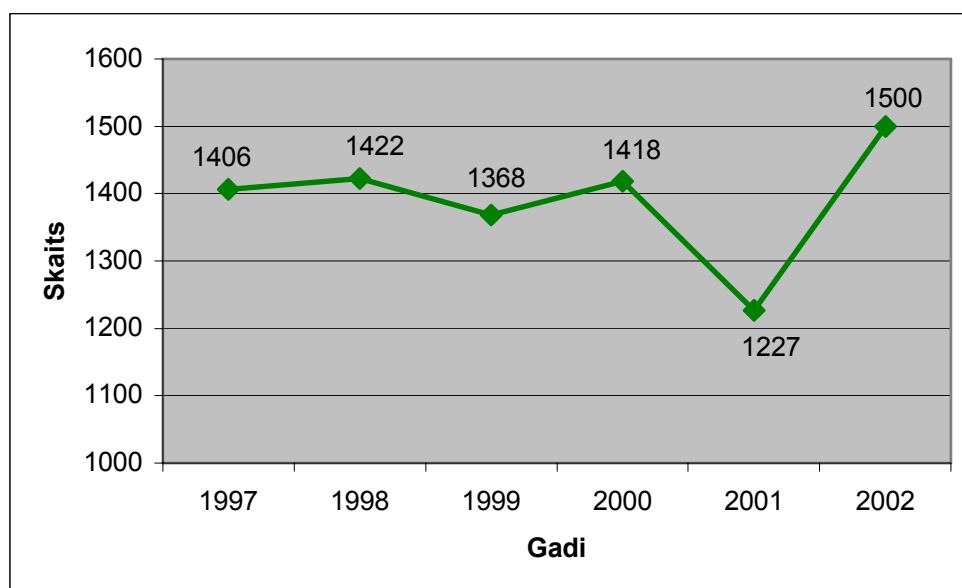
Pielikumā ir attēls par pasažieru apgrozījumu vasaras mēnešos. Nav vērojamas būtiskas atšķirības starp pasažieru apgrozījumu jūnijā, jūlijā vai augustā.

Esošā situācija ir tāda, ka Rīgas pilsētas sabiedriskajā transportā tiek dotētas mazturīgo un pensionāru biļetes, bet vilcienā Rīgas administratīvajās robežās – netiek dotētas.

13.2.1.6. Pārvadājumi ar vieglajiem taksometriem.

Šobrīd Rīgas pilsētā ir 40 pārvadātājfirmas ar 1495 a/m un 5 individuālā darba veicēji ar 5 a/m. Lielākās firmas ir SIA “Rīgas motors” (184 a/m), a/s “Zelta zirgs” (136 a/m), SIA “Vita vox” (131 a/m) un SIA “Rīga taxi” (121 a/m).

Vieglo taksometru skaita dinamiku raksturo sekojošs attēls. Rīgas dome ir noteikusi vieglo taksometru skaitu Rīgas pilsētā jeb izsniedzamo licences kartīšu skaitu, kas ir 1500

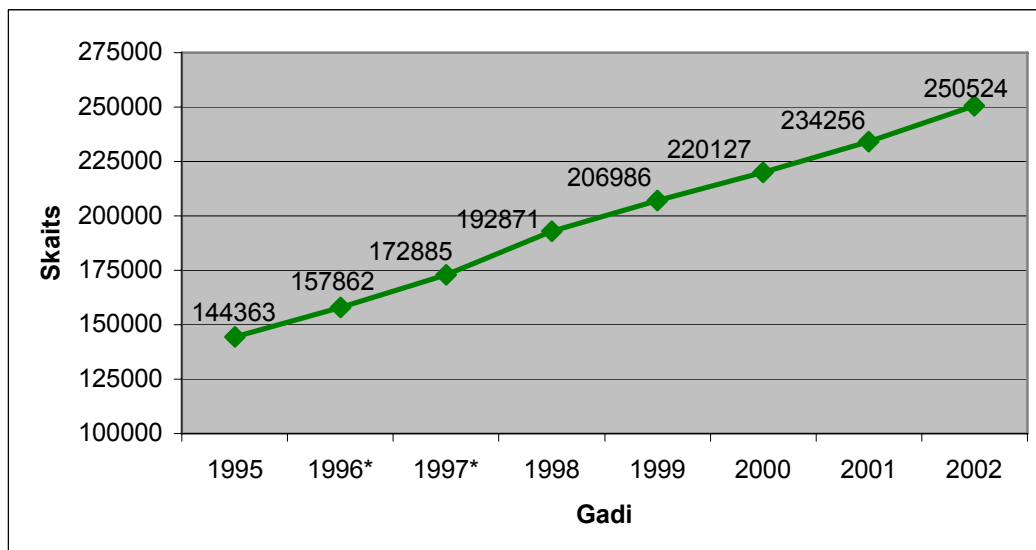
13.13. attēls. Vieglo taksometru skaita dinamika.

(Rīgas Domes Satiksmes departamenta dati)

13.2.2. Reģistrēto transportu līdzekļu skaits (pēc izlaiduma gada)

Latvijā jaunu, starptautiskiem standartiem atbilstošu autotransporta līdzekļu reģistru sāka veidot 1993. gada 1. janvārī Ceļu satiksmes drošības direkcijā. 1993. – 1994. gados notika automobiļu pārreģistrācijas process.

Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas notikušas lielas izmaiņas - automašīnu skaits kopš 1995. gada pieaudzis par 74 %. Kopējo ainu par transporta līdzekļu skaita dinamiku laika posmā no 1995. gada līdz 2002. gadam raksturo sekojošs attēls. Rīgā 2002. gadā bija reģistrētas 250524

* Kopējā transporta līdzekļu skaitā 1996. un 1997. gadā nav iekļauti motocikli un tricikli.

13.14. attēls. Reģistrēto transporta līdzekļu skaits (CSDD dati)

motorizētās vienības.

Pēc CSDD ziņām nav iespējams no datu bāzēm iegūt datus, kas ir vecāki par 2000. gadu, tādēļ tabulā ir atspoguļota situācija pēdējo trīs gadu laikā par reģistrēto automobiļu skaitu pēc vecuma (pielikumā tabula par reģistrēto transporta līdzekļu skaitu pēc izlaiduma gada).

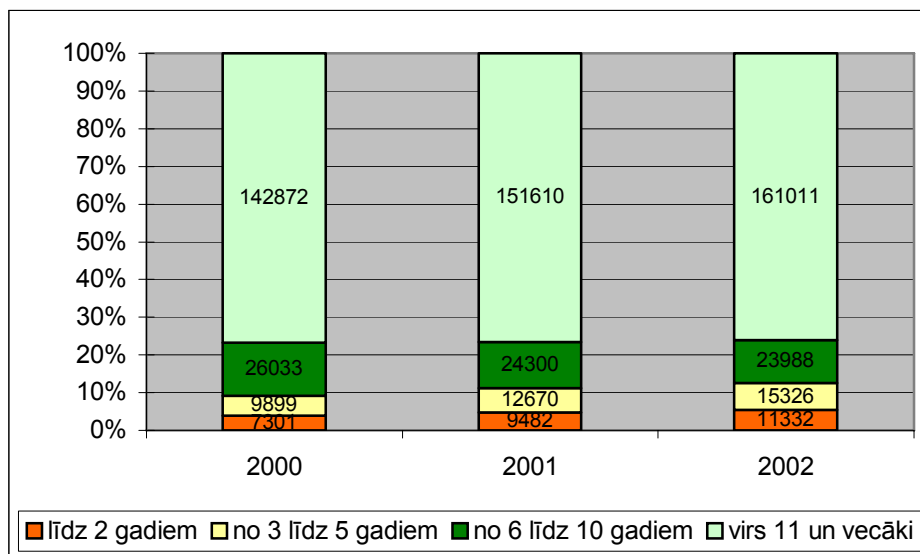
Esošā situācija ir tāda, ka visvairāk reģistrēto transporta līdzekļu, kas ir vecāki par 11 gadiem, ir visos transporta tipos un vecuma grupās. (13.4. tabula)

13.4. tabula.

Reģistrēto transporta līdzekļu skaits pēc vecuma (CSDD dati)

Vecums	Vieglie			Kravas			Autobusi		
	2000	2001	2002	uz 01.01.2001.g.	uz 01.01.2002.g.	uz 01.01.2003.g.	uz 01.01.2001.g.	uz 01.01.2002.g.	uz 01.01.2003.g.
līdz 2 gadiem	7301	9482	11332	2451	2308	2407	240	278	315
no 3 līdz 5 gadiem	9899	12670	15326	2972	4121	4768	268	384	378
no 6 līdz 10 gadiem	26033	24300	23988	5225	4344	4543	827	543	456
virš 11 un vecāki	142872	151610	161011	17454	19282	20612	2244	2310	2346
KOPĀ	186105	198062	211657	28102	30055	32330	3579	3515	3495

Attēlā ir raksturots vieglo transporta līdzekļu sadalījums pēc vecuma. Lielākā daļa reģistrēto automobiļu ir vecāki par 11 gadiem – vidēji 76%. 2000. gadā 11 gadus un vairāk vecuma grupā dominē izlaidumi no 1983. gada līdz 1990. gadam (kopā 88115 motorizētās vienības jeb 47% no visiem reģistrētajiem vieglajiem automobiļiem gadā). 2001. gadā 11 gadus un vairāk vecuma grupā dominē izlaidumi laika posmā no 1983. gada līdz 1991. gadam (kopā 11354

13.15. attēls. Vieglo transporta līdzekļu skaits pēc vecuma.
(CSDD dati)

motorizētās vienības jeb 57% no visiem vieglajiem automobiļiem gadā. 2002. gadā šajā pašā vecuma grupā dominē izlaidumi no 1983. gada līdz 1990. gadam (kopā 124117 motorizētās vienības jeb 59% no visiem vieglajiem automobiļiem gadā). Vecuma grupā no 6 līdz 10 gadiem ir vērojama 1993. gada izlaiduma īpatsvars – 2000. gadā – 4630, bet 2002. gadā skaits ir gandrīz dubultojies – jau 7207. Salīdzinoši liels ir 1998. gada izlaiduma īpatsvars - 2000. gadā 4639 vieglie automobiļi, bet 2002. gadā – jau 5501 automobīlis vecuma grupā no 3 līdz 5 gadiem.

Jaunāku izlaidumu automobiļu skaitam ir tendence pieaugt, kas liecina par iedzīvotāju lielāku pirktspēju. Ja 2000. gadā bija 3548 jaunākā izlaiduma automobīli, tad 2002. gadā – 5326, pieaugums ir gandrīz 19%.

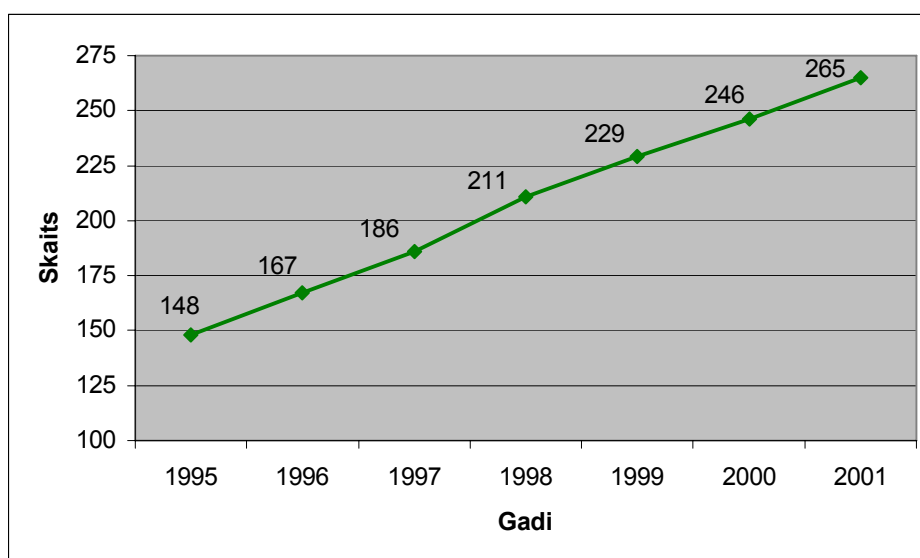
Kravas automobiļu grupā visvairāk ir automobiļu, kas ir vecāki par 11 gadiem un tāpat kā vieglajiem automobiļiem to skaitam ir tendence pieaugt. Šajā vecuma grupā dominē izlaidumi no 1986. gada līdz 90-to gadu sākumam visos apsekotajos gados. (6. pielikums) Vecuma grupā

no 6 līdz 10 gadiem visos reģistrētajos automobiļu tipos ir tendence šo transporta līdzekļu skaitam samazināties.

Autobusu grupā visvairāk ir izlaidumi no 1987. gada līdz 90-to gadu sākumam (7. pielikums)

13.2.3. Vieglo transporta līdzekļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 1995. gadā bija 148 viegļie automobiļi uz 1000 iedzīvotājiem (attēls). 2001. gadā šis skaits jau ir sasniedzis 265 viegļos automobiļus uz 1000 Rīgas

13.16. attēls. Vieglo automobiļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem (CSDD dati)

iedzīvotājiem. Automašīnu skaitam ir tendence pieaugt.

13.2.4. Kravas automašīnu transports un bīstamo kravu transports

1996. gada 9. jūlijā RD Attīstības departaments pieņēma kārtību, kādā pārvadājama degviela ar autotransportu Rīgā. Tajā tika iekļauta arī maršrutu shēma, kādā tiek pārvadātas šāda veida bīstamās kravas pa Rīgas teritoriju (13.1. kartoshēma). Vienīgā pilsēta, kurā ir izliktas atbilstošas ceļazīmes, ir tikai Ventspils.

13.2.5. Velotransports

Velosipēdi Rīgā kā pārvietošanās līdzeklis nav plaši izplatīts, jo nav atbilstoša satiksmes drošība, līdz ar to tie vairāk tiek izmantoti atpūtai un tūrismam. Netiek apkopota statistika par velosipēdu skaitu un pieauguma dinamiku pēdējos gados, bet esošā situācija rāda, ka pēdējo gadu laikā velosipēdistu skaits Rīgas ielās ir pieaudzis.

Rīgā velotransporta satiksmes attīstība ir apgrūtināta, jo ielu tīkls (to platums) un lielais automašīnu skaits var apdraudēt velosipēdistu drošību, tādēļ tika izveidota Velotransporta attīstības programma (Rīgas domes 22.08.2000. lēmums Nr.8762 "Par Velotransporta attīstības programmu Rīgas pilsētai"). Viens no galvenajiem šīs programmas uzdevumiem ir veloceļu infrastruktūras radīšana (mikrorajonu un centru savienojošu ceļu, drošu stāvvietu un velonovietņu izveidošana). Var uzskatīt, ka šī programma pilnībā nav īstenojusies. Pašlaik ir tikai viens veloceļņš "Vecrīga - Imanta – Jūrmala". Plānoto ceļu shēmu skatīt 13.2. kartoshēmā.

13.2.6. Satiksmes organizācija

Rīgas ielās ir uzstādīti 18,5 tūkstoši ceļa zīmju, 47 lielformāta maršruta shēmas, 226 luksoforu objekti un regulējamās gājēju pārejas. 45 luksoforu ir savienoti ar vadības centru.

Sākot ar 1995. gadu, 80% no visām pilsētas ceļa zīmēm ir atjaunotas un uzstādītas kvalitatīvas jaunas, Eiropas standartiem atbilstošas ceļa zīmes. Ceļa satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu uzturēšanai, uzstādīšanai un rekonstrukcijai atvēlētie līdzekļi, salīdzinot ar 1995. gadu ir palielinājušies, tomēr iedalītā finansējuma nepietiek pilnīgai drošības līmeņa izveidei. Novecojusī luksoforu tehnoloģiskā bāze neļauj operatīvi mainīt satiksmes regulēšanas režīmus.

Satiksmes organizācijas uzlabošanai 2002. gadā ir izveidots Lielrīgas reģiona kustības vadības centrs, kura galvenās funkcijas ir iegūt informāciju par satiksmes situāciju pilsētā, sistematizēt, analizēt šo informāciju un operatīvi veikt nepieciešamās izmaiņas satiksmes organizācijā. Šī projekta ietvaros jau ir izvietotas 35 videonovērošanas kameras, lielākoties pie tiltiem un Vecrīgā.

13.2.7. Dienas vidējā intensitāte krustojumos un lielāko sastrēgumu vietas

Dienas vidējā intensitāte un lielāko sastrēgumu vietas ir savstarpēji saistītas. Pamatā sastrēgumi veidojas uz maģistrālajām ielām pilsētas centrā un pie Daugavas šķērsojumiem uz tiltiem. Rīgas Domes Satiksmes departaments ir izveidojis karti par gada vidējo dienas intensitāti, kas pievienota 8. pielikumā.

13.2.8. Degvielas uzpildes stacijas

Vislielākā degvielas uzpildes staciju celtniecības intensitāte bija no 1995. gada līdz 1997. gadam. Šobrīd ir 122 degvielas uzpildes stacijas (13.3. kartoshēma), bet to skaits varētu būt

mazāks, jo par dažām nav konkrētu ziņu (piemēram, Katlakalna 1). Pēc esošās informācijas tikai viena DUS ir projektēšanā

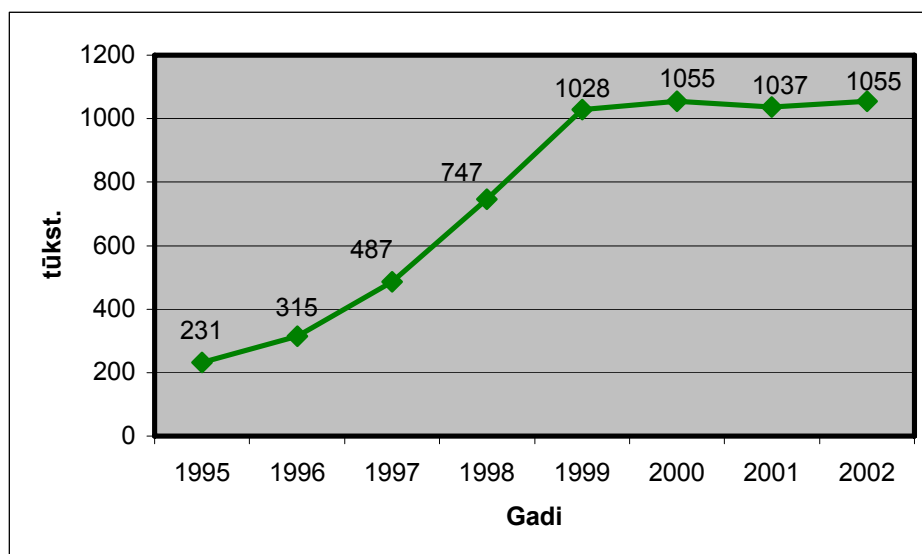
13.3. Tehniskā infrastruktūra

13.3.1. Ielas

Ielas ir pilsētas transporta sistēmas pamatsastāvdaļa. Rīgas ielās intensitāte ir 12 reizes lielāka nekā vidēji valstī. Tas nozīmē, ka Rīgas ielu seguma, kas izbūvēts atbilstoši vienotiem standartiem, izmantojot vienādas tehnoloģijas un materiālus, kalpošanas laiks īsāks nekā valsts autoceļiem. Esošo ceļu standarti ir GOST 9128-84 un CEĻŠ-94. Ceļš-94 (Road-94) ir adaptēts zviedru ceļu standarts, kas paredz jaunu ceļu seguma konstrukciju izmantošanu. Jaunās ielas ir ne tikai izturīgākas un ilgāk kalpo, bet arī ievērojami samazina trokšņu līmeni, kas nav mazsvarīgi intensīvas satiksmes apstākļos.

Rīgā ir aptuveni 1510 ielas. Rīgas maģistrālo ielu kopgarums ir 432 km. Rīgas brauktuvju kopplatība (tai skaitā maģistrālās ielas, rajonu nozīmes ielas un tiltu brauktuves un uzbrauktuves ir 9309 tūkstoši m². Ielu segums (brauktuvju un ietvju) kopā sastāda 10260 tūkst. m².

Kopējais atjaunoto ielu segumu apjoms laika posmā no 1995. gada līdz 2002. gadam ir 5955 tūkst. m², bet atjaunoto segumu apjomus pa gadiem var redzēt attēlā. Vērojams, ka no 1999. gada katru gadu tiek atjaunots aptuveni vienāds ielu segumu daudzums, kas, salīdzinot ar 1995. gadu, ir

13.17. attēls. Atjaunotie ielu segumi laika posmā no 1995. gada līdz 2002. gadam.
(Rīgas Domes Satiksmes departamenta dati)

pieaudzis gandrīz 5 reizes.

Pēc Rīgas domes satiksmes departamenta uzkrātais remonta deficīts sastāda Ls 41 milj.

13.3.2. Tilti, satiksmes pārvadi, tuneļi un krastmalas

Rīgas ielu tīklā ir 32 tilti, 35 satiksmes pārvadi, 11 gājēju tilti, 22 satiksmes tuneļi. Tiltu un satiksmes pārvadu kopgarums ir 9,1 kilometrs. Tuneļu kopgarums ir 680 metri, krastmalu kopgarums ir 38 kilometri.

Inženierbūves veidotas galvenokārt dzelzsbetona konstrukcijā. Lielākajiem tiltiem pār Daugavu – Akmens tiltam un Vanšu tiltam, kā arī nelieliem tiltiņiem pār Pilsētas kanālu Kronvalda bulvārī un Zundu Basteja ielā laiduma konstrukcijas ir no metāla. Pirmajos septiņos valsts neatkarības gados nepietiekama uzturēšanas un atjaunošanas darbu finansējuma dēļ Rīgas tilti, satiksmes pārvadu un tuneļu ekspluatācijas stāvoklis ir būtiski pasliktinājies, bet kopš 1997. gada stāvoklis ir pakāpeniski uzlabojies.

Lai novērotu Rīgas tiltu, satiksmes pārvadu un tuneļu nestspēju, ilgmūžību un satiksmes drošību, apmēram desmit būvēm ik gadu jāveic speciālas apskates.

13.3.3. Kabeļu infrastruktūras raksturojums

Esošo situāciju apgaismojuma komunikāciju jomā raksturo sekojoša tabula (13.5. tabula). Vidējais kabeļu pieaugums laika posmā no 1995. gada līdz 2002. gadam ir 20000 m gadā.

13.5. tabula

Apgaismojuma komunikācijas

(RD Satiksmes departamenta dati)

Kabeļu līnijas zeme	1201379m
Gaisa kabeļu līnijas zemē	270662
Gaisa vadu līnijas	231885
Kopā	1703926

Informācija par “Lattelekom” un “Latvenergo” kabeļiem nav pieejama.

13.3.4. Rīgas pilsētas apgaismojums

Rīgā ir aptuveni 1510 ielas, no kurām apgaismotas ir 1268 ielas. Nav apgaismotas vai daļēji apgaismotas ir 242 ielas, tai skaitā:

- Centra rajonā – 5 ielas;
- Kurzemes rajonā – 53 ielas;

- Latgales priekšpilsētā – 33 ielas;
- Vidzemes priekšpilsētā – 45 ielas;
- Zemgales priekšpilsētā – 44 ielas;
- Ziemeļu rajonā – 62 ielas.

Neapgaismoto un daļēji apgaismoto ielu īpatsvars ir 16% no kopējo ielu skaita vai aptuveni 10% no kopējo ielu garuma, jo apmēram 95% no šīm ielām ir 4. kategorijas ielas – bez sabiedriskā transporta, pilsētas nomalēs, ar retāku apbūvi.

Laika posmā no 1991. gada līdz 1996. gadam pilsētas ielas tika pagaismotas vissliktāk, jo līdzekļu trūkuma un elektroenerģijas tarifu dēļ netika nodrošināts nepieciešamais finansējums ne pilsētas apgaismošanai, ne infrastruktūras uzturēšanai. Nepilnīgais apgaismojums (tika ieslēgts tikai katrs trešais pilsētas gaismas ķermenis) pilsētas parkos, skvēros, dzīvojamos masīvos un ielās pazemināja iedzīvotāju, kā arī pilsētas viesu drošību.

Šāda taupības režīma dēļ radās vairākas nopietnas problēmas:

- apgaismotie ielas posmi mijās ar neapgaismotajiem, pasliktinot satiksmes drošību Rīgā;
- tika bojātas apgaismojuma infrastruktūras iekārtas (kabeļi, elektrības sadales skapji), kas ilgstoši netika izmantoti, atmosfēras un mitruma iedarbības rezultātā nolietojās daudz ātrāk. Ieviešot normālo apgaismojuma režīmu, to bojājumu novēršanai bija nepieciešami ievērojami papildus līdzekļi.

Sākot ar 1997. gadu, situācija pakāpeniski izlabojās. No 1997. gada ir nomainīti 22,6 tūkstoši gaismas ķermeņi ar energoefektīvākām spuldzēm (vecos 250-400 W vietā – energoefektīvākās 100-200W). Līdz ar to no 2002. gada, nepalielinot finansējumu, tiek nodrošināts pilns apgaismojums diennakts tumšajā laikā (līdz tam 10 gadus bija taupības režīms).

Piešķirto līdzekļu apjoms apgaismojuma sistēmas uzturēšanai laika posmā no 1995. gada līdz 2002. gadam ir 11,5 miljoni Ls, celtniecībai, rekonstrukcijai un projektēšanai – 2,4 miljoni Ls.

No 1997. gada ir nomainīti vai uzstādīti no jauna 80 sadales – uzskaites skapji, 450 kabeļskapji (cipkastes), 1280 jauni balsti, 198 km gaisvadu līniju.

Rīgas ārējā apgaismojuma tīkla ekspluatāciju veic Rīgas pašvaldības bezpeļņas organizācija SIA "Rīgas gaisma". Uzņēmēj sabiedrības pamatuzdevums ir nodrošināt apgaismojumu pilsētas ielās, laukumos, parkos, kā arī veikt ārējā apgaismojuma tīkla remontu un uzlabot kvalitatīvos rādītājus.

13.7. Autostāvvietas

Pēdējo gadu laikā strauji ir pieaudzis Rīgā reģistrēto vieglo automobiļu skaits – vidēji par 7 – 9 % gadā.

Lai palielinātu Rīgas centra ielu caurlaidību, ir nepieciešams atbrīvot ielu braucamo daļu no automašīnu stāvvietām, automobiļus pārvietojot uz daudzstāvu vai pazemes autostāvvietām.

Pašlaik Rīgā automašīnas var novietot gan uz ielas braucamās daļas (2002. gadā bija 1656 stāvvietas), gan pazemes autostāvvietā Kronvalda parkā un Basteja bulvārī "Jēkaba arkādē", gan daudzstāvu garāžās: "Car parking" pie Ģertrūdes baznīcas, Prāgas ielā pie Centrāltirgus, Republikas laukumā un pie Sporta pils Kr. Barona ielā (13.4. kartoshēma).

Vislielākā no šīm autostāvvietām ir Rīgas 1. garāža, kas atrodas Republikas laukumā 2a – 320 vietas.

Vēl ir vairākas daudzstāvu autostāvvietas, kas paredzētas "savējiem" vai veikala klientiem:

- Jeruzalemes ielā ir tikai ēkas biroja nomniekiem (celta 2002. gadā);
- Ģertrūdes ielā (t/c "Barona centrs" (2001));
- Pie t/c "Mols" ir veikala klientiem (2002);
- Pie t/c "Olimpija" ir veikala klientiem (2002).

Pakāpeniski turpinās maksas stāvvietu ierīkošana arī uz ielas braucamās daļas – vietās, kur līdz šim varēja novietot bez maksas.

Saskaņā ar spēkā esošajiem likumdošanas aktiem par maksas autostāvvietām, kas atrodas ielu sarkano līniju robežās (uz ielu braucamās daļas), atbild pašvaldība. Pārvaldītājs ir bezpeļņas organizācija SIA "Rīgas autostāvvietas".

Izstrādājot Rīgas satiksmes koncepciju, pilsētas virzienā no Vecrīgas uz Juglu tika sadalīta trīs zonās – A, B un C. Saskaņā ar šo zonējumu un vadoties pēc principa – jo tuvāk pilsētas centram, jo dārgāk – ir noteikti dažādi tarifi (no Ls 1 līdz Ls 0,20). A un B zonā visas maksas stāvvietās ir paredzētas īslaicīgai stāvēšanai ar mērķi nodrošināt pēc iespējas lielāku automašīnu apriti vienā autostāvvietā. Maksa pagaidām tiek iekasēta tikai darbdienās no plkst. 8.00 līdz 20.00.

13.4. Pasta pakalpojumi

Galvenokārt Rīgas teritorijā pasta pakalpojumus sniedz valsts a/s "Latvijas pasts", kā arī apmēram 21 kurjerfirma ("MGS Kurjers", "Velogrupa" "M79" u.c.). Latvijas pastam 2001. gadā bija 49 pasta iestādes un nodaļas, kas ir par 8 mazāk nekā 1995. gadā. Valsts a/s "Latvijas pasts" sniedz šādus pakalpojumus:

1. Pasta sūtījumi (vēstules, bandroles, pakas sīkpakas, korespondence ar apmaksātu atbildi u.c.);
2. Finanšu operācijas (naudas pārvedumi);
3. Sakaru pakalpojumi (starptautiskas tālsarunas, telefaksa dienests);
4. Citi pakalpojumi (laikrakstu un žurnālu abonēšana u.c.).

Visi starptautiskie pasta sūtījumi uz ārvalstīm tiek nosūtīti, izmantojot tiešos Latvijas aviosakarus ar aviokompāniju *Air Baltic*, *Finnair*, *SAS*, *Aeroflot*, *LOT*, *ČSA* u.c. lidojumiem.

Pasta sūtījumi iekšzemē ir strauji pieauguši: ja 1995. gadā vēstules, pastkartes, bandroles tika nosūtītas 4718 tūkst. apmērā, tad 2001. gadā šo pakalpojumu apjoms palielinājās gandrīz 7 reizes un bija 31528 tūkst. sūtījumu.

Visi starptautiskie pasta sūtījumi uz ārvalstīm tiek nosūtīti, izmantojot tiešos Latvijas aviosakarus ar aviokompāniju *Air Baltic*, *Finnair*, *SAS*, *Aeroflot*, *LOT*, *ČSA* u.c. lidojumiem.

Vēstuļu, pastkaršu un bandroļu skaits uz ārvalstīm, salīdzinot ar 1995. gadu, ir pieaudzis par 21%, 2001. gadā sasniedzot 1981 tūkst. Vēstuļu, pastkaršu un bandroļu skaits no ārvalstīm 1995. gadā bija 2519 tūkst., bet 2001. gadā – 2668 tūkst.

Paku skaits iekšzemē ir strauji pieaudzis pēdējo 7 gadu laikā – aptuveni par 6 reizēm. 1995. gadā tika nosūtīti 15,5 tūkst. paku, bet 2001. gadā – 88,4 tūkstoši, kas ir par 121% vairāk nekā 2001. gadā.

Paku skaits uz ārvalstīm ir samazinājies, salīdzinot ar 1995. gadu, par 36%, savukārt, no ārvalstīm paku skaits 2001. gadā bija 200,4 tūkst., kas ir par 6 reizēm vairāk nekā 1995. gadā.

Naudas pārvedumi iekšzemē ir samazinājušies – 1995. gadā tika nosūtīti 137 tūkst., bet 2001. gadā – 116,4, kas skaidrojams ar banku tīkla attīstību un lētākiem banku noteiktajiem tarifiem., savukārt uz ārvalstīm ir pieaudzis naudas pārvedumu skaits par 13 reizēm, jo pasta noteiktie pārvedumu izcenojumi ir mazāki nekā bankās. 1995. gadā tika veikti 2,2 tūkst. naudas pārvedumi, bet 2001. gadā skaits ir sasniedzis jau 30,5 tūkstošus. Arī naudas pārvedumu skaits no ārvalstīm uz Latviju ir pieaudzis – par 2,5%, salīdzinot ar 1995. gadu, t.i., 2001. gadā bija 7,9 tūkst. naudas pārvedumu no ārvalstīm.

Piegādāto laikrakstu skaits pēdējos gados ir strauji pamazinājies, kas skaidrojams ar Abonēšanas centra “Diena” piedāvāto labāku pakalpojumu kvalitāti, nodrošinot laikrakstu piegādi līdz 7.00 no rīta. Piegādāto laikrakstu skaits 1995. gadā bija 137,2 milj., bet 2001. gadā skaits ir sarucis līdz 116,4 miljoniem. Arī piegādāto žurnālu skaitā ir vērojamas izmaiņas, salīdzinot ar 1995. gadu, ir samazinājies piegādāto žurnālu skaits aptuveni par 100 tūkstošiem, 2001. gadā bija 0,3 miljoni piegādāto žurnālu.

LITERATŪRAS SARAKSTS

Literatūras saraksts

1. A/s "Pasažieru vilciens" materiāli, 2003
2. Biedriņš A., Liepiņš E. *Latvijas industriālā mantojuma ceļvedis*. Rīga, 2002.
3. Būvniecības nacionālā programma 2002-2012. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2002.
4. Dabas ģeogrāfijas enciklopēdija
5. Kaprālis J. Pārskats par ģeotehnisko izpēti Dienvidu tiltam pār Daugavu. Skiču projekts. Ģ.F. inv. Nr. 13484, 2002.
6. Kaprālis J. Pārskats par inženierģeoloģisko izpēti tehniski ekonomiskajam pamatojumam Daugavas jaunajam šķērsojumam Rīgā, Ģ.F. inv. Nr.12368, 2000.
7. Klepers J., Danilāne D., Janduļina J. *Motorizētais transports – galvenais gaisa piesārņotājs Rīgā*. Vides vēstis Nr.2., 2002.
8. Latvijas akustiķu savienība, 2003
9. Latvijas dzīvojamais fonds 2000. Statistikas biļetens. Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde. Rīga, 2001.
10. Latvijas Nacionālais ziņojums Istanbul+5, Rīga, 2001.
11. Latvijas pašvaldību dzīvojamais fonds 2000. Statistikas biļetens. Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde. Rīga, 2001.
12. Latvijas 2000.gada tautas skaitīšanas rezultāti, Rīga. 2002.
13. Latvijas Republikas mājokļa politikas koncepcija. 1996.
14. Latvijas Vides aģentūras materiāli, 2003
15. Līduma I. *Rīgas pilsētas un Rīgas rajona teritorijas inženierģeoloģisko apstākļu izvērtējums celtniecības vajadzībām*. Rīga, Ģ.F. inv. Nr.11366,1994.
16. Mājokļu būvniecības, rekonstrukcijas un modernizācijas ilgtermiņa kreditēšanas izveides koncepcija. 19.11.1997.
17. Mājokļu attīstības kreditēšanas programma (I un II posms).
18. Mājokļa attīstības un apsaimniekošanas koncepcija Rīgas pilsētai. Projekts. Rīga, 2000.
19. Mājokļu attīstības veicināšanas sistēma. Valsts pasūtījums 08.00.17. Rīga, 1997.
20. Moldāne L. "Ģeotehnisko darbu izpildes pārskats: Objekts Būvlaukums Brīvības gatvē 368, Rīgā. 2001, Ģ.F. inv. Nr.12509.
21. Reģionu attīstība Latvijā. VSIA "Reģionu attīstība", Rīga, 2003

22. Rīgas attīstības plāns. 1995. – 2005. Rīga, 1996.
23. Rīgas dārzi un parki materiāli, 2003
24. Rīgas domes Vides departamenta materiāli, 2003
25. Rīgas domes Satiksmes departamenta materiāli, 2003
26. Rīgas meža aģentūras materiāli, 2003
27. *Rīgas Vēsturiskā centra vīzija 2020. Saglabāšanas un attīstības koncepcija.* VKPAI, Rīga, 2002
28. Rīga skaitļos 1998. CSP, Rīga, 1999.
29. Rīga skaitļos 1999. CSP, Rīga, 2000
30. Rīga skaitļos 2001, CSP, Rīga, 2002
31. Rīga skaitļos 2002. CSP, Rīga, 2003.
32. Rīgas ūdens materiāli
33. Rīgas Vides pārskats, 2001
34. Rīga XX gadsimtā
35. SIA “Arko Nekustamais Īpašums Latvija” Tirgus pētījums “Savrupmāju ciemati Rīgas apkārtnē”, 2002.
36. Spudas G. Pārskats par inženierģeoloģisko izpēti daudzstāvu garāžas būvlaukumā Krasta ielā 46, Rīga, Ģ.F. inv. Nr.12350, 2001
37. Statistikas gadagrāmata Latvijas reģioni skaitļos 2001 Rīga 2002
38. Švēde A. Inženierģeoloģisko izpētes darbu atskaite: Objekts SIA “Pa rokai” Krasta ielā 70, Rīgā.
39. Švēde A. Inženierģeoloģisko izpētes darbu atskaite: Objekts Spilves saldētavas Podeaga ielā 29, Rīgā, Ģ.F. inv. Nr.13007, 1999.
40. Tsenkova S. A Concept for A Housing Monitoring System in Latvia. Calgary, Canada, 2002.
41. Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas materiāli
42. Valsts statistikas un Medicīnas tehnoloģiju aģentūras materiāli
43. Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību. Rīga, 1996.gada decembris.
44. Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību. Rīga, 2002.gada decembris
45. Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas Būvniecības departamenta materiāli
- 46.

Interneta avoti:

www.mantojums.lv

www.csb.lv

www.vsmta.lv

www.iem.gov.lv

www.lm.gov.lv

www.em.gov.lv

www.rcc.lv

PIELIKUMI

Pielikumu saraksts

1. Rīgas pilsētas sabiedrisko apstādījumu attīstības tendences (“Rīgas dārzi un parki materiāli”).
2. Trokšņu līmeņu Rīgas vēsturiskā centra ielās (“R&D Akustika materiāli Rīgas vēsturiskā centra izpētei”).
3. Ekvivalentā skaņas līmeņa diskomforta tālā perspektīva (VAS “Starptautiskās lidosta Rīga” Teritorijas attīstības programma 2002. – 2020. gadam).
4. Maksimālā skaņas līmeņa diskomforta tālā perspektīva teritorijas plānojums (VAS “Starptautiskās lidosta Rīga” Teritorijas attīstības programma 2002. – 2020. gadam).
5. 2000. gadā saražoto bīstamo atkritumu daudzums Rīgas pilsētas uzņēmumos (L4 materiāli).
6. Mazumtirdzniecības un sabiedriskās ēdināšanas apgrozījums (Valsts statistikas pārvaldes dati).
7. Pasākumi Rīgā, 2003. gada 7. jūlijs (Rīgas domes Kultūras pārvaldes materiāli).
8. VID datu bāzes izdruka par izklaides iestādēm Rīgā.

Rīgas pilsētas sabiedrisko apstādījumu attīstības tendences

Nr.p.k.	Objektu nosaukumi	1999.g.	2000.g.	2001.g.	2002.g.	2003.g.
Centra rajons						
1	Kanālmalas apstādījumi	10,41	12,26	12,26	12,26	12,26
2	Esplanāde	6,79	6,79	6,79	6,79	6,79
3	Brīvības aleja	0,63	0,64	0,64	0,64	0,68
4	Baumaņa skvērs	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08
5	11.novembra krastmala	2,31	2,31	2,31	2,31	2,31
6	13.janvāra ielas apstādījumi	0,90	0,90	0,9	0,9	0,9
7	Pils laukums	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95
8	Jēkaba laukums	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85
9	Līvu laukums	0,43	0,43	0,43	0,43	0,47
10	Alberta laukums	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
11	Pēterbaznīcas skvērs	0,20	0,20	0,2	0,2	0,2
12	Doma laukums	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
13	Jēkaba baznīcas skvērs	0,05	0,05	0,05	0,05	0,02
14	Basteja bulvāra-Smilšu ielas apst.	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
15	Herdera laukums	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
16	Strēlnieku laukums	0,10	0,10	0,095	0,095	0,09
Vidzemes priekšpilsēta						
17	Lielie kapi	34,00	34,00	34	34	22
18	Brasas tilta skvērs	1,72	1,72	1,72	1,72	1,72
19	Brasas stacijas skvērs	0,89	0,80	0,8	0,8	0,8
20	Dailes teātra un alpinārija apst.	0,96	0,42	0,42	0,42	0,42
21	Brīvības 266	0,90	0,90	0,9	0,9	0,9
22	Miera - Klusās ielas skvērs	0,66	0,66	0,66	0,66	0,66
23	Apstādījumi Zemitāna laukumā	0,55	0,55	0,55	0,55	0,62
24	Briāna -Palīdzības ielas skvērs	0,54	0,54	0,54	0,54	0,54
25	Brīvības- Ropažu ielu skv.(Alfa)	0,51	0,51	0,51	0,51	0,47
26	Brīvības- Ropažu ielu skv.(VEF)	0,30	0,30	0,3	0,3	0,33
27	Kr. Voldemāra -Šarlotes ielu skv.	0,37	0,25	0,25	0,25	0,25
28	Miera- Hospitāļu ielu skvērs	0,16	0,15	0,15	0,15	0,15
29	Brīvības Biķernieku ielas st.	0,03				
30	Apstādījumi pie Jaunās Ģertrūdes	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
31	Kr. Voldemāra -A.Briāna ielu skv.	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08
32	APST. Brīvības -Miera	0,02				
Ziemeļu rajons						
33	Kronvalda parks	11,92	11,5	11,5	11,5	11,5
34	Apstādījumi Muižas- Eksporta ielās	9,76	2,21	2,21	2,21	2,21
35	Viestura dārzs	7,60	7,60	7,6	7,6	7,6
36	Anatomikuma laukums	0,70	0,70	0,7	0,7	0,59
37	Vašingtona laukums	0,36	0,32	0,32	0,32	0,32
38	Hanzas- Strēlnieku- Melngaiļa ielu skv.	0,19	0,19	0,19	0,19	0,35

39	Sarkandaugavas parks		2,3	1,31	1,31	1,31	1,31
40	Aldara parks		2,20	2,10	2,1	2,1	2,12
41	Kanālmala posmā no Kronvalda bulvāra līdz Eksporta ielai		0,17	0,17	0,17	0,17	0,17
Latgales priekšpilsēta							
40	Grīziņkalna parks		10,37	10,45	10,45	10,45	10,45
41	Ziedoņa dārzs		6,37	6,37	6,37	6,37	6,37
42	Maskavas dārzs		6,19	6,13	6,13	6,13	5,59
43	Klusais dārzs		3,94	4,73	4,73	4,73	4,73
44	Miera dārzs		3,68	3,80	3,80	3,80	3,68
45	Ebreju kapi		2,73	2,80	2,80	2,80	2,80
46	Kojusalas dārzs		1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
47	Kino "Maska" skvērs		1,52	0,69	0,69	0,69	0,69
48	A.Deglava-Pērnavas ielu skv.		0,72	0,75	0,75	0,75	0,66
49	Maskavas -M.Kalnu ielas skv.		0,38	0,54	0,54	0,54	0,54
50	Rēznes Lomonosova ielu skv.		0,27	0,24	0,24	0,24	0,24
51	Ebreju piemiņas vieta		1,34	1,34	1,34	1,34	1,34
52	Ķengaraga parks		3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
53	Pāvila baznīcas skvērs		0,63				
55	A.Čaka- Pērnavas skvērs		0,07				
56	Zinātņu Akadēmijas skvērs		0,67				

Kurzemes rajons

57	Dzegužkalna parks		10,03	10,03	10,03	10,03	10,03
58	Nordeķu parks		5,65	5,65	5,65	5,65	5,65
59	Spilves skvērs		5,26	5,26	5,26	5,26	5,26
60	Ķīpsalas skvērs		4,40	4,70	4,70	4,70	2,30
61	Apstādījumi AB dambī		2,94	4,10	4,10	4,10	4,10
62	Sudrabkalniņš		1,95	1,95	1,95	1,95	1,95
63	Apstādījumi Raņķa dambī		1,41	1,41	1,41	1,41	1,41
64	Apstādījumi pie Akmens tilta		0,88	0,88	0,88	0,88	0,88
65	Slokas -Kuldīgas ielu apstādījumi		0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
66	Skvērs pie Zunda kanāla		0,64	0,64	0,64	0,64	0,64
67	Raņķa d.-Meža-Reinberga b. skvērs		0,52	0,52	0,52	0,52	0,52
68	Dzirciema- Slokas ielu skv.		0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
69	Dzirciema -Bullu ielas apstādījumi		0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
70	Slokas -Kandavas ielu skv.						

Zemgales priekšpilsēta

66	Uzvaras parks (bērnu rotaļu laukums)		25,95	30,04	30,04	30,04	31,58
67	Apstādījumi pie Uzvaras monumenta		2,67	7,73	7,73	7,73	7,73
68	Arkādijas parks		6,92	6,92	6,92	6,92	6,92
69	Māras dīķa apstādījumi		11,4	11,19	11,19	11,19	11,19
70	Ēbelmuižas parks		9,30	9,30	9,30	9,30	9,08
71	Daugavmalas apstādījumi		3,06	3,06	3,06	3,06	3,06

72	Meteora dārzs	2,08	2,08	2,08	2,08	2,08
73	Jaunatnes dārzs	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30
74	Furniera skvērs	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
75	Pilsoņu- Ventspils ielu skvērs	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
76	Buru ielas skvērs	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33
77	Bāriņu-Talsu ielu skvērs	0,14	0,14	0,14	0,14	0,1
78	Brīvzemnieka- Vienības gatves skv.	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
79	O.Vācieša- M.Nometņu ielu apstādījumi	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07
80	Bāriņa- Smilģa ielu skv.	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
81	Jelgavas -Satiksmes ielu apstādījumi	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
82	Candera ielas skvērs	0,20	0,20	0,20	0,20	0,23
83	Mārupītes skulptūru parks	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
84	Terora upuru piemiņas vietas					
	apstādījumi Torņakalnā	0,56	0,56	0,56	0,56	0,56

Mazumtirdzniecības un sabiedriskās ēdināšanas apgrozījums, tūkst. Ls

	Sabiedriskās ēdināšanas apgrozījums	Mazumtirdzniecības apgrozījums	Pārtikas preces	No tām uztura produkti	Alkohols, tabaka un tabakas izstrādājumi	Nepārtikas preces
1995	28	435	231	181	50	204
1996	46	454	242	184	58	212
1997	40	595	253	192	61	342
1998	47	741	311	232	79	430
1999	62	949	357	272	85	592
2000	68	1035	319	229	90	716
2001	91	1221	349	255	94	872

Trokšņu līmeņi Rīgas Vēsturiskā Centra ielās.

					Rezultāti			
Poz	Datums	Laiks	Ilgums	Mērījuma vieta	L _{Aeq} , dBA	L _{A1} , dBA	L _{A95} , dBA	Piezīmes
1	11.03.03	14:30	20'	Eksporta iela pie Sakaru ielas, 2m no ēkas	75.9	84.5	68.0	Laiks apmācies, mitrs, bet bez nokrišņie m; t°=+4°C; p=758mm Hg
2	11.03.03	15:20	20'	Eksporta iela starp pasažieru ostu un Vanšu tiltu, 25 m no Statoil uz ostas pusi	75.9	84.3	64.5	
3	11.03.03	16:15	16'40"	11. Novembra krastmala pie prezidenta pils tālākā no Vanšu tilta stūra	75.7	81.8	68.5	
4	11.03.03	16:45	16'40"	11. Novembra krastmala starp namiem Nr5 un 7, 50m no Bīskapa g.	74.4	81.5	67.3	
							L _{A99} ,dB	
5	13.03.03	16:40	20'	11. Novembra krastmala starp Akmens un Dzelzceļa tiltiem, 20m no Minsterejas ielas, pie autostāvvietas	75.2	83.8	64.8	Apmācies, sauss,

6	13.03.03	17:35	20'	13.Janvāra iela, 5m no krustojuma ar Kungu ielu uz Dzelzceļa stacijas pusi	69.7	78.8	62.3	bez nokrišņiem; t°=0°C; p=750Hg
7	21.03.03	13:40	20'	Satekles iela starp Elizabetes un Dzirnavu ielām, apmēram pa vidu, ēku pusē	71.2	79.3	58.3	Laiks saulains, t°=-5°C; p=773mm Hg
8	21.03.03	14:10	20'	Satekles iela starp Dzirnavu un Visvalža ielām, 80m no Visvalža, ēku pusē	75.9	84.3	54.5	" - , 1 el/vilciens
9	21.03.03	14:45	20'	Satekles iela starp Lāčplēša un Ģertrūdes ielām, 5m no firmas "IRVE" ēkas stūra	74.7	81.8	62.5	" - , 4 vilcieni
10	21.03.03	15:20	20'	Valmieras iela starp Stabu un Bruņinieku ielām, starp namiem №6 un 8	73.1	81.8	61.5	" -
11	21.03.03	16:20	16'40"	Valmieras iela starp Matīsa un Lienes ielām, nama №7 pusē	74.1	80.5	59.3	" -
12	21.03.03	17:05	20'	Čaka iela starp Artilērijas un Matīsa ielām, pie nama №105	75.5	84.0	56.0	" -

13	24.03.03	14:30	20'	Čaka iela starp Bruņinieku un Stabu ielām, pie nama №54 stūra, tuvākā Bruņinieku ielai	76.0	83.8	62.5	Saulains, t°=7°C; p=763mm Hg	
14	24.03.03	15:00	16'40"	Čaka iela starp Lāčplēša un Ģertrūdes ielām, 25m no Ģertrūdes ielas, nepāru № pusē	73.5	80.8	63.3	" —	
15	24.03.03	15:30	16'40"	Čaka iela starp Lāčplēša un Blaumaņa ielām, starp namiem №28 un 30	76.2	83.3	59.3	" —	
16	24.03.03	16:10	16'40"	Marijas iela starp Dzirnavu un Elizabetes ielām, starp namiem №8 un 10	75.3	83.5	60.8	" —	
17	24.03.03	16:35	16'40"	Marijas iela starp Elizabetes un Merķeļa ielām, pie slēgtas Kalniņa ielas stūra	72.7	80.0	60.8	" —	
18	24.03.03	17:30	16'40"	Marijas iela starp Raiņa bulvāri un Merķeļa ielu, starp namiem №1 un 3	70.9	77.8	63.8	" —	

19	24.03.03	17:00	20'	Kr.Barona iela pa vidu starp Raiņa bulvāri un Merķeļa ielu, pie konservatorijas	71.4	80.3	62.0	" —
20	25.03.03	14:10	20'	Kr.Barona iela pa vidu starp A.Kalniņa un Elizabetes ielām pie nama №12	73.0	82.8	57.3	Saulains, t°=8°C; p=763mm Hg
21	25.03.03	14:45	16'40"	Kr.Barona iela pa vidu starp Blaumaņa un Lāčplēša ielām starp namiem №21-23	72.9	81.8	58.8	" —
22	25.03.03	15:15	16'40"	Kr.Barona iela pa vidu starp Martas un Stabu ielām, pie nama №45/47	73.5	82.3	56.8	" —', bruģis
23	25.03.03	16:05	16'40"	Kr.Barona iela starp Matīsa un Artilērijas ielām pāru № pusē, pret Sporta Pils tālāko no Artilērijas ielas stūri	71.3	82.8	53.5	" —', bruģis
24	25.03.03	16:30	16'40"	Brīvības iela starp Tallinas un Matīsa ielām, pie nama №101	74.4	81.5	62.5	" —
25	25.03.03	17:00	16'40"	Brīvības iela starp Matīsa un Bruņinieku ielām, pret Dailes teātra stūri Matīsa ielas pusē	72.5	78.0	59.8	" —

26	25.03.03	17:25	16'40"	Brīvības iela pa vidu starp Stabu un Ģertrūdes ielām, pie nama №61	75.8	83.5	65.0	" —
27	26.03.03	15:30	16'40"	Brīvības iela starp Lāčplēša un Dzirnavu ielām, starp namiem №46-48/50	74.4	82.2	61.8	Saulains, t°=9°C; p=768mm Hg
28	26.03.03	16:00	16'40"	Brīvības bulvāris starp Raiņa bulvārī un Merķeļa ielu, skvērā pretī pastam	69.3	78.3	57.5	" —
29	26.03.03	16:30	16'40"	Kr.Valdemāra iela starp Vanšu tiltu un Noliktavas ielu, pretī LB, 15m no Noliktavas ielas	78.8	86.3	65.0	" —
30	26.03.03	17:00	16'40"	Kr.Valdemāra iela pie Rīgas Domes, 10m no Vingrotāju ielas	72.5	80.0	61.0	" —
31	26.03.03	17:25	16'40"	Valdemāra iela starp Kalpaka bulvāri un Pumpura ielu, pie №11a stūra	75.0	78.8	62.8	" —

32	26.03.03	17:50	16'40"	Valdemāra iela starp Dzirnavu un Lāčplēša ielām, pie nama №20	74.3	82.0	62.5	" _
33	28.03.03	16:20	16'40"	Dzirnavu iela starp Tērbatas un Brīvības ielām, pie nama №69 vārtrūmes	73.9	82.3	54.3	Saulains, t°=12°C; p=761mm Hg, bruģis
34	28.03.03	16:50	16'40"	Dzirnavu iela starp Baznīcas un Skolas ielām, pie nama №46	70.5	79.0	56.8	Saulains, t°=12°C; p=761mm Hg, bruģis
35	28.03.03	17:25	16'40"	Pulkveža Brieža iela pie Latvenergo, starp namiem №10 un 12	73.1	82.0	59.3	Saulains, t°=12°C; p=761m Hg
36	31.03.03	15:05	16'40"	Gogoļa iela starp Dzelzceļa tiltu un Turgeņeva ielu, pie nama №7 stūra	73.0	82.3	59.8	Mainīgs mākoņdau

37	31.03.03	15:55	16'40"	Avotu iela starp Ģertrūdes un Stabu ielu pie namiem №31 un 33	69.8	78.5	62.0	dzums Bez nokrišņie m, t°=-
38	31.03.03	16:30	16'40"	Lāčplēša iela starp Avotu un A.Čaka ielām, pie nama №61	74.0	81.5	57.3	2°C; p=758mm Hg
39	31.03.03	17:00	16'40"	Lāčplēša iela starp Kr.Barona un Tērbatas ielām, pie nama №29	72.6	79.3	58.8	
40	01.04.03	12:15	16'40"	Ģertrūdes iela starp Avotu un A.Čaka ielām, pie nama №69/71	70.4	79.8	50.8	Laiks saulains, t°=-4°C; p=763mm Hg
41	01.04.03	13:15	16'40"	Ģertrūdes iela starp A.Čaka un Kr.Barona ielām, pie nama №45	73.4	82.8	57.3	" - -', bruģis
42	01.04.03	13:45	16'40"	Matīsa iela starp Kr.Barona un Tērbatas ielām, pie nama №18	72.7	81.8	56.0	" - -', bruģis

43	01.04.03	14:20	16'40"	Miera iela starp Brīvības un Palīdzības ielām, pie nama №11	70.1	81.5	46.5	" - ' - brūģis
44	01.04.03	15:05	16'40"	Hanzas iela starp Kr.Valdemāra ielu un Pulkveža Brieža bulvāri, pie ugunsdzēsības muzeja.	73.8	82.0	59.3	" - - -

Apzīmējumi:

Ilgums – mērījuma ilgums minūtēs un sekundēs

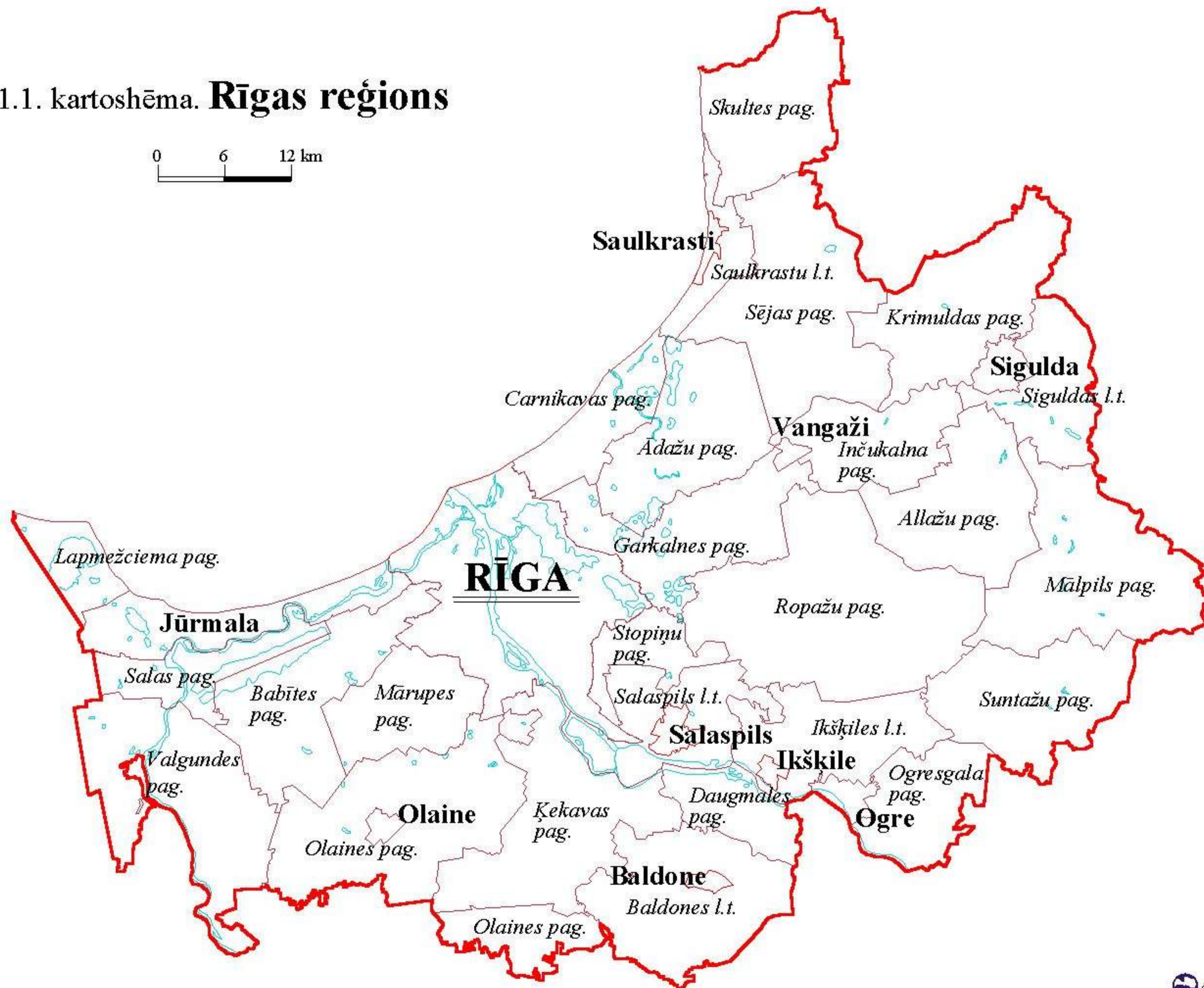
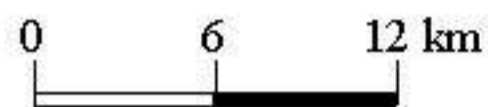
L_{Aeq} – ekvivalentais nepārtrauktais A-izsvartais skaņas spiediena līmenis,

L_{A1} – maksimālais A-izsvartais skaņas spiediena līmenis, atbilstošs līmenim, kurš pārsniegts 1% no mērīšanas laika intervāla,

L_{A95} – A-izsvartais skaņas spiediena līmenis, kurš pārsniegts 95% no mērīšanas laika intervāla (fona līmenis),

L_{A99} – A-izsvartais skaņas spiediena līmenis, kurš pārsniegts 99% no mērīšanas laika intervāla (minimālais līmenis).

1.1. kartoshēma. Rīgas reģions

1.2. kartoshēma. Būvniecības apstākļu rajoni

0 0,9 km
Mērogs 1:90 000

Apzīmējumi:

Ģeotehniskie rajoni

- labvēlīgi celtniecības apstākļi
- nosacīti labvēlīgi celtniecības apstākļi
- sarežģīti celtniecības apstākļi
- celtniecībai nelabvēlīgi apstākļi
- ģeotehnisko rajonu izplatības robežas

Gruntsūdens līmeņa ieguluma dziļums m no zemes virsas

- līdz 1,5 m
- 1,5 - 3 m
- dziļāk par 3 m
- dažādu gruntsūdens līmeņu ieguluma dziļuma izplatības rajonu robežas

- A* — *B* ģeoloģiskā griezumā līnija
- urbums un tā numurs
- Rīgas pilsētas administratīvā robeža
- Rīgas pilsētas teritoriālo vienību robeža

2.1. kartoshēma. **Valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļu izvietojums Rīgā**

0 1800m
Mērogs 1:90 000

Apzīmējumi:

- Mežaparks
- Ķīpsalas vēsturiskā apbūve
- Rīgas vēsturiskais centrs
- Pārdaugavas apbūves fragments
- pārējās ielas
- 1 josla
- 2 joslas
- ceļš ar atdalītām kustības joslām
- zemes ceļš
- dzelzceļš
- grāvji
- Rīgas pilsētas administratīvā robeža
- ūdenstilpes

3.1. kartoshēma. **Piesārņoto teritoriju izvietojums**

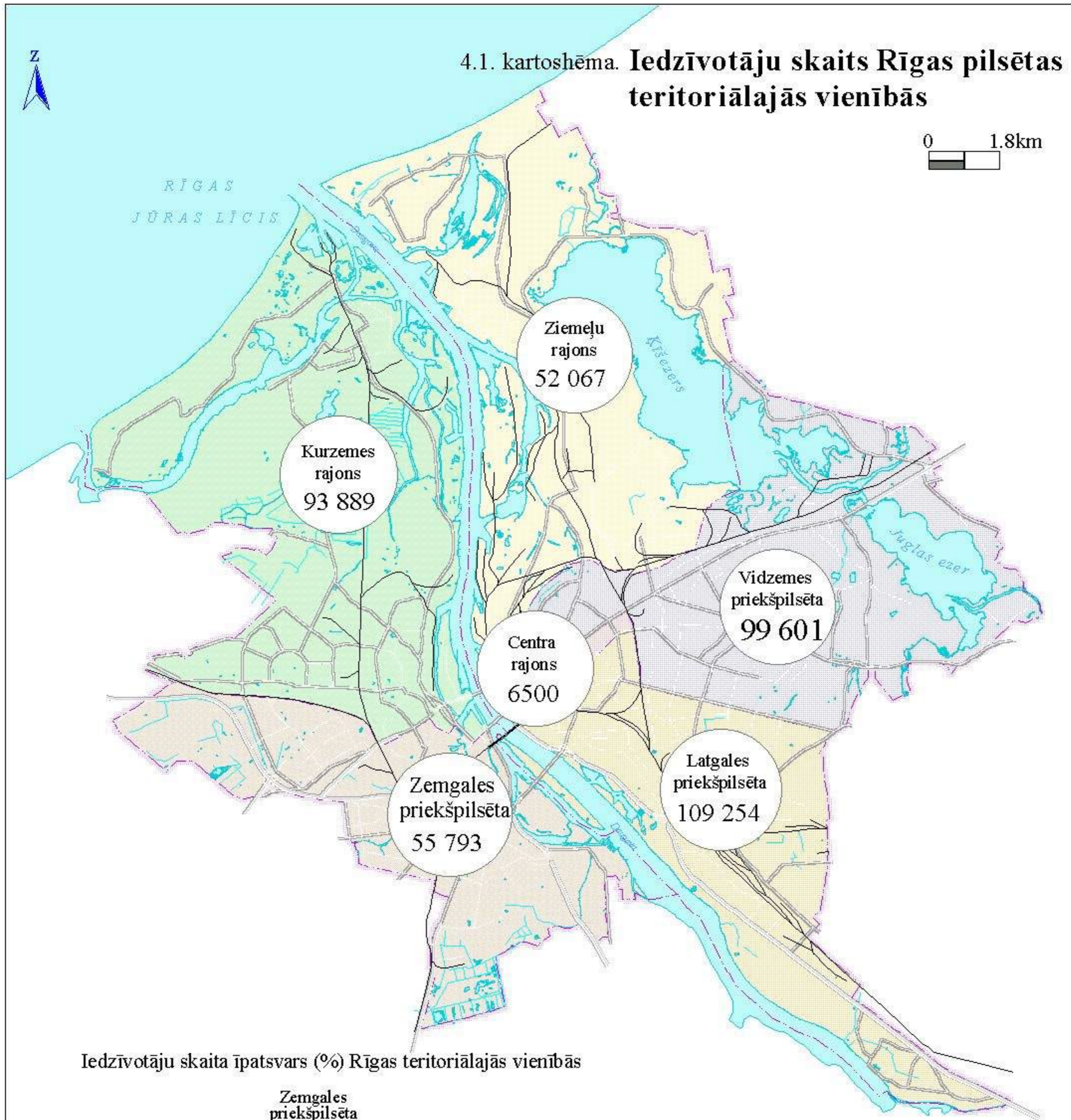
0 0,9 km
Mērogs 1:90 000

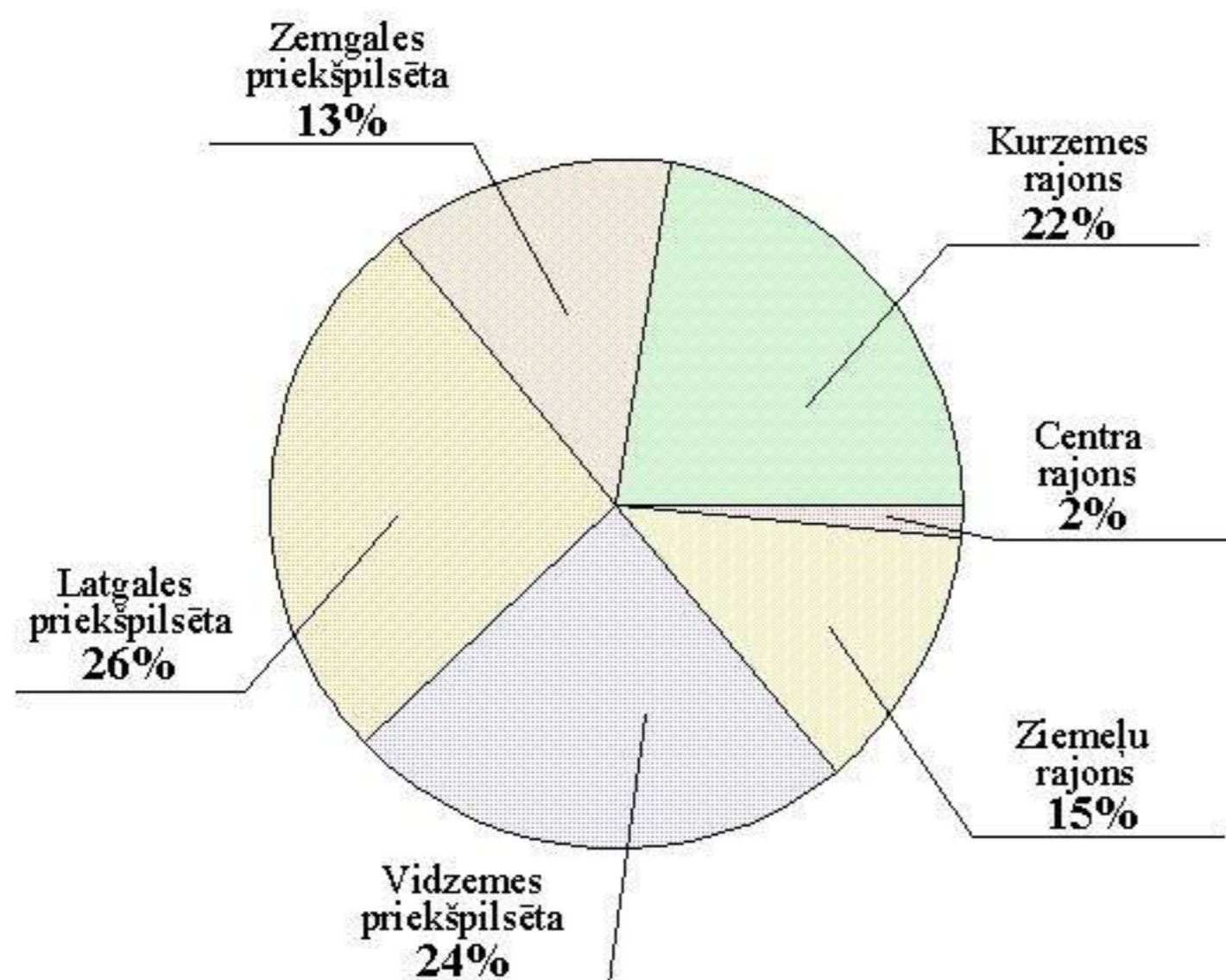
4.1. kartoshēma. Iedzīvotāju skaits Rīgas pilsētas teritoriālajās vienībās

0 1.8km

Iedzīvotāju skaita īpatsvars (%) Rīgas teritoriālajās vienībās

6.1. kartoshēma. **Lielākās veselības aprūpes iestādes Rīgā**

0 0,9 km
Mērogs 1:90 000

Apzīmējumi:

- + Rīgas 2. slimnīca Rīgas pašvaldības slimnīcas (nosaukums)
- + "Bikur - Holim" Rīgas slimnīcas (citas) (nosaukums)
- galvenās ielas
- 1 josla
- ceļš ar atdalītām kustības joslām
- pārējās ielas
- uzlabots zemesceļš
- dzelzceļš
- grāvji
- Rīgas pilsētas administratīvā robeža
- pašvaldību administratīvās robežas
- apbūvētās teritorijas
- rūpnieciskā un saimnieciskā apbūve
- parki, meži
- purvi
- ūdenstilpes

7.1. kartoshēma. Rīgas pašvaldības institūciju - sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniedzēji

0 0,9 km
Mērogs 1:90 000

Apzīmējumi:

Rīgas priekšpilsētu (rajonu) Sociālie dienesti:

- Centra rajons
- Kurzemes rajons
- Latgales priekšpilsēta
- Vidzemes priekšpilsēta
- Zemgales priekšpilsēta
- Ziemeļu rajons

Rīgas patversmes

- ⊗ Nodaļa sievietēm un sievietēm ar bērniem
- ⊗ Nodaļa vīriešiem un ģimenēm

Citi Rīgas pašvaldības institūciju- sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniedzēji:

- Sociālās aprūpes centri (SAC) (pansionāti)
- Bērnu nami -patversmes (nosaukums)
- Sociālās mājas

- galvenās ielas
- 1 josla
- ceļš ar atdalītām kustības joslām
- pārejās ielas
- uzlabots zemesceļš

- ~ grāvji
- Rīgas pilsētas administratīvā robeža
- pašvaldību administratīvās robežas

- apbūvētās teritorijas
- rūpnieciskā un saimnieciskā apbūve
- parki, meži
- purvi
- ūdenstilpes

8.1. kartoshēma. Apbūves intensitāte

0 0,9 km
Mērogs 1:90 000

9.1. kartoshēma. Zinātniski pētnieciskās un ražošanas iestādes

0 0,9 km
Mērogs 1:90 000

Zinātnes un ražošanas firmas

- ① Zinātniskās ražošanas firma "MagNetons"
- ② SIA "Traumateh"
- ③ SIA "Radaru sistēmas"
- ④ SIA "ZTA Viens"
- ⑤ AS "RD Alfa"
- ⑥ AS "Lemis Baltic"

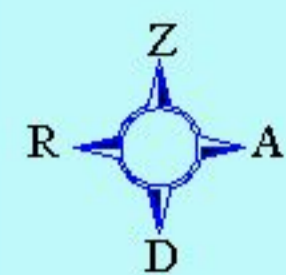
Zinātniski pētnieciskās iestādes

- ① Latvijas Zinātņu Akadēmija (LZA);
BO SIA "LZA Ekonomikas institūts";
Latviešu valodas institūts;
Latvijas Universitātes (LU) Vēstures institūts;
LZA un LU Matemātikas institūts;
LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts;
Latvijas Zinātnes un diologa centrs;
Ventspils Starptautiskais radioastronomijas centrs, Rīgas birojs;
LU Filozofijas un sociālās zinātnes institūts;
Baltijas stratēģisko pētījumu centrs;
- ② Transporta izglītības un pētījumu centrs;
- ③ LU ekonomikas un vadības fakultāte;
LU ekonomikas fak. bibliotēka;
LU ekonomikas un vadības fakultātes Finanšu institūts;
- ④ LU Matemātikas un informatikas institūts;
Valsts valodas atestācija;
- ⑤ LU juridiskā fakultāte;
LU Astronomijas institūts;
- ⑥ LU vēstures un filozofijas fakultāte;
- ⑦ LU vēstures institūts, arheoloģijas nodaļa;
- ⑧ SIA "Tiesisko pētījumu institūts";
- ⑨ Latvijas Nacionālās bibliotēkas bibliogrāfijas institūts;
- ⑩ LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts;
- ⑪ Latvijas Ārpolitikas institūts;
- ⑫ Latvijas Statistikas institūts;
- ⑬ Baltijas Sociālo Zinātņu Institūts;
- ⑭ AS "Siltumelektroprojekts";
- ⑮ Latvijas Valsts (LV) Celtniecības zinātniskās pētniecības institūts;

- ⑯ "Pedagoģisko un sociālo pētījumu centrs", SIA "Baltijas Insains";
- ⑰ LU Ģeoloģijas institūts;
- ⑱ "Radiācijas un kodol drošības tehnoloģiju centrs "RNIIR";
- ⑲ Valsts Tiesu ekspertīžu centrs;
- ⑳ LV Agrārās ekonomikas institūts;
- ㉑ LV Koksnes ķīmijas institūts;
- ㉒ LZA Fizikālās enerģijas institūts;
Latvijas Organiskās sintēzes institūts;
- ㉓ Polimēru mehānikas institūts;
- ㉔ LU Elektronikas un datorzinātņu institūts;
- ㉕ LU Cietvielu fizikas institūts;
- ㉖ Latvijas Eksperimentālās un klīniskās medicīnas institūts;
- ㉗ LU Vides un tehnoloģisko procesu matemātiskās modelēšanas laboratorija;
SIA "PAIC";
- ㉘ Latvijas Kardioloģijas institūts;
- ㉙ Rīgas Informācijas tehnoloģijas institūts;
- ㉚ Latvijas Zivsaimniecības pētniecības institūts;
LU Hidroekoloģijas institūts;
- ㉛ Iekšējo ūdeņu laboratorija;
- ㉜ LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs;
Latvijas Organiskās sintēzes institūts;
- ㉝ A. Kirhenšteina mikrobioloģijas un virusoloģijas institūts;
- ㉞ Icon Public Limited.

Apzīmējumi:

- zinātniski pētnieciskās iestādes
- galvenās ielas
- 1 josla
- ceļš ar atdalītām kustības joslām
- pārejās ielas
- uzlabots zemesceļš
- grāvji
- Rīgas pilsētas administratīvā robeža
- pašvaldību administratīvās robežas
- apbūvētās teritorijas
- rūpnieciskā un saimnieciskā apbūve
- parki, meži
- purvi
- ūdenstilpes

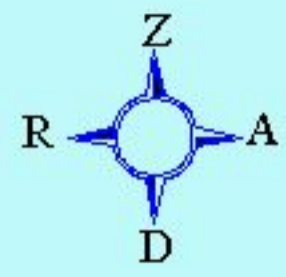

RĪGAS
JŪRAS LĪCIS

10.1. kartoshēma. Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu izvietojums

0 0,9 km
Mērogs 1:90 000

12.1. kartoshēma. Zemes vērtība

0 0,9 km

Mērogs 1:90 000

Apzīmējumi:

	dārgāk		Rīgas pilsētas administratīvā robeža
	lētāk		teritoriālo vienību robežas
	ostas zeme	BOLDERĀJA	mikrorajonu nosaukums
	zonējuma robežas	CENTRA RAJONS	teritoriālo vienību nosaukums

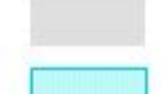

13.1. kartoshēma. **Bīstamo kravu pārvadājumu maršruti**

0 0,9km
Mērogs 1:90 000

RIGAS
JŪRAS LICIS

Apzīmējumi

- Bīstamo kravu pārvadājumu maršruti
- Bīstamo kravu pārvadājumu pagriezienu punkti
- Iela ar atdalītu kustības joslām
- Galvenās ielas
- Iela ar vienu kustības joslām
- Zemesceļš
- Pārējās ielas un ceļi
- Dzelzceļš
- Apbūves teritorijas
- Ūdenstīples
- Grāvji
- Rīgas pilsētas administratīvā robeža

13.2. kartoshēma. **Velotransporta celiņi**

0 0,9 km
Mērogs 1:90 000

Apzīmējumi:

- perspektīvie velociņi
- esošais velociņš
- zemes ceļš
- 2.joslas
- galvenās ielas
- ceļš ar atdalītām kustības joslām
- grants segums
- dzelzceļš

13.3. kartoshēma. Degvielas uzpildes stacijas

0 0,9 km
Mērogs 1:90 000

Apzīmējumi:

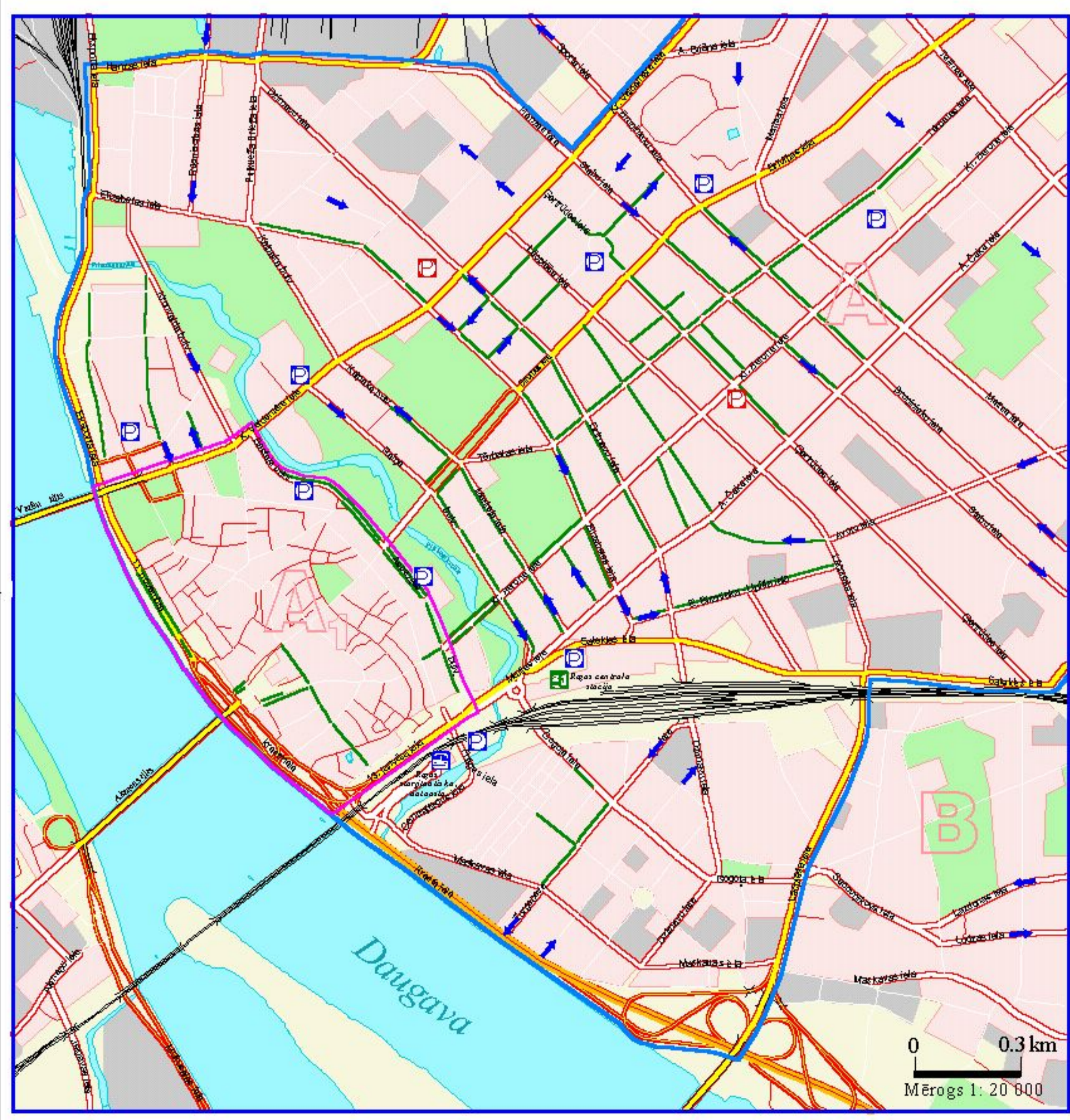
----- zemes ceļš	"Latvija Stacii"	"LUKoil Serviss"	"Kaftoil"
— 2 joslas	"Trest"	"Uno X"	citas degvielas uzpildes stacijas
— galvenās ielas	"Neste Latvija"	"Liepiņš"	Rīgas pilsētas administratīvā robeža
— ceļš ar atdalītām kustības joslām	"Dinaz Group"	"Latvijas Nafta"	ūdenstilpes
— grants segums	"Shell Latvia"	"Viada"	grāvji
— dzelzceļš			

13.4. kartoshēma. Rīgas pašvaldības autostāvvietas

0 0,9 km
Mērogs 1:90 000

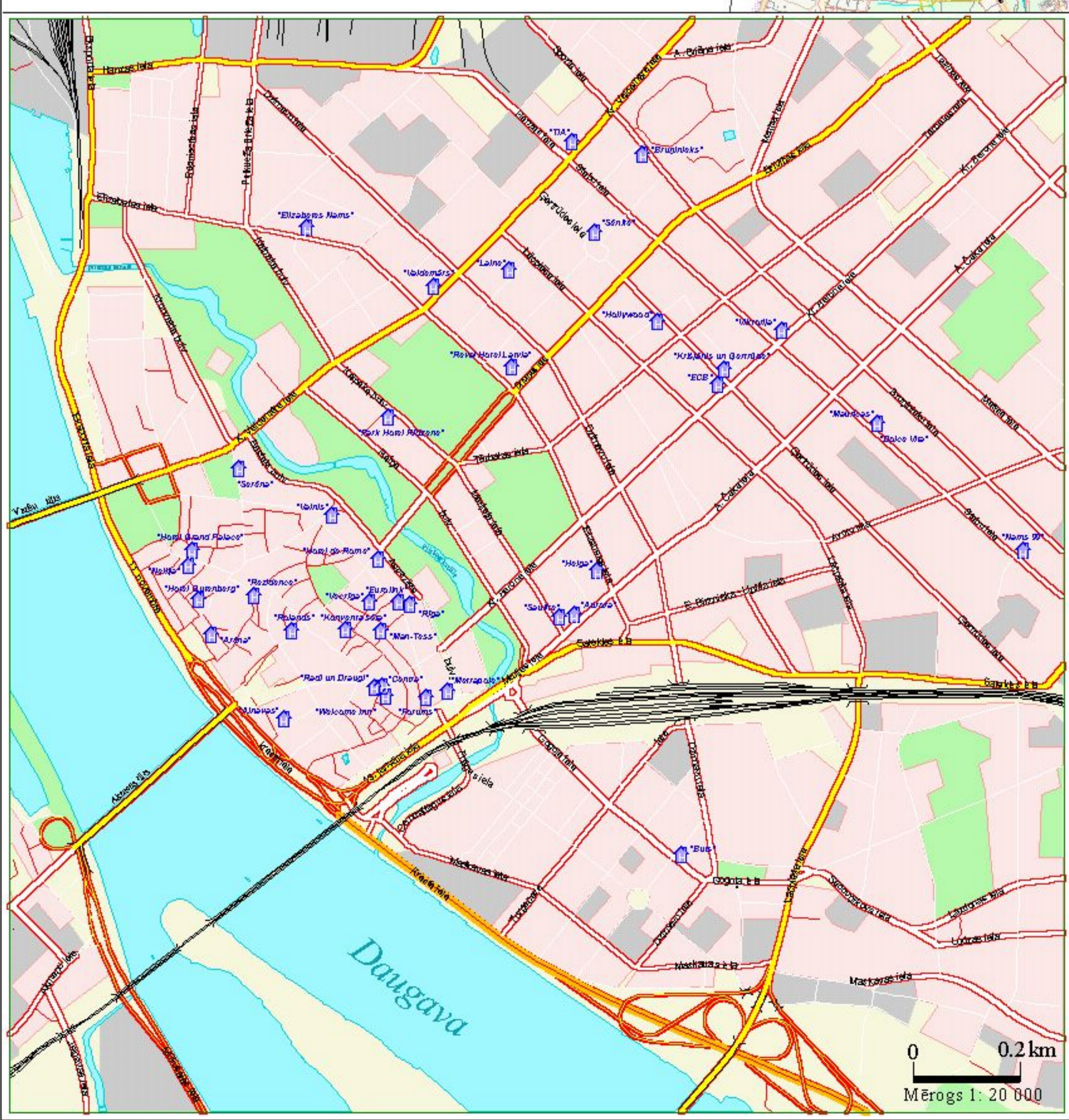
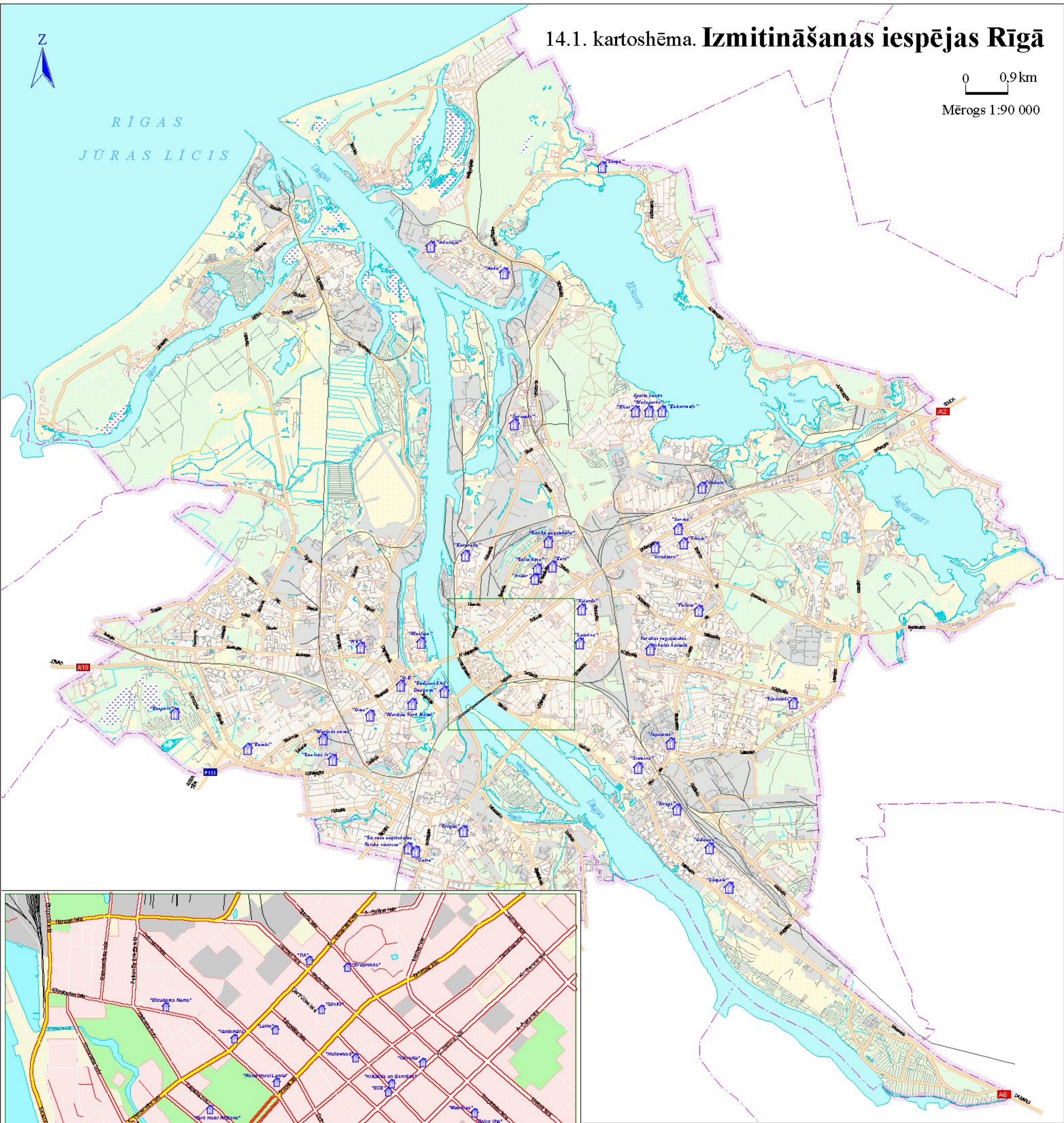
Apzīmējumi:

pārējās ielas	Rīgas starptautiskā autobusa
1 josla	Rīgas centrālā dzelzeļa stacija
2 joslas	apbūvētās teritorijas
galvenās ielas	ūdenstilpes
ceļš ar atdalītām kustības joslām	rūpnieciskā un saimnieciskā apbūve
grants segums	parks
zemes ceļš	purvi
dzelzceļš	grāvji
autostāvvietas	Rīgas pilsētas administratīvā robeža
autostāvvietas (laukumi, daudzstāvu un pazemes auto stāvvietas)	pašvaldību administratīvās robežas
autostāvvietas ēku nomniekiem un veikalu klientiem	
vienvirziena ielas	

- Autostāvvietu sadalījums zonās:**
- A₁
  - A
  - B
  - C
- Visa pārējā pilsētas administratīvā teritorija ārpus A un B zonās iekļaujām ielām

14.1. kartoshēma. Izmitināšanas iespējas Rīgā

0 0,9 km
Mērogs 1:90 000

Apzīmējumi:

- "Dzīvokļi" viesnīca (nosaukums)
- galvenās ielas
- 2 joslas
- 1 josla
- ceļš ar atdalītām kustības joslām
- pārejās ielas
- uzlabots zemesceļš
- zemesceļš
- apbūvētās teritorijas
- rūpnieciskā un saimnieciskā apbūve
- parki, meži
- purvi
- ūdenstilpes
- grāvji
- Rīgas pilsētas administratīvā robeža
- pašvaldību administratīvās robežas

0 0,2 km
Mērogs 1:20 000

15.1. kartoshēma. Gāzes apgāde

0 0,9 km

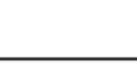
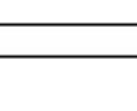

Mērogs 1:90 000

RĪGAS
JŪRAS LICIS

Apzīmējumi:

augsta spiediena gāzes vads	ūdenstilpes
vidēja spiediena gāzes vads	grāvji
GSS-2 gāzes sadales stacija	Rīgas pilsētas administratīvā robeža
pārejās ielas	pašvaldību administratīvās robežas
zemes ceļš	
2 joslas	
galvenās ielas	
ceļš ar atdalītām kustības joslām	
grants segums	
dzelzceļš	